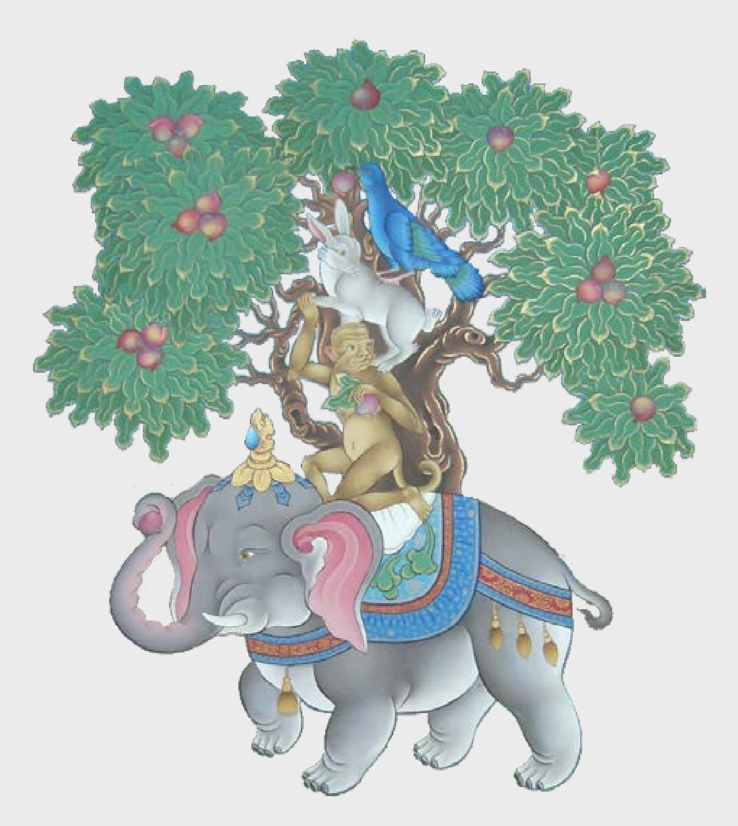

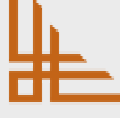
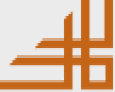

Сакья Пандита Гунга Жалсан

ས་སྐྱའི་ལེགས་བཤད་བཞུགས་སོ།།

Эрдэниин сан субашид

"СУБХАШИТА"

Агинский дацан "Дэчен Лхундублинг"
ФОНД ПРЕЗИДЕНТСКИХ ГРАНТОВ

НАЗИДАТЕЛЬНЫЕ ИЗРЕЧЕНИЯ БУДДИЙСКИХ УЧИТЕЛЕЙ
Выпуск 1

Сакья Пандита Гунга Жалсан
(1182—1251)

"СУБХАШИТА"

(двуязычное издание)

Издание подготовлено с благословения настоятеля
Агинского дацана Цыбикова Бадма ламы
при поддержке Фонда президентских грантов
в рамках социально значимого проекта
"Сокровищница знаний": буддийское письменное наследие
Южной Сибири.
(проект №18-2-002347)

Амитхаша, 2021

Предисловие

Публикацией перевода "Субхашиты" Сакья Пандиты открывается серия "Назидательные изречения буддийских учителей", в которой планируется в течение года выпустить переводы с тибетского языка еще четырех буддийских сочинений дидактического характера.

"Субхашита" по праву занимает одно из самых высоких мест среди буддийских книг, созданных в Тибете. Эта мудрая книга пользовалась популярностью у многих поколений читателей - мирян и духовенства - не только в Тибете, но и в Монголии, Бурятии и Калмыкии. Об этом свидетельствует большое количество её переводов на монгольские языки - около шести основных, среди которых есть и перевод пятого настоятеля Агинского дацана Галсан-Жимбы Тугулдурова, некогда печатавшийся большими тиражами для лам и читающих прихожан. В дацане издавалась также оригинальная тибетская версия этой книги, послужившая основой данной публикации, являющейся первым полным русским переводом этого сочинения.

В 457-ми четверостишиях "Субхашиты" говорится о достойном, и недостойном поведении, о разумном и неразумном образе действий, о честных и нечестных поступках и их соответствующих следствиях. Автор усиливает назидательный эффект за счет ярких, оригинальных сравнений и примеров, заимствованных им из повседневной жизни, законов природы, сказочных сюжетов и литературы.

Одной из удивительных особенностей "Субхашиты" является её универсальность; т.е. в повседневной жизни едва ли бывают ситуации или явления, о которых так или иначе не говорилось бы в этой книге. Намек на такую всеохватность содержится, как нам кажется, и в

санскритском названии этого труда - *"Субхашита ратнанидхи"*, где слово *"ратнанидхи"* имеет и прямое и переносное значение. В прямом значении - это "драгоценная сокровищница" или "ларец драгоценностей", а в переносном - "море", как вместилище всех драгоценностей. Таким образом, название сочинения можно было бы перевести и как "Море полезных изречений". Но мы не стали этого делать, чтобы не противоречить сложившейся переводческой традиции.

Название книги – не единственный пример, когда автор высказывается способом, допускающим разные толкования. Некоторые четверостишия, смысл которых даже по прочтении комментариев на них нам не открывался со всей ясностью, приходилось переводить (если только это удавалось) с сохранением неоднозначности или недосказанности оригинала.

В настоящем двуязычном издании «Субхашиты» введенный тибетский текст источника основан преимущественно на редакции агинского ксилографа, но с некоторыми исправлениями, сделанными с учетом других редакций текста. В приложении помещено факсимиле агинского ксилографа во всей его полноте.

Некоторые часто используемые тибетские или индийские слова иногда оставлялись без перевода. В тексте они выделены курсивом. Их список с очень краткими пояснениями помещен в конце публикации вместе с некоторыми редко встречающимися именами собственными. Остальной курсив в тексте перевода выделяет специальные или редко используемые слова, а также некоторые словесные вольности, за которые автор перевода просит снисхождения.

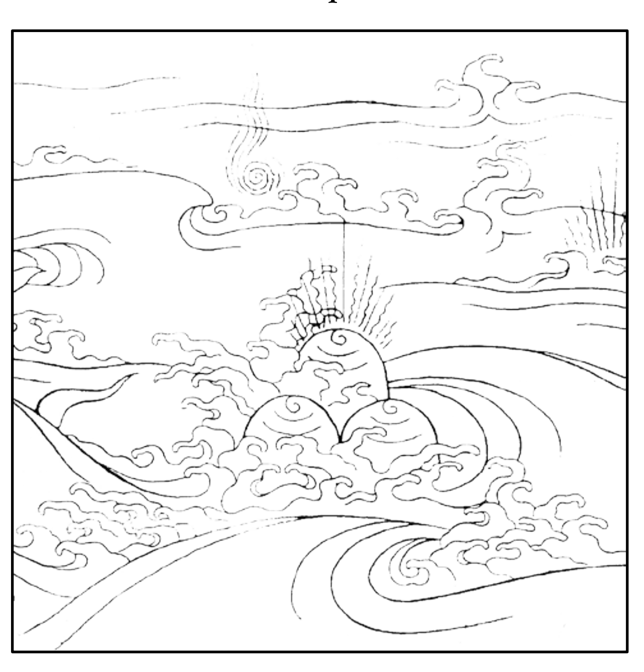
Оглавление

༄༅།།ཆོས་རྗེ་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏའི་བཀའ་འབུམ་ལས་ལེགས་བཤད་རིན་ཆེན་གཏེར་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

"Драгоценная сокровищница полезных изречений" из собрания слов Владыки Дхармы Сакья Пандиты.

རྒྱ་གར་སྐད་དུ། སུ་བྷཱ་ཥི་ཏ་རཏྣ་ནི་དྷི་ནཱ་མ་ཤཱསྟྲ། བོད་སྐད་དུ། ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས།

"Субхашита ратнанидхи шастра"
или
Трактат, называемый "Драгоценная сокровищница полезных изречений".

མཁས་པ་བརྟགས་པ།

༡ མཁས་པ་ཡོན་ཏན་མཛོད་འཛིན་པ།།
དེ་དག་ལེགས་བཤད་རིན་ཆེན་སྡུད།།
རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཆུ་ཡི་གཏེར།།
ཡིན་ཕྱིར་ཆུ་བོ་ཐམས་ཅད་འབབ།།

༢ སྐྱེ་བོ་ཡོན་ཏན་ཡོད་མེད་པའི།།
བླང་དོར་བློ་གྲོས་ལྡན་པ་མཁས།།
རྟུལ་དང་འབྲིས་པའི་ལྕགས་ཕྱེ་རྣམས།།
ཁབ་ལེན་རྡོ་ཡིས་ལེན་པ་ཤེས།།

༣ ལེགས་བཤད་མཁས་པའི་བློ་གྲོས་ཀྱིས།།
གོ་ཡི་བླུན་པོས་དེ་ལྟ་མིན།།
ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཤར་བ་ན།།
འབྱུང་པོའི་བྱ་རྣམས་ལོང་བར་འགྱུར།།

༤ ཤེས་རབ་ལྡན་པས་ཉེས་པ་དག།
སེལ་བར་ནུས་ཀྱི་བླུན་པོས་མིན།།
ནམ་མཁའ་ལྡིང་གིས་དུག་ཅན་སྦྲུལ།།
གསད་པར་ནུས་ཀྱི་ཁྭ་ཏས་མིན།།

༥ བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་རྒུད་ན་ཡང་།།
ལྷག་པར་བློ་གྲོས་སྟོབས་ལྡན་འགྱུར།།
རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་བཀྲེས་པ་ན།།
གླང་ཆེན་སྤྱི་བོ་སྨྱུར་དུ་འགེམས།།

О мудрости

1 Мудрецы свою сокровищницу знаний
Драгоценным поучением пополняют.
Чтобы морю стать таким великим
Сколько рек в себя оно вбирает!

2 Есть ли знания у человека или нет их,
Мудрый знает, что принять и что отбросить.
Ведь железный порошок из всякой примеси
Можно извлекать магнитным камнем.

3 Назидательному слову внемлет разум
Мудрого, - глупцы же не внимают.
Когда солнце светлое восходит,
Ослепляет оно филинов лучами.

4 Обладающий разумом может все зло
Отсекать, что глупцам не под силу.
Ядовитого змея *Гаруда* способен
Убить, но никак не вороны.

5 Ум великий даже в злоключениях
Мудростью становится сильней.
Царь зверей, испытывая голод,
И слона способен быстро одолеть.

༦ མཁས་པ་བརྟད་ཅིང་མ་དྲིས་པ།།
དེ་ཡི་བར་དུ་གཏིང་མི་དཔོགས།།
ཛ་ལ་དབྱུ་གུས་མ་བསྣུན་པར།།
དེ་སྒྲིད་གཞན་དང་ཁྱད་ཅི་ཡོད།།

༧ རིག་པ་ནངས་པར་འཆི་ཡང་བསླབ།།
ཚེ་འདིར་མཁས་པ་མི་སྒྲིད་ཀྱང་།།
སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་བཅོལ་བ་ཡི།།
ནོར་ལ་རང་ཉིད་ལེན་པ་འདྲ།།

༨ ཡོན་ཏན་ལྡན་ན་སྐྱེ་བོ་ཀུན།།
མ་བསྡུས་པར་ཡང་རང་ཉིད་འདུ།།
དྲི་ལྡན་མེ་ཏོག་རྒྱང་རིང་ཡང་།།
བུང་བ་སྤྲིན་གྱི་ཚོགས་བཞིན་འཁོར།།

༩ མཁས་པ་ཡོན་ཏན་ཀུན་བསླབ་པ།།
མཐར་ཕྱིན་གཅིག་གིས་འཛིག་རྟེན་གསལ།།
སློ་ངན་ཤེས་པ་མང་ན་ཡང་།།
རྒྱུ་སྐར་བཞིན་དུ་གསལ་མི་ནུས།།

༡༠ མཁས་པ་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་ཀྱང་།།
གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཆུང་ངུ་ལེན།།
དེ་ལྟར་རྒྱུན་དུ་དཔྱད་པ་ཡིས།།
སྒྱུར་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་འགྱུར།།

6 Если мудрого не испытать вопросом, -
Не измерить его знаний глубину.
В барабан покуда не ударишь,
От других его не отличишь.

7 Даже если смерть тебя ждет завтра - все равно учись.
Пусть в жизни этой мудрецом ты можешь и не стать,
Знание вкладу драгоценному подобно;
В жизни следующей его ты сможешь взять.

8 К тем, кто знанием полезным обладает,
Люди все стремятся и без зова.
Вкруг цветка душистого клубится
Рой пчелиный, прилетевший издалека.

9 Мудрый, что достиг пределов в знании,
В одиночку освещает целый мир.
А умы дурные *многознайством* -
Словно звезды - света не дают.

10 Хоть познания мудрых и обширны,
Все же есть чему учиться у других.
Поступая таким образом все время,
Скоро путь к всезнанию обретешь.

༡༡ མཁས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བསྲུངས་ན།།
དགྲ་བོ་མང་ཡང་ག་ལ་ཚུགས།།
འཕགས་རྒྱལ་གྱི་ནི་བྲམ་ཟེའི་བུ།།
གཅིག་པུས་དགྲ་བོའི་ཚོགས་ཀུན་བཅོམ།།

༡༢ བློ་ཆུང་གྲོས་ཉེས་འཁྲུགས་པའི་ཚེ།།
བློ་ལྡན་ཐབས་ཀྱིས་བདེ་བར་གསོ།།
ཆུ་ཀླུང་རྣོག་པས་ཆུད་གསན་པ།།
ཆུ་མདངས་ནོར་བུས་དང་བར་བྱེད།།

༡༣ མཁས་པ་ཇི་ལྟར་ཐབས་བརྟགས་ཀྱང་།།
བླུན་པོ་འཇུག་པའི་ལམ་མི་འགྲོ།།
ཆར་སྤྲིན་བྱེའུ་སྐོམ་ན་ཡང་།།
ས་ལ་འབབ་པའི་ཆུ་མི་འཐུང་།།

༡༤ ཤེས་རབ་ལྡན་པ་མགོ་བསྐོར་ཡང་།།
བྱ་བའི་ཆ་ལ་རྨོངས་མི་འགྱུར།།
སྲོག་ཆགས་གྲོག་མ་མིག་མེད་ཀྱང་།།
མིང་ལྡན་གཞན་ལས་ལྷག་པར་མགྱོགས།།

༡༥ བློ་གྲོས་ལྡན་པ་གཉིས་བགྲོས་ན།།
བློ་གྲོས་ལེགས་པ་གཞན་འབྱུང་སྲིད།།
ཡུང་ང་དང་ནི་ཚ་ལ་ལས།།
ཁ་དོག་གཞན་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།།

11 Мудреца, вооружившегося знанием,
И толпа врагов не одолеет.
Так, однажды сын брахмана в *Уджияне*
В одиночку всех врагов своих повергнул.

12 Когда ссора возникает в споре глупых,
Мудрый знает как её уладить.
Мутная вода ручья нечистого
Камнем драгоценным вновь очистится.

13 Как стеснен бы ни был мудрый в средствах,
Все равно он не пойдет дорогой глупых.
Как бы ласточка от жажды не страдала,
Воду пить с земли она не станет.

14 Мудрый, и вводимый в заблуждение,
Все равно не ошибется в деле.
Муравей хоть глаз и не имеет,
Но иных с глазами он проворней.

15 В обсуждении двух разумных,
Мудрость новая родится.
Смесь *буры* и *куркумы*
Цвет совсем другой дает.

༡༦ ཁོང་མཛངས་བསོད་ནམས་བསགས་པའི་མི།།
གཅིག་པུ་ཡིན་ཡང་ཀུན་ལས་རྒྱལ།།
རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་སེང་གེ་དང་།།
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་ལ་གྲོགས་མི་དགོས།།

༡༧ ཐབས་ལ་མཁས་ན་ཆེན་པོ་ཡང་།།
བྲན་དུ་བསྒོ་བ་ག་ལ་དཀའ།།
མཁའ་ལྡིང་མཐུ་རྩལ་ཆེ་ན་ཡང་།།
གོས་སེར་ཅན་གྱི་བཞོན་པར་གྱུར།།

༡༨ འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ཕ་རོལ་གྱི།།
བདེ་བ་སྒྲུབ་པ་ཤེས་རབ་ཡིན།།
རྒྱལ་བུ་ཟླ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས།།
བྲན་བཟང་འདི་དང་ཕྱི་མར་སྐྱབས།།

༡༩ དཔའ་ཞིང་མཐུ་རྩལ་ཆེ་ན་ཡང་།།
མཁས་པ་མིན་པས་དཔལ་མི་ཐོབ།།
འབྱོར་བ་ཐོབ་པར་གྱུར་ན་ཡང་།།
བསོད་ནམས་མེད་ན་ག་ལ་རྟག།

༢༠ ཡོན་ཏན་སྐྱོན་གཉིས་སུས་ཀྱང་གསལ།།
འདྲིས་པ་འབྱེད་ཤེས་མཁས་པ་ཡིན།།
ཆུ་ལས་འོ་མ་ངང་པས་ཕྱེ།།
བ་ལ་འོ་མ་ཀུན་གྱིས་ལོངས་།།

16 Человек, собравший мудрость и Заслуги,
Превзойдет всех даже в одиночку.
Царь животных лев и *Чакравартин*
Власть верша, в подмоге не нуждаются.

17 Зная метод можно и сильнейшего
Без труда служить себе заставить.
Облаченным в Злато богом Вишну
Мощный Царь *Гаруда* был оседлан.

18 Чтобы счастье обрести и в этой жизни,
И в последующих, требуется мудрость.
Мудростью принц *Чандра* спас *Судасу*
В веке том и вслед за ним идущих.

19 Те герои, что лишь силою велики,
Славы не найдут, коль не мудры.
Власть, богатство обретут, но разве
Долго их удержат без Заслуг?

20 Добродетель и порок ясны любому,
Отделять же их способен только мудрый.
От коровы молоко взять может каждый,
Только лебедь из воды его достанет.

༢༡ སླས་ཞིང་བསྐུལ་བར་གྱུར་པ་ན།།
དུད་འགྲོ་ལ་ཡང་གོ་བ་སྐྱེད།།
མ་བསྐུལ་གཞན་གྱིས་མ་སླས་པར།།
བསམ་པ་ཤེས་ན་མཁས་པ་ཡིན།།

༢༢ བློ་དང་ལྡན་ན་མ་སླས་ཀྱང་།།
རྣམ་འགྱུར་ཉིད་ལས་བསམ་པ་གོ།
བལ་པོའི་སེའུ་མ་ཟོས་ཀྱང་།།
ཁ་དོག་ཉིད་ལས་སྨིན་པ་ཤེས།།

༢༣ མཁས་པ་རང་གི་ཡུལ་བས་ཀྱང་།།
ཡུལ་ཁམས་གཞན་དུ་མཆོད་པ་ཐོབ།།
ནོར་བུ་གཞན་དུ་བྲིན་པ་ཙམ།།
རྒྱ་མཚོའི་གླིང་དུ་ག་ལ་བྲིན།།

༢༤ མཁས་པ་སློབ་པའི་དུས་ན་སྡུག།
བདེ་བར་སྡོད་ལ་མཁས་མི་སྲིད།།
བདེ་བ་ཆུང་ལ་ཆགས་པ་དེས།།
ཆེན་པོའི་བདེ་བ་ཐོབ་མི་སྲིད།།

༢༥ བློ་དང་ལྡན་ན་ཉམ་ཆུང་ཡང་།།
སྟོབས་ལྡན་དགྲ་བོས་ཅི་བྱར་ཡོད།།
རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་སྟོབས་ལྡན་པ།།
རི་བོང་བློ་དང་ལྡན་པའི་བསད།།

21 Речь и побудительное слово
Даже звери могут понимать.
Мудр тот, кто и без слов, без понуждений
Замысел способен угадать.

22 Кто умен, тот и без слов
Лишь по виду все поймет.
Вкус граната лишь по цвету,
Не вкушая ощутишь.

23 Мудрецы порой находят уважение,
На чужбине, чем в своих *пенатах*.
Спрос на *норбу* есть лишь в дальних странах,
На морских же островах как можно сбыть их?

24 Мудрый воспитан тяжелым трудом,
Не родится мудрость в праздной неге.
Привязанностью к малым наслаждениям
Великого блаженства не достигнешь.

25 Если наделен умом, то даже слабый
Сильного сумеет одолеть.
Царь зверей могучий был повержен
Зайцем, оказавшимся умней.

༢༦ སེམས་ཅན་གཞན་དང་རྗེས་མཐུན་པའི།།
སྤྱོད་པ་ཤེས་ན་མཁས་པ་ཡིན།།
དུད་འགྲོ་ཡིན་ཡང་རིགས་མཐུན་རྣམས།།
ཁྱུ་གཅིག་ཏུ་ནི་མི་གནས་སམ།།

༢༧ ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བྱ་བ་འགའ།།
མ་གྲུབ་པ་ན་དཔྱོད་པའི་ཚེ།།
མཁས་རྨོངས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤེས།།
གྲུབ་ནས་དཔྱོད་པ་བླུན་པོའི་ཚུལ།།

༢༨ མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཔྱད་པ་ཡི།།
ཤེས་བྱ་ཤེས་ན་མཁས་པར་བགྲང་།།
བ་གླང་རྒན་གཞོན་དཔྱོད་པ་ལ།།
བླུན་པོ་མཁས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་མེད།།

༢༩ རྒྱ་མཚོ་ཆུ་ཡིས་མི་ངོམས་ཤིང་།།
རྒྱལ་པོའི་བང་མཛོད་ནོར་གྱིས་མིན།།
འདོད་ཡོན་སྤྱད་པས་མི་ངོམས་ཏེ།།
མཁས་པ་ལེགས་བཤད་ཀྱིས་མི་ངོམས།།

༣༠ ལེགས་བཤད་བྱིས་པ་དག་ལས་ཀྱང་།།
མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ལེན།།
དྲི་ཞིམ་འབྱུང་ན་རི་དྭགས་ཀྱི།།
ལྟེ་བ་ལས་ཀྱང་གླ་རྩི་ལེན།།

26 Если знаешь как вести себя с другими -
Мудр ты; ведь даже звери
Не сбиваются ли в группы
Посреди себе подобных?

27 Если дело верное терпит неудачу -
Знай, что необдуманность этому причина.
В этом вся и разница меж умом и глупостью:
Глупый прежде делает, а потом уж думает.

28 Тот умен, кто в знании разборчив,
Следует путями мудрецов.
Отличить корову от теленка
Может и глупейший из глупцов.

29 Воды для моря не бывает слишком много,
Как для казны царя его сокровищ,
Как нет желаниям удовлетворения,
Так и для мудрого нет лишних поучений.

30 Умному совету и из уст ребенка
Мудрые всегда готовы внять.
Ароматный мускус у оленя
Из пупка придется добывать.

ཡ་རབས་བརྟགས་པ།

༣༡ རྟག་ཏུ་དམ་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས།།
སྐྱེ་བོ་དམ་པས་ལྷག་པར་སྒྲོགས།།
མ་ལ་ཡ་ཡི་ཙན་དན་དྲི།།
རླུང་གིས་ཕྱོགས་བཅུར་ཁྱབ་པར་བྱེད།།

༣༢ དམ་པ་དཔོན་དུ་བསྐོས་གྱུར་ན།།
དོན་གྲུབ་པ་དང་བདེ་སྐྱིད་ཐོབ།།
ནོར་བུ་རྒྱལ་མཚན་རྩེར་མཆོད་ན།།
ཡུལ་ཕྱོགས་དགེ་ཞེས་མཁས་རྣམས་སྒྲོག།

༣༣ རྒྱལ་ངན་གཞན་གྱིས་གཙོས་པ་ན།།
ལྷག་པར་ཆོས་རྒྱལ་དྲན་པར་འགྱུར།།
རིམས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས།།
གངས་ཆུ་འབབ་ཞིག་ཡིད་ལ་བྱེད།།

༣༤ སྡིག་སྤྱོད་རྒྱལ་པོས་གཙོས་པ་ན།།
མི་དབང་ཆོས་སྤྱོད་ལྷག་པར་སྐྱོང་།།
འབྱུང་པོའི་གདོན་གྱིས་བཏབ་པ་ལ།།
གསང་སྔགས་གྲུབ་པ་རྗེས་སུ་འཛིན།།

༣༥ དམ་པ་སྡིག་པ་ཆུང་ཡང་སྤོང་།།
དམན་རྣམས་ཆེན་པོའི་དེ་ལྟ་མིན།།
ཞོ་ལ་རྡུལ་ཕྲན་འབྱར་བ་སེལ།།
ཆང་ལ་ཕབ་ཀྱང་ལྷག་པར་འདེབས།།

О благородстве

31 Добродетелей высоких прославление
Благородные извека совершают.
Аромат сандала с гор *Малайи*
Ветер по земле распространяет.

32 Когда достойным доверяют управление,
Они с успехом все приводят к процветанию.
Когда *жалсан* на горном пике установлен,
Стране на пользу то - так мудрые считают.

33 Кто от жестокого правителя страдает,
О праведном царе вздыхают чаще.
Все те, кто болен тифом, о воде лишь
С заснеженной вершины помышляют.

34 Правитель гуманный возьмет под защиту
Людей, угнетенных царем деспотичным.
От бед, насылаемых духами злыми,
Знаток *Тайной Мантры* лишь может избавить.

35 Благородный избегает зла и в малом.
Люди низкие большому злу не чужды.
Простоквашу берегут и от пылинки,
В брагу не скупясь дрожжей положат.

༣༦ སྐྱེ་བོ་དམ་པ་རྒུད་གྱུར་ཀྱང་།།
སྤྱོད་པའི་ཁྱད་པར་ལྷག་པར་མཛེས།།
མེ་ནི་ཐུར་དུ་ཁ་བསྟན་ཀྱང་།།
མེ་ལྕེ་གྱེན་ལ་འབར་བར་མཐོང་།།

༣༧ དམ་པ་རྒྱང་ན་གནས་ན་ཡང་།།
འཁོར་འདབ་ཕན་པས་རིང་ནས་སྐྱོང་།།
མཁའ་ལ་སྤྲིན་ཆེན་འཁྲིགས་པ་ཡིས།།
ས་ཡི་ལོ་ཐོག་ཁྱད་པར་འཕེལ།།

༣༨ ཚོ་འདིར་སྙན་གྲགས་དགའ་བའི་རྒྱུ།།
འཇིག་རྟེན་གཞན་དུ་བསོད་ནམས་དགའ།།
དེ་གཉིས་མེད་པའི་ནོར་ཙམ་གྱིས།།
མཁས་རྣམས་དགའ་བ་སྐྱེད་མི་བྱེད།།

༣༩ ཕྱི་རྗེས་རིང་དུ་ལྟ་བ་དང་།།
བག་ཡོད་པ་ལ་བཟོད་སྲན་ཆེ།།
བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་ཞིང་བརྟན་ལ་གྲིམས།།
བྲན་གཡོག་ཡིན་ཡང་དཔོན་དུ་འགྱུར།།

༤༠ སྤྲིན་ལ་རྟག་ཏུ་སེམས་སྤྲོ་བ།།
དེ་ཡི་གྲགས་པ་རླུང་བཞིན་ལྡང་།།
ཕོངས་པ་སློང་བ་འདུ་བ་བཞིན།།
འབུལ་བར་འདོད་རྣམས་དེ་བས་མང་།།

36 Благородный, оказавшись в затруднении,
В поведении еще более возвышен.
Даже если вниз огонь направить,
То увидишь: его пламя вверх стремится.

37 Благородные - и через расстояние -
На других свою заботу простирают.
С неба облаками дождевыми
Поднимаются земные урожаи.

38 В жизни этой славу добрую стяжавши,
В веке будущем Заслугой насладишься.
А без этого, - пусть даже есть богатство, -
Мудрецам нет удовлетворения.

39 Тот, кто дальновиден и расчетлив,
У кого терпение и усердие большие,
Кто сосредоточен и настойчив -
Пусть слуга он - станет господином.

40 Тот, кто с радостью даяние совершает,
Весть о них летит подобно ветру.
Нищих и живущих подаянием - много,
Но ведь тех, кто одарить их может, - больше.

༤༡ ཕྱིན་པས་སླར་ཡང་མི་ལེན་པ།།
དམན་པའི་བསླེས་པ་དང་དུ་ལེན།།
ཕན་པ་ཆུང་ངུའང་མི་བརྗེད་པ།།
བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་ཆེ་རྟགས་ཡིན།།

༤༢ དམ་པའི་ཡོན་ཏན་སྦས་གྱུར་ཀྱང་།།
འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པར་གསལ།།
སྣ་མའི་མེ་ཏོག་ལེགས་བཀབ་ཀྱང་།།
དྲི་ཞིམ་ཀུན་ཏུ་ཁྱབ་པར་བྱེད།།

༤༣ རྒྱལ་པོ་རང་ཡུལ་ཆེ་བ་ཙམ།།
དམ་པ་གང་དུ་ཕྱིན་པར་བཀུར།།
མེ་ཏོག་ཕལ་ཆེར་ཉིན་རེའི་རྒྱན།།
གཙུག་གི་ནོར་བུ་གང་དུའང་མཆོད།།

༤༤ ལྗོན་ཤིང་དུད་པ་འབྲས་བུ་མང་།།
རྨ་བྱ་དལ་བ་མཇུག་སྒྲོ་བཟང་།།
རྟ་མཆོག་དུལ་བ་འགྲོས་མགྱོགས་ཏེ།།
དམ་པ་དུལ་བ་མཁས་པའི་རྟགས།།

༤༥ དམ་པ་རྣམས་དང་ཕལ་པ་ལ།།
བྱས་པ་མཉམ་ཡང་དྲིན་མི་འདྲ།།
ཞིང་ལ་ས་བོན་ཁྱད་མེད་ཀྱང་།།
ལོ་ཐོག་ཁྱད་པར་དཔག་ཏུ་མེད།།

41 Отдает не требуя возврата,
Держит слово заняв у других,
Даже малую услугу не забудет -
Так великодушный поступает.

42 Знания мудрых не бывают напоказ,
В мире все и так о них известно.
Скрыт надежно цвет мускатника от глаз,
Аромат же проникает повсеместно.

43 Царь велик, но лишь в своих владеньях,
Муж возвышенный везде пребудет в славе.
Лишь на день цветок послужит украшением,
Навсегда - *норбу* в *ушнишовой* оправе.

44 Наклон у дерева - плодов *преизобилие*,
Павлин свой хвост роскошный носит чинно,
Лишь укрощенный конь - скакун ретивый,
Возвышенный покой - есть признак мудрецов.

45 С разной мерой благодарности услугу примут
Человек простой и благородный.
В землю брошенные семена разнятся мало,
Но во всходах есть отличие большое.

༤༦ བདག་ཉིད་ཆེ་ལ་ཕན་བཏགས་ན།།
ཅུང་ཟད་ཙམ་ལའང་འབྲས་བུ་འབྱིན།།
སྐྱུ་རུ་ར་གཅིག་བྱིན་པ་ལས།།
ཆོས་རྒྱལ་བུ་དང་མཉམ་ལ་ལྟོས།།

༤༧ བཟང་པོའི་ཚོ་རིགས་སྤྱོད་པས་བཟུང་།།
སྤྱོད་པ་ཉམས་ན་རིགས་དོན་མེད།།
ཙན་དན་དྲི་བཟང་སྐྱེ་བོ་དགའ།།
དེ་བསྲེགས་སོལ་བ་སུ་ཞིག་ལེན།།

༤༨ ཆེན་པོ་རེ་ཞིག་རྒུད་གྱུར་ཀྱང་།།
དེ་ལ་གདུང་བ་བསྐྱེད་མི་དགོས།།
ཟླ་བ་རེ་ཞིག་གཟས་ཟིན་ཡང་།།
དེ་མ་ཐག་ཏུ་གྲོལ་བར་འགྱུར།།

༤༩ ཆེན་པོས་དགྲ་ལ་བྱམས་བྱས་ན།།
དགྲ་ཉིད་དེ་ཡི་དབང་དུའགྱུར།།
མང་པོས་བཀུར་བས་ཀུན་བསྐྱངས་པས།།
ཀུན་གྱི་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐུར་རོ།།

༥༠ དམ་པ་ཇི་ལྟར་རྒུད་གྱུར་ཀྱང་།།
སྡིག་དང་འདྲེས་པའི་ཟས་མི་ཟ།།
སེང་གེ་བཀྲེས་ཀྱང་མི་གཙང་བའི།།
ངན་སྐྱུག་ཟ་བར་མི་བྱེད་དོ།།

46 Великодушному оказанная помощь
Как ни была б мала, но принесет награду.
Так, лишь один плод *эмблики* поднесший
Почтен был равным с сыном *Дхармараджи*.

47 Роду знатному поступки соответствовать должны,
Толка нет в происхождении, коль дела твои дурны.
Людям нравится сандала благовонный аромат.
Но его истлевший пепел подобрать кто будет рад?

48 Кто возвышен духом, тот не станет,
Оказавшись в затруднении, горевать:
Знает, что Рахула ненадолго
Свет Луны способен затмевать.

49 Тот велик, кто и с врагами честен.
Сами те придут под власть к такому.
Чтимый всеми и о всех радея,
Станет он для них царем наверно.

50 Благородный - как бы ни нуждался, -
Но греховным хлебом не прельстится.
Лев изголодавшийся помои,
Мерзкую *блевоту* есть не станет.

༥༡ དམ་པ་སྒྲོག་ལ་བབ་ན་ཡང་།།
རང་བཞིན་བཟང་པོ་ག་ལ་འདོར།།
ས་ལེ་སྦྲམ་ནི་བསྲེགས་བཅད་ཀྱང་།།
དེ་ཡི་ཁ་དོག་ཉམས་མི་འགྱུར།།

༥༢ སྐྱེས་མཆོག་རྣམས་ལ་དམན་པ་རྣམས།།
ཁྲོ་ཡང་ལན་དུ་ག་ལ་ཁྲོ།།
ཅེ་སྤྱང་དྲེགས་པའི་སྐད་འབྱིན་ཡང་།།
རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་སྙིང་རྗེ་སྐྱེ།།

༥༣ བདག་ཉིད་ཆེ་ལ་སྐྱེ་བོ་རྣམས།།
སྐྱོན་ཚོལ་འགྱུར་གྱི་དམན་ལ་མིན།།
འཕན་ཟེལ་རིན་ཆེན་ལ་ལྟ་ཡི།།
མགལ་དུམ་ལ་ནི་སུ་ཞིག་དཔྱོད།།

༥༤ བསྟོད་པས་དགའ་བར་མི་འགྱུར་ལ།།
སྨད་པས་མི་དགར་མི་འགྱུར་ཞིང་།།
རང་གི་ཡོན་ཏན་ལེགས་གནས་པ།།
སྐྱེ་བོ་དམ་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན།།

༥༥ ཐིག་པ་དང་ནི་མཐུ་རྩལ་པས།།
བྱུང་བའི་ལོངས་སྤྱོད་ལོངས་སྤྱོད་མིན།།
ཁྱི་དང་བྱི་ལ་འཕྲོངས་ན་ཡང་།།
ངོ་ཚར་བོར་བའི་རྣམ་ཐར་ཡིན།།

51 Благородный - даже ценой жизни -
Дух возвышенный не сможет потерять.
Как ни жги и ни руби ты злата, -
Не испортить цвета у него.

52 Гневом не ответит благородный
Людям низким на их озлобление.
Царь зверей взирает с снисхождением
На шакалов, лающих надрывно.

53 У людей великих недостатки
Ищет каждый, но не у простых.
Драгоценность смотрят на изъяны,
Головню кто будет проверять?

54 Кто к хвале беспристрастен,
И приемлет хулу равнодушно,
Кто достоинства полон -
Того назову благородным.

55 Неправедно иль силою стяжав богатство,
Не обретешь в нем удовлетворения.
Псов и котов бродячих насыщение -
Лишь только *гнусности* одной примеры.

༥༦ འཁོར་ལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་གྱུར་ན།།
རྗེ་དཔོན་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་བ་ཡིན།།
ཏ་ལ་རྒྱན་དུ་བྱས་པ་དེ།།
བདག་པོ་ཉིད་ལ་མི་མཛེས་སམ།།

༥༧ ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་རྗེ་དཔོན་གྱིས།།
འཁོར་ལ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་གྱུར་པ།།
དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་གཡོག་འཁོར་རྣམས།།
རྗེ་དཔོན་ཉིད་ཀྱི་བྱ་བ་སྒྲུབ།།

༥༨ བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གནས་པའི་སར།།
མཁས་པ་གཞན་དག་སུ་ཡིས་སྤྲོ།།
མཁའ་ལ་ཉི་མ་ཤར་བ་ན།།
རྒྱུ་སྐར་མང་ཡང་མཐོང་མི་འགྱུར།།

བླུན་པོ་བརྟགས་པ།

༥༩ སྐྱེ་བོ་ངན་པ་འབྱོར་ཐོབ་ཀྱང་།།
ལྷག་པར་སྤྱོད་པ་ངན་པར་འགྱུར།།
འབབ་ཆུ་ཇི་ལྟར་བཟློག་གྱུར་ཀྱང་།།
ཐུར་དུ་འབབ་པ་ཁོ་ནར་འདོད།།

༦༠ དམན་ལ་སྤྱོད་པ་བཟང་བྱུང་ཡང་།།
དེ་ནི་བཙོས་མའི་རྣམ་ཐར་ཡིན།།
ཤེལ་ལ་ནོར་བུས་ཁ་བསྒྱུར་ཡང་།།
ཆུ་དང་ཕྲད་ན་རང་མདོག་སྟོན།།

56 Процветание народа -
То правителей величие.
Не украшен ли и всадник
Своего коня убранством?

57 Насколько справедливо высшие
Народом управляют,
Настолько же народ готов
К свершениям ради высших.

58 Там, где есть великие святые,
Кто о знатоках всех прочих вспомнит?
В небе, на котором взошло солнце,
Звезд не видно, хоть их так же много.

О глупости

59 Человек дурной, обогатившись,
Умножает лишь дела дурные.
Не секрет: воде как не препятствуй,
Только вниз она стремиться будет.

60 Человек дурной - случиться может -
Поступает хорошо, но по притворству.
Так, *стекляшке* можно вид придать алмаза, -
Все равно она в воде свой цвет не скроет.

༤༡ བློན་པོས་བྱ་བ་ལེགས་གྲུབ་ཀྱང་།།
སྐབས་ལེགས་ཡིན་གྱི་བསྒྲུབས་པས་མིན།།
སྲིན་བུའི་ཁ་ཆུ་དར་སྐུད་དུ།།
འགྲོ་བ་མཁས་ནས་བྱུང་བ་མིན།།

༤༢ ཆེན་པོས་འབད་ནས་བསྒྲུབས་པའི་གྲོས།།
ངན་པས་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་འཇོམས།།
ཞིང་པས་ལོ་ཟླར་འབད་པའི་ཞིང་།།
སེར་བས་སྐད་ཅིག་རྡུལ་དུ་རློག།

༤༣ ངན་པ་ཕལ་ཆེར་རང་གི་སྐྱོན།།
གང་ཡིན་གཞན་ལ་བསྒོ་བར་བྱེད།།
ཁྭ་ཏས་མི་གཙང་ཟོས་པའི་མཆུ།།
ས་གཙང་དག་ལ་འབད་ནས་འཕྱིས།།

༤༤ བློན་པོ་བྱ་བ་ལ་སྦྱར་ན།།
དོན་ཉམས་དེ་ཡང་ཉམས་པར་འགྱུར།།
ལྷ་སྐྱེས་རྒྱལ་པོར་བསྐོས་པ་ཡིས།།
འཁོར་སྡུག་རང་ཡང་བསད་ཅེས་གྲག།

༤༥ རྔོངས་པ་བདེ་བ་འདོད་བཞིན་དུ།།
བྱ་བ་སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་བསྒྲུབ།།
གདོན་གྱིས་བཏབ་པའི་སྐྱེ་བོ་འགའ།།
སྡུག་བསྔལ་སྤངས་ཕྱིར་ལྕེབས་པ་མཐོང་།།

61 И глупцу, бывает, дело удается, -
Но случайно, а не прилежанием.
Шелковая нить из рта личинки
Не из-за искусного умения вьется.

62 Что большим трудом великий достигает,
Низкий может за мгновение разрушить.
Месяцами в поле трудится крестьянин, -
Град за миг весь труд уничтожает.

63 Человек дурной свои изъяны
Приписать старается другому.
Так, ворона, поклевав помои,
Клюв *поганый* в светлом месте чистит.

64 *Дураку* поручишь сделать дело,
Станет хуже прежнего в итоге.
Лиса выбрали царем и, настрадавшись,
Сами же его убили, как известно.

65 Глупый движим жаждой удовольствий,
Но дела его страданьем лишь чреваты.
Ради избавления от страданий,
Убивают иногда себя безумцы.

༦༦ ཟློ་ངན་དྲང་པོ་ལ་ལས་རང་།།
བརླག་འགྱུར་ལ་ལས་གཞན་ལ་གནོད།།
ནགས་ཀྱི་ཤིང་དྲང་རྩད་ནས་གཅོད།།
མདའ་ཡིས་དྲང་པོས་ཕ་རོལ་གསོད།།

༦༧ རྟག་ཏུ་གཞན་དོན་མི་སེམས་པ།།
དེ་ཡི་སྤྱོད་པ་ཕྱུགས་དང་མཚུངས།།
བཟའ་བཏུང་འབའ་ཞིག་དུད་འགྲོས་ཀྱང་།།
སྒྲུབ་པར་ནུས་པ་མ་ཡིན་ནམ།།

༦༨ ཕན་དང་མི་ཕན་མི་དཔྱོད་ཅིང་།།
ཟློ་དང་ཐོས་པ་མི་སྒྲུབ་པར།།
ལྟོ་འགྲངས་འབའ་ཞིག་དོན་གཉེར་བ།།
སྤྲུ་མེད་པ་ཡི་ཕག་པ་ཡིན།།

༦༩ ལྷུན་པོའི་དབུས་ན་དགའ་ཞིང་རྩེ།།
མཁས་པའི་མདུན་དུ་ཞུམ་ཞིང་འཛུར།།
ཚོག་དང་ཀློག་ཤལ་མེད་ན་ཡང་།།
ཡ་སོ་ཅན་གྱི་བ་གླང་ཡིན།།

༧༠ གང་ན་བཟའ་བཏུང་ཡོད་དེར་རྒྱུག།
དགོས་པའི་བྱ་བ་བཅོལ་ཡང་འབྲོས།།
གཏམ་དང་བཤད་གད་ཤེས་ན་ཡང་།།
མཇུག་མ་མེད་པའི་ཁྱི་རྐན་ཡིན།།

66 Прямотой ума дурного
Иногда себя же губят, иногда вредят другим.
Дерево в лесу прямое подрубают на корню,
И стрелой прямою насмерть неприятеля разят.

67 Кто не думает о ближнем никогда,
Те ведут себя *скоту* подобно:
Только лишь едят и пьют -
Не зверей ли это поведение?

68 Кто не думает о том, что вред, что польза,
Кто не учится и ум не развивает,
Кто живет лишь для того, чтоб *набить брюхо* -
Тот свинья, но только без щетины.

69 Кто среди глупцов игрив и весел,
А пред мудрым - оробел и сторонится.
Тот, хоть без подгрудка и горба -
Бык по сути, с верхними клыками.

70 Где еда и выпивка - туда стремятся,
Убегая от насущных дел и поручений.
Хоть и знают как *болтать* и улыбаться,
Но собаки старые они, бесхвосты только.

༧༡ སྨིག་རྫེས་ཆུ་ཡིས་དགང་སླ་སྟེ༎
མཛོད་ཆུང་ནོར་གྱིས་དགང་ཡང་སླ༎
ཞིང་ཆུང་ས་བོན་གདབ་སླ་སྟེ༎
བློ་ཆུང་རིག་པ་མགུ་བ་སླ༎

༧༢ དྲེགས་ཅན་བླུན་པོ་ཁས་ལེན་ཅན༎
ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་ཉམས་པར་འགྱུར༎
གོམ་པ་གང་གི་ས་བྱིན་པས༎
སྟོབས་ལྡན་གྱིས་ནི་ས་གསུམ་ཤོར༎

༧༣ བློ་ཆུང་སེམས་ལ་ཁོན་འཛིན་ཅན༎
གནོད་པ་བས་ཀྱང་རྣམ་འགྱུར་སྤྲ༎
ཁྲི་ངན་དགྲ་བོ་མཐོང་བ་ན༎
སྨུགས་པའི་ཐོག་མར་ཀུ་ཅོ་འདོན༎

༧༤ བླུན་པོས་བསགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཉིད༎
སྐྱོང་གི་སྤྱོད་པའི་བདེ་མི་སྐྱོང་༎
ཡང་ཡང་ཉུལ་ཞིང་ལྟ་བ་ཡི༎
འཇུངས་པའི་ནོར་ནི་བྱི་བ་འདྲ༎

༧༥ བླུན་པོའི་དྲུང་དུ་མཁས་པ་བས༎
སྤྲེའུ་འཛིན་པ་ཁྱད་པར་འཕགས༎
སྤྲེའུ་འཛིན་ཟས་དང་ནོར་གྱིས་མཆོད༎
མཁས་པ་ལག་པ་སྟོང་པར་འགྲོ༎

71 От копыта след водой легко наполнится,
Как и утварью кладовка - доверху,
Поле малое легко засеять зернами,
Малый ум легко пресыщен знанием.

72 Деспот глупый, хоть великий,
Обещаньем может сам себя сгубить.
Так, земли аршином поступившись,
Асур Бали все три мира потерял.

73 *Дурачок* в уме замыслив злое,
Прежде выпада себя всем видом выдаст.
Шавка злая в ком врага увидит,
Прежде чем кусать, - его облает.

74 От стяжания глупцу одни страдания,
Не испытывает он счастья от него.
Все лишь бродит в поисках наживы, -
Жадностью он с крысой заодно.

75 Актер с обезьянкой в глазах простака
Стоит много выше ученого мужа.
Почтен угощением актер и дарами,
Но мудрый уходит с пустыми руками.

༧༦ ཡོན་ཏན་མེད་པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས།།
ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་ལྷག་པར་སྡང་།།
གངས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་དགུན་སྐྱེས་པའི།།
ལོ་ཏོག་ལྟས་ངན་ཡིན་ཞེས་སྒྲོགས།།

༧༧ ཡོན་ཏན་ལོག་པར་སྦྱངས་པ་འགའ།།
ལེགས་པར་སྦྱངས་ལ་ཁྱད་དུ་གསོད།།
ལྦ་བ་མེད་ན་གླིང་ཕྲན་འགར།།
ཡན་ལག་ཉམས་པའི་སྐྱོན་དུ་བྱེད།།

༧༨ ཚིག་ཉམས་པར་བྱེད་པ་རྣམས།།
ཚིག་ཚང་བར་བྱེད་ལ་བརྙས།།
སྟུ་ཏའི་ཡུལ་དུ་ཕྱིན་པ་ན།།
ཀང་པ་གཉིས་ལ་མིར་མི་བརྩི།།

༧༩ ཚིག་ལོག་པར་སྒྲུབ་པ་འགའ།།
ཡང་དག་ཚིག་བྱེད་ལ་གཞེ།།
སྐྱེས་བུ་ཁྲི་ཡི་མགོ་ཅན་རྣམས།།
བཞིན་བཟང་བྱད་མེད་ཡིན་ཞེས་བརྙས།།

༨༠ ལོག་འཚོས་ཟས་ནོར་རྙེད་པ་འགའ།།
མཁས་པ་དབུལ་པོས་ཁྱད་དུ་གསོད།།
སྤྲེའུ་ཀན་རྣམས་ཀྱིས་མི་བཟུང་ནས།།
མཇུག་མ་མེད་ཅེས་བཞད་གད་བྱེད།།

76 Люди, что достоинств не имеют,
К добродетелям других вражду питают.
"Знак дурной, - кричат, - что из-под снега
Урожай зимою поспевает!"

77 Кто научился знаниям никчемным,
Прекрасно образованных не любит.
На неком острове считается уродством
Отсутствие у человека зоба.

78 Кто в делах небрежен, презирает
Тех, кто добросовестен в делах.
В государстве одноногих, - *Цута*
Всех двуногих за людей не почитают.

79 Кто усердствует в делах дурных, ругают
Занятых полезными делами.
Существа с собачьей головою
"*Бабами*" дразнят нормальных ликом.

80 Кто неправедным путем на жизнь стяжает,
Над нуждою мудреца порой глумятся.
Обезьяны старые, завидев человека,
Над его *бесхвостостью* смеются.

༡༡ དེས་ན་ལས་ཀྱིས་མནར་བ་ན།།
མཁས་པ་བླུན་པོའི་ནང་ན་འཁྱམ།།
རླུང་གིས་བདས་ ་པའི་མ་ལི་ཀ།།
དྲི་ཞིམ་ཕྱུག་དར་ཁྲོད་ན་བརྗེ།།

༡༢ སྐྱོན་རྣམས་འབད་པས་འཛིན་བྱེད་ཅིང་།།
ཡོན་ཏན་རྩད་ནས་མི་ཆགས་པ།།
སྐྱེ་བོ་ངན་པ་ཆུ་ཚགས་བཞིན།།
ངན་པ་འཛིན་གྱི་བཟང་པོ་འཚོར།།

༡༣ ལེགས་ཉེས་དཔྱོད་པའི་བློ་གྲོས་མེད།།
མཁས་པའི་མདུན་སར་ཕྱིར་ཕྱོགས་སྐྲོད།།
ཟས་ནོར་ཁོ་ནའི་གཏམ་གྱིས་འདའ།།
རྐང་གཉིས་པ་ཡི་ཕྱུགས་སུ་བཤད།།

༡༤ བློ་ཆུང་མང་པོ་འདུས་ན་ཡང་།།
བྱ་བ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་མི་ནུས།།
རྩེ་རྐྱང་མང་དུ་སྡོམ་ན་ཡང་།།
ཁང་པའི་གདུང་མ་བཟོད་པར་དཀའ།།

༡༥ མ་དཔྱད་པ་ལས་དོན་གྲུབ་པ།།
བྱུང་ཡང་མཛངས་པར་སུ་ཞིག་རྩི།།
སྲིན་བུ་དག་གིས་ཟོས་པའི་རྗེས།།
ཡི་གེར་བྱུང་ཡང་ཡིག་མཁན་མིན།།

81 Так бывает, что по воле *кармы*,
Умные среди глупцов блуждают.
Ветром аромат цветов жасмина
На *помойку* может занести.

82 Лишь в дурном усердствуя, - в нем и преуспевает,
Тяги к знанию совсем не проявляя.
Ситу для воды подобен глупый:
Сор удерживает, ценное теряет.

83 Кто ума не имеет отличить от благого дурное,
Кто бежит от сообщества мудрых подальше,
Кто проводит часы в болтовне о еде и стяжании -
Тот [меж мудрых] двуногой *скотиной* зовется.

84 Скудные умом, хоть и большой толпою,
Дело важное осилить не сумеют.
Множество соломинок скрепленных
Балку дома выдержат едва ли.

85 Без обдумывания в деле добиваются успеха;
Хоть бывает и такое, - кто сочтет это за мудрость?
Не по грамотности вовсе насекомые порою
Оставляют за собою *испражнения* в виде букв.

༨༦ བློ་གྲོས་ཞན་པའི་གཏམ་འདོད་དང་།།
ཅང་ཤེས་མིན་པའི་རྟ་མཆོག་དང་།།
གཡུལ་ངོར་ལྷུང་བའི་རལ་གྲི་རྣམས།།
སུ་ཡི་གྲོགས་འགྱུར་ངེས་པ་མེད།།

༨༧ ཤེས་རབ་མེད་པའི་བློན་པོ་རྣམས།།
མང་ཡང་དགྲ་ཡི་དབང་དུ་འགྲོ།།
གླང་ཆེན་སྟོབས་ལྡན་ཁྲུར་ལོངས་པ།།
རི་བོང་བློ་ལྡན་གཅིག་གིས་བཏུལ།།

༨༨ ཤེས་རབ་མེད་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱང་།།
ཕལ་ཆེར་རང་ལ་ཕན་པ་ཉུང་།།
འདོད་འཇོའི་བ་ཡི་འོ་མ་ཡང་།།
བེ་ཅུས་འཐུང་བ་བཀྲུ་ལམ་ཡིན།།

༨༩ བློན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཁས་པ་ཡང་།།
མཆོད་པར་འགྱུར་བའི་ངེས་པ་མེད།།
ཉི་མ་ཤིན་ཏུ་འོད་གསལ་ལ།།
འབྱུང་པོའི་གདོན་རྣམས་མི་འབྲོས་སམ།།

༩༠ བློན་པོ་ལོངས་སྤྱོད་གསོག་རྣམས་ལ།།
གཉེན་གྱི་བསམ་པ་ག་ལ་ཡོད།།
སྡིག་སྡུག་གཏམ་ངན་ཕོ་ན་ཡིས།།
བྱི་བ་བཞིན་དུ་བསགས་ནས་འཆི།།

86 Каковым бы ни был толк несведущих -
Неизвестно для кого послужат пользою
Конь скакун *невещий* и оброненный,
На полях войны клинок отточенный.

87 Простаки, что знаний не имеют,
Даже в большинстве врагу покорны.
Заяц предприимчивый заставил
Все слоновье стадо подчиниться.

88 Кто не мудр, тому обычно
От богатства проку мало.
Не телятам молоко дает
Чудесная Корова.

89 У глупцов и к людям мудрым
Редко встретишь уважение.
Не бежит ли прочь и нечисть
Солнца яркого сияния?

90 Вот глупец богатство себе нажил.
Где ему о близких теперь помнить?
Жить в грехе ему с дурной молвой, покуда
Не умрет как мышь, что весь свой век копила.

༤༡ སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཚོགས་ནང་དུ།།
ཡོན་ཏན་ལྡན་ཡང་ག་ལ་འཕྱུར།།
སྦྲུལ་གདུག་གནས་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ།།
སྒྲོན་མེ་གསལ་ཡང་འོད་མི་འཕྲིན།།

༤༢ ལོངས་སྤྱོད་ཡོད་ཀྱང་ལས་ངན་གྱིས།།
འཛུངས་པས་སྤྱོད་པའི་རང་དབང་མེད།།
རྒུན་འབྲུམ་སྨིན་པ་ཟ་བའི་ཚེ།།
ཁྭ་ལ་མཆུ་ནད་རྒྱུན་དུ་འབྱུང་།།

༤༣ རྒྱུན་དུ་གཞན་གྱིས་བསྐྱང་དགོས་པའི།།
སྐྱེ་བོ་ནམ་ཞིག་ཅི་ནས་ཉམས།།
བྱ་རོག་གིས་ནི་བཟུང་བ་ཡི།།
རུས་སྦལ་ས་ལ་ལྷུང་ཞེས་གྲག།

༤༤ བཟང་ངན་མི་ཤེས་དྲིན་བྱས་བརྗེད།།
ངོ་མཚར་གཏམ་ལ་མཚར་མི་འཛིན།།
མངོན་སུམ་མཐོང་བ་སླར་ཡང་འདྲི།།
ཞུམ་ཞིང་རྗེས་འབྲང་གླེན་པོའི་རྟགས།།

༤༥ རྡོད་ཆུང་ཁ་ཡིས་དགྲ་བོ་འདུལ།།
རྒྱང་ནས་མཐོང་ན་ཅ་ཅོ་འཕྲིན།།
འཐབ་སར་ཕྲད་ན་ཐལ་མོ་སྦྱོར།།
རང་ཁྱིམ་སླེབ་ན་ང་རྒྱལ་སྨྲ།།

91 Где бывает, чтобы образованный
Был в почете у толпы безграмотной?
Хоть горит светильник, но не светит
В месте гадов ядовитых обитания.

92 Хоть богатство есть, но все ж зависим
От своей алчбы и черной *кармы*.
В пору созревания винограда, -
Как назло, клюв у вороны болен.

93 Кто от помощи других всегда зависит,
Огорчение познает непременно.
Черепаху в небо взяли вороны...
Что с ней стало - *в басне было сказано*.

94 Не сознает что хорошо, что плохо; милость забывает;
Историй дивных дивный смысл не понимает;
Об очевидном бесконечно вопрошает;
Безволен и забит – таким глупец бывает.

95 Хвастун малодушный словесно сражает врага, -
Когда далеко тот - угрозы крича и проклятья.
Но если до дела доходит, - ладони смыкает пред ним,
Вернется домой, - и опять он герой на словах.

༩༦ སྦྱར་མ་གྲོས་བྱེད་ཚེ་ན་དཔའ།།
ཁྲལ་བསྐྱོས་དགོས་པ་ན་ནོར་རྫིས་འདེབས།།
འགྲོ་དགོས་བྱུང་པ་ན་ནད་བུ་ལྷང་།།
འཐབ་སར་རྒྱུང་ནས་འབོད་ཅིང་བསྒོ།།

༩༧ སློ་ཆུང་ཅུང་ཟད་རྒྱལ་བས་ངོམས།།
གལ་ཏེ་ཕམ་ན་གཉེན་ལ་འཁང་།།
གྲོས་ལ་འཚོགས་ན་འཐབ་རྩོད་སློང་།།
གསང་གྲོས་བྱས་ན་སྐོག་ཏུ་སྒྲོ།།

༩༨ གཡུལ་ངོར་རྒྱན་ལ་བྱེ་དོར་བྱེད།།
དགྲ་དང་ཕྲད་ན་རང་ཕྱོགས་སྲིད།།
འགྲོགས་ན་དགྲ་བས་གཉེན་ཕྱོགས་འཛིགས།།
མཚོན་ཆ་དགྲ་ཡི་ལག་ཆར་འཕེན།།

༩༩ དཔུང་ཚོགས་འགྲོ་ན་མཇུག་སྡུད་ལ།།
ཕྱོག་ན་དེ་ཡི་སྣ་འདྲེན་བྱེད།།
བཟའ་བཏུང་མཐོང་ན་ནན་གྱིས་འཇུག།
དཀའ་བ་མཐོང་ན་ཐབས་ཀྱིས་བྲོལ།།

༡༠༡ མཆུ་བསྐྱོད་པ་ཡིས་བརྡ་སྤྲོད་ཅིང་།།
སྨོས་པའི་ཚེ་ན་མིག་བཙུམས་བྱེད།།
རྣམ་ཐར་ཐོས་ན་འཁུན་འཚེར་བ།།
གང་ལ་བྱུང་བ་ཐ་ཤལ་རྟགས།།

96 Трус - герой во время обсуждения,
А во время сбора податей - скупец,
Когда нужно выступать - больным прикинется,
В битве ж - командир, кричащий издали.

97 Глупый рад любому превосходству,
В неудачах же товарищей винит,
В обсуждениях находит повод к ссоре,
И чужие тайны не хранит.

98 Выступает в бой до блеска вычищен,
Встретившись с врагом в укрытие прячется,
Для соратников - еще опасней недруга,
Все оружие его - в руках противника.

99 В воинском строю плетется поодаль,
Возвращаясь с боя, - впереди других.
Где застолье видит - сразу тут как тут,
Как трудиться - мастерски уклонится.

101 Шевелить губами, но без звука, подавая знак;
В разговоре с кем-то без конца моргать глазами;
Захрапеть, когда читают о земном пути святых,
Что из этого случится, - неприличия признак верный.

༡༠༠ སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་མཚན་ཉིད་ལ།།
བརྗོད་རྒྱུ་དུ་མ་ཡོད་མོད་ཀྱང་།།
ངན་སྐྱུགས་ཁྲོན་པ་སུ་ཞིག་སློང་།།
སྐྱུགས་པ་མཁས་པ་སུ་ཞིག་སྦྱོང་།།

སྤེལ་མ་བརྟགས་པ།

༡༠༢ དམན་པ་ལོངས་སྤྱོད་ཆེ་ན་ཡང་།།
རིགས་ལྡན་རྒྱུད་པས་ཟིལ་གྱིས་གནོན།།
བཀྲེས་པ་སྟག་གི་ངར་སྒྲ་ཡིས།།
སྤྲེའུ་ཤིང་གི་རྩེ་ནས་ལྷུང་།།

༡༠༣ བླུན་པོའི་ཡོན་ཏན་ཁར་འབྱིན་ཏེ།།
མཁས་པའི་ཡོན་ཏན་ཁོང་དུ་སྦེད།།
སོག་མ་ཆུ་ཡི་སྟེང་ན་འཕྱོ།།
ནོར་བུ་སྟེང་དུ་བཞག་ཀྱང་འབྱིང་།།

༡༠༤ ཡོན་ཏན་ཆུང་རྣམས་ང་རྒྱལ་ཆེ།།
མཁས་པར་གྱུར་ན་དུལ་བར་གནས།།
ཆུ་ཕྲན་རྟག་ཏུ་ཀུ་ཅོ་ཆེ།།
རྒྱ་མཚོ་ཅ་ཅོ་ག་ལ་སྒྲོགས།།

༡༠༥ སྐྱེ་བོ་དམན་རྣམས་དམ་པ་ལ།།
ཁྱད་གསོད་བྱེད་ཀྱི་དམ་པས་མིན།།
སེང་གེས་ཝ་ཚོགས་ལེགས་སྐྱོང་གི།།
ཝ་ཉིད་ཝ་ཡི་རིགས་ལ་འགྲན།།

100 О дурных людей приметах
Много можно бы сказать, однако,
Что нам толку в яме смрадной рыться?
Нечистоты *смаковать* - не дело мудрых.

О мудрости и глупости

102 Благородный, хоть и в затруднении,
Превосходит простых *богатеев*.
Тигр голодный одним только рыком,
Обезьян низвергает с деревьев.

103 Глупый знанием кичится,
Мудрый знание скрывает.
На воде соломка держится,
Лал под воду погружается.

104 У кого достоинств мало, горделивы выше меры.
Ну а мудрый же - напротив, пребывает во смирении.
Реки мелкие обычно слишком шумными бывают,
Океан же необъятный может быть совсем неслышен.

105 Порочные люди к порокам других нетерпимы
Бывают, - но не благородный.
Как лев он, который за стаей лисиц надзирает,
В то время, как лисы подобных себе *соревнуют*.

༡༠༦ དམ་པ་ཁྲོས་ཀྱང་བཏུད་ན་ཞི།།
དམན་རྣམས་བཏུད་ན་ལྷག་པར་རེངས།།
གསེར་དངུལ་སྲ་ཡང་བཞུ་ནུས་ཀྱི།།
ཁྱི་ལུད་བཞུ་ན་དྲི་ངན་འབྱུང་།།

༡༠༧ མཁས་པ་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་ཏེ།།
བླུན་ལ་སྐྱོན་རྣམས་འབའ་ཞིག་ཡིན།།
རིན་པོ་ཆེ་ལས་དགོས་དགུ་འབྱུང་།།
སྦྲུལ་གདུག་ལས་ནི་ཉེས་ཀུན་སྐྱེད།།

༡༠༨ ཐེག་སྤྱོད་ནགས་ན་གནས་ཀྱང་ཉམས།།
དམ་པ་གྲོང་ན་གནས་ཀྱང་དུལ།།
ནགས་ཀྱི་གཅན་གཟན་ཁྲོ་བ་དང་།།
རྟ་མཆོག་གྲོང་གནས་དུལ་བར་མཐོང་།།

༡༠༩ སྐྱེས་མཆོག་རང་གི་སྐྱོན་ལ་ལྟ།།
སྐྱེ་བོ་ངན་པ་གཞན་སྐྱོན་ཚོལ།།
རྨ་བྱ་རང་གི་ལུས་ལ་རྟོག།
སྲིན་བྱ་གཞན་ལ་ལྟས་ངན་གཏོད།།

༡༡༠ དམ་པ་དུལ་བས་རང་གཞན་སྐྱོང་།།
ངན་པ་རེངས་པས་རང་གཞན་སྡུག།
འབྲས་ལྡན་ཤིང་གིས་རང་གཞན་བསྲུང་།།
ཤིང་སྐམ་རེངས་པས་རང་གཞན་བསྲེག།

106 Гнев благородного смиряется учтивостью,
Учтивость же порочных злее делает.
Хоть твёрды злато с серебром, но плавятся;
Помёт собачий станшь греть, - лишь смрад поднимется.

107 Мудрый - всякой добродетели носитель,
Глупый - всякого порока средоточие,
Благо лишь от *чинтамани* происходит.
Яд змеи же порождает только недуги.

108 Дела порочные в уединении леса так же дурны,
Муж благородный даже в городе себя смиряет.
Свирепы звери дикие в лесах, но в шумном городе
В коне обузданном породу мы узнаем.

109 Свои изъяны благородный видит,
Но недостойный же их в ближнем ищет,
Павлин блюдет свой вид красивый -
Сова в других дурным предвестием метит.

110 Муж, себя смиривший, - и другим опора.
В хамстве закосневший - и другому в тягость.
Дерево с плодами - не себе лишь кровля.
Пламя сухостоя все вокруг сжигает.

༡༡༡ འབྱོར་བའི་དུས་ན་ཐམས་ཅད་གཉེན།།
གལ་ཏེ་རྒུད་ན་ཀུན་ཀྱང་དགྲ།།
རིན་ཆེན་གླིང་དུ་རིང་ནས་འདུ།།
མཚོ་སྐམ་པ་ན་སུ་ཞིག་ཡོད།།

༡༡༢ བླུན་པོ་འབྱོར་བ་ཐོབ་ན་བདེ།།
སྐྱེས་མཆོག་ཐམས་ཅད་བྱིན་ན་བདེ།།
མཛེ་ཅན་ཕྱུགས་ན་བདེ་བར་འཛིན།།
མཁས་པ་མཛེ་ལ་འཛིགས་པར་ལྟ།།

༡༡༣ ཆེ་ལ་གནོད་བྱེད་གྲོགས་སུ་འགྱུར།།
དམན་ལ་གནོད་བྱེད་གནོད་པར་འགྱུར།།
ནགས་མེ་རླུང་གིས་སྦྲོར་མོད་ཀྱི།།
དེ་ཡིས་སྒྲོན་མ་ཆུང་ངུའང་གསོད།།

༡༡༤ འདི་བཤེས་འདི་ནི་དགྲ་པོ་ཞེས།།
བློ་གྲོས་ཆུང་རྣམས་སོ་སོར་འབྱེད།།
བློ་ཆེན་ཀུན་ལ་བྱམས་པ་ལ།།
ཕན་བྱེད་གང་ཡིན་ངེས་པ་མེད།།

༡༡༥ ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཡོན་ཏན་ལ།།
དགའ་ཡི་ཡོན་ཏན་མེད་རྣམས་མིན།།
སྦྲང་རྩི་འཛིན་པ་མེ་ཏོག་ལ།།
དགའ་ཡི་ཤ་སྦྲང་དེ་ལྟ་མིན།།

111 Во время благоденствия все кажутся друзьями,
В черед же разорения врагами обернутся.
На остров драгоценностей стекались издалека,
Но кто же там окажется, когда иссякнет море?

112 Глупец богатство обретя ликует,
Все мудрые же рады отдавая.
Больной проказой язвы чешет рьяно,
Мудрец с опаскою проказу наблюдает.

113 Кто велик, тому и вред на пользу.
Вред лишь для простых вредом бывает.
Пламень леса с ветром разгорится,
Тот же ветер свечку задувает.

114 "Тот мне друг, а этот - недруг" -
Мыслит глупый, разделяя.
Умный дружественен с каждым:
В ком нам польза - мы не знаем.

115 К добродетелям тяга достойных
Не знакома лишенным достоинств.
Не желанен цветок мясной мухе,
Как пчеле медоносной желанен.

༡༡༦ མཁས་པ་མཁས་པའི་ནང་ན་མཛེས།།
བླུན་པོས་མཁས་པ་ཇི་ལྟར་གོ།
ཙནྡན་གསེར་བས་རིན་ཆེ་བ།།
བླུན་པོས་སོལ་བར་བྱས་ལ་ལྟོས།།

༡༡༧ མཁས་པ་རང་གིས་དཔྱོད་ཤེས་ཀྱི།།
བླུན་པོ་གྲགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་།།
ཁྱི་རྒན་ཀུ་ཅོ་འདོན་པ་ན།།
རྒྱུ་མཚན་མེད་པར་གཞན་དག་རྒྱུག།

༡༡༨ མཁས་པ་ཤིན་ཏུ་རྒུད་ན་ཡང་།།
ལེགས་བཤད་གཏམ་གྱིས་གཞན་དགའ་བྱེད།།
བླུན་པོ་འབྱོར་བར་གྱུར་ཆེ་ཡང་།།
རྩོད་པ་ཁོ་ན་རང་གཞན་བསྲེག།

༡༡༩ ཁ་ཅིག་སླུས་པས་གྲུབ་པར་རྩི།།
ལ་ལ་མི་སླུ་དོན་ལ་འབད།།
ཁྱི་ངན་དགྲ་ལ་ཁུས་འདེབས་ཏེ།།
ཆུ་སྐྱུར་བྱི་ལ་སྒྲ་མེད་འཇབ།།

༡༢༠ དམ་པ་ཀྲོལ་ཡང་ཕན་པ་སྒྲུབ།།
སྐྱེ་བོ་ངན་པ་མཛའ་ཡང་གནོད།།
ལྷ་རྣམས་ཁྲོས་ཀྱང་སེམས་ཅན་བསྲུང་།།
གཤིན་རྗེ་འཛུམ་ཡང་ཕ་རོལ་གསོད།།

116 Мудрец отличен только среди умных,
Но как глупцу в нем мудрость опознать?
Дороже злата был сандал, но глупый
Промыслил в нем угля потенциал.

117 Мудрый до всего своим умом доходит,
Глупый следует тому, что на слуху.
Стоит старому лишь псу подать свой голос, -
Как все остальные вдруг бегут.

118 Мудрый, и в крайней нужде оказавшись,
Радует ближних полезной беседой.
Глупый в богатстве - и то только в дрязгах
Жизни свою и других *прожигает*.

119 *Болтовней* одни успех предвосхищают,
А другие молча идут к цели.
Злая *шавка* на чужого с лаем бросится,
Кот и цапля нападут неслышно, исподволь.

120 Обличения мудреца идут на пользу,
Дружелюбие негодяя вред приносит.
Боги гневные существ оберегают, -
Улыбаясь, *Яма* на тот свет проводит.

༡༢༡ སྐྱེ་བོ་དམ་པ་རིན་ཆེན་བཞིན།།
རྣམ་པ་ཀུན་དུ་འགྱུར་ལྡོག་མེད།།
སྐྱེ་བོ་ངན་པ་སྲང་མདའ་བཞིན།།
ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་མཐོ་དམན་བྱེད།།

༡༢༢ བློ་མཐུན་རིང་ན་གནས་ཀྱང་ཕན།།
མི་མཐུན་ཉེ་ན་ལྷག་པར་འབྲལ།།
འདམ་སྐྱེས་འདམ་གྱིས་མི་གོས་ལ།།
དེ་ཉིད་ཉི་མས་རྟག་ཏུ་སྐྱོང་།།

༡༢༣ ཇི་སྲིད་ངོ་ཚ་ཡོད་གྱུར་པ།།
དེ་སྲིད་ཡོན་ཏན་རྒྱུན་གྱི་མཆོག།
ངོ་ཚ་ཤལ་ན་ཡོན་ཏན་ཉིད།།
ཕྱོགས་སུ་བྱས་ཏེ་གཏམ་ངན་བྱེད།།

༡༢༤ དམ་པ་མ་བཙོལ་ལེགས་པར་སྟོན།།
དམན་ལ་དྲིས་ཀྱང་ལོག་པར་བཤད།།
རྒྱལ་བའི་སྲས་ལ་བསྔས་ཀྱང་བཙེ།།
འཆི་བདག་མཆོད་ཀྱང་གསོད་པ་ཡིན།།

༡༢༥ གཅིག་ལ་ཕན་པར་འགྱུར་བ་ཡི།།
བྱ་བ་གཞན་ལ་གནོད་པ་སྲིད།།
ཟླ་བ་ཤར་ན་ཀུ་མུ་ད།།
ཁ་འབྱེད་འགྱུར་གྱི་པདྨ་ཟུམ།།

121 Благородный драгоценности подобен:
Неизменен в качествах своих он.
Человек дурной сродни безмену:
Чуть что - равновесие теряет.

122 Духом схожие - и врозь взаимны в помощи,
Разномыслящие чем тесней, тем разобщеннее.
Лотос, выросший в грязи, не грязью красится, -
Солнцем он все это время взращенный.

123 Покуда совесть есть у человека,
До тех пор знания его как украшение.
Но стоит совесть потерять, как сами знания
Дурной молвы послужат умножением.

124 Мудрец и без спроса укажет, как лучше,
Дурной - на вопрос же ответит превратно.
Добры *Бодхисаттвы* к презревшим их даже,
Бог Смерти задобренный - все ж убивает.

125 Что для одного бывает пользой, -
То другому вред порой наносит.
В полную луну цветет кувшинка,
Лотос же - напротив - закрывается.

༡༢༦ ཉེས་པ་ལ་ལས་དོན་གྲུབ་པ།།
བྱུང་ཡང་མཁས་རྣམས་ག་ལ་སྨོན།།
ལེགས་པར་བསྒྲུབ་ཀྱང་སྐྱོན་སྲིད་མོད།།
དེ་ལ་མཁས་རྣམས་ཁྲེལ་བ་མེད།།

༡༢༧ རྙེད་པ་ལ་ལ་རྙེད་པ་སྟེ།།
རྙེད་པ་ལ་ལ་དགྲ་བོ་ཡིན།།
རྒོད་མ་མངལ་ལྡན་ནོར་འཕེལ་ལ།།
དྲེའུ་མོ་སྦྲུམ་ན་འཆི་བ་རྙེད།།

༡༢༨ དམ་པ་དབྱེ་དཀའ་འདུམ་པ་སླ།།
དམན་པ་དབྱེ་སླ་འདུམ་པ་དཀའ།།
རྗོན་ཤིང་དང་ནི་སོལ་བ་ཡི།།
གཅད་དང་སྦྱོར་བའི་ཁྱད་པར་ལྟོས།།

༡༢༩ ཉམ་ཆུང་གྱུར་ཀྱང་ཟློན་བྱེད་ན།།
ཆེན་པོ་ཡིས་ཀྱང་གཞོམ་པར་དཀའ།།
ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་བག་ཕེབས་ན།།
ཉམ་ཆུང་རྣམས་ཀྱིས་བརླག་པ་མང་།།

༡༣༠ ནོར་གྱིས་འབྱོར་ན་སྟོབས་ཀྱང་འཕེལ།།
ནོར་མེད་པ་ལ་སྟོབས་ཀྱང་འབྲི།།
བྱི་བ་དབྱིག་ལྡན་ནོར་ཕྲོགས་པས།།
ཀུ་བའི་ནུས་པ་ཉམས་ཞེས་ཐོས།།

126 Преуспеть в делах путем нечестным - можно,
Но пойдет ли мудрый на такое?
Неудачу терпят иногда и в честном деле
Мудрые, - но в том не их оплошность.

127 Обретения одни - приобретения,
Но иные обретения беду сулят:
Кобылица понесет - прирост имуществу,
Если *мулица* зачнет - смерть неминуема.

128 Благородный медлен на раздор и скор к согласию,
Человек дурной скор на вражду и трудно мирится.
Посмотрите-ка на то, как отличается
На разрыв и склейку уголь с деревом.

129 Малосильный если осмотрителен,
То и сильным побеждается с трудом.
Сильные же, но самонадеянные
Были биты слабыми не раз.

130 Кто имуществом богат, тот и силой наделен,
Не имеющим гроша силы тоже не хватает.
Слышал я, что мышь Игдэн, драгоценность потеряв,
Вместе с ней свою способность к воровству не сохранила.

༡༣༡ མི་གང་བསོད་ནམས་ལ་སྤྱོད་པ།།
བཏང་ཡང་ལོངས་སྤྱོད་ཆར་བཞིན་འབབ།།
བསོད་ནམས་མེད་པའི་ལོངས་སྤྱོད་དེ།།
བསགས་ཀྱང་སུ་ཡིས་ཟ་བ་སོམ།།

༡༣༢ དམ་པ་རེ་ཞིག་རྒུད་གྱུར་ཀྱང་།།
ཟླ་བ་བཞིན་དུ་ཡར་ངོ་འབྱུང་།།
དམན་པ་ལན་ཅིག་རྒུད་གྱུར་ན།།
མར་མེ་བཞིན་དུ་མནལ་པར་འགྱུར།།

༡༣༣ ཤེས་ལྡན་དགྲ་ལ་མིག་བསྒྲིངས་པ་།།
ཐ་མར་དགྲ་བོ་དབང་དུ་སྡུད།།
ཧྲོད་ཆུང་དགྲ་ལ་ལན་བྱས་པས།།
དཀའ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ་འཐོབ།།

༡༣༤ མཁས་པ་ཤིན་ཏུ་ཉམ་ང་བའི།།
གནས་ལ་འཇུར་ན་དཔའ་རྟགས་ཡིན།།
སེང་གེ་ཁྱུ་མཆོག་གསོད་པའི་ཚེ།།
རྭ་ལ་འཇུར་བ་བ་ག་ལ་སྡར།།

༡༣༥ རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མི་དཔྱོད་པར།།
དགྲ་ལ་མཆོང་ན་གླེན་རྟགས་ཡིན།།
མར་མེའི་འོད་ལ་འཇོངས་པ་ཡིས།།
སྦྲང་བུ་དཔའ་བར་འགྲོ་འམ་ཅི།།

131 Человек, что преуспел в благодеяниях,
Процветанием, как дождем настигнут будет.
Незаслуженно добытого богатства
Кто *вкуситель* будет? - сомневаюсь.

132 Благородный в затруднения попадая,
Как растущая луна - все прибавляет.
Заурядный, лишь однажды встретив трудность,
Наподобие лампады угасает.

133 Разумный недругов *предусмотрением*
В итоге их к себе располагает.
Глупец же, на нападки отвечая,
Себе готовит вечные заботы.

134 Доблесть в том, что избегает мудрый
Попадания в крайнюю опасность.
Лев, на главного быка охотясь,
Уклоняется рогов его без страха.

135 Всесторонне не обдумав,
Прыгнуть на врага - безумье.
Вменим ли геройство мухе
За налет на свет лампады?

༡༣༦ ངན་པ་རང་རྟེན་ཁྱད་པར་འཛོམས༎
དམ་པ་གང་ལ་བརྟེན་པ་བསྲུང་༎
སྲིན་བུ་རང་བརྟེན་ཟད་ཟད་ཟ༎
སེང་གེ་རང་གི་ཡུལ་འཁོར་བསྲུང་༎

༡༣༧ དམན་རྣམས་དགོས་པ་ཆུང་ངུ་གསོད༎
གསང་དགོས་དགོས་པ་མེད་པར་སྨྲ༎
དམ་པ་དགོས་མེད་གསོད་མི་འགྱུར༎
གསང་དགོས་སྲོག་ལ་བབ་ཀྱང་བསྲུང་༎

༡༣༨ དམན་པ་འབྱོར་ན་དྲེགས་རྒྱུ་སྐྱེ༎
དམ་པ་འབྱོར་ན་དུལ་བའི་རྒྱུ༎
ཝ་སྐྱེས་འགྲངས་ན་དྲེགས་པས་བརྒྱལ༎
སེང་གེ་འགྲངས་ན་བདེ་བར་ཉལ༎

༡༣༩ དམ་པ་དང་ནི་དམན་པ་ཡི༎
སྤྱོད་པ་གཉིས་ག་གོམས་པའི་ཤུགས༎
བྱང་བ་མི་རྟོག་རྩོལ་བ་དང་༎
ངང་བ་ཆུར་འཛུག་བསླབ་ཅི་དགོས༎

༡༤༠ རྒྱལ་ངན་དགྲ་དང་ཕྲད་པ་ན༎
རང་གི་འཁོར་ལ་ཆད་པས་གཅོད༎
དོན་མ་གྲུབ་པའི་བླུན་པོ་འགའ༎
རང་ཉིད་འགེགས་ཏེ་འཆི་བ་ཡོད༎

136 Злодей урон наносит собственной основе,
Достойный бережет свое подспорье.
Свою опору черви начисто съедают,
Владения собственные лев оберегает.

137 Люди низкие из пустяка убить готовы,
Тайне преданное - втуне разглашают.
Благородный не идет на преступление,
Тайну держит и ценою жизни.

138 Люди низкие, разбогатев, тщеславятся;
Благородный же - наоборот - себя стесняет.
Лисы сытые до обморока бесятся,
Лев насытившийся мирно засыпает.

139 Дурные иль хорошие поступки -
Обоим свойственно привычкой укрепляться.
Пчеле и утке нужно ли учиться -
Одной - цветок искать, другой - в воде плескаться?

140 Плох тот царь, что в столкновении
Со врагом, своих людей карает.
Так глупцы себе став преткновением,
Вместо цели смерть лишь обретают.

༡༥༡ ཆོས་རྒྱལ་དགྲ་དང་ཕྲད་པ་ན།།
ལྷག་པར་འཁོར་ལ་བྱམས་པ་སྐྱེ།།
ན་བའི་བུ་ལ་ཁྱད་པར་དུ།།
མ་ནི་གདུང་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།།

༡༥༢ སྐྱེ་བོ་དམ་ངན་པ་དང་།།
འགྲོགས་ན་ངན་པའི་ཤན་དུ་འགྱུར།།
གངྒཱའི་ཆུ་ནི་རབ་ཞིམ་ཡང་།།
རྒྱ་མཚོར་སླེབ་ནས་བ་ཚྭར་འགྱུར།།

༡༥༣ དམན་པ་སྐྱེ་བོ་མཆོག་བརྟེན་ན།།
སྐྱེ་བོ་དམ་པའི་སྤྱོད་པ་འབྱུང་།།
གླ་རྩི་བྱུགས་པའི་གང་ཟག་ལ།།
གླ་རྩིའི་དྲི་ཞིམ་འབྱུང་ལ་ལྟོས།།

༡༥༤ ལྐུན་པོ་ཅིས་ཀྱང་མི་འགུལ་བ།།
དེ་བཞིན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་བརྟན།།
ཤིང་བལ་ཆུང་ངུ་གཡོ་བ་ལྟར།།
དམན་པའི་སྤྱོད་པ་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ།།

ངན་སྤྱོད་བརྟགས་པ།

༡༥༥ གཡོ་ཅན་སྙན་པར་སྨྲ་བ་ནི།།
རང་དོན་ཡིན་གྱིས་གུས་ཕྱིར་མིན།།
ཤིན་བྱ་སྙན་ནས་དགོད་པ་དེ།།
ལྟས་ངན་གཏོང་གི་དགའ་ནས་མིན།།

141 Справедливый царь, с врагом столкнувшись,
Еще большую любовь к своим являет.
Мать особенно бывает сердобольной,
К своему болеющему чаду.

142 Благородные, когда с дурными водятся,
Их черты порочные заимствуют.
Воды Ганга превосходно сладкие,
Достигая моря, станут солоны.

143 Если неуч мужу лучшему доверится,
В поведении благородство обнаружится.
Умастивший тело пряным мускусом -
Ароматом мускуса отметится.

144 Гора *Сумеру* не колеблется ничем,
Великий муж подобно ей неколебим.
Но переменчивы поступки простака:
Как пух хлопковый - по ветру носим.

О дурных поступках

145 Сладкоречивое витийство хитреца
Корыстным целям служит, а не уважению.
Донесшийся до слуха хохот сов -
То не веселье, но беды предвестник.

༡༤༦ ངན་པ་ཐོག་མར་ཚིག་གིས་འབྲིད།།
བག་ཕེབས་གྱུར་ནས་་ཕྱི་ནས་སླུ།།
ཉ་པས་ཟས་ཀྱིས་ཁ་བྲིད་ནས།།
ཉ་རྣམས་གསོད་པར་བྱེད་ལ་ལྟོས།།

༡༤༧ དམན་པ་ཇི་སྲིད་ཉམས་ཆུང་བ།།
དེ་ཡི་བར་ལ་རང་བཞིན་བཟང་།།
དུག་གི་ཚེར་མ་མ་སྨིན་པའི།།
བར་དུ་གཞན་ལ་འབིགས་མི་ནུས།།

༡༤༨ ཡིད་ལ་བསམ་པ་གཞན་བྱས་ནས།།
ཚིག་ཏུ་སྨྲ་བ་གཞན་བྱེད་པ།།
གཡོ་ཅན་ཞེས་སུ་གྲགས་པ་སྟེ།།
བླུན་པོ་མཁས་པར་འཆོས་པ་ཡིན།།

༡༤༩ ཧ་ཅང་གཡོ་སྒྱུ་མང་དྲགས་ན།།
རེ་ཞིག་གྲུབ་ཀྱང་ཐ་མར་བརླག།
གཟིག་ལྤགས་བཀབ་པའི་བོང་བུ་ཡིས།།
ལོ་ཐོག་ཟོས་མཐར་གཞན་གྱིས་བསད།།

༡༥༠ ཤེས་རབ་ལྡན་ན་མཚོན་སུམ་གྱི།།
བརྫུན་གྱིས་ཕ་རོལ་བསླུ་བར་ནུས།།
རྐུན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱིར་བཏགས་པས།།
ར་སྐྱེས་ཁུར་བ་བྲམ་ཟེས་བོར།།

146 Плут сперва словами охмурит,
И расслабив так, свершит обман.
Погляди как губит рыб рыбак,
Их съестной приманкой обманув.

147 Пока у негодяя сил не много,
Он кажется вполне себе хорошим.
Покуда ядовитый шип еще не твердый,
Он не способен никого поранить.

148 Кто в уме замыслив нечто,
На словах твердит другое -
Тот зовется лицемером,
Глупый, мнящий себя умным.

149 Не в меру ушлого мошенника возмездие
За временным успехом ожидает.
Осёл в покрове шкуры леопарда,
Поев чужие всходы, поплатился.

150 Обладающий умом кого угодно
Может в очевидном обмануть.
Брахманом козленок был оставлен
Тем грабителям, что псом его назвали.

༡༥༡ ཉེས་པ་མངོན་སུམ་བྱེད་བཞིན་དུ།།
གཡོ་ཅན་ཚིག་གིས་ཕ་རོལ་སླུ།།
ལྷ་ཆེན་སྤྲེ་སྔགས་ཤོར་བ་ལ།།
སྡུག་བསྔལ་བདེན་པར་བསྒྲགས་ལགས་སོ།།

༡༥༢ གཡོ་ཅན་ཚུལ་གཟོབ་ངག་འཇམ་པ།།
མ་བརྟགས་པར་དུ་ཡིད་མི་བརྟན།།
ཟ་བྱ་གཟུགས་མཛེས་སྒྲ་སྙན་ཡང་།།
དེ་ཡི་ཁ་ཟས་དུག་ཆེན་ཡིན།།

༡༥༣ གཡོ་ཅན་བཟང་པོའི་ཚུལ་བཟུང་ནས།།
ཕྱི་ནས་དོན་ལ་བསླུ་བ་ཡོད།།
རི་དྭགས་ཛ་མ་བསྟན་ནས་ནི།།
ཁྲིལ་འདས་བོང་བུའི་ཤ་དག་འཚོང་།།

༡༥༤ ངོ་ཚ་ཆུང་རྣམས་གཞན་ནོར་ལ།།
བདག་གི་ཆེ་བ་བསྒྲུབ་པ་ཡོད།།
འགྲོན་ལ་གྲོགས་པོའི་གོས་བཏིང་ནས།།
བདག་གིས་གུས་རྟགས་སྟོན་པར་བྱེད།།

༡༥༥ གཏིང་ནས་ཉམས་པའི་ཁྲིལ་འདས་རྣམས།།
རང་གི་གཏམ་ངན་ངོ་སོར་འཕྱེར།།
ཀརྟིའི་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་་རིགས་འགའ།།
ཕ་བཤད་པ་ལ་རྒྱལ་ཛ་ཏུང་།།

151 Совершая злодеяния открыто,
Лжец словами окружающих морочит.
Махадэва, звук отчаяния издавший,
"Возвестил тем истину страдания".

152 Не стоит безрассудно доверять
Елейной речи обходительных лжецов.
Павлин красив, и звук его приятен, -
Но ядовитой пищей вскормлен он.

153 Мошенники под видом благочестия -
Обман имеют в умысле дальнейшем.
Показывая людям хвост оленя,
Ослятину сбывал один бесстыжий.

154 Те бессовестны, кто на чужом богатстве
Самовозвеличиться желают:
Гостю подстилают платье друга,
Чтобы показать свое почтение.

155 Всецело совести лишенные злодеи,
Свои дела дурные придают огласке:
В стране *Каньжи* один наследник царский,
Убив отца, забил в набат победный.

༧༥༦ བློ་ཆུང་རྣམས་ཀྱིས་ཕན་བཏགས་པ།།
འགའ་ཞིག་གནོད་པ་ཆེན་པོར་འགྱུར།།
སྐྱུ་ཀའི་ཕྲུ་གུས་མ་ཡི་སྤྲུ།།
འཐོག་པ་དྲིན་ལན་ཡིན་པར་བསྒོམ།།

༧༥༧ གཞུང་ངན་གཞན་གྱི་བཀའ་དྲིན་ལས།།
བྱུང་བ་རང་གི་ཆེ་བར་བསྒོམ།།
ཀླུ་ཡིས་འབབ་ནས་ཕབ་པའི་ཆར།།
ཞིང་པ་རང་གི་དཔལ་དུ་རྩི།།

༧༥༨ བློ་ངན་ལས་ལ་སྤྱོད་པ་ལ།།
རང་གི་འབད་པས་ཐོབ་པར་སེམས།།
ཁྱི་རྒན་ཡ་རྐན་ཤུག་པའི་ཁྲག།
རུས་པའི་བཅུད་དུ་བསྒོམ་ནས་འཆའ།།

༧༥༩ མི་མཁས་པ་དག་གཉེན་བཙོམ་ནས།།
འབྲེལ་མེད་གཞན་དག་གསོ་བ་མཐོང་།།
མགོ་བོ་བཅད་ནས་མཇུག་མའི་རྒྱན།།
སྤྱོན་པ་མིན་པ་སུ་ཞིག་བྱེད།།

༧༦༠ བླུན་པོས་དགོས་པའི་སར་མི་ཕྱིན།།
མི་དགོས་པ་ལ་ལྷུག་པར་འཚོར།།
ཆུ་མིག་ངན་པ་དབྱར་འབབ་ཀྱི།།
དཔྱིད་དུས་དགོས་པའི་ཚེ་ན་སྐམས།།

156 Глупыми оказанная помощь,
Иногда большим вредом выходит.
Птенчик, общипавший пух сороки,
Воздает так за добро своей мамаше.

157 Милостью чужой стяжавши что-нибудь,
Самохвал своим величием тешится.
Дождь, который был ниспослан *нагами*,
"В мою честь пролился" - пахарь думает.

158 Глупый мнит счастливую случайность
Собственных стараний результатом.
Старый пес, смакуя кровь из нёба,
Думает, что это сок из кости.

159 Видеть случается, как люди глупые,
Близких презрев, вдруг чужим угождают.
Срезать с главы для хвоста украшения...
Кто, кроме *взбалмошных*, так поступает?

160 Глупый не дает, когда есть надобность,
Расточая там, где в этом нет нужды.
Плох источник, что лишь летом бьет,
А весной, когда он нужен, - сух.

༡༥༡ སྐྱེ་བུ་དམ་པ་ཞི་བ་ལ།།
ངན་པ་ལྷག་པར་འཚེ་བར་བྱེད།།
སྐྱུམ་དང་ལྡན་པའི་སྦྲོང་བུ་ལ།།
མི་ལྟེ་ཆགས་ཀྱི་གཞན་ལ་མིན།།

༡༥༢ རྩུབ་པས་རྩུབ་པ་ཐུལ་འགྱུར་གྱི།།
ཞི་བས་འདུལ་བར་ག་ལ་ནུས།།
ཕོལ་མིག་བསྲེགས་དང་གཙད་པས་གདོན།།
ཞི་ཆོས་དེ་ཡིས་དུག་ཏུ་འགྱུར།།

༡༥༣ རྒྱལ་པོས་ཆོས་བཞིན་ས་བསྐྱང་སྟེ།།
མིན་ན་རྒྱལ་པོ་ཉམས་པའི་རྟགས།།
ཉི་མས་མུན་པ་མི་སེལ་ན།།
དེ་ནི་གཟའ་ཡིས་ཟིན་པ་ཡིན།།

༡༥༤ སྡིག་སྤྱོད་རྒྱལ་པོར་བསྙོས་པ་དང་།།
ཁང་པའི་ཡ་ཐོག་གྲུམ་པ་དང་།།
རི་རྩེ་ཤིན་ཏུ་ཞིག་པ་ཡི།།
འོག་ན་གནས་རྣམས་རྒྱུན་དུ་སྐྲག།

༡༥༥ གལ་ཏེ་རིག་པ་ཡོད་ན་ཡང་།།
སྐྱེ་བོ་རང་བཞིན་ངན་པ་སྤོང་།།
དུག་སྦྲུལ་ནོར་བུས་མགོ་བརྒྱན་ཡང་།།
མཁས་པ་སུ་ཞིག་པང་དུ་ལེན།།

161 Люди подлые особенно стараются
Навредить смиренным и возвышенным.
Масляный фитиль воспламеняется
Легче, - не в пример другим вещам.

162 Грубый *норов* жесткостью смиряется.
Разве можно его лаской укротить?
Язву выведут надрез и прижигание,
Мягкость - к заражению приведет.

163 Царь страною должен править справедливо.
Если нет, - он недостоин быть царем.
Когда солнце темноту не разгоняет, -
Значит *затмлено* оно *Рахулой*.

164 Злодей, на царство возведенный,
Худая кровля у жилища,
Скалы надломленной вершина -
Под ними страшно жить все время.

165 Избегай людей дурного нрава,
Даже если знания есть у них.
Кобру с драгоценною короной
Кто из умных на руки возьмет?

༡༤༦ སྙན་གྲགས་རྒྱལ་པོ་བཞེད་བཞིན་དགའ།།
བཀྱེད་ན་ཐུགས་རྗེས་འཛིན་པ་དགོན།།
བར་མར་གནས་པ་གཡང་ཟ་བས།།
རྒྱལ་པོ་ལ་ལ་མེ་ཆེན་འདྲ།།

༡༤༧ ཆུང་མ་ངན་དང་མཛའ་བོ་ངན།།
རྒྱལ་པོ་ངན་པ་སུ་ཞིག་བསྟེན།།
གཅན་གཟན་གདུག་པའི་ནགས་ཁྲོད་དུ།།
སེམས་ཤེས་རྟག་ཏུ་སྡོད་དམ་ཅི།།

༡༤༨ དྲེགས་པས་ཡོན་ཏན་ཉམས་འགྱུར་ཞིང་།།
འདོད་པས་ངོ་ཚ་ཉམས་པར་བྱེད།།
གཡོག་འཁོར་རྟག་ཏུ་སུན་ཕྱུང་ན།།
རྗེ་དཔོན་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན།།

༡༤༩ ཕན་པར་སྨྲ་བ་དགོན་པ་སྟེ།།
དེ་བས་དེ་དག་ཉན་པ་དགོན།།
སྨན་པ་མཁས་པ་རྙེད་དཀའ་སྟེ།།
དེ་ཡི་ཚིག་བཞིན་བྱེད་པ་ཉུང་།།

༡༥༠ ཧ་ཅང་སྙོམ་པ་ཆེ་དྲགས་ན།།
སྡུག་བསྔལ་བརྒྱུད་མར་ཐོག་ཏུ་འབབ།།
སེང་གེ་ང་རྒྱལ་ཆེ་བའི་རྒྱུས།།
ལྷ་ཡིས་ཁྱུར་པོ་བསྐྱུར་ཞེས་ཐོས།།

166 Нелегко царю во славе угодить,
А ослушаешься - вряд ли будет милостив.
И в нейтралитете ты - в опасности:
Есть цари с огнем пожара схожие.

167 Кто пожелает себе вздорную супругу,
Плохого друга, деспота царя?
Разумный долго сможет ли прожить
В глухом лесу средь дикого зверья?

168 Заносчивость достоинства порочит,
Желаниями совесть загрязняется.
Плохой начальник выйдет из того,
Кто вечно с подчиненными ругается.

169 Редки те, кто о полезном говорят,
Еще реже слушают таких.
Трудно лекаря искусного найти,
Но и мало кто послушен им.

170 За превысившей меру гордыней,
Неотступно страдание ходит.
Гордый лев от лисы приказание -
"Сам неси эту ношу!" - услышал.

༡༧༡ བྱ་རོག་དག་གིས་བསྐྱངས་པ་དང་།།
གཞུང་ངན་རྣམས་ལ་ཕན་བཏགས་དང་།།
ཞིང་ངན་ས་བོན་བཏབ་པ་རྣམས།།
རེ་བ་མང་སྟེ་སྤྱོད་པ་ཉུང་།།

༡༧༢ མ་བརྟགས་པར་ནི་སུ་ལ་ཡང་།།
ཡིད་ཆེས་པ་དང་བསྙོ་མི་བྱ།།
བག་ཕབ་པ་ལས་སྐྱོན་བྱུང་དང་།།
གྲོས་བཏབ་པ་ལས་དགྲར་གྱུར་མང་།།

༡༧༣ འཇིག་རྟེན་ངན་པ་མང་མོད་ཀྱང་།།
སྐྱེ་བ་ངན་འདྲའི་འཇིགས་པ་མེད།།
ངན་པ་གཞན་དག་བཙོས་རུང་གི།།
སྐྱེ་བོ་ངན་པ་བཙོས་ན་འཇིག།

༡༧༤ སྐྱེ་བོ་ངན་པ་ཡོན་ཏན་བརྒྱུས།།
ཕན་པར་བྱས་ཀྱང་མགུ་མི་ནུས།།
གང་ཞིག་བརྟེན་པ་དགྲར་འགྱུར་འདི།།
སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན།།

༡༧༥ ངན་པ་ཇི་ལྟར་བཙོས་གྱུར་ཀྱང་།།
རང་བཞིན་བཟང་པོ་འབྱུང་མི་སྲིད།།
སོལ་བ་འབད་དེ་བཀྲུས་ན་ཡང་།།
ཁ་དོག་དཀར་པོ་མི་སྲིད་དོ།།

171 Прибереженные воронами запасы,
Неблагодарному оказанная помощь,
Посев семян на поле худородном -
В них пользы мало, - много не надейся.

172 Никому не верь бездумно,
И советов не давай:
От беспечности невзгоды происходят,
У советчиков врагов - хоть отбавляй.

173 Много в мире есть напастей,
Но страшнее нет, чем злые люди.
Остальное зло исправить можно,
Но воспитывать злодея - бесполезно.

174 Как ни благодетельствуй злодею -
Все равно ему не угодишь.
Неприязнь к тому, кто их опора -
Вот особенность дурных людей.

175 Негодяя как ни исправляй,
Но порядочным ему уже не стать.
Даже если очень постараться,
Уголь не отмоешь добела.

༡༧༦ སྐྱེ་བོ་ངན་པས་སུན་ཕྱུང་བའི།།
ས་དེར་དམ་པ་མཐོང་ཡང་སྤོང་།།
སྦྲུལ་གྱིས་གཙེས་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ།།
གསེར་གྱི་ཉག་ཐག་མཐོང་ཡང་འབྲོས།།

༡༧༧ མཆོད་པ་དམ་པ་ལ་བྱ་ཡི།།
དམན་པ་མཆོད་ན་ཉེས་པའི་གཞི།།
འོ་མ་སྐྱེས་བུའི་བདུད་རྩི་སྟེ།།
སྦྲུལ་ལ་བྱིན་ན་དུག་འཕེལ་ལོ།།

༡༧༨ འབད་དེ་ཀུན་ནས་བསྟེན་བྱས་ཀྱང་།།
ངན་པའི་བློ་དང་ག་ལ་འདྲེ།།
མཆིལ་བ་ཇི་ལྟར་གསོས་གྱུར་ཀྱང་།།
བག་ཕེབས་འགྱུར་བ་མི་སྲིད་དོ།།

༡༧༩ རྟག་ཏུ་འབྱེད་ལ་བརྩོན་པའི་མིས།།
མཛའ་བོ་བརྟན་པོའང་ཕྱེད་འགྱུར་ཏེ།།
ཆུ་ཡིས་རྟག་ཏུ་གཙེས་གྱུར་ན།།
བྲག་ལ་སེར་ཀ་མི་འབྱུང་ངམ།།

༡༨༠ བདག་གིས་སླུས་དང་ངན་བྱས་དང་།།
མཁན་སློབ་གྲོགས་ཀྱི་སྐྱོན་བརྗོད་པ།།
བརྫུན་ན་བརྫུན་པས་ཡིད་བརྟན་མེད།།
བདེན་ན་ལྷག་པར་འཇིགས་པ་སྐྱེ།།

176 В местах дурных людей скопленья,
Достойного увидев, отшатнутся.
Где от змеи возможно уязвление,
Там и от цепи золотой бегут, спасаясь.

177 Почитаемы должны быть благородные,
Низких почитать - начало бедствия.
Людям молоко - нектар живительный,
Но у змей оно усилит яда действие.

178 Хоть, усердствуя, все способы испробуешь, -
Разве можно подружить с умом испорченных?
Воробья хоть сколько ни прикармливай, -
Не бывает, чтоб он успокоился.

179 Тем, кто вечно в разобщении усердствует,
Разделить под силу дружбу крепкую.
Не проделает ли и в скале отверстие
Постоянное воды воздействие?

180 Говорящие о кознях собственных и злодеяниях,
О владык, наставников, друзей чужих провинностях,
Если лгут - враньем себя лишат доверия,
Если правду говорят - будь осторожнее.

༡༨༡ མི་གང་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་པ།།
གཞན་གྱི་དྲུང་དུ་བརྗོད་པ་དེ།།
བདེན་ནམ་འོན་ཏེ་བརྫུན་ཀྱང་རུང་།།
མཁས་པས་དེ་ལ་བག་ཟོན་བྱ།།

༡༨༢ གཞུང་ངན་ནོར་ལ་གཅེས་འཛིན་པ།།
མཛའ་བཤེས་ཡིན་ཡང་ཡིད་མི་བརྟན།།
ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་གསུག་ཟོས་ནས།།
གཉེན་གྱིས་བརླག་པར་བྱས་པ་མང་།།

༡༨༣ གནོད་པའི་མཚན་མ་ཁར་འབྱིན་པའི།།
དགྲ་བོ་དེ་དག་གཞོན་པ་སླ།།
ཕན་པའི་བཟློག་རྟགས་ཁར་འབྱིན་པའི།།
དགྲ་བོ་དེ་དག་ཇི་ལྟར་གཞོམ།།

༡༨༤ རྒྱ་གཞན་མཁས་ན་འཚོ་སྲིད་ཀྱི།།
ཉེས་པའི་ཚིག་རྒྱ་འདྲུབ་པ་མེད།།
ཁྭ་ཡིས་ཅུག་པ་སླ་ཕབ་པས།།
བསྐལ་བའི་བར་དུ་འགྲས་ལ་ལྟོས།།

༡༨༥ སྙིང་ལ་ཕོན་དུ་དམ་བཟུང་ནས།།
ཁ་ལ་ཚིག་བཟང་སྨྲོ་ཞེས།།
དྲང་སྲོང་གདུག་པའི་གདམས་ངག་སྟེ།།
དམ་པའི་ཚུལ་དང་འགལ་བ་ཡིན།།

181 Если некто говорит кому-то,
Что не должно предавать огласке.
Будь то правда или ложь - едино:
Мудрый осмотрительность проявит.

182 Лелеющий к богатству страсть дурную,
Не может быть вполне надежным другом.
От рук друзей, прельстившихся наградой,
Людей великих много пострадало.

183 Врагам, что намерений злых не прячут,
Противодействие оказывать нетрудно.
Но как бороться с теми, кто - напротив -
Врагом приходит к нам под видом друга?

184 Раны некоторые лекарь может вылечить,
Но словесной ране - нет *уврачевания*.
Оскорбление, вороной нанесенное,
Стало филинам вражды извечной поводом.

185 Расходится с обычаем достойных
Жреца *Тротaлы* наставление, мол:
"Храня на сердце злобную обиду,
Устами говори слова приятные".

༡༨༦ དུག་གི་རྩ་བ་འདོན་པ་ལྟར།།
དགྲ་བོ་རྩད་ནས་བཅད་དོ་ཞེས།།
རྒྱལ་པོ་ལུགས་ལས་འབྱུང་མོད་ཀྱི།།
བུ་བཞིན་བསྐྱངས་ན་བུ་བཞིན་བྱེད།།

༡༨༧ རང་དོན་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པ་ཡི།།
མི་དང་འགྲོགས་པར་སུ་ཡིས་ནུས།།
སོ་ནམ་བརྩོན་པའི་ཞིང་གསེབ་ཏུ།།
ལྗུམ་གཞན་སྨིན་པའི་གོ་སྐབས་དཀའ།།

༡༨༨ མི་གང་བྱས་པ་མི་ཤེས་པ།།
དེ་ལ་གྲོགས་བྱེད་ག་ལ་སྲིད།།
འབད་ཀྱང་འབྲས་བུ་མི་སྨིན་པའི།།
ཞིང་ལ་སོ་ནམ་སུ་ཡིས་ནུས།།

༡༨༩ གཟུ་ལུམས་དག་གིས་སྤྱོད་པ་ཡི།།
སྐྱེ་བོ་སྨྱུར་དུ་རྒྱུད་པར་འགྱུར།།
སྤྱི་བརྩོལ་ཅན་གྱི་སླང་གོད་ཀྱིས།།
དཔྱད་བྱ་སྨྱུར་དུ་མི་དཔྱོད་དམ།།

༡༩༠ དམན་ལ་ཇི་ལྟར་ཕར་ཕྱིན་ཡང་།།
ཚུར་ལ་དགོས་ན་ག་ལ་སྟེར།།
སྐམ་པས་རྟག་ཏུ་བཟུང་ན་ཡང་།།
ལྕགས་གོང་ཚུར་ལ་འཛིན་ནམ་ཅི།།

186 "Уничтожай врагов всех до последнего,
Как выкорчевываешь зелень ядовитую".
Хоть в царском своде это было сказано, -
Как о сынах о них радеть полезней было бы.

187 С тем, кто о себе лишь только думает,
Разве кто-то может другом стать?
В поле у усердного крестьянина
Редко постороннее что вызреет.

188 Разве может с кем-то подружиться
Тот, кто благодарности не знает?
Кто же будет заниматься полем,
Где не зреет плод, как ни старайся?

189 Необузданные люди за их действия
В неприятность попадут незамедлительно.
Не подрежут ли быку рассвирепевшему
За непослушание *кое-что*?

190 Как ни благодетельствуй невежде,
Ближнему в нужде подаст он разве?
Для держания щипцы лишь предназначены,
Шар стальной ухватит разве что-нибудь?

༡༩༡ ངན་པ་གཞན་དོན་སྒྲུབ་པོ་ཞེས།།
སྙིང་བཏགས་ནས་ནི་ཕྱིག་ལ་སྦྱོར།།
གཞན་དོན་ལྟར་སྣང་སྒྲུབ་དོན་དུ།།
མཁས་པ་སུ་ཞིག་རང་ཉིད་འཛོམས།།

༡༩༢ བུ་ལོན་ལྷག་མ་དགྲ་བོའི་ཐེད།།
ཁྲིམས་ངན་རྣམས་དང་གཏམ་ངན་དང་།།
རིགས་རྒྱུད་ངན་དང་སྤྱོད་ངན་རྣམས།།
མ་སྤེལ་པར་ཡང་རང་ཉིད་འཕེལ།།

རང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་བརྟགས་པ།

༡༩༣ བདག་ཉིད་དཔོན་དུ་བསྒོས་གྱུར་ན།།
དེ་ཡི་བྱ་བ་ཤེས་པ་དགོན།།
གཞན་ལ་ལྟ་བའི་མིག་ཡོད་ཀྱང་།།
རང་ཉིད་ལྟ་ན་མེ་ལོང་དགོས།།

༡༩༤ ཤེས་རབ་ཕྱོགས་གཅིག་ལྡན་པས་ཀྱང་།།
བྱ་བ་ཀུན་ལ་མཁས་པ་དཀའ།།
ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་མིག་གིས་ཀྱང་།།
སྒྲ་ལ་ཉན་པར་ནུས་མ་ཡིན།།

༡༩༥ དྲང་པོར་སྨྲ་བའི་སྐྱོན་བཅས་དང་།།
འཁྱོག་སྨྲ་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་སྲིད།།
ལམ་དྲང་འགའ་ཞིག་ནོར་འཛིག་ལ།།
དུང་དཀར་གཡས་འཁྱིལ་བཀྲ་ཤིས་བྱེད།།

191 "Помогу другим!" - с таким предлогом
Люди низкие свершают злодеяния.
Ради мнимой помощи другому,
Кто из мудрецов себя погубит?

192 Незакрытый долг, спор неулаженный,
Скверная молва, законы глупые,
Гнусные поступки, семьи бедные -
Сами множатся, без чьей-то помощи.

О закономерном

193 Чтобы стать начальником хорошим, -
Редко кто к такому делу склонен.
Наблюдать других - и глаз достаточно,
Чтоб себя увидеть, нужно зеркало.

194 Даже мудрому в одной какой-то области,
Нелегко быть сведущим во всех делах.
Даже очень зоркими глазами,
Звука не услышишь все равно.

195 Слова прямые могут быть неправильны,
Порой имеет смысл лукавство в речи.
Пути прямые иногда ведут к погибели,
А раковина с правым завитком - к удаче.

༡༩༦ བསོད་ནམས་མེད་ན་ཡོན་ཏན་འགའ།།
ཡོན་ཏན་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་འཇོམས།།
ཨུ་དིག་འཛིན་པའི་ཉ་ཕྱིས་རྣམས།།
ཨུ་དིག་ཉིད་ཀྱིས་སྲོག་དང་འབྲལ།།

༡༩༧ ཡོན་ཏན་ལྡན་ཡང་བསྟེན་དྲགས་ན།།
ཕལ་ཆེར་སྐྱོ་བ་སྐྱེ་བ་སྲིད།།
བུར་ཤིང་ཤིན་ཏུ་ཞིམ་པ་ཡང་།།
རྒྱུན་དུ་བསྟེན་ན་ཕལ་ཆེར་འདོར།།

༡༩༨ རང་བཞིན་བཟང་པོ་རྣམས་ལ་ཡང་།།
རྒྱུན་དུ་གཙེས་ན་གནོད་་སེམས་སྐྱེ།།
ཙནྡན་བསིལ་བ་ཡིན་མོད་ཀྱི།།
རྩུབ་པར་གྱུར་ན་འབར་བར་གྱུར།།

༡༩༩ རྒྱལ་པོ་ཤིན་ཏུ་མང་མོད་ཀྱི།།
ཆོས་བཞིན་སྐྱོང་བ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་།།
མཁའ་ལ་ལྷ་གནས་མང་ན་ཡང་།།
འོད་གསལ་ཉི་ཟླ་ལྟ་བུ་མེད།།

༢༠༠ གང་ཞིག་གནོད་པ་བྱེད་ནུས་པ།།
དེ་ཡིས་ཕན་པ་བྱེད་པར་ནུས།།
མགོ་བོ་གཅོད་པར་ནུས་པ་ཡི།།
རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་སྲིད་སྦྱིན་པར་ནུས།།

196 Без Заслуг, с одними только знаниями,
Сами знания тебя же и погубят.
Так моллюски все *жемчугоносные* -
Из-за жемчуга теряют свои жизни.

197 Своим знаниям слишком доверяющий,
Часто может быть разочарованным.
Сахарный тростник хотя и лакомый,
Долго им питаться вряд ли сможешь ты.

198 Даже по природе добродушные,
В долгом испытании озлобляются.
Хоть сандала свойство и прохладное,
Но при трении, он все же возгорается.

199 Хоть царей и было очень много, -
Мало кто согласно *Дхарме* правил.
Множество божеств живет на небе,
Светом Солнцу и Луне подобных - нету.

200 Способный к нанесению вреда,
Способен также пользу принести.
Тот царь, что может головы рубить,
Власть царскую способен передать.

༢༠༡ བློན་པོ་བློ་ལྡན་དྲང་པོ་ཡིས།།
རྗེ་དང་འབངས་ཀྱི་དོན་ཀུན་འགྲུབ།།
མདའ་དྲང་མཁས་པས་འཕངས་གྱུར་ན།།
གང་ལ་གཏད་པར་འཕོག་པ་ཡིན།།

༢༠༢ རྒྱལ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་མ་བརྩིས་ན།།
ཐམས་ཅད་ཤེས་པའང་བཀུར་མི་འགྱུར།།
སྲོག་གི་དབང་པོས་མ་བཟུང་བའི།།
མི་རོ་བཟང་ཡང་སུ་ཞིག་ལེན།།

༢༠༣ མང་པོ་གཅིག་ཏུ་བློ་མཐུན་ན།།
ཉམས་ཆུང་གིས་ཀྱང་དོན་ཆེན་འགྲུབ།།
སྲོག་ཆགས་གྲོག་མའི་ཚོགས་འདུས་པས།།
སེངྒེའི་ཕྲུ་གུ་བསད་ཅེས་གྲག།

༢༠༤ ཞུམ་བཅས་རྩོལ་བ་དོར་བའི་མི།།
མཐུ་སྟོབས་ལྡན་ཡང་རྒུད་པར་འགྱུར།།
གླང་པོ་ཤིན་ཏུ་སྟོབས་ལྡན་ཡང་།།
གླང་རྫི་ཆུང་ངུས་བྲན་དུ་འཁོལ།།

༢༠༥ ང་རྒྱལ་རྩོལ་བ་ཆེར་བསྐྱེད་ན།།
ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱང་ཟིལ་གྱིས་གནོན།།
དུང་དཀར་ཤིན་ཏུ་ལུས་ཆུང་ཡང་།།
ཆུ་སྲིན་ཆེན་པོའི་གཤེད་མ་ཡིན།།

201 Министр честный и разумный
Верхов с низами целей достигает.
Стрела прямая пущена умело, -
Куда нацелена, туда и попадает.

202 Когда царь политик неумелый, -
И всезнанием не снищет уважения.
Кто возьмет безжизненное тело
Человека, что хорош собою?

203 Даже слабые, когда единодушны,
Совершать дела большие могут.
Ведь известно, как убили львенка
Муравьи, собравшиеся вместе.

204 Человек, лишенный дерзновения, -
Даже сильный - обречен на гибель.
Маленький погонщик как прислугой
Исполинскими слонами управляет.

205 Если дерзновение большое,
Превзойти возможно и великих.
Хоть *рапаны* небольших размеров,
Но губители они морских чудовищ.

༢༠༦ ཆེན་པོས་ང་རྒྱལ་བྱ་མི་དགོས།།
ངན་པས་ང་རྒྱལ་བྱས་ཅི་ཕན།།
རིན་ཆེན་ཚིག་གིས་བསྒྲུག་མི་དགོས།།
མཆིང་བུ་བསྒྲུགས་ཀྱང་སུ་ཞིག་ཉོ།།

༢༠༧ བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་འཁོར་བ་རྟག།
སྐྱེས་ངན་ཕུན་ཚོགས་རྒྱུད་ལ་ཉེ།།
ཉི་མ་རྒྱུན་དུ་འོད་འབྱིན་ཏེ།།
ཟླ་བ་ཉ་བར་གྱུར་ནས་འགྲི།།

༢༠༨ རྒྱལ་པོས་གོ་འཕང་བསྐོད་དྲགས་ན།།
དེ་ཡིས་ཐ་མ་བརླག་པའི་རྒྱུ།།
སྒོ་ང་མཁའ་ལ་འཕངས་གྱུར་ན།།
འཆག་པ་ཉིད་ལས་གཞན་ཅི་འབྱུང་།།

༢༠༩ སྐྱེ་བོ་ཕལ་ཆེར་རང་ཉིད་དང་།།
མཐུན་པའི་རིགས་ཀྱིས་གནོད་པ་བསྐྱེད།།
ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཤར་བ་ན།།
འོད་ཟེར་ཅན་རྣམས་བརླག་པར་འགྱུར།།

༢༡༠ ཕན་བྱེད་དགྲ་བོ་ཡིན་ཡང་བསྟེན།།
གཉེན་ཡང་གནོད་ན་སྤངས་པར་བྱ།།
རྒྱ་མཚོའི་ནོར་བུ་རིན་གྱིས་ཉོ།།
ཁོང་བའི་ཟུག་རྔུ་སྨན་གྱིས་འདོན།།

206 Ни к чему великим горделивость,
В горделивости дурных - какая польза?
Нет нужды в словах для самоцветов,
А подделки - хоть хвали - но кто их купит?

207 У великих процветание продлится,
Благоденствие дурных идет к упадку.
Постоянен излучаемый свет солнца,
Убывает месяц после полнолуния.

208 Когда царь свой сан чрезмерно хвалит,
Тем исход себе печальный он готовит.
Если вверх яйцо подброшено, то кроме
Разбивания, что с ним еще случится?

209 Вред исходит от себе подобных -
Так обычно меж людьми бывает.
Когда солнце светлое восходит, -
То другие все светила затмевает.

210 Что полезно, принимай и от врага, -
Вред от друга следует отвергнуть.
Стоит дорого жемчужина морская,
Боль телесную лекарством изгоняй.

༢༧༡ ནང་དུ་ཙུང་ཟད་འཁོར་གྱུར་ན།།
ཕྱི་རུ་དྲེགས་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན།།
ཆུ་ཡིས་ཡོངས་སུ་གང་བའི་ཚོ།།
སྤྲིན་རྣམས་གཡོ་ཞིང་འབྲུག་སྒྲ་སྒྲོག།

༢༧༢ ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་དཀོན་པ་སྟེ།།
ཡོན་ཏན་ཅི་ཡང་མེད་པའང་དཀོན།།
སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་འདྲེས་པ་ལས།།
ཡོན་ཏན་གཙོ་ཆེ་མཁས་པས་བསྟེན།།

༢༧༣ དང་པོ་ཉིད་ནས་དགྲ་བོ་དང་།།
མཛའ་བ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་མེད།།
ཁ་ཟས་མ་ཞུ་དུག་ཏུ་འགྱུར།།
དུག་ཀྱང་ཤེས་ན་སྨན་དུ་འགྱུར།།

༢༧༤ གང་ན་ལས་མཐུན་ཡོད་དེར་འཁོར།།
ལས་ཀྱི་འདུ་འཕྲོད་མེད་དེར་རྒུད།།
ཁྱིམ་དུ་བཟུང་ཡང་མི་འཆགས་པའི།།
ངང་པ་མཚོ་ལས་བསྐྲད་ཀྱང་འཁོར།།

༢༧༥ མཁས་རྣམས་རིག་པ་ཡོན་གྱིས་བླུ།།
བླུན་པོ་རིག་པ་བསླབས་ཀྱང་སྤྱོང་།།
ཕལ་ཆེར་ན་བ་སྨན་ཟ་ཡང་།།
ལ་ལ་གསོན་པོ་ལྡེབས་པ་ཡོད།།

211 Лишь внутри довольство испытаешь, -
Как проявятся дурные перемены.
Когда тучи наполняются водою, -
Звуки грома издают, придя в движенье.

212 Редки те, кто из достоинств соткан,
Как и те, кто вовсе без достоинств.
Из носителей достоинств и изъянов,
Умный вверится тому, в ком больше первых.

213 Враг иль друг в самом начале
Не бывают только раз и навсегда.
Неусвоенная пища станет ядом;
Ядом лечат те, кто знает как.

214 Где согласна *карма* - там довольство,
Карма не сложилась - обездоленность.
Утку в дом внесешь - не приживется.
Вновь вернется в пруд, откуда взяли.

215 Умные ценою жертв наукам учатся,
Глупый даже что учил - и то забросит.
От болезней, в основном, лекарством лечатся,
Но иной и в добром здравии убивается.

༢༧༦ རང་དབང་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་སྟེ།།
གཞན་དབང་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་ཡིན།།
ཐུན་མོང་བ་ནི་རྩོད་གཞི་སྟེ།།
དམ་བཅས་པ་ནི་འཆིང་བའི་རྒྱུ།།

༢༧༧ ནང་ན་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་ཡང་།།
ཆ་ལུགས་ངན་ན་ཀུན་གྱིས་བརྙས།།
ཤྲགས་བྱེའུ་མཁས་ཀྱང་སྨྲ་མེད་པས།།
འདབ་ཆགས་ཀུན་གྱི་ཤྲངས་ཞེས་གྲག།

༢༧༨ གནས་མིན་ཧ་ཅང་དྲང་པོ་ཡང་།།
རང་གཞན་གཉིས་ཀ་བརྟག་པ་ཡོད།།
མདའ་ཡིས་ཕ་རོལ་གསོད་པ་འམ།།
ཡང་ན་རང་ཉིད་འཆག་པར་འགྱུར།།

༢༧༩ ཆར་དང་ཆུ་བོ་རྒྱ་མཚོར་འབབ།།
བློ་དང་རིག་པ་མཁས་ལ་འགོ།
ནོར་དང་སྐྱེ་བོ་རྒྱལ་པོས་སྡུད།།
དྲོ་ཞིང་བརྟན་ས་ར་ནགས་ཚལ་སྐྱེ།།

༢༨༠ དབྱར་གྱི་ཆུ་མིག་རྫ་ཡི་མེ།།
སྨིན་པར་ཉེ་མ་ཟླ་བ་ཉ།།
བློ་ངན་རིག་པ་ངན་དང་མཛའ།།
དགོས་ཚེ་འབྱུང་བའི་ངེས་པ་མེད།།

216 Подневольность всякая - страдание;
В *общежитии* - всегда междоусобие;
Несвобод причина - обязательства;
В независимости - истинное счастье!

217 Когда внутри исполнен всех достоинств,
А на вид - урод, то всеми попран:
Мышь летучая мудра, но тем не менее,
Говорят, её отвергли за *бесперость*.

218 Где не к месту слишком прямодушен,
Там себе или и другому вред бывает.
Так стрела: ей либо поражают,
Либо же она сама ломается.

219 Реки и дожди стремятся к морю;
Ум и знания передаются умным;
Царь людей и средства собирает;
Лес растет где есть тепло и влага.

220 Источник летний, пал травы,
Заоблачные солнце, месяц полный;
С дурными знаниями или дурной приятель -
Их появление почти всегда некстати.

༢༢༡ བླུན་པོ་སྨྲ་བ་ཉུང་ན་མཛེས།།
རྒྱལ་པོ་སྐོག་ཏུ་འདུག་ན་མཛེས།།
སྒྱུ་མ་བརྒྱ་ལམ་མཐོང་ན་མཛེས།།
ནོར་ཆེན་དཀོན་ན་རིན་ཐང་ཆེ།།

༢༢༢ ཧ་ཅང་ཁྱམས་པ་ཆེ་དྲགས་ན།།
དེ་ཉིད་འཕོན་པའི་རྒྱུ་རུ་འགྱུར།།
འཇིག་རྟེན་སྟོད་པ་ཕལ་ཆེར་ནི།།
འབྲེལ་བ་ཉིད་ལས་བྱུང་བ་མང་།།

༢༢༣ ཤིན་ཏུ་སྟོད་པ་ཆེན་པོ་ཡང་།།
ལྷག་པར་མཛའ་བའི་རྒྱུ་སྲིད་དེ།།
སྟོད་པ་བྱུང་བའི་མཐའ་ཕལ་ཆེར།།
འདུམ་པར་འགྱུར་བ་མང་བར་མཐོང་།།

༢༢༤ སེར་སྣ་ཅན་གྱི་ནོར་རྣམས་དང་།།
ཕྲག་དོག་ཅན་གྱི་གྲོགས་པོ་དང་།།
བློ་ངན་ཅན་གྱི་རིག་པ་རྣམས།།
ཡོད་ཀྱང་དགའ་བ་བསྐྱེད་མི་ནུས།།

༢༢༥ བརྐམ་ཆགས་ཅན་ནི་ནོར་གྱིས་དགའ།།
ང་རྒྱལ་ཅན་ནི་བསྟོད་པས་མགུ།།
བླུན་པོ་རང་དང་གཐུན་པས་དགའ།།
དམ་པ་བདེན་པར་སྨྲ་བས་མགུ།།

221 Когда глупец немногословен - хорошо;
Когда правитель незаметен - хорошо;
Когда *факиров* видишь редко - хорошо:
Чем реже драгоценность, тем дороже.

222 Когда любовь чрезмерно велика,
Она становится причиной неприязни.
На свете многие раздоры, в основном, -
От близких отношений происходят.

223 Даже очень сильная вражда
Может стать причиной тесной дружбы.
Много было случаев, когда
Соглашением оканчивались ссоры.

224 Не способно радовать наличие:
Денег - у скупого человека;
Друга - у завистливых душою;
Знаний - у того, чей ум испорчен.

225 Стяжатель радуется деньгам;
Тщеславный любит восхваление;
Невежда рад себе подобным;
Мудрец же рад словам правдивым.

༢༢༦ སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཡོན་ཏན་དང་།།
སྨྲ་སྒྲོབས་ཞན་པའི་རིག་པ་དང་།།
རྗེ་དཔོན་ངན་པའི་བཀའ་དྲིན་རྣམས།།
གཞན་ལ་ཕན་པའི་གོ་སྐབས་དཀའ།།

༢༢༧ གང་ལ་ནོར་ཡོད་སྨྲ་བ་མཛེས།།
ནོར་མེད་བདེན་པར་སྨྲ་ཡང་སྡོང་།།
མ་ལ་ཡ་ལས་བྱུང་གྱུར་ན།།
སྡོང་དུམ་ཕལ་ལ་རིན་ཐང་ཡོད།།

༢༢༨ སྨྲ་མང་ཉེས་པ་འཛིན་པའི་རྒྱུ།།
མི་སྨྲ་ཉེས་པ་སྡོང་བའི་གཞི།།
ནེ་ཙོ་སྨྲ་བས་གཟེབ་ཏུ་བཅུག།
འདབ་ཆགས་སྐྱུགས་པ་བདེ་བར་རྒྱུ།།

༢༢༩ མི་གང་དགྲ་ལ་གཡོ་མེད་པས།།
རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཕན་བཏགས་ན།།
དགྲ་ཡང་དེ་ལ་གཡོ་མེད་པས།།
འདུད་པ་དངོས་པོའི་ཆེ་བ་ཡིན།།

༢༣༠ སྟོབས་མེད་མི་ཡིས་ཁྲོས་ཅི་ཕན།།
སྟོབས་ལྡན་དོན་ལ་ཁྲོ་ཅི་དགོས།།
དེས་ན་བྱ་བ་བསྒྲུབ་པ་ལ།།
ཁྲོ་བ་དོན་མེད་རང་བསྲེག་ཡིན།།

226 Образованность плохого человека,
Знания плохого полемиста,
Милости начальника дурного -
Вряд ли пользу принесут кому-то.

227 У кого есть богатство, тем внимают охотно;
Нет богатства - хоть истинна речь - отвергают.
С гор *Малайи* кусок от бревна принесенный, -
Даже самый обычный - оценят высоко.

228 Многословием беду накликать можно;
Избежать беды безмолвие поможет.
Попугая за болтливость в клеть сажают, -
Птицы тихие парят себе вольготно.

229 Если кто невозмутимо
О враге своем печется,
То и враг ответит так же -
Уваженьем - вот величье!

230 Не имея силы, гневом как поможешь?
Сильный разве гневом цели достигает?
Потому бессмыслен гнев в делах насущных:
Только самих гневающихся сжигает.

༢༣༡ སྦྱིན་པས་བསྡུས་ན་དགྲ་ཡང་འདུ།།
སྦྱིན་མེད་གཉེན་ཡང་རིང་དུ་སྲོང་།།
བ་ཡི་འོ་མ་ཟད་པ་ན།།
བེའུ་བཟུང་ཡང་འཆོར་བར་འགྱུར།།

༢༣༢ བྱ་བ་འགའ་ལ་མཁས་པ་ཡིས།།
གཞན་དག་ཤེས་པའི་ངེས་པ་མེད།།
ཆུ་ལས་འོ་མ་འབྱེད་ཤེས་པའི།།
ངང་པས་གཟུགས་བརྙན་ཟས་སུ་བསྒོམ།།

༢༣༣ རྟག་ཏུ་བྱམས་པས་སྐྱོང་བ་ཡི།།
རྗེ་བོས་བྲན་གཡོག་རྙེད་པ་སླ།།
པདྨའི་མཚོ་ལ་ངང་བ་དག།
མ་བསྡུས་པར་ཡང་ངང་གིས་འདུ།།

༢༣༤ ཡོངས་སྤྱོད་ལྡན་པ་སྤྱོད་པ་དང་།།
མཁས་པར་གྱུར་ནས་དུལ་བ་དང་།།
ཆེན་པོས་དམན་པ་ལེགས་སྐྱོད་པ།།
གསུམ་པོ་གཞན་བདེ་རང་ལ་ཕན།།

༢༣༥ བསོད་ནམས་ཤུགས་ཀྱིས་དོན་སྒྲུབ་པ།།
ཉི་མའི་འོད་བཞིན་ལྟོས་པ་མེད།།
འབད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་དོན་སྒྲུབ་པ།།
མར་མེའི་འོད་བཞིན་ཀུན་ལ་ལྟོས།།

231 Притяжением даяния - даже враг притянут будет,
Даже друг отворотится далеко без подношений.
Хоть удерживай теленка, - все равно он удалится
От коровы, у которой молоко её иссякло.

232 Знатоки в одном каком-то деле
Не всегда в другом *осведомлённы*.
Лебедь думает: "*еда*" на отражение,
Хоть и воду с молоком он разделяет.

233 Легко найти помощников хозяину,
Который с добротой ко всем относится.
На лотосовый пруд не надо уток звать, -
Они и сами все туда слетаются.

234 Когда богатый о душе заботится,
Ученым ставший всячески смиряется,
Великий к низшим хорошо относится, -
То им на пользу это, и другим - на радость.

235 Успех, обретаемый силой Заслуги,
Сродни свету солнца - неиссякаем.
Достигшие целей усилием стараний, -
Как пламя *зулы* - от условий зависят.

༢༣༦ ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་རྟེན་བཅས་ན།།
དམན་པ་རྣམས་ཀྱང་ཆེན་པོར་འཕོབ།།
ལྗོན་ཤིང་ཆེ་ལ་བརྟེན་པ་ཡི།།
འཁྲི་ཤིང་རྩེ་མོར་ཕྱིན་ལ་ལྟོས།།

༢༣༧ ཡོན་ཏན་ལྡན་ལ་སྐྱོན་ཡོད་ཀྱང་།།
ཡོན་ཏན་དགའ་རྣམས་ཉེ་བར་བསྟེན།།
ཆར་གྱིས་མཁར་ལ་གནོད་ན་ཡང་།།
འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་དགའ་བ་བསྐྱེད།།

༢༣༨ ཡོན་ཏན་མེད་ན་ཆ་ལུགས་ཀྱིས།།
མཁས་རྣམས་དགའ་བ་བསྐྱེད་མི་ནུས།།
རྟ་མཆོག་འགྲོས་དང་མི་ལྡན་ན།།
ཤིན་ཏུ་བརླིང་ཡང་རིན་ཐང་ཆུང་།།

༢༣༩ ནོར་ལྡན་བླུན་པོའི་ནང་ན་ཡང་།།
དཔའ་བོ་གཅན་གཟན་ཁྲོད་ན་མོད།།
ལེགས་བཤད་མཁས་པའི་ཁྲོད་འབྱིན་པ།།
དམ་པ་འཇིག་རྟེན་འདི་ན་དཀོན།།

༢༤༠ གང་དང་གང་ལ་དེ་ཡོད་པ།།
དེ་ཡིས་དེ་ཡི་གྲགས་པ་ཐོབ།།
མཁས་པའི་གྲགས་པ་མཁས་པ་དང་།།
དཔའ་བོས་དཔའ་བོ་ཐོབ་པ་བཞིན།།

236 Из низов величия тоже достигают,
Если полагаются на высших.
Посмотрите, как по дереву большому
Поднялась лиана до верхушки.

237 Хоть и есть у просвещенных недостатки,
К ним идут все те, кто знаний жаждет.
Даже если дождь нанес вред дому, -
Все равно ему все люди рады.

238 Если нет достоинств, - невозможно
Внешним удивить того, кто мудр.
Если конь без *выступки* - пусть статный, -
То его невысоко оценят.

239 Много кто из глупых - при богатстве.
А бесстрашие и хищникам присуще.
Мудреца, что даст совет полезный,
В этом мире редко повстречаешь.

240 Кто каким достоинством владеет,
Тот за то и знаменит бывает:
Мудрый мудростью заслуживает славу,
А герой известен за геройство.

༢༤༡ ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཆོད་བྱ་བ།།
དམན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བརྙས་པར་འགྱུར།།
དབང་ཕྱུགས་ཆེན་པོའི་སྤྱི་བོའི་རྒྱན།།
ཟླ་བ་ལྷ་མིན་ཟས་སུ་བྱེད།།

༢༤༢ རིག་པས་གླེགས་བམ་ལ་གནས་དང་།།
མ་བསྒྲུབས་པ་ཡི་གསང་སྔགས་དང་།།
བརྗེད་ངེས་ཅན་གྱི་བསླབས་པ་རྣམས།།
དགོས་པའི་ཚེ་ན་སླུ་བ་མང་།།

༢༤༣ བློ་ལྡན་ནོར་གྱིས་འབྱོར་ན་ཡང་།།
ལེ་ལོ་ཅན་ལ་མཐོན་པོ་དཀའ།།
རྣ་བ་ཐོག་མར་སྐྱེས་ན་ཡང་།།
རྭ་རྩེ་མཐོ་བ་མ་མཐོང་ངམ།།

༢༤༤ ཁྱི་ཕག་རྣམས་ལ་དྲི་ཞིམ་དང་།།
དམུས་ལོང་བ་ལ་སྒྲོན་མེ་དང་།།
མ་ཞུ་བ་ལ་ཁ་ཟས་དང་།།
བླུན་པོ་རྣམས་ལ་ཆོས་ཅི་དགོས།།

༢༤༥ ཡོན་ཏན་ཅན་དང་གསེར་བཟང་པོ།།
གཡུལ་ངོར་དཔའ་དང་རྟ་བཟང་པོ།།
སྨན་པ་མཁས་དང་རྒྱན་བཟང་པོ།།
གང་དུ་ཕྱིན་པ་དེ་རུ་བྲིན།།

241 Кто достоин почитания великих,
Среди низших не находит уважения.
Месяц, украшавший темя Шивы,
Полубогом *Раху* был проглочен.

242 Знание, что находится лишь в книгах,
Мантра тайная в устах непосвященных,
Навыки того, кто растерял их, -
В час, когда нужны, - разочаруют.

243 Если кто рожден в достатке, - даже умному -
Из-за лени нелегко достигнуть большего.
При рождении [тельца видны] лишь уши,
Не покажутся ль потом рога за ними?

244 Псам и свиньям яства вкусные
Или лампа для незрячего,
Иль еда при несварении,
Или *Дхарма* глупым - разве нужны?

245 Просвещенный человек и злато чистое,
Доблестный герой и конь породистый,
Лекарь опытный и камни ювелирные, -
Где б ни оказались, - всюду ценятся.

༢༤༦ བློ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཡོད་གྱུར་པ།།
དེ་ཡིས་བསླབ་པ་མི་ནུས་གང་།།
དགྲ་ངན་དཔུང་ཚོགས་བཅུ་གཉིས་པོ།།
སྐྱབས་སེང་བུ་ཡིས་བཅོམ་ཞེས་ཐོས།།

༢༤༧ ཕལ་ཆེར་བུ་ཚའི་སྤྱོད་པ་ནི།།
རིགས་རྒྱུད་སྔ་མའི་རྗེས་སུ་འབྲང་།།
ཁུ་བྱུག་ཤྲུ་གུ་བྱེ་ཁྲ་ཏུ།།
འགྲོ་བ་བརྒྱ་ལམ་སྲིད་པ་ཙམ།།

༢༤༨ རི་དང་ཆུ་བོ་གླང་པོ་རྟ།།
ཤིང་དང་འོད་ཟེར་ནོར་བུ་རྫོ།།
སྐྱེས་པ་བུད་མེད་རིགས་གཅིག་ཀྱང་།།
མཆོག་དང་དམན་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད།།

༢༤༩ བསོད་ནམས་ལྡན་པའི་ཚིག་ཙམ་ཡང་།།
ཉམས་ཆུང་རྣམས་ཀྱིས་བཟོད་པར་དཀའ།།
གཻ་ཏའི་རྒྱལ་པོའི་ཚིག་ཙམ་གྱིས།།
རྒྱ་མཚོའི་རྒྱལ་པོ་བཅིངས་ཞེས་གྲག།

༢༥༠ བྱ་བ་འབད་ན་ཀུན་བསྒྲུབས་ཀྱང་།།
འགྲུབ་པ་བསོད་ནམས་ཤུགས་ལ་རག།
ཚོང་པས་རྒྱ་མཚོར་མ་རྙེད་པའི།།
ནོར་བུ་རྒྱལ་པོའི་མཛོད་ན་སྤྱོད།།

246 Кому ум и трудолюбие присущи, -
Что таким достигнуть не по силам?
Дюжина дивизий *Дурьодханы*
Сыном *Панду* сражена была, я слышал.

247 Дети в поведении обычно
За родителями следуют своими.
Редко встретишь, что птенец кукушки
Стал бы походить на ястребенка.

248 Горы ли реки, слоны или кони,
Свет и деревья, *норбу* и камни,
Жены и мужи - в каждом из них
Есть различие на "лучший" и "хуже".

249 Перед словом наделенного Заслугой,
Малодушным устоять непросто.
Говорят, что царь морской был связан
По велению правителя *Гауды*.

250 Хоть любое дело требует старания,
Но успех его зависит от Заслуги.
Норбу, что купцы на море ищут тщетно,
У царя в сокровищнице спрятан.

༢༥༡ བླུན་པོའི་བྱམས་སྡང་རྟགས་ཀྱིས་གོ།།
སྒྲིན་པོའི་བྱམས་སྡང་ལོག་པར་སྟོན།།
ཁྱི་རྐན་འཛུམ་ན་དགའ་རྟགས་ཏེ།།
གཤིན་རྗེ་འཛུམ་ན་བསོད་པའི་རྟགས།།

༢༥༢ ནོར་གྱི་མཆོག་ནི་སྦྱིན་པ་སྟེ།།
བདེ་བའི་མཆོག་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ།།
རྒྱན་གྱི་མཆོག་ནི་ཐོས་པ་སྟེ།།
གྲོགས་ཀྱི་མཆོག་ནི་མི་སླུ་པའོ།།

༢༥༣ ནོར་གྱིས་མི་གདུང་སུ་ཞིག་ཡོད།།
རྟག་ཏུ་བདེ་བར་བསྡད་པ་སུ།།
བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།།
དབྱར་དགུན་བཞིན་དུ་བརྗེ་བར་འགྱུར།།

༢༥༤ ཉམས་ཆུང་རྣམས་ཀྱིས་ཆེན་པོའི་མིང་།།
བཟུང་བ་ཙམ་གྱིས་གཞན་གྱིས་བསྲུང་།།
སོར་མོའི་ཕྲེང་བའི་མིང་བཟུང་ན།།
ལོག་འདྲེན་ཕལ་གྱིས་བསྲུང་བར་བཤད།།

༢༥༥ སེམས་ཅན་གང་དང་གང་འབྲེལ་བ།།
བྱ་བ་སྔོན་གྱི་ལས་ཀྱིས་བྱེད།།
བྱ་རྒོད་འཕྱི་བ་ཁྱུར་བ་དང་།།
སྲམ་གྱིས་ཉ་པ་མཚོན་ལ་ལྟོས།།

251 Любовь и ненависть глупцов понять нетрудно,
Но искушенный их проявит по-другому:
Оскал у пса - предвестник его лая,
С улыбкой *Яма* жизни отнимает.

252 Из всех сокровищ лучшее - даяние;
Блаженство высшее - в уме освобожденном;
Ученость будет лучшим украшением;
Друг лучший - тот, который не обманет.

253 Есть ли те, кто из-за денег не страдал?
Кто в блаженстве вечно пребывает?
Радость и страдание все так же
Переменчивы, словно зима и лето.

254 Лишь на имя сильного сославшись,
Слабый может получить защиту:
Лжеучители считали оберегом
Повторение имен *Ангулималы*.

255 Связь существ между собою
Обусловлена их *кармой*.
Посмотри, как гриф сурка спасает,
Или выдра жертву филину подносит.

༢༥༦ ཡོངས་སྤྱོད་གསོག་པར་འདོད་རྣམས་ཀྱིས།།
འཕེལ་ན་བཏང་བ་བསྲུང་བའི་མཆོག།
ཆུ་ཆེན་རྫིང་དུ་ལྷུགས་འདོད་ན།།
འབྲིང་པ་བཞག་པ་རྫིང་གི་གསོས།།

མི་རིགས་པའི་ཚུལ་བརྟགས་པ།

༢༥༧ བྲན་གཡོག་ང་རྒྱལ་ཆེ་བ་དང་།།
དཀའ་ཐུབ་ལྡན་པ་ཆས་གཟོབ་དང་།།
རྒྱལ་པོ་ཆོས་བཞིན་མི་སྤྱོད་པ།།
གསུམ་པོ་ཚུལ་མིན་ཞུགས་པ་ཡིན།།

༢༥༨ མི་ལྕོགས་བྱ་བ་རྩོམ་པ་དང་།།
མང་དང་འཁོན་ཞིང་སྟོབས་ལྡན་རྩོད།།
བུད་མེད་ཡིད་རྟོན་ངན་དང་མཛའ།།
ལྷ་པོ་སྨྱུར་དུ་ནྡག་པའི་རྒྱུ།།

༢༥༩ ནོར་མེད་ཟས་གོས་མཆོག་འདོད་དང་།།
གཞན་ལ་སློང་ཞིང་ང་རྒྱལ་ཆེ།།
བསྟན་བཅོས་མི་ཤེས་རྩོད་པར་འདོད།།
གསུམ་པོ་འགྲོ་བའི་བཞད་གད་གནས།།

༢༦༠ ཡུལ་བཟང་ཡོད་བཞིན་ཡུལ་ངན་ལ།།
སྐྱེ་བོ་ངན་པ་ཡོངས་ཤིང་ཆགས།།
ཀཧྲུའི་མེ་ཏོག་ཤ་ཡིན་ཞེས།།
ཅེ་སྤྱང་ལས་གཞན་སུ་ཞིག་རེ།།

256 Лучший способ сохранить свое богатство,
И умножить – это им делиться.
Чтобы в пруд пустить речную воду,
Нужен слив, - пруд сам себя наполнит.

О неприемлемом

257 Три примера *отступления* – это:
Слишком горделивый подчиненный;
Лама, любящий прихорошиться;
Царь, поправший справедливость.

258 Пять причин, ведущих к быстрой пагубе:
Сил не рассчитав, в делах усердствовать;
Ссориться с людьми, тягаться с сильными,
Бабам верить и дружить с порочными.

259 Бедняк, желающий одежд и яств хороших;
Гордец, живущий на чужие подаяния;
Любитель споров, что трактатам не обучен, -
Посмешищем те трое станут людям.

260 Хоть существуют и достойные объекты,
Дурной предпочитает им дурные.
Шакал за мясо принимает цвет *киншука*:
Кроме него, - кто так еще обманется?

༢༨༧ ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་དགྲ་བས་ཀྱང་།།
རང་གི་འཁོར་གྱིས་གནོད་པ་མང་།།
སེངྒེ་ལུས་ཀྱི་འབུ་མིན་པ།།
སྲོག་ཆགས་གཞན་གྱིས་ག་ལ་ཟ།།

༢༨༨ རྗེ་བོས་བདག་ལ་གནོད་བྱེད་ན།།
དེ་ལ་སྐྱོབ་པར་བྱེད་པ་སུ།།
སྣང་བས་གཟུགས་ལ་སྒྲིབ་བྱེད་ན།།
དེ་ལ་ལྟ་བའི་ཐབས་གཞན་མེད།།

༢༨༩ ཆོས་སྤྱོད་ཞི་བར་གནས་པ་ལ།།
འཚེ་བྱེད་ཤིན་ཏུ་ཐ་ཤལ་ཡིན།།
རང་ལ་སྐྱབས་འོངས་བསད་པ་ལ།།
དཔའ་བོ་ཡིན་ཞེས་སུ་ཞིག་སྒྲོགས།།

༢༩༠ སྐྱེས་ངན་རང་ལ་མི་ཕན་ཡང་།།
གཞན་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡོད།།
སྦྲུལ་གདུག་ཟས་སུ་རླུང་ཟ་ཡང་།།
ཕ་རོལ་མཐོང་ན་མི་གསོད་དམ།།

༢༩༡ འདོད་པ་བདེའོ་སྙམ་སེམས་ཀྱང་།།
དེ་སྤྱོད་སྡུག་བསྔལ་ཁོ་ནའི་རྒྱུ།།
ཆང་འཐུང་བདེའོ་སྙམ་པ་དེ།།
སྨྱོ་བ་བདེ་བར་སྙོམ་པ་ཡིན།།

261 От врагов вреда не так бывает много
Для великих, как от своего же окружения.
Льва сожрать кто из животных может,
Как не паразиты его тела?

262 Когда царь своих же притесняет,
Кто ему тогда придет на помощь?
Когда свет предметы затмевает,
Их никак тогда нельзя увидеть.

263 Постыдно причинять вред человеку,
Живущему и праведно, и мирно.
Разрушивший прибежище свое же
Кем принят будет за героя?

264 Люди злые вред другим наносят,
Даже если нет им в этом пользы.
Змеи хоть и воздухом питаются,
Но возможности ужалить не упустят.

265 Хоть желания почитаются за благо, -
Исполнение их причинит лишь горечь.
Тот, кто думает, что *бражничать* приятно, -
Одурманенность считает благодатью.

༢༤༦ ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་འཇིག་རྟེན་གུས།།
ཡོན་ཏན་འབད་པའི་ཤུགས་ལ་གནས།།
འབད་ནས་ཡོན་ཏན་མི་སྒྲུབ་པར།།
གཞན་ལ་འཁང་བས་ཅི་ཞིག་ཕན།།

༢༤༧ མི་རྣམས་ཚེ་རིང་བ་ལ་སྨན།།
རྒས་པར་གྱུར་ལ་འཇིགས་པར་བལྟ།།
རྒས་ལ་འཇིགས་ཤིང་ཚེ་རིང་བར།།
འདོད་པ་བླུན་པོའི་ལོག་ལྟ་ཡིན།།

༢༤༨ གང་ཞིག་མཁས་པ་ཡོད་བཞིན་དུ།།
དེ་ལ་ཡོན་ཏན་མི་སློབ་ན།།
མི་དེ་གདོན་གྱིས་བཏབ་པའམ།།
ཡང་ན་ལས་ཀྱིས་མནར་བ་ཡིན།།

༢༤༩ གང་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཡོད་བཞིན་དུ།།
སྤྱོད་དམ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་ན།།
མི་དེ་ནད་ཀྱིས་བཏབ་པ་འམ།།
ཡང་ན་ཡི་དྭགས་མངོན་སུམ་ཡིན།།

༢༥༠ ཆོས་ལུགས་ཤེས་ཀྱང་མི་སྒྲུབ་ན།།
དེ་ཡི་ཆོས་ཀྱི་ཅི་ཞིག་བྱ།།
ལོ་ཐོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་ན་ཡང་།།
གཅན་གཟན་དགའ་བ་ག་ལ་སྐྱེ།།

266 В мире образованность в почете,
К знаниям путь лежит через старание.
Знаний не достиг своим старанием -
На других пенять - какая польза?

267 Люди все желают жизни долгой,
Но на старость смотрят с содроганием.
Старости боясь, ждать долголетия -
Это заблуждение неумных.

268 Если кто-то с мудрым находясь,
Знаниям у него не научился, -
То им либо духи завладели,
Либо он судьбою обделен.

269 Если кто, богатством обладая,
Ни отдать, ни насладиться им не может, -
Тот или в болезни пребывает,
Или же он *прета*, очевидно.

270 Знать Учение, себя не совершенствуя, -
То какой же толк в таком "Учении"?
Хоть обилен урожай, но звери хищные
Разве будут радоваться этому?

༢༧༡ ལས་ཀྱིས་མནར་བའི་སེམས་ཅན་ལ།།
ལོངས་སྤྱོད་ཡོད་ཀྱང་སྤྱོད་མི་ནུས།།
བྱ་རོག་ལྟོགས་ཀྱང་བསྐུངས་མོད་ཀྱི།།
འགྲངས་པར་ཟ་བ་ག་ལ་ནུས།།

༢༧༢ སྤྱོད་དམ་སྦྱིན་པར་མི་ནུས་པའི།།
ནོར་དེས་ཕྱུག་པོར་བསྒོམ་ན་ནི།།
རི་བོ་གསེར་དུ་བསྒོམས་པ་ཡིས།།
ཕྱུག་པོ་སྒྲུབ་པ་ཤིན་ཏུ་སླ།།

༢༧༣ ཆོས་དང་ཆོས་མིན་སྨྲ་བ་ལ།།
མཁས་པ་ཤིན་ཏུ་མང་ན་ཡང་།།
དེ་ལྟར་ཤེས་ན་ཉམས་ལེན་པ།།
འཇིག་རྟེན་འདི་ན་ཤིན་ཏུ་དཀོན།།

༢༧༤ རིགས་གཟུགས་ལང་ཚོ་ལྡན་ན་ཡང་།།
ཡོན་ཏན་མེད་ན་མཛེས་མ་ཡིན།།
རྨ་བྱ་སྤུ་སྡུག་ཡིད་འོང་ཡང་།།
ཆེན་པོའི་རྒྱན་དུ་འོས་སམ་ཅི།།

༢༧༥ སྨ་ཡི་ཚབ་མ་ཉོས་པའི་བུ།།
གཡར་བའི་རྒྱན་དང་བརྐུས་པའི་ནོར།།
སློབ་དཔོན་མེད་པའི་རིག་པ་རྣམས།།
ཡོད་ཀྱང་གཞན་གྱིས་བརྩི་བ་མེད།།

271 Существа с испорченною *кармой*
И в достатке наслаждения не знают.
Хоть ворона голодна, но и припасами
Утолить свой глад не в состоянии.

272 Если мнишь себя богатым тем богатством,
Что не можешь ни отдать, ни насладиться, -
То богатым стать совсем не трудно:
Нужно только горы золота представить.

273 Хоть и много знатоков
В том, что истинно и ложно, -
В мире те, кто это знание
Применяет, - очень редки.

274 Даже если родовит и пышен видом,
Когда знаний нет, все ж некрасиво.
Хоть павлина оперенье и прекрасно,
Разве им себя великий украшает?

275 Нос искусственный и купленный ребенок,
Украшение взятое, ворованные вещи,
Без наставников полученные знания -
Средь людей все это не считается.

༢༧༦ མི་གང་བྱས་པ་མི་གཟོ་བ།།
དེ་ནི་གཞན་ལས་རང་ལ་གནོད།།
ལྟས་ངན་བསྒྲུབ་པའི་ཉེས་པ་འགའ།།
དགྲ་ཡི་ཐོག་མར་རང་ལ་འབྱུང་།།

༢༧༧ ལོངས་སྤྱོད་སྒྲུབ་པར་འདོད་ན་ཡང་།།
གནས་མ་ཡིན་ལས་སུ་ཞིག་ལེན།།
ལུག་ཐུག་འཐབ་པའི་ཁྲག་བལྡགས་པས།།
ལྕེ་སྤྱིས་མགོ་བོ་བཀས་ཞེས་ཐོས།།

༢༧༨ འབྲེལ་བ་འགའ་ཡི་ངོར་བྱས་ནས།།
གཞན་དག་ལྟོས་ཀྱིས་དོར་མི་བྱ།།
བརྒྱ་བྱིན་ཡིན་ཡང་འཁོར་འདབ་རྣམས།།
ག་བུར་བཞིན་དུ་འབྲོས་པར་འགྱུར།།

༢༧༩ རྒྱུན་དུ་འགྲོགས་པའི་གྲོགས་སྤངས་ནས།།
གསར་བུ་འགའ་ལ་ཡིད་མི་བརྟན།།
འུག་པའི་རྒྱལ་པོ་བྱ་རོག་གི།།
བློན་པོ་བརྟེན་པས་ཕུང་ཞེས་གྲགས།།

༢༨༠ མི་ངན་འབད་པས་བརྟེན་བྱས་ཀྱང་།།
རང་གི་མི་རྟ་འགྲོ་བ་མེད།།
ཆུ་ནི་ཇི་ལྟར་བསྐོལ་གྱུར་ཀྱང་།།
མེ་རྟ་འབར་བ་མི་སྲིད་དོ།།

276 Кто добром не воздает за одолжения,
Тот вредит себе, а не другому.
Заклинателями насланная порча,
Их самих скорее поражает.

277 Даже если есть желание поживиться,
Кто же будет брать там, где не надо?
Кровь слизав от битвы двух баранов,
Головой лисица поплатилась.

278 Ради неких новых отношений,
Про других не позабудь нечаянно.
А не то - пусть даже ты сам Индра -
Круг друзей твоих как камфора растает.

279 Позабыв о старой дружбе,
В новой правды не ищи.
Говорят, что царь совиный поплатился,
Положившись на вороньего министра.

280 Даже угождением настойчивым,
Злых людей к себе не обратить.
Невозможно, чтоб вода огнем горела,
Как бы ты её ни кипятил.

༢༨༡ རྒྱུ་མཚན་བརྟགས་ནས་ཁྲོ་བ་ནི། །
ཅུང་ཟད་རིགས་ཤིང་སེལ་བའང་ཤེས། །
རྒྱུ་མེད་པར་ནི་གང་ཁྲོ་བ། །
དེ་ཡི་བསལ་ཐབས་སུ་ཡིས་ཤེས། །

༢༨༢ དགྲ་བོའི་ནུས་པ་མ་བརྟགས་པར། །
ཉམ་ཆུང་ན་ཡང་བརྙས་མི་བྱ། །
ཏ་ཊི་ཧྭ་ལ་བརྙས་པ་ཡིས། །
ནམ་མཁའ་ལྡིང་གིས་རྒྱ་མཚོ་བཅོམ། །

༢༨༣ བསོད་ནམས་ཟད་ན་ངན་སེམས་སྐྱེ། །
རིགས་ཟད་པ་ན་བུ་ངན་སྐྱེ། །
ནོར་ཟད་པ་ན་བཀྲམ་ཆགས་སྐྱེ། །
ཚེ་ཟད་པ་ན་འཆི་ལྟས་འབྱུང་། །

༢༨༤ རང་གིས་ངན་སྤྱོད་མ་བྱས་ན། །
བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་ཀྱང་སྨད་མི་ནུས། །
ཆུ་མིག་རང་ཉིད་མ་བསྐམས་ན། །
ས་ཡིས་མནན་ཡང་ག་ལ་ཐུབ། །

༢༨༥ བྱ་བ་མི་འདྲ་བརྒྱ་ཕྲག་རྩོམ། །
མཐར་ཕྱིན་བྱ་བ་གཅིག་ཀྱང་མེད། །
ཀློ་ཀོད་ཕལ་ཆེར་གྲོང་པར་གྱི། །
ཁྱི་ཀན་འདྲ་བར་རྒྱུན་དུ་འཁྱམས། །

281 Тот, чей гнев причиной обусловлен,
Злится в меру, зная как остыть.
Но кто знает способ успокоить
Тех, чей гнев не ведает причин?

282 Не оценив возможностей противника -
Пусть даже слабого - не притесняй его.
Гаруда в море учинил переполох
За *тадибхале* нанесенную обиду.

283 Когда Заслуга иссякает - плохие помыслы приходят;
Когда к упадку род идет - дурные сыновья родятся;
Когда достаток исчезает, то дух стяжательства растет;
Когда срок жизни на исходе, то смерти признаки видны.

284 Когда дел дурных не совершаешь,
Даже Индра упрекнуть не сможет.
Если сам родник не пересохнет,
Как получится землей его засыпать?

285 К сотне дел различных приступая, -
Ни одно до завершения не доводит.
Ум шальной псу старому подобен,
Что дворами вечно рыскает и бродит.

༢༨༦ ལས་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱིས་འཁྲིད་པ་ན།།
བློ་ཆེན་ལོག་པའི་ལམ་ནས་འགྲོ།།
མུ་སྟེགས་བྱེད་པའི་སྟོན་པ་མཆོག།
དབང་ཕྱུག་སྨྱོན་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་འཛིན།།

༢༨༧ མི་གང་ཁྲིམས་ལས་གང་འདའ་བ།།
རེ་ཤིག་རྒྱལ་ཡང་ཕམ་པ་ཡིན།།
ཆུ་སྐྱུར་ཁྲིམས་ལས་འདས་པ་ཡིས།།
ས་ཀུན་ཐོབ་ཀྱང་སེངྒེས་བསད།།

༢༨༨ ཏ་ཙང་ཤེས་རབ་ཆེས་དྲགས་པ།།
བྱ་བ་མང་ན་རང་ཉིད་རླག།
རྒྱལ་པོ་དྲན་རྒྱ་ཆེས་པ་ཡིས།།
རྒྱལ་སྲིད་ཉམས་པ་ཤིན་ཏུ་མང་།།

༢༨༩ ཏ་ཙང་ལོངས་སྤྱོད་བསགས་དྲགས་པའི།།
ནོར་ནི་རང་གི་གཤེད་མ་ཡིན།།
ཕུང་གྲོལ་ཕལ་ཆེར་ཕྱུག་པོ་ལ།།
འབྲུང་གི་སྤྲང་པོ་བདེ་བར་རྒྱུ།།

༢༩༠ ཏ་ཙང་མཐུ་རྩལ་ཆེ་དྲགས་ན།།
ཟླེབ་པའི་སྟ་གོན་བྱེད་པ་ཡིན།།
གཡུལ་དུ་བསད་པ་ཕལ་མོ་ཆེ།།
མཐུ་རྩལ་ཅན་ལ་བྱུང་བ་མང་།།

286 Ум большой, ведомый силой *кармы*,
Может следовать неверною дорогой.
Главный бог индусов - *Махешвара* -
В дисциплине странной упражнялся.

287 Тех, кто закон нарушает как-либо,
Ждет поражение вслед краткой победы.
Асур Балака, закон преступивший,
Миром владел, но от Симхи смерть принял.

288 Чрезмерно деятельный разум
Себя погубит в предприятиях многих.
Немало царств пришло к упадку
Из-за царей великих начинаний.

289 Добро, нажитое стяжанием неумеренным,
Для самого стяжателя удавкой обернется.
Банкротство, в основном, - удел зажиточных,
Тогда как нищий беззаботно шествует.

290 Превосходство в силе непомерное -
Это шаг к самоуничтожению.
На полях сражения, как правило,
Больше погибают люди сильные.

༢༨༡ འབྱོར་ལྡན་ཤེས་རབ་སྤོབས་ལ་སོགས།།
བསོད་ནམས་ལྡན་ན་གྲོགས་སུ་འགྱུར།།
བསོད་ནམས་མེད་ན་དེ་དག་ཀུན།།
བདག་ཉིད་ཕླག་པའི་རྒྱུ་རུ་འགྱུར།།

༢༨༢ མཁས་པས་བྱ་བ་ཅི་བྱེད་ཀྱང་།།
རང་གི་བསོད་ནམས་བརྟགས་ཏེ་བྱ།།
རྩོད་དུས་བསོད་ནམས་ཕུན་ཚོགས་པ།།
སྐྱེ་བོ་བརྒྱ་ཡི་ནང་ནའང་དཀོན།།

༢༨༣ རྫིང་ངན་ཆུ་ཡིས་ཁེངས་པ་ན།།
ཕྱོགས་གཅིག་ཅི་ནས་འཛེག་པ་ལྟར།།
གང་ལ་ནོར་དང་ལྡན་གྱུར་ན།།
དེ་ལ་རིགས་རྒྱུད་ཤིན་དུ་དཀོན།།

༢༨༤ བུ་དང་ལྡན་ན་ནོར་ཆེན་དཀོན།།
དེ་དང་ལྡན་ན་དགྲ་བོས་འཇོམས།།
ཐམས་ཅད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་གྱུར་ན།།
མི་དེ་མྱུར་དུ་འཆི་བ་མང་།།

༢༨༥ དེས་ན་མཁས་པས་བསོད་ནམས་བསགས།།
བསོད་ནམས་ཕོ་ན་ཕུན་ཚོགས་རྒྱུ།།
སུ་ཞིག་གང་ན་ཕུན་ཚོགས་པ།།
དེ་ནི་བསོད་ནམས་བསགས་པའི་རྟགས།།

291 Вещи как богатство, ум и сила
При наличии Заслуги лишь пригодны.
Если нет Заслуги, то все это
Обладателю их - только на погибель.

292 Прежде чем начать любое дело,
Мудрый сам себя проверит на Заслугу.
Среди сотни человек довольно редко
Кто богат Заслугой в наше время.

293 Если пруд плохой водою переполнен,
Обязательно прорвет какой-то берег.
Очень редко когда чьи-нибудь богатства
Их наследниками долго сохранялись.

294 Кто с детьми, - тот редко при богатстве,
А при нем, - так недруги отнимут.
Когда все в достатке совершенном,
То такие редко живут долго.

295 Потому то мудрецы Заслугу копят.
Лишь Заслуга - процветания причина.
Кто, когда и где ни процветал бы -
Это признак собранной Заслуги.

༢༩༦ བརྩོན་གྱིས་པ་རོལ་བསླུས་སོ་ཞེས།།
སྙམ་ན་རང་ཉིད་སླུས་པ་ཡིན།།
ལན་ཅིག་རྫུན་དུ་སྨྲས་པ་དེས།།
བདེན་པ་སྨྲས་ཀྱང་དོགས་པ་སྐྱེ།།

༢༩༧ ལེགས་ཉེས་རྣམ་པར་མི་དཔྱོད་པར།།
ཁྲོས་ཤིང་པ་རོལ་གནོད་འབེབས་པ།།
ཆུང་མ་བསད་པའི་ཐི་བ་ལྟར།།
གྲོགས་དང་བྲལ་བའི་མྱ་ངན་ཐོབ།།

༢༩༨ མ་འོངས་པ་ལ་མི་དཔྱོད་པར།།
བྱུང་བའི་ཚེ་ན་འབད་དེ་རྩོལ།།
ཆུ་དང་ཕྲད་ན་ལྷམ་འབུད་ཀྱི།།
མ་འཕྲད་པ་ནས་ག་ལ་འབུད།།

༢༩༩ ཕུགས་སུ་སྒྲུབ་པར་མི་ནུས་པའི།།
བྱ་བ་ལེགས་ཀྱང་འཇུག་མི་རུང་།།
ཁོང་བའི་ནང་དུ་མི་འཇུ་བའི།།
ཁ་ཟས་ཞིམ་ཡང་སུ་ཞིག་ཟ།།

༣༠༠ རྩོལ་བ་དོར་ནས་འདུག་པ་ལ།།
འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀ་འགྲུབ་མི་འགྱུར།།
འབད་པ་མེད་ན་ཞིང་བཟང་ཡང་།།
ལོ་ཐོག་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་རོ།།

296 Думая, что обманул другого,
Лжец себя обманывает больше.
Правда от солгавшего однажды,
Породит в словах его сомнение.

297 Не разобравшись в том, где ложь, где правда, -
К другому в ярости насилье применивший, -
Подобно голубю, убившему подругу, -
Приобретет лишь горечь от утраты.

298 Не рассуждай о том, что не случилось,
Но действуй вовремя решительно.
Придя к реке, мы обувь свою скидываем, -
Зачем её снимать заблаговременно?

299 Дело, что не можешь завершить -
Пусть хорошее - не стоит начинать.
Кто вкусить захочет вкусных яств,
Зная, что их не переварить?

300 Оставив труд, сидящий сложа руки
Ни в этом мире, ни в другом не преуспеет.
Когда старания нет, то урожая
И на хорошем поле не получишь.

༣༠༡ གནས་མ་ཡིན་པའི་དུལ་གྲགས་པ།།
ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ནི་བསྒོ་བར་འགྱུར།།
ཕིང་བལ་སྣན་དུ་བྱེད་མོད་ཀྱི།།
ཡལ་ག་སུ་ཞིག་སྣན་དུ་བྱེད།།

༣༠༢ བྱ་བ་ངན་དང་མི་འགྲུབ་པའི།།
ཕ་རོལ་བསྒོ་ཡང་བྱེད་ན་ལྷུན།།
སྒྱུར་དུག་ཧོ་ལ་སུ་ཡིད་རྟོན།།
ཐམས་ཅད་སྤྱིན་ཞེས་སུ་སྨ་ནུས།།

༣༠༣ ནོར་རྣམས་གསོག་ཅིང་མི་སྤྱོད་པ།།
རང་ཤེག་བུད་ཕིང་གསོག་པ་ཡིན།།
བུང་བ་སྦྲང་རྩི་མི་ཟ་བར།།
གཞན་གྱིས་ཁྱེར་ན་ལྡེབ་པར་རྩོམ།།

བྱ་བ་བརྟགས་པ།

༣༠༤ བློ་ལྡན་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་།།
རྒྱུན་དུ་གྲོས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ།།
གྲུབ་པར་གྱུར་ན་སྨོས་ཅི་དགོས།།
མ་གྲུབ་ན་ཡང་མཛེས་པའི་རྒྱུ།།

༣༠༥ སེམས་ཅན་མོས་པ་སྣ་ཚོགས་པས།།
ཐམས་ཅད་མགུ་བར་སུས་ཀྱང་དཀའ།།
རང་ཉིད་ཡོན་ཏན་ལྡན་བྱས་ན།།
ཐམས་ཅད་དགའ་བ་དེ་ལ་ཉེ།།

301 Кто слишком кроток, и не к месту, -
Тот всеми будет понукаем.
В подстилках вату применяют,
Но ветки кто себе постелет?

302 К делам дурным и неосуществимым
Других толкать и приступать - неумно.
Доверится ли кто-то яд купившему?
Кто слово: "Все отдал бы!" может выполнить?

303 Собравший денег и не знающий, что делать -
Есть заготовщик дров к костру самосожжения.
Хоть пчелы мед свой не употребляют в пищу,
Но от других его хранят ценою жизни.

О надлежащем

304 Люди умные - и к малым делам тоже, -
Только после обсуждения приступают.
Если все им удается, то - прекрасно;
Если нет, - то и тогда не постыдятся.

305 Из-за разных предпочтений у существ,
Всех их удовлетворить кому под силу?
Воспитав в себе достоинства, однако,
К угождению всем стать можно ближе.

༣༠༦ ཤིན་ཏུ་རྒས་པར་གྱུར་ཆེ་ཡང་།།
ཐོས་པ་མང་དུ་བསགས་པར་བྱ།།
ཕྱི་མར་ཐོས་པས་ཕན་པ་ཙམ།།
སྨིན་པ་ཡིས་ཀྱང་ག་ལ་ཕན།།

༣༠༧ ཡོན་ཏན་ཀུན་རྫོགས་སྐྱེ་བོ་བསྟེན།།
ཡང་ན་ཐ་མལ་འགྲོགས་པ་བདེ།།
བུམ་པ་ཆུ་ཡིས་གང་བའམ།།
ཡང་ན་སྟོང་པར་འཁུར་བ་སླ།།

༣༠༨ ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་བསླབས་པའི་མི།།
སུ་ཞིག་གིས་ནི་བསྟེན་པར་ནུས།།
ཆུ་ཕྱེད་གང་བའི་བུམ་པ་དེ།།
མགོ་ལ་ཁུར་བར་སུ་ཡིས་ནུས།།

༣༠༩ མི་གང་སྐྱེ་བོ་དམ་པ་དང་།།
དམན་པའི་ཁྱད་པར་ལེགས་ཤེས་ནས།།
དེ་ཡི་བྱ་བ་སྒྲུབ་ཤེས་པ།།
ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་གཞི་ཆེན་ཡིན།།

༣༡༠ བློ་གྲོས་ལྡན་པས་ལེགས་བསྐྱངས་ན།།
སྐྱེ་བོ་དམན་པའང་མཆོག་ཏུ་འགྱུར།།
སློབ་ཤེས་དག་གིས་ནི་ཙོ་ལ།།
བསླབས་ན་འདོན་པ་ཤེས་པར་འགྱུར།།

306 Даже возраста преклонного достигнув,
Знания собирай как можно больше.
С пользой знаний для грядущих жизней,
Даже польза от даяния не сравнится.

307 На людей обширных знаний полагайся,
Или дружбу с простодушными води.
Ведь легко нести сосуд с водою,
Или если он и вовсе без воды.

308 Кто же будет полагаться
На того, кто малообразован?
Кто нести на голове способен,
Тот кувшин, что вполовину полон?

309 Тот, кто хорошо познав отличия
Благородных личностей от низших,
Научился и в делах своих порядку, -
Тот основы заложил для процветания.

310 Обладающий умом, взяв под опеку
Личность низшую, исправить ее может.
Те, кто знает как учить, - и попугая
Могут научить произношению.

༣༡༡ ཉམ་སྟོབས་ཆུང་བའི་སྐྱེ་བོ་ཡང་།།
ཆེན་པོ་གཞན་ལ་བསྟེན་ན་འགྲུབ།།
ཆུ་ཡི་ཐིགས་པ་ཉམ་ཆུང་ཡང་།།
མཚོ་དང་འདྲེས་ན་སྐམ་མི་ནུས།།

༣༡༢ རང་ལ་བློ་གྲོས་མི་ལྡན་ན།།
བློ་ཆེན་གཞན་ལ་ལེགས་པར་འདྲི།།
ལག་པས་དགྲ་བོ་མི་སོད་ན།།
མཚོན་ཆ་ལེན་པར་མི་བྱེད་དམ།།

༣༡༣ གནོད་པར་བྱེད་པའི་དགྲ་བོ་ཡང་།།
ཐབས་དང་ལྡན་ན་གྲོགས་སུ་འགྱུར།།
དུག་ཆེན་ལུས་ལ་གནོད་མོད་ཀྱི།།
སྦྱོར་བ་ཤེས་ན་སྨན་དུ་འགྱུར།།

༣༡༤ རིག་པས་རྙེད་པའི་ཟས་ནོར་བླང་།།
མི་འོས་གཞན་ལ་རློམ་སེམས་སྤང་།།
ཤིང་ཐོག་ཤིང་རྩེ་ལས་བླང་གི།
དེ་ལས་ཐལ་ན་ས་ལ་ལྷུང་།།

༣༡༥ མཁས་པས་སྒྲིམ་པ་མི་བྱེད་པ།།
དེ་ཡི་བར་ལ་ཉེས་པ་འབྱུང་།།
བློ་དང་ལྡན་པས་རབ་བསྒྲིམས་ན།།
ཉེས་པ་འབྱུང་བའི་གོ་སྐབས་དཀའ།།

311 Даже слабодушный человек,
Вверившись великому, исправится.
Капля влаги зыбкой, морем став,
Больше никогда уже не высохнет.

312 Если не хватает своего ума,
Спрашивай у тех, кто поумней тебя.
Если руки не помогут одолеть врага,
Не придется ль взяться за оружие?

313 Даже самого заклятого врага
Есть возможность в друга превратить.
Хоть и вреден организму аконит,
Если знать состав, - то лечит он.

314 Средства к жизни добывай путем дозволенным,
Брось желать чужого, незаконного.
Плод древесный можно взять от дерева,
А взберешься выше - *наземь* свалишься.

315 Когда мудрый не сосредоточен, -
Нежелательных последствий не избегнуть.
Если он блюдет себя как надо, -
Редко возникают затруднения.

༣༡༦ ཇི་སྲིད་རང་སྟོབས་མ་རྫོགས་ན།།
དེ་ཡི་བར་དུ་དགྲ་རྣམས་བཀུར།།
ནུས་པ་རྫོགས་ནས་གང་རིགས་པ།།
བྱ་ཞེས་བསྟན་བཅོམ་གཞན་དག་སྨྲ།།

༣༡༧ དགྲ་བོ་སྙན་པར་སྨྲ་ན་ཡང་།།
བློ་དང་ལྡན་པ་ཡིད་མི་བརྟན།།
ཚུ་སྐྱུར་བྱི་ལ་དེས་པ་ཡིས།།
ཕ་རོལ་གསོད་ལ་རྟག་ཏུ་བརྩོན།།

༣༡༨ ཡུལ་གྱི་བདག་པོ་ཞི་སྡང་ཡང་།།
དེ་ལ་དགའ་བས་བསྙེན་ཏེ་བསྟུད།།
ས་ལ་རྐང་བ་འཁྲིད་གྱུར་ནའང་།།
ས་ཉིད་ལ་ནི་བརྟེན་པ་བཞིན།།

༣༡༩ ཧ་ཅང་འདོད་བས་བཀམ་པ་ཡི།།
སྐྱེ་བོ་སྐྱུར་དུ་ནླག་པར་འགྱུར།།
མཆིལ་བའི་ཤ་ལ་ཆགས་པ་ཡི།།
ཉ་རྣམས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་གསོད།།

༣༢༠ མཆོད་འོས་པ་དང་འཁོར་རྣམས་ཀྱང་།།
རྟག་ཏུ་སྦྱིན་པས་བསྡུ་བར་བྱ།།
མཆོད་གཏོར་ལ་ནི་ལྷ་རྣམས་དགའ།།
ཡི་དྭགས་པར་དུ་མགུ་བས་བསྲུང་།།

316 "Покуда своей силы недостаточно, -
До тех пор уважай своих противников;
Когда окрепнешь, - поступай по усмотрению" -
Так сказано в трактатах иноверческих...

317 Даже когда речь врага приветлива,
Умные не доверяют этому.
Кот и цапля с мягкими повадками,
Жертв своих настойчиво преследуют.

318 Если государь к тебе не милостив, -
Все равно служи ему безропотно.
Когда мы об землю спотыкаемся,
Знаем, что иной опоры нет у нас.

319 Предаваясь собственным желаниям,
Люди разрушают себя быстро.
Рыбы мясом на крючке прельстившись,
Вскоре станут жертвой рыболова.

320 И к достойным подношений, и ко всем, с кем только можешь,
Постоянно щедрым будь, всех к себе располагая:
Подносителю *балинов* не одни лишь боги рады, -
Даже *преты* с уважением охранять такого будут.

༣༢༡ ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྩེད་མོ་དང་།།
བདེ་དང་ཟས་ལ་ཆགས་པ་སྤྲང་།།
འདོད་ལ་ཞེན་པའི་ལེ་ལན་གྱིས།།
འབོད་གྲོགས་ལང་ཀ་བསད་ཅེས་གྲགས།།

༣༢༢ བྱམས་རྩོད་གཉིས་ཀ་ཆེན་པོ་དང་།།
བྱ་ཡིས་དམན་དང་ནམ་ཡང་མིན།།
ཉོ་ཚོང་རིན་ཆེན་ལ་བྱ་ཡི།།
སྦྱར་དུག་ལ་ནི་ནམ་ཡང་མིན།།

༣༢༣ དབྱེ་བ་མང་ཕྱིར་རྒྱལ་པོའི་མཛོད།།
ཏ་ཙང་མི་བསྲུ་ཞུང་ངུས་ཁེངས།།
གྲོག་མཁར་སྦྲང་རྩི་ཡར་ངོ་ཡི།།
ཟླ་བ་ཞུང་ངུ་ཞུང་ངུས་ཁེངས།།

༣༢༤ རྗེ་བོ་འབངས་ལ་མི་གནོད་པར།།
རིག་པའི་ལས་ཀྱིས་དཔྱ་རྣམས་བསྡུ།།
སྣ་ལའི་ཤིང་ལ་སྦྲོས་ཀྱི་བཅུད།།
བསགས་པ་མང་ན་སྐམ་པར་འགྱུར།།

༣༢༥ རྗེ་བོས་ལྷག་པར་དེས་པ་དགའ།།
རྒྱ་མཚན་ཆུང་དུས་ཁྲོར་མི་རུང་།།
སྤྲུལ་ལ་ནོར་བུ་ཡོད་ན་ཡང་།།
སེམས་ཤེས་སུ་ཞིག་བྲུང་དུ་སྡོད།།

321 Все великие отбросили влечение
К играм, удовольствиям и яствам.
Молвят, за пристрастие к желаниям
Был убит ланкийский царь Равана.

322 С умным и дружить и спорить можно,
Но с дурными - никогда не стоит.
Драгоценные пилюли покупай и продавай,
Но ни в коем случае - не яды.

323 Слишком многими налогами не стоит обирать,
Государеву казну постепенно наполняют.
Муравейники и мед, как растущая луна:
Понемногу, понемногу ежедневно прибавляют.

324 Власть, разумно все налоги собирая,
Не должна народ обременять.
Если саловой смолы для благовоний
Много взять, то дерево засохнет.

325 Старшим сдержанность особенно *потребна*,
Гневаться по пустякам им не пристало.
Даже если у змеи есть *норбу*,
Кто из умных перед нею сядет?

༣༢༦ གང་ཞིག་ནོར་འདོད་སྐྱེ་བོས་ཀྱང་།།
ཆོས་ཉིད་གཙོ་བོར་བསྲུང་བར་བྱ།།
ཆོས་ལས་ཉམས་པའི་ནོར་ཙམ་གྱིས།།
འཇིག་རྟེན་འདིར་ཡང་ག་ལ་རྟག།

༣༢༧ ཧ་ཅང་བྱམས་ཐལ་གཉེན་ལའང་མིན།།
ཤིན་ཏུ་གནོད་ཆེན་དགྲ་ལའང་མིན།།
གཉེན་ལ་རེ་བ་འཁོན་གཞི་སྟེ།།
གནོད་ལན་ཀུན་གྱིས་སྒྲུབ་པར་སླ།།

༣༢༨ འཇམ་པོས་འཇམ་པོ་འཇོམས་བྱེད་ཅིང་།།
འཇམ་པོས་རྩུབ་པོའང་འཇོམས་པར་བྱེད།།
འཇམ་པོས་ཀུན་འགྲུབ་དེ་ཡི་ཕྱིར།།
འཇམ་ཉིད་རྣོ་ཞེས་མཁས་རྣམས་སྨྲ།།

༣༢༩ སུ་ལའང་བདག་གི་དགྲ་ཡིན་པ།།
འགའ་ཡང་བདག་ལ་མི་བྱམས་ཞེས།།
མི་བྱམས་ན་ཡང་དེ་མི་བསྒྲག།
བསྒྲགས་ན་དེ་ཉིད་འབྱིན་པའི་་སེལ།།

༣༣༠ ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ལ་མི་ལྟ་ཞིང་།།
མཆོད་དང་བརྙས་པའི་ཁྱད་མི་ཤེས།།
ཟས་དང་ནོར་ལ་ཆགས་ལྡན་པ།།
དེ་འདྲའི་གནས་སུ་བསྡད་མི་བྱ།།

326 Кто желает для себя богатства, -
Тот тем более о *Дхарме* должен помнить.
Ведь с богатством, отступив от *Дхармы*,
Даже в этом мире долго *не протянешь*.

327 Даже с близкими не будь чрезмерно ласков,
И к врагу не надо слишком быть жестоким.
Упование на близких - повод к ропоту,
Месть для многих - *делание* не трудное.

328 Мягкостью и мягкий побеждается,
Но и грубых мягкость одолеет, -
Всех пронзает мягкость, - и за это
Мудрецы её прозвали "острой".

329 "С тем и с тем то мы враги,
Тот и тот меня не любит!" -
Пусть не любит, но молчи!
А объявишь, - ссоры жди.

330 Кто не знает ни стыда, ни совести;
Кто презрение и почет не различает;
Кто о деньгах и еде одних пекутся, -
Средь таких не надо оставаться.

༣༣༡ ཡུལ་གཞན་ལེགས་པར་མ་བརྟགས་པར།།
སྦྲ་མའི་གནས་ནི་དོར་མི་བྱ།།
ཀང་པ་ཡ་གཅིག་མ་བཙུགས་པར།།
གཉིས་ཀ་བཏེག་ན་འགྲེལ་བའི་རྒྱུ།།

༣༣༢ རང་སྤྱོད་འབད་བས་སྦྲ་བར་བྱ།།
ཕལ་ཆེར་གསལ་བར་བསྟན་པས་ཉམས།།
སྤྲེའུ་ཟློས་གར་མི་བྱེད་ན།།
མགུལ་དུ་ཐག་པ་ཅི་སྟེ་འདོགས།།

༣༣༣ ཉེས་པ་མངོན་སུམ་མཐོང་ན་ཡང་།།
གནས་མ་ཡིན་ལ་སྨྲ་མི་བྱ།།
ལྟས་ངན་མཐོང་ན་སྨྲ་བ་པོའི།།
ཐོག་ཏུ་བྱུང་ཞེས་འཇིག་རྟེན་སྒྲོགས།།

༣༣༤ གཞན་གྱིས་བརྙས་པར་འགྱུར་བ་ཡི།།
ནོར་དང་ཟས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ།།
ཁྲི་ཕག་མི་གཙང་ཟ་བ་ལ།།
མཁས་པ་སུ་ཞིག་ཡིད་སྨོན་བྱེད།།

༣༣༥ ཕ་རོལ་གནོད་དུ་འབེབས་པའི་ཚིག།
དགྲ་བོ་ལ་ཡང་སྨྲ་མི་བྱ།།
བྲག་ཆ་བཞིན་དུ་རང་ཉིད་ལ།།
དེ་མ་ཐག་ཏུ་ལེ་ལན་འབྱུང་།།

331 Покуда не проверишь места нового,
Не стоит покидать обитель прежнюю:
Ступив нетвердо первою ногою,
Шагнуть второй не сможешь, не упав.

332 Свои дела старайся держать скрытыми.
Их выставление напоказ обычно портит все.
Когда б мартышки не давали представлений,
Зачем ошейник повязали б им тогда?

333 Пусть даже видел ты чужие прегрешения,
Не говори о них кому и где не следует.
В народе говорят: "Дурное знамение
С его увидевшим предвестником сбывается".

334 На что сгодятся те еда и деньги,
Которыми гнушаются другие?
Свиней и псов нечистого питания,
Кто пожелает для себя из мудрых?

335 Слова, способные другого уязвить,
Даже врагу не надо говорить:
К тебе же самому, подобно эху
Они ответом обернутся сей же час.

༣༣༦ གལ་ཏེ་དགྲ་ལ་གནོད་འདོད་ན།།
རང་ཉིད་ཡོན་ཏན་ལྡན་པར་བྱ།།
དེ་ཡིས་དགྲ་ཡང་སེམས་བསྲེག་ཅིང་།།
རང་ཡང་བསོད་ནམས་འཕེལ་བར་འགྱུར།།

༣༣༧ མི་བསྲུན་འགྲོ་ལ་བྱམས་སེམས་བསྐྱེད།།
རྩུབ་བྱེད་ཁོ་ནས་གདུལ་བར་བྱ།།
རང་གི་ལུས་ལ་ལ་ཕན་འདོད་རྣམས།།
གཏར་དང་དཔྱད་ཀྱིས་ནད་རྣམས་འདོན།།

༣༣༨ གནོད་པ་བྱེད་པ་ཆུང་ངུ་ཡང་།།
སྐྱུར་དུ་བསལ་ལ་འདུམ་པར་བྱ།།
ཡུར་བ་ཆུང་ངུའི་རྗེས་ཞུགས་ནས།།
འོད་པ་ཆེན་པོ་མ་མཐོང་ངམ།།

༣༣༩ མཁས་པས་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི།།
བྱ་བ་ཤེས་ཀྱང་མི་བྱའོ།།
གླང་པོས་དགྲ་སྡེ་བཅོམ་པ་ཡིས།།
རྒྱུན་དུ་རྒྱལ་པོས་བཅིངས་ལ་ལྟོས།།

༣༤༠ རང་ཕྱོགས་སྡང་ཡང་སྤངས་མི་བྱ།།
དགྲ་བོ་བྱམས་ཀྱང་འཁུ་མི་བྱ།།
བྱ་རོག་བྱ་རོག་གིས་འཚེ་ཡང་།།
ཉིན་མོ་ལོང་བ་བསྙེན་ན་ཕུང་།།

336 Если хочешь навредить врагу,
Тоже знаниями надо обладать, -
Ими гнев врага испепелишь,
И Заслугу увеличишь для себя.

337 К строптивым людям добротой проникшись,
Лишь только жесткостью их можно воспитать.
Те, кто для тела своего желают пользы,
Болезни с кровью будут выпускать.

338 Даже малую *тлетворность* обнаружив,
Устрани или исправь её скорее.
Кто не видел как промоиною узкой
Сель потоком устремляется огромным?

339 Недостойными делами заниматься
Мудрый - хоть и знает как - не станет.
Полчища врагов слоны сражают, -
Оттого цари на привязи их держат.

340 Не отвергай своих за их суровость,
И на любовь врага не полагайся.
Вороны хоть воюют меж собою,
Но беда им, если совам покорятся.

༣༨༧ བྱ་བ་ཆེ་ཆུང་གང་བྱེད་ཀྱང་།།
མཁས་པས་རྟག་ཏུ་བསྒྲིམས་ཏེ་བྱ།།
སེང་གེས་རི་བོང་གླང་ཆེན་གཉིས།།
གསོད་པའི་ཚེ་ན་བསྒྲིམས་ཁྱད་མེད།།

༣༨༨ ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་མི་བཀུར་བའི།།
གནས་དེར་མཁས་པ་སུ་ཞིག་སྡོད།།
ཆུ་ཤེལ་མེ་རྗོར་བྱེད་པ་ཡི།།
ཡུལ་དེར་ཆུ་ཤེལ་ཚོང་ངམ་ཅི།།

༣༨༩ མཁས་པས་གཞན་ལ་བཤད་པའམ།།
ཡང་ན་ཞི་བའི་གནས་སུ་སྒྲུབ།།
ནོར་བུ་སྤྱི་གཙུག་རྒྱན་བྱེད་པའམ།།
ཡང་ན་རྒྱ་མཚོའི་གླིང་ན་གནས།།

༣༩༠ དགེ་བཤེས་མཐོང་བའི་དམ་པ་ལ།།
བསྟེན་ན་བདག་ལ་ཕན་པ་འགྲུབ།།
ལྷུན་པོའི་ངོས་ལ་གནས་པ་ཡི།།
བྱ་རྣམས་གསེར་དུ་སྣང་བར་འགྱུར།།

༣༩༡ ཆེན་པོ་ཕྲག་དོག་ལྡན་པ་ལ།།
བསྟེན་ན་ཆེན་པོ་ཐོབ་མི་འགྱུར།།
ཉི་མའི་འོད་ལ་ཉེ་བ་ཡིས།།
ཟླ་བ་མར་ངོར་གྱུར་ལ་ལྟོས།།

341 К делам большим и малым приступая,
Мудрец всегда сосредоточенным бывает.
Охотясь на быка или на зайца,
Свое внимание лев не ослабляет.

342 Кто из мудрых захочет остаться
Там, где к знающим нет уважения?
Где кристалл применяют как кремень,
Как возможна продажа кристаллов?

343 Мудрые или других обучают,
Или в укромных местах практикуют.
Норбу порой украшают макушку,
Либо на острове дальнем бывают.

344 Если служишь тому, чьи достоинства выше,
То полезно тебе самому это будет.
Птицы все, что на *Меру*-горе обитают,
Позолоченным видом своим отливают.

345 Если тот, кому вы вверились, завистлив -
Пусть велик он - вам не стать великим.
Посмотри, как убывает месяц,
Приближающийся к свету солнца.

༣༤༦ མི་གང་མཛའ་བ་མི་བརྟེན་པ།།
དེ་དང་འགྲོགས་པ་སུ་ཞིག་ནུས།།
ནམ་མཁའི་འཇའ་ཚོན་མདོག་མཛེས་ཀྱང་།།
རྒྱུན་དུ་རེ་བ་བླུན་པོ་འཁྲུལ།།

༣༤༧ བདག་ཉིད་གང་ལ་མི་དགའ་བ།།
གཞན་ལ་ཀུན་དུ་དེ་མི་བྱ།།
གཞན་གྱིས་ཅུང་ཟད་གཙེས་པའི་ཚེ།།
རང་ལ་བསམ་པ་ཅི་བྱུང་ཡང་།།

༣༤༨ གང་ཞིག་བདག་ཉིད་གང་དགའ་བ།།
དེ་ཉིད་གཞན་ལ་སྦྱར་བྱས་ན།།
གཞན་གྱིས་བདག་ལ་གང་དགའ་བ།།
དེ་ཡི་ཚུལ་གྱིས་མཚོན་པར་འགྱུར།།

༣༤༩ དམུ་རྒོད་རྣམས་དང་མཛའ་བ་དང་།།
རྗོད་པ་གཉིས་ཀ་མཁས་པས་སྤངས།།
འདྲིས་པ་དང་ནི་འདྲིས་པའི་ཚུལ།།
གཉིས་ཀ་བརྟག་ལ་བྱར་མི་རུང་།།

༣༥༠ དམ་པ་དག་ལ་བརྟེན་པ་དང་།།
མཁས་པ་དག་ལ་འདྲི་བ་དང་།།
གཞུང་བཟང་དག་ལ་འགྲོགས་པ་ནི།།
སུ་ལ་ཡོད་པ་རྒྱུན་དུ་བདེ།།

346 Кто друзьям не может стать опорой,
Будут ли с таким водить знакомство?
Цвет небесной радуги прекрасен,
Но украситься ей - глупая надежда.

347 Все, что для себя не пожелал бы,
То не надо делать и другому.
Пострадав хоть малость от кого-то,
Поразмысли о возникших чувствах.

348 Когда даришь людям то,
Что самому тебе по нраву,
То они, в знак уважения,
Дарят то, что любят сами.

349 Ни дружить, ни ссориться не станет
Мудрый с человеком диких нравов.
Разберись с обоими путями:
Дружбой и враждой, и сторонись их.

350 Вовеки счастлив будет тот,
Кто опирается на высших,
Кто может спрашивать у мудрых,
Кто с добродетельными дружит.

༣༥༡ དུས་སུ་མ་བབ་པ་ཡི་གཏམ།།
གང་སྨྲ་དེ་ལ་ཀུན་གྱིས་བརྙས།།
མང་པོ་སྨྲ་བའི་གཏམ་ཚིག་ལས།།
སྨྲོན་པར་རྗེས་སུ་མི་དཔོག་གམ།།

༣༥༢ ཉམ་ཆུང་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི།།
སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་འཁྲུལ་བར་བསམ།།
དེ་ལྟར་གོ་ནས་མི་སྨྲ་བའི།།
མི་ལ་གཞན་གྱིས་བཀུར་བ་ཉེ།།

༣༥༣ ཡུལ་དང་དུས་ལ་བབ་པའི་ཚེ།།
རབ་ཏུ་བསྒྲིམས་ཏེ་ལན་འགའ་སྨྲ།།
ལེགས་བཤད་ཡིན་ཡང་མང་གྱུར་ན།།
ཚོང་ཟོང་ལྷག་བཞིན་བྲིན་མི་འགྱུར།།

༣༥༤ རང་སྐྱོན་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་།།
སྐྱོན་དུ་གོ་བ་ཤིན་ཏུ་དཀའ།།
མང་པོས་བདག་ལ་དེ་སྒྲོགས་ན།།
སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པར་རྗེས་སུ་དཔག།

༣༥༥ གོ་ཡང་སྐྱོན་དེ་མི་འདོར་་ན།།
མི་དེ་གདོན་གྱིས་བཏབ་པ་ཡིན།།
ད་དུང་གཉེན་པོ་མི་འཇུག་ན།།
མི་ཡིན་སྙམ་དུ་མ་སེམས་ཤིག།

351 Кто некстати речь свою заводит,
Тот всегда и всеми презираем.
Что же можно заключить о многословном,
Как не то, что он умалишенный?

352 Люди скромные считают, что в словах их
Может быть заключена ошибка.
Уважают тех, чья молчаливость
От такого понимания происходит.

353 Когда нужно говорить по делу, -
Выскажись, обдумав хорошенько.
Красноречие, если его много,
Как товар излишний - не продастся.

354 Даже мудрым свои недостатки
Трудно распознать, как таковые.
Когда многие на это вам укажут, -
Так поймете, что у вас изъяны.

355 Кто изъян свой, видя, не бросает, -
Тот нечистой силой одержимый.
Если сразу меры не предпримешь,
То не думай о себе, как о разумном.

༣༥༦ ཅུང་ཟད་བསམ་པ་ཡོད་རྣམས་ཀྱིས།།
སྐྱོན་དེ་བརྟགས་ལ་གདོན་པར་བྱ།།
དེ་ལྟར་གཉེན་པོ་སྤྱོད་པ་ཡི།།
མི་དེ་གོང་ནས་གོང་དུ་འགྲོ།།

༣༥༧ བློ་དང་ལྡན་པའམ་བྱམས་ཀྱང་རུང་།།
བསྒོ་བ་ཉན་པའམ་དཔའ་ཡང་རུང་།།
གཞན་གྱི་བྱ་བ་མི་ཤེས་ཀྱང་།།
དེ་དང་དེ་ཡི་སྤྱོད་པ་བསྐྱང་།།

༣༥༨ མི་བསྲུན་པ་ཡི་འབྲེལ་བ་དང་།།
རིང་ནས་འགྲོགས་ཀྱང་སྤངས་ན་བདེ།།
རྟག་ཏུ་འགྲུལ་བའི་སོ་བཟང་ཡང་།།
བཏོན་ན་བདེ་ཞེས་རྒན་པོ་སྨྲ།།

༣༥༩ རྒྱུན་དུ་འཁང་ཞིང་འཁོར་བ་ཡི།།
འབྲེལ་བ་ཅུང་ཟད་བྱིན་ལ་བསྐྱད།།
སྒྲུལ་གྱིས་ཟིན་པའི་སོར་མོ་ནི།།
གཅོད་མ་ནུས་ན་སྲོག་དང་འབྲལ།།

༣༦༠ གལ་ཏེ་ཆེན་པོ་ཐོབ་གྱུར་ན།།
ཐུན་ཚོགས་གཞན་ལ་སེར་སྣ་སྤང་།།
ཡུལ་འཁོར་དབང་དུ་འདུ་བ་ན།།
དབྱིག་ལ་སེར་སྣ་བྱེད་དམ་ཅི།།

356 Недостаток свой едва заметив,
Надо опознать его и бросить.
Кто такие меры принимает, -
Высоту за высотою покоряет.

357 Тот, кто действует с умом и добротою,
Слушает советы и отважен -
Пусть других дел никаких не знает -
Лишь на этом может продержаться.

358 Даже если связан долгой дружбой,
С невоспитанными порывать полезно.
"Зуб шатающийся - пусть он и хороший -
Лучше удалить" - словами старших.

359 Приживальщиков, брюзжащих постоянно,
Дав чего-нибудь немного, - прогони.
Потеряешь жизнь, если не сможешь
Уязвленный змеем палец отрубить.

360 Если стал большим ты человеком,
Скаредным не будь с тем, кто поменьше.
Будет ли скупиться на подарки
Тот, кто власть имеет в государстве?

༣༤༡ མཁས་པས་ལོངས་སྤྱོད་གསོག་འདོད་ན༎
ཆ་ཤས་སྤྲིན་པ་བསྲུང་བ་ཆེ༎
ཕྲིན་པའི་རྒྱུ་ནི་འཕེལ་འདོད་ན༎
བརྩུ་བ་ཉིད་ནི་གདམས་དག་ཡིན༎

༣༤༢ གང་ཞིག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་འདོད་ན༎
དེ་ཡིས་འདུ་འགོད་མང་དུ་བྱ༎
འདུ་འཛི་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུར་མཐོང་ན༎
ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་རེ་བ་མཐོང་༎

༣༤༣ བྱ་བ་འགའ་ཞིག་སྒྲུབ་ན་ཡང་༎
སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་གཉིས་གཉིས་བསམ༎
གཉིས་ཀ་མཉམ་ཡང་སྤང་དགོས་ན༎
ཉེས་པ་ཤས་ཆེ་སྤོས་ཅེ་དགོས༎

༣༤༤ མཁས་པ་དྲང་པོ་གུས་པས་བསྟེན༎
མཁས་པ་གཡོ་ཅན་ཤེས་ན་བཟབ༎
རྨོངས་པ་དྲང་པོ་བྱམས་པས་བསྐྱང་༎
རྨོངས་པ་གཡོ་ཅན་མྱུར་དུ་སྤང་༎

༣༤༥ ནོར་དང་འཁོར་གཡོག་མེད་ན་ཡང་༎
མཛའ་བོ་བློ་ལྡན་གྲོགས་ཡོད་ན༎
དུད་འགྲོས་ཀྱང་ནི་དོན་སྒྲུབ་ན༎
མི་ཡི་འགྲོ་བས་སྨོས་ཅི་དགོས༎

361 Мудрый, пожелав скопить богатство,
Сохранит его даянием его части.
Чтоб вода в колодце прибавлялась, -
Вот совет: вычерпывай почаще.

362 Кто богатства для себя желает,
Должен хлопоты нести большие.
Если видишь, что тебе то будет в тягость,
То оставь надежду на богатство.

363 В деле всяком прежде всего думай,
Каковы в нем доли зла и блага.
Даже если поровну - не делай...
Надо ль говорить, когда зла больше?

364 Честным мудрецам служи с почтением,
Если знаешь, что он лицемер, - будь осторожен.
С добротою относись к бесхитростным,
Но лукавого глупца оставь скорее.

365 Когда нет ни денег, ни подмоги,
Но есть умный друг, - то если даже
И животным все осуществить по силам, -
Нужно ль говорить о человеке?

༣༤༦ གང་ཞིག་ཤེས་པའི་བྱ་བ་བསྒྲོ།།
མི་ནུས་པ་ལ་འགའ་མི་སྦྱར།།
ཆུ་ལ་ཤིང་རྟས་མི་བགྲོད་དེ།།
ཐང་ལ་གྲུ་ཡིས་ཇི་ལྟར་འགྲོ།།

༣༤༧ ཡུན་རིང་འཁོན་པའི་དགྲ་བོ་དང་།།
མཛའ་བ་བྱེད་ཀྱང་བསྲེ་མི་བྱ།།
ཤིན་ཏུ་ཚ་བའི་ཆུ་ཉིད་ཀྱང་།།
མེ་དང་འཕྲད་ན་མི་གསོད་དམ།།

༣༤༨ གཞུང་བཟང་ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ཡོད་ན།།
དགྲ་བོ་ལ་ཡང་ཡིད་བརྟན་རུང་།།
གཞུང་བཟང་དགྲ་ལ་སྐྱབས་སོང་བས།།
སྲོག་གི་བར་དུ་སྐྱབས་པ་ཐོས།།

༣༤༩ རང་ལ་ངན་སེམས་མེད་ཅེས་ཏེ།།
ཕལ་པ་ཀུན་ལ་ཡིད་མི་བརྟན།།
རི་དྭགས་རྒྱུན་དུ་སེམས་བཟང་ཡང་།།
མཆེ་བ་ཅན་རྣམས་ཟས་སུ་བསྒྲོམ།།

༣༥༠ བླུན་པོ་ལོག་པའི་ལམ་འགྲོ་ན།།
བླུན་པོ་ཉིད་དུ་གོ་བས་ཆོག།
མཁས་པ་ལོག་པའི་ལམ་འགྲོ་ན།།
རྒྱུ་མཚན་གང་ཞིག་དཔྱད་དགོས་སོ།།

366 Поручай дела тому, кто знает;
С неумелыми не связывайся лучше.
Не пересечешь в телеге реку.
В лодке как передвигаться сушей?

367 Даже если со врагом заклятым
Помирились вы, - в союз с ним не вступайте.
Даже самая горячая вода -
Не потушит ли огонь, с ним повстречавшись?

368 Тот кто совестлив и благороден сердцем,
Тот и будучи врагом, внушит доверие.
Охранял ценою жизни благородный
Недруга, искавшего защиты.

369 "Я без злого умысла", - твердящим,
Всем подряд не стоит доверять.
Постоянно безобидные олени -
Для клыкастых лакомый кусок.

370 Если глупый ходит ложными путями,
Так на то он глупец, чтоб делать это.
Если умный же дорогою ошибся,
То в иных причинах надо разбираться.

༣༧༡ མཁས་པས་ལོངས་སྤྱོད་ལྷག་པར་སྤྱད།།
མི་སྟེར་ན་ཡང་འཕྲོག་པ་མེད།།
ལོངས་སྤྱོད་ཉམས་པའི་ས་ཕྱོགས་སྲང་།།
མི་འཕྲོག་ན་ཡང་གཉའ་སྐྱེས་འཇོམས།།

༣༧༢ རང་གིས་ལེགས་པར་ཤེས་ན་ཡང་།།
བྱ་བ་ཐམས་ཅད་གྲོས་ཀྱིས་སྒྲུབ།།
མི་གང་གྲོས་ལ་མི་དགའ་བ།།
འགྱོད་པ་རིན་གྱིས་ཉོ་བ་ཡིན།།

༣༧༣ ཉམ་ངའི་གྲོས་དག་བྱེད་པ་ན།།
མཛའ་ཡང་གསུམ་དུ་གྲོས་མི་བྱ།།
རོ་ལངས་སྒྲུབ་པའི་གྲོགས་ངན་ན།།
ཐོག་མ་སྒྲུབ་པོ་ཟ་བར་འགྱུར།།

༣༧༤ ལེན་ཤེས་སྙོམས་པར་གཏོང་ལ་མཁས།།
དུལ་ཞིང་ཀུན་གྱི་ངོ་བསྲུང་བ།།
འཇིགས་མེད་བྱས་པ་ཆུད་མི་གསོན།།
མི་དེས་འདོད་ནས་ས་ཀུན་ཐོབ།།

༣༧༥ གལ་ཏེ་དགྲ་བོ་སྐྱབས་འོངས་ན།།
དེ་ལ་མཆོད་ནས་སྙན་པ་བརྗོད།།
ཁྭ་ཏ་བྱི་བ་ལ་བརྟེན་པས།།
བདེ་བ་ཐོབ་ཅེས་སྔོན་རབས་སྒྲ།།

371 Умный живет при обеспечении,
Пусть и небольшом, но без лишения.
Избегайте мест достатка скудного,
Где как не грабеж, так займы сгубят вас.

372 Даже если знаешь хорошо,
Все равно в делах совет держи.
Кто к чужим советам не привык, -
За раскаяние дорого отдаст.

373 В обсуждении дел серьезных,
Даже друга третьим не бери.
Если плох напарник в ритуале, -
Ролан первым практика сожрет.

374 Умея брать и отдавая равной мерой,
С людьми считаясь, будучи воздержан,
Без страха действуя, не зная утомленья, -
Достигнешь целей всех, каких захочешь.

375 Если враг твоей защиты ищет,
Ты уважь его и будь с ним вежлив.
В старой сказке говорится, как ворона
Избавление нашла в поддержке мыши.

༣༧༦ གྲོགས་པོ་ངན་དང་ཐོས་པ་ངན།།
རྟོག་པ་ངན་དང་བྱ་བ་ངན།།
མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་བྱ་སྟེ།།
བྱེད་ན་བླུན་པོ་ཤུད་ན་མེད།།

༣༧༧ ལེགས་པར་བརྟགས་ནས་བྱེད་པ་ལ།།
བྱ་བ་ཉམས་པ་ག་ལ་སྲིད།།
མིག་ལྡན་བརྟགས་ནས་འགྲོ་བ་ལ།།
གཡང་སར་གོམ་པ་འདོར་རམ་ཅི།།

༣༧༨ རང་གཞན་གཉིས་ཀ་འཕེལ་འགྱུར་བའི།།
ཡོན་ཏན་སློབ་ན་མཁས་པའི་རྟགས།།
རིག་པ་འགའ་ཞིག་མདའ་མཁན་ལྟར།།
ཤེས་པ་ཉིད་ན་ཚེ་འབྲང་འཛིག།

༣༧༩ རང་ཉིད་ཅིས་ཀྱང་མཐོ་འདོད་ན།།
གཞན་ལ་ཕན་པ་འགའ་ཞིག་གྱིས།།
བྱད་ལ་བྱི་དོར་བྱེད་པ་རྣམས།།
སྔོན་དུ་མེ་ལོང་མི་འཕྱི་འམ།།

༣༨༠ ཕ་རོལ་ཅི་ནས་གནོམ་འདོད་ན།།
རང་ཉིད་གི་ཡོན་ཏན་འབད་པས་སྒྲུབ།།
དགྲ་བོ་གསོད་པར་འདོད་པ་རྣམས།།
མཚོན་ཆ་འབད་ནས་སྒྲུབ་ལ་ལྟོས།།

376 Плохая дружба, вредные учения,
Непонимание, занятия дурные -
Все это к мудрым не имеет отношения,
Если иначе, - их не отличить от глупых.

377 Хорошо продуманное дело
Разве может кончится провалом?
Кто в пути под ноги себе смотрит,
Свалится ли в пропасть, оступившись?

378 Признак мудрых - заниматься знаниями,
Развивающими их самих и окружение.
Но есть навыки, - как метание дротиков -
Знание коих, род прервать твой может.

379 Если хочешь положения высокого, -
Пользу приноси другим хоть в чем-нибудь.
Перед тем, как умывать лицо свое,
Не очистишь ли сначала зеркала?

380 Если хочешь превзойти других,
В знаниях старайся преуспеть.
Кто желает победить врага,
Учится оружием владеть.

༣༨༡ གཡོ་ཅན་ཚིག་ལ་དྲོན་འཇུག་པ།།
དྲང་པོས་དེ་ལ་བརྟག་དཔྱད་དགོས།།
སླུས་རྗེས་ཁོ་བོ་དྲང་ངོ་ཞེས།།
རང་ལ་བསྟོད་པས་ཅི་ཞིག་ཕན།།

༣༨༢ གཡོ་ཅན་སོགས་ལ་གཡོ་སོགས་དང་།།
དྲང་པོ་སོགས་ལ་དྲང་པོ་དང་།།
མི་བརྟན་པ་ལ་བརྟན་དགོས་ཞེས།།
བྱ་བ་སྟོན་གྱི་ཡིག་ཚང་ཡིན།།

༣༨༣ མཁས་པས་དགྲ་ལ་རྟག་ཏུ་ཡང་།།
གཉེན་དེས་ཅན་དུ་བྱས་ན་ལེགས།།
དེ་ཡིས་འདུམ་ལ་མི་ཕན་ཡང་།།
ངེས་པར་གནོད་སེམས་འཇིལ་བའི་སྨན།།

༣༨༤ ཚིག་ངན་བརྗོད་པས་འཇིག་རྟེན་ན།།
འདོད་པ་འགྲུབ་པ་མི་སྲིད་ཀྱི།།
ཡིད་ལ་རང་དོན་སྒྲུབ་པ་ཡང་།།
ངག་གིས་ཀུན་དང་མཐུན་པར་གྱིས།།

༣༨༥ རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་བསྒྲུབ་ན།།
འཇམ་རྩུབ་ཇི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་རུང་།།
ཐབས་ལ་མཁས་པའི་སྤྱོད་པ་ལ།།
གཡོ་སྒྱུར་ཐུབ་པས་མ་གསུངས་སོ།།

381 Так как мошенники к обману прибегают,
То людям честным проверять слова их надо.
Какая польза восхвалять себя: "Я честный!" -
После того, как кем-то был обманут?

382 Вот предписание старины:
"С лукавым будь хитрей,
Будь честным с честными,
С колеблющимися будь тверд".

383 Умным лучше поступать по-дружески
С теми, кто к ним недоброжелателен.
Может, этим примирению не поможешь, -
Но наверняка остудишь злобу их.

384 В этом мире не достигнешь руганью
Всех своих желаний исполнения.
Если хочешь цель свою достигнуть, -
Будь в речах в согласии со всеми.

385 Для себя и других цели осуществляя,
И сурово, и мягкостью действовать можно.
Муни не говорил, что неправильно это -
Поступать соответственно знанию метода.

༣༨༦ ཐ་མར་ཤིན་ཏུ་ཕན་པའི་གྲོས།།
འཕྲལ་ལ་སྡུག་ཀྱང་མཁས་པ་བསྟེན།།
རྒས་ཤིང་གདུང་ན་ཡོན་ཏན་རྣམས།།
བུ་གཅིག་པ་ལ་མཁས་རྣམས་སློབ།།

༣༨༧ ལོངས་སྤྱོད་ཧ་ཅང་འཕེལ་དྲག་ན།།
དེ་ལ་རྒུད་པ་ཤིན་ཏུ་ཉེ།།
ཆུ་ཡིས་ཤིན་ཏུ་གང་བ་ཡི།།
རྫིང་བུ་སྟོང་པའམ་ཡང་ན་འདྲལ།།

༣༨༨ སྐྱེ་བོ་འགའ་ལ་ཕན་པའི་ལས།།
ལ་ལས་དེ་ལ་འཇུག་མི་རུང་།།
སྒོག་སྐྱ་རླུང་ལ་ཕན་མོད་ཀྱི།།
མཁྲིས་པའི་ནད་ལ་དུག་ཏུ་འགྱུར།།

༣༨༩ ཉམ་ཆུང་རྟག་ཏུ་སྐྱུང་དགོས་དང་།།
འགྲོགས་ན་ཆེན་པོ་ཉམས་དོགས་ཡོད།།
ཞུན་མར་སྣོད་དུ་བཞག་གྱུར་ན།།
སྣོད་ལ་བྱི་བས་མི་རྨུག་གམ།།

༣༩༠ ངན་པ་རྣམས་ལ་བརྟེན་བཅས་ན།།
ངན་པའི་ཤན་གྱིས་རང་ལ་གནོད།།
ཡུར་བའི་ཆུ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིས།།
ཉ་རྣམས་ཞིང་ལ་འགྲེམས་ལ་ལྟོས།།

386 Мудрый следует совету оптимальному
Несмотря на временные трудности.
Ни болезнь, ни старость - не помеха
Мудрым в передаче знаний сыну.

387 Чем больше собирается богатства,
Тем ближе оно клонится к упадку.
Когда водою переполнится запруда, -
Её прорвет, или она опорожнится.

388 Что полезно для одних людей бывает,
То другим, при том же - не подходит.
Хоть чеснок при Ветре помогает, -
При болезнях Желчи станет ядом.

389 Когда великие со слабыми общаются,
Их опекая, есть опасность им испортиться.
Когда в сосуде масло сохраняется,
Не прогрызет ли мышь и сам сосуд тогда?

390 Когда среди дурных людей находишься,
То пострадаешь от дурного их влияния.
Смотри, как много рыб на поле вынесло
Течением канавы оросительной!

༣༨༡ གཞུང་ངན་བདག་ལ་རྟེན་འཆའ་ན།།
དེ་ལ་ཆུང་ཟད་ཕྱིན་ཏེ་བཏང་།།
ཁྱིམ་དུ་ལྟས་ངན་བྱུང་གྱུར་ན།།
ནོར་ལ་ཕྲིས་ཏེ་བཟློག་པ་དགོས།།

༣༨༢ དམ་པ་གཞན་དུ་སོང་ན་ཡང་།།
བསྙེན་བཀུར་བྱས་ཏེ་ཉེ་བར་བཞག།
ནོར་བུ་རིན་ཆེན་རྟག་མཆོད་ན།།
བཀྲ་ཤིས་དཔལ་དང་བྱ་བ་འགྲུབ།།

༣༨༣ དམན་པའི་སྐྱེ་བོ་བསྟོད་དྲགས་ན།།
ཕྱི་ནས་དེ་ཉིད་ཁྱད་དུ་གསོད།།
མཁའ་ལ་མི་གཙང་གཏོར་གྱུར་ན།།
འཐོར་བ་པོ་ཡི་སྤྱི་བོར་འབབ།།

༣༨༤ སྐྱེ་བོ་བློ་ལྡན་མགོ་སྙད་ན།།
སྨོད་བྱེད་ཉིད་ལ་ཉེས་པས་འཐོབ།
མར་མེ་ཕྱུར་དུ་ཁ་བསྟན་ན།།
སྟོན་པ་པོ་ཡི་ལག་པ་བསྲེག།

༣༨༥ གང་དང་གང་གི་གནས་ཡིན་པ།།
དེ་དང་དེ་ཡི་གནས་སུ་བཞག།
གཙུག་རྒྱན་རྐང་པར་མི་གདགས་ཏེ།།
རྐང་པའི་རྐང་རྒྱན་སྤྱི་གཙུག་མིན།།

391 Если паразит к тебе пристал, -
Дав ему немного, прогони его.
Если в дом пришло дурное знамение, -
На отвод его придется тратиться.

392 Если *лама* твой ушел в края другие, -
Почести воздав, связь не теряй с ним.
Почитателя желания исполняет,
И дарит удачу *чинтамани*.

393 Если перехвалишь негодяя,
Он потом презрением отплатит.
Если вверх подбросить нечистоты,
То они падут на головы бросавших.

394 Когда умного порочат человека, -
Сам порочащий беду себе накличет.
Если факел вниз концом направить,
То держащий его, - руку себе *спалит*.

395 Кто какому месту предназначен, -
Тот пусть на том месте остается.
Не *нацепишь* на ногу корону,
С ног на голову браслета не оденешь.

༣༩༦ བྱ་བ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་པའི་ཚེ།།
འབད་པ་ཡིས་ནི་གྲོགས་བཟང་བརྟེན།།
ནགས་ཚལ་ཆེན་པོ་མེས་བསྲེག་ན།།
རླུང་ཞིག་ཅི་ནས་གྲོགས་སུ་དགོས།།

༣༩༧ བྱམས་པས་ཁྱབ་པའི་ཚིག་སྨྲ་བ།།
སྒྲུབ་སླ་གཞན་དགའ་སྐྱེད་བའི་མཆོག།
ནོར་གྱིས་མགུ་བར་སུ་ཡིས་ནུས།།
ལུས་སྲོག་བཏང་ཡང་ཕྱེད་མི་ཚིམ།།

༣༩༨ ཕོངས་ཀྱང་གདུང་བར་མི་བྱ་སྟེ།།
འཁོར་ཀྱང་དགའ་བས་དྲེགས་མི་བྱ།།
ལས་ཀྱི་འཕེན་པ་རྒྱང་རིང་བས།།
སྐྱིད་སྡུག་སྣ་ཚོགས་ད་གདོང་འབྱུང་།།

ཆོས་བརྟགས་པ།

༣༩༩ འགྲོ་མགོན་སངས་རྒྱས་བཞུགས་བཞིན་དུ།།
སྟོན་པ་གཞན་ལ་གུས་བྱེད་པ།།
ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་ཆུ་འགྲམ་དུ།།
བ་ཚྭའི་ཁྲོན་པ་བརྐོ་བ་ཡིན།།

༤༠༠ དངོས་པོ་གང་དང་གང་ལ་ཡང་།།
གོམས་ན་དཀའ་བ་ཅི་ཡང་མེད།།
བཟོ་ཡི་རིག་བྱེད་སྦྱངས་བ་ལྟར།།
དམ་ཆོས་དཀའ་བ་མེད་པར་འགྱུར།།

396 Когда за дело важное берешься,
Старайся брать помощников хороших.
Чтобы огонь в лесу воспламенился, -
Ему необходима помощь ветра.

397 Речь, произнесенная с любовью всеохватной,
Людям нравится, сбывается легко, всех примиряет.
Разве может кто богатством осчастливить?
Даже жизнь отдав, не всякого утешишь.

398 В бедности тоске не предавайся,
И не слишком радуйся богатству.
Радость и печаль путями *кармы*
В свой черед приходят изначально.

О Дхарме

399 Те, кто чтут других вероучителей
Перед Буддой, всех существ защитником, -
Есть копатели колодца солонцового
На брегах реки с водой живительной.

400 Любой предмет не будет трудным вовсе,
Когда его освоишь хорошенько,
И Высшей *Дхармой* овладеть не сложно, -
Как научиться навыкам искусства.

༤༠༡ གང་ཞིག་ཞུང་ངུས་ཚིག་ཤེས་པ།།
དེ་ཡི་ལོངས་སྤྱོད་ཟད་མི་ཤེས།།
ཚིག་ཤེས་མེད་པར་ཚོལ་བ་ལ།།
སྤྲུག་བསྤྲལ་ཆར་བཞིན་རྒྱུན་དུ་འབབ།།

༤༠༢ ནམ་དགོས་ཚེ་ན་ལེན་པ་ཡི།།
ནོར་ནི་སྦྱིན་པར་ཐུབ་པས་གསུངས།།
བསགས་པའི་ནོར་ནི་སྦྲང་རྩི་ལྟར།།
ནམ་ཞིག་གཞན་གྱིས་སྤྱོད་པར་འགྱུར།།

༤༠༣ འཇིག་རྟེན་འདི་ན་བུན་བཏང་བ།།
དངོས་པོ་ཐོབ་པའི་ངེས་པ་མེད།།
སློང་ལ་བྱིན་ན་འབད་མེད་པར།།
ཆུང་ཡང་བརྒྱ་འགྱུར་ཐོབ་པ་ཡིན།།

༤༠༤ འཇུངས་ལ་ཕྱུག་པོ་མི་སྲིད་ཅིང་།།
གཏོང་བ་དབུལ་པོ་མི་སྲིད་པས།།
འཇུངས་པ་ནོར་དང་ཆུང་བ་དང་།།
གཏོང་བ་ནོར་ལ་རྫམ་པ་འདྲ།།

༤༠༥ སྦྱིན་ན་དབུལ་འགྱུར་དོགས་པ་ཡིས།།
འཇུངས་པ་སྦྱིན་པ་མི་གཏོང་ལ།།
སེར་སྣས་ངེས་པར་ཕོངས་འགྱུར་བས།།
བློ་ལྡན་ཅུང་ཟད་སྙེད་པ་གཏོང་།།

401 Тот, кому известно чувство меры, -
У того богатство не иссякнет.
Соискатели, не знающие меру, -
Горести дождем на них прольются.

402 "Нажитым делись когда возникнет
В том нужда", - учил нас Просветленный.
Скопище богатств подобно меду:
Им когда-нибудь другие насладятся.

403 В этом мире счет заимодавца
Будет ли оплачен - неизвестно.
Мелочь, данная живущим подаянием,
Без усилий сторицей вернется.

404 Так как скупой не может быть богатым,
И бедность не случается с дающим,
То следует, что будто равнодушен
К деньгам скупец, а щедрый к ним пристрастен.

405 Думая, что щедрость ведет к бедности,
Жадный не свершает подаяния;
Зная то, что обнищание - из-за скупости,
Мудрый все, что ни найдет, отдать старается.

༤༠༦ བཞག་ན་ནོར་སྐྱིད་མི་འཕེལ་བས།།
ཚོང་བ་ཟློང་རྣམས་འགྲིམས་པ་ལྟར།།
བསགས་ན་དབང་ཕྱུག་མི་ཐོབ་པས།།
མཁས་པ་ཚོང་བཞིན་ཕྱོགས་བཅུར་སྟེར།།

༤༠༧ བྱེ་བ་སྟོང་ཕྲག་གཏེར་ཡོད་ཀྱང་།།
སུ་ཞིག་ལ་ཡང་གཏོད་མི་བྱེད།།
དེ་དག་འཇིག་རྟེན་འདིར་དབུལ་ཞེས།།
ཐོས་མང་རྣམས་ཀྱིས་དེ་སྐད་བཤད།།

༤༠༨ རིགས་རྒྱུད་རྒུད་ན་དགོས་དོགས་པས།།
བློ་ཆུང་ཙུང་ཟད་རྙེད་པ་སོགས།།
མཁས་པ་རིགས་རྒྱུད་མཐོ་ཐོབ་ཕྱིར།།
སུག་སྦྱིན་གཞན་ལ་སྦྱིན་པར་འགྱེད།།

༤༠༩ རིགས་རྒྱུད་ཕྱུག་པོར་བྱ་སྙམ་ནས།།
རང་ཉིད་བཙོངས་ནས་བུ་ལ་སྟེར།།
བུ་ངན་ཕ་ལ་རྐོལ་བཞིན་དུ།།
ནོར་རྣམས་ལྷག་ནས་ཁྱི་བཞིན་འཁྱམ།།

༤༡༠ ཇི་ལྟར་ཕ་ལ་བུ་བྱམས་པ།།
དེ་ལྟར་བུ་ཚས་ཕ་མ་མིན།།
ཕ་མས་བུ་ཚ་བསྐྱང་བསྐྱང་ནས།།
ཕ་མ་རྒས་ན་བུ་ཚས་བརྙས།།

406 Если складывать товар, не будет прибыли.
Потому торговцы распродать его стараются.
Накоплением не разбогатеть, - и словно лавочник,
Раздает мудрец на все четыре стороны.

407 Кто владея миллиардным состоянием,
Разделять ни с кем его не хочет,
Скажут про такого: "Просто нищий",
Те, кто в этом мире *многосведущ*.

408 Опасаясь за семью, на случай тягот,
Глупый складывает все, что добывает.
Чтоб семья его достигла положения,
Мудрый как бы всех даянием подкупает.

409 Намерившись потомство обеспечить,
Продал себя и передал все сыну.
А сын дурной, - отцу наперекор, -
Все промотал и бродит, как собака.

410 Не могут дети так любить родителей,
Как мать с отцом их любят, чад своих.
О детях мать с отцом заботятся, заботятся...
Но дети их пренебрегают ими в старости.

༤༡༡ ནོར་གསོག་འཇུངས་པའི་ཕྱུག་པོ་དང་།།
དགོས་སར་གཏོང་བའི་ཕྱུག་པོ་གཉིས།།
རང་དང་རིགས་རྒྱུད་གཉིས་ཀ་ལ།།
འཇིག་རྟེན་གཞན་གྱིས་བྱེ་བྲག་འབྱེད།།

༤༡༢ སྲིད་པའི་ཁོལ་པོར་གྱུར་བ་རྣམས།།
སྲོག་ལ་སྨོས་ནས་ནོར་ཕྱིར་འབྲང་།།
ཆོག་ཤེས་རྣམས་ཀྱིས་ནོར་རྙེད་ཀྱང་།།
དེས་པ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་སྟེར།།

༤༡༣ བདོག་པ་བཏང་བས་སྦྱིན་པ་རྫོགས།།
དེ་ལ་ཁྲོ་ན་བཟོད་པ་འཕེལ།།
ཚིམ་ན་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བསྒོམ།།
དེས་ན་སྦྱིན་པ་ཆོས་ཀྱི་མཆོག།

༤༡༤ སྡུག་བསྔལ་རྒྱ་མཚོའི་སྣོད་གྱུར་པ།།
ལུས་འདི་དགྲ་དང་འདྲ་མོད་ཀྱི།།
བློ་དང་ལྡན་པས་འཁོལ་ཤེས་ན།།
འདི་ལ་བསོད་ནམས་རྟེན་དུ་རུང་།།

༤༡༥ སྐད་ཅིག་འཇིག་པའི་ཚེ་ལ་ཡང་།།
དགེ་བའི་བག་ཆགས་རིང་དུ་ཁྱེར།།
རླུང་གིས་བསྒྲོས་པའི་ཙན་དན་དྲི།།
རིང་དུ་འཐུལ་ཡང་དགའ་བ་བསྐྱེད།།

411 Скупой богач, что деньги собирает,
И тот богатый, что дает где нужно -
В чем разница для них и их потомства
В последующей жизни станет ясно.

412 Кто стал невольником *сансары*,
Жизнь не щадит в погоне за вещами.
Кто знает меру, - делятся с другими
Всем, что найдут, - как поступал *Сураха*.

413 Даря то, чем сам владеешь, совершенствуешь даяние;
Если это злит кого-то, упражняешься в терпении;
Если все кругом довольны, то сорадуешься тоже, -
Потому первейшим в *Дхарме* почитается даяние.

414 Океана горестей вместилище, -
Это тело, хоть подобно деспоту,
Но разумный, ему зная применение,
Дел благих опорой его сделает.

415 В разрушающейся с каждым мигом жизни,
След благой надолго сохранится.
Аромат сандала, принесенный
Ветром издалека, чувства радует.

༤༡༦ ཡུན་རིང་བདེ་བ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ།།
འབྲལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལྷག་པར་ཆེ།།
རང་དབང་མེད་པར་འཆི་དགོས་པ།།
འདི་ལ་རྟག་འཛིན་དེ་དག་བརྣག།

༤༡༧ གཉེན་བཤེས་ཀུན་གྱིས་མཐའ་བསྐོར་ཏེ།།
བཅོམ་བརྒྱངས་མིག་རྫ་ཤིན་དུ་ཞན།།
ཕྱོགས་བསྣད་འགྲོ་བའི་གཏོལ་མེད་པ།།
དེ་ཚེ་དགེ་བ་གཞན་རྣམས་ཕུང་།།

༤༡༨ ངན་སོང་གསུམ་པོའི་ནད་རྣམས་ནི།།
མ་བྱུང་བ་ནས་གསོ་བར་བྱ།།
གནམ་ལྕགས་མགོ་ལ་བབ་པ་ལྟར།།
ཐོག་ཏུ་བབ་ན་ཅི་བྱར་ཡོད།།

༤༡༩ མཛའ་བཤེས་ཀུན་དང་འབྲལ་བ་དང་།།
ངེས་པར་འཆི་བ་ཤེས་བཞིན་དུ།།
ད་དུང་བདེ་བར་གཉིད་ཐེབས་པ།།
བདག་གི་སྙིང་ལ་ཅི་ཞིག་ཞུགས།།

༤༢༠ བདག་གིས་བཟློག་པར་མི་ནུས་ཀྱང་།།
ཅི་ནས་ངན་འགྲོར་མི་ལྟུང་བྱ།།
དཔའ་བོས་དགྲ་སྡེ་མ་ཐུལ་ཀྱང་།།
རང་ཕྱོགས་གསོད་པར་བྱེད་དམ་ཅི།།

416 Тот, кто долго наслаждается блаженством,
Скорбь огромную разлуки с ней познает.
Безысходная необходимость смерти
Мысль о постоянстве в них разрушит.

417 Когда друзьями и родными окруженный,
Не видя их, едва ворочаешь губами,
Не зная точно куда путь свой держишь, -
В час этот кроме благости, - все ворох.

418 Против недуга трех дурных рождений
До их прихода надо меры принимать.
То словно в голову ударившая молния:
Что ты поделаешь, когда ударит раз?

419 Зная, что оставив своих близких,
Умереть придется непременно, -
Как тогда войдет в мое сознание
Мысль о сне блаженном и беспечности?!

420 Можно и не быть вполне усердным,
Но смотри, не окажись в дурных уделах!
Воин, что не смог побить противника,
Ополчится разве на соратников?

༤༢༡ འཕྲལ་དུ་ཅུང་ཟད་སྡུག་ན་ཡང་།།
རྒྱུན་དུ་བདེ་བ་མཁས་པས་བསྟེན།།
གཏར་བསྲེག་དག་གིས་ནད་འདོན་པ།།
སྨན་པ་མཁས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཡིན།།

༤༢༢ གལ་ཏེ་གཞན་དག་ཕུན་ཚོགས་པ།།
བདག་གི་ཡིད་ལ་མི་བཟོད་ན།།
དེ་ཡིས་རང་འབྱོར་འཛོམས་པའི་ཕྱིར།།
རང་ལ་ཕྲག་དོག་བྱེད་པར་ཟད།།

༤༢༣ གནོད་པ་བྱེད་ཕྱིར་དགྲ་འཛོམས་ན།།
ཁྱོད་ཀྱི་ཁྲོ་བ་ཕོ་ན་ཚེམ།།
ཁྲོ་བས་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས།།
བདག་ལ་གནོད་པ་མཐའ་ལས་འདས།།

༤༢༤ གལ་ཏེ་དགྲ་ཀུན་བརླག་འདོད་ན།།
བསད་པས་དགྲ་ཀུན་ག་ལ་འཛད།།
རང་གི་ཁྲོ་བ་གཅིག་བཅོམ་ན།།
དགྲ་ཀུན་གཅིག་ཅར་བསད་པ་ཡིན།།

༤༢༥ མཐུ་ཆེན་གཟུ་ལུམས་སྤྱོད་པ་ལས།།
ཁྲོས་ན་རང་ལ་གནོད་པར་འགྱུར།།
དམ་པ་ཉེ་བར་ཞི་བ་ལ།།
ཁྲོ་བར་བྱ་རྒྱུ་ག་ལ་ཡོད།།

421 Мудрый знает: тяжело в учении,
Но зато потом бывает легче.
Излечение прижиганием и уколами -
Есть искусных лекарей традиция.

422 Когда других людей благополучие
Твой ум не в состоянии вынести,
То этим свое благо подрываешь, -
И это все, что завистью достигнешь.

423 Если за вред врагу желаешь отомстить,
Свой гнев сперва попробуй усмирить.
В круговороте безначальном этим гневом
Всё без конца самим себе вредим.

424 Если хочешь покончить со всеми врагами,
Как убийством сможешь всех их одолеть?
Над одним лишь гневом одержав победу,
С ним одновременно всех врагов убьешь.

425 Злить того, кто безрассуден и силен, -
Значит подвергать себя опасности.
Но того, кто мудр и безмятежен,
Разве может что-то разозлить?

༤༢༦ སྡོང་པོ་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པ་ཡི།།
རྩ་རྣམས་རླུང་གིས་ཕྱོགས་བཅུར་འཐོར།།
དེ་བཞིན་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་ཡི།།
སྐྱེ་བོ་ལས་ཀྱིས་སོ་སོར་འབྲལ།།

༤༢༧ སྔོན་ཆད་མ་མཐོང་འབྲེལ་བ་རྣམས།།
དེ་ནས་སླར་ཡང་གཞན་འགྲོ་ཡི།།
མི་དེ་བདག་དང་ཅི་འབྲེལ་ནས།།
ཤི་ནས་མྱ་ངན་ཆེན་པོར་བྱེད།།

༤༢༨ རང་དོན་འབད་པས་སྒྲུབ་འདོད་ན།།
དེ་ཡིས་དང་པོར་གཞན་དོན་སྒྲུབ།།
རང་དོན་ཁོ་ན་གཙོར་བྱེད་པ།།
དེ་ཡིས་རང་དོན་འགྲུབ་མི་སྲིད།།

༤༢༩ མི་གང་གཞན་དོན་གཙོར་བྱེད་པ།།
གཡོ་ཅན་རང་དོན་སྒྲུབ་པ་འདྲ།།
རང་དོན་འབའ་ཞིག་གཙོར་བྱེད་པ།།
གཞན་མགོ་འདོན་ཕྱིར་དྲང་པོ་འདྲ།།

༤༣༠ བློ་ལྡན་ཚེ་འདི་སྒྲུབ་པ་ཡང་།།
ཆོས་ཀྱིས་བསྒྲུབས་ན་བདེ་བ་འགྲུབ།།
དམ་པ་རྣམས་དང་ཆོས་རྒྱུན་གྱི།།
ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཁྱད་པར་ལྟོས།།

426 Из ростка единого взошедшие
Травы, - ветром разметает на все стороны.
Так и люди: раньше вместе жившие,
Разойдутся, *кармой* их ведомые.

427 Сходясь с людьми, что раньше не *видали*,
Которые затем опять уйдут куда-то...
Какую б связь мы с ними не имели, -
По смерти испытаем скорбь большую.

428 Трудом достичь желая своих целей,
Старайся первым делом ради ближних.
Кто на себя лишь главным образом работает,
Не смогут этим цель свою достигнуть.

429 Есть такие, кто трудясь на благо ближних,
Как мошенники, свою лишь видят выгоду.
Есть и те, кто для себя всё только делая,
Бескорыстно о других при том заботятся.

430 Если умный состоятся в жизни хочет,
Жизнь по *Дхарме* его сделает счастливым.
Очевидно благоденствуют по-разному -
Добродетельные люди и разбойники.

༤༣༡ མི་རྣམས་ཆེ་ཁྱུང་དེ་ཡི་ཕྱེད།།
མཚན་མོ་གཉིད་ལོག་ཤི་དང་འདྲ།།
ན་ཙའི་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས།།
ཕྱེད་ལ་བདེ་ཡང་སྤྱོད་དུ་མེད།།

༤༣༢ སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་དྲུང་སྡོད་པའི།།
འཆི་བདག་གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་མཐོང་།།
བྱ་བ་གཞན་དག་ལྟ་ཅི་སྨོས།།
ཟ་བ་དྲན་པའི་ནུས་པ་མེད།།

༤༣༣ ཁྱོད་ཀྱིས་བྱ་བ་ཟིན་ནམ་ཅེས།།
འཆི་བདག་སྡོད་པར་མི་འགྱུར་གྱི།།
ངེས་པར་བྱ་དགོས་ཡོད་ན་ནི།།
དེ་རིང་ཉིད་དུ་རྟུལ་ལ་གྱིས།།

༤༣༤ བདག་གིས་བྱ་བ་མ་ཟིན་པས།།
རེ་ཞིག་དེ་རིང་ཁྱོད་བཞུགས་ཅེས།།
འཆི་བས་གནང་སྙེ་གསོལ་བཏབ་ཀྱང་།།
འཆི་བདག་བཅོས་སུ་ག་ལ་རུང་།།

༤༣༥ འདུ་འཛི་སྤངས་པ་བདེ་བ་སྟེ།།
མིན་ན་བཟང་པོ་རྣམས་དང་འགྲོགས།།
དུག་སྦྲུལ་གསོ་བ་ག་ལ་ལེགས།།
གསོ་ན་བཟླས་བརྗོད་བསྒྲོན་པར་གྱིས།།

431 Половина краткой жизни человека -
Это сон ночной, подобный смерти;
И болезни с немощью, скорбями -
Половина. Нет услады счастья...

432 Если перед взором человека,
Смерти Бог воочию предстанет, -
Он не только о других своих заботах -
О еде - и то не сможет вспомнить.

433 "Завершил ли ты дела?" - Хозяин Смерти
Спрашивать и ждать тебя не будет.
Потому всем тем, что сделать надо,
Обязательно сейчас займись и сделай.

434 "Я не все дела свои закончил...
Ты сегодня подожди еще немного..."
Даже слезно Бога Смерти умоляя, -
Как возможно, чтобы это он исполнил?

435 Оставление дел суетных - есть блаженство;
А не то - общение с благородными.
Ядовитую змею зачем прикармливать?
Ну а взялся, - так *начитывай* усерднее.

༤༣༦ སེམས་ནི་རྣམ་པར་གཡོ་བ་ལ།།
དམ་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་གོ་སྐབས་མེད།།
ཉེ་བར་ཞི་བར་གནས་པ་ལ།།
སེམས་ནི་ལས་རུང་ཉིད་དུ་ཉེ།།

༤༣༧ དམིགས་པ་ཀུན་ལ་རབ་མཁས་ཤིང་།།
ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་སེམས་འདུལ་བ།།
འཕགས་པའི་ཆོས་ལ་རབ་སྦྱངས་ན།།
ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་ཞིང་ས་ཡིན།།

༤༣༨ བླུན་པོ་སློབ་པ་ངོ་ཚར་འཛིན།།
མཁས་རྣམས་མ་བསླབ་ངོ་ཚར་འཛིན།།
དེས་ན་མཁས་རྣམས་རྒས་གྱུར་ཀྱང་།།
ཕྱི་མའི་དོན་དུ་རིག་པ་སློབ།།

༤༣༩ ཤེས་རབ་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས།།
བླུན་པོ་ཡོན་ཏན་མི་སློབ་པ།།
བརྟག་ན་ཤེས་རབ་མེད་ཉིད་ཀྱིས།།
བླུན་པོས་འབད་པ་ལྷག་པར་དགོས།།

༤༤༠ སྐྱེ་བ་སྔ་མར་མ་བསླབ་པས།།
ཚེ་འདིར་བླུན་པོར་མཐོང་ནས་ནི།།
ཕྱི་མར་བླུན་པོར་སྐྱེ་དོགས་པས།།
ཚེ་འདིར་དཀའ་ཡང་འབད་དེ་མཉན།།

436 Когда ум блуждает постоянно,
Ему некогда заняться Высшей *Дхармой*.
Ум того, кто утвержден в покое,
Лучше подойдет к такой работе.

437 Хорошо постигнув все предметы,
Подчинив свой разум в созерцании,
Изучив Учение Благородных, -
Утвердишь основу всех достоинств.

438 Глупцы считают, что учиться - это странно.
У мудрых же постыдно *неучение*.
Поэтому кто мудр, те вплоть до старости
Для жизни будущей овладевают знанием.

439 По причине недостатка понимания,
Глупый знанию совсем не обучается.
Но как раз из-за отсутствия понятия
Глупый как никто стараться должен!

440 Смотря на тех, кто в этой жизни глуп,
Из-за того, что в прошлом не учились,
Чтоб самому потом глупцом не стать,
Хоть трудно, но сейчас внимать старайся.

༤༤༡ བསྒོམ་ན་ཐོས་པ་མི་དགོས་ཞེས།།
བླུན་པོ་བློ་རྒྱ་ཆུང་ངུ་སྨྲ།།
ཐོས་པ་མེད་པར་བསྒོམ་པ་ཙམ།།
འབད་ཀྱང་དུད་འགྲོའི་སྒྲུབ་ཐབས་ཡིན།།

༤༤༢ རྒྱུ་འབྲས་བསླུ་བ་མེད་པ་འདི།།
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན།།
མ་བསླབ་པ་ལ་ཀུན་མཁྱེན་དུ།།
འགྲོ་ན་རྒྱུ་འབྲས་ག་ལ་བདེན།།

༤༤༣ ཐོས་པ་མེད་པའི་སྒོམ་པ་དེ།།
རེ་ཞིག་གྲུབ་ཀྱང་མྱུར་དུ་འཛིག།
གསེར་དངུལ་ལེགས་པར་བཞུ་ན་ཡང་།།
མེ་དང་བྲལ་ན་སྲ་བར་འགྱུར།།

༤༤༤ ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་གཏིང་བརྟགས་ནས།།
ཉེས་རྒྱུ་སྤོང་བ་བསྒོམ་པ་ཡིན།།
ལུས་ཀྱིས་དྲི་མ་མ་བཀྲུས་པར།།
བསྒོམས་ཀྱང་རིང་ཞིག་ལོན་ནས་ཐོག།

༤༤༥ འབྲས་བུ་ཕུལ་བྱུང་མ་རྫོགས་པར།།
བདག་མེད་རྟོགས་ཀྱང་འཚང་མི་རྒྱ།།
ཐབས་མཆོག་དག་གིས་མི་བསྒྲུབས་པར།།
བདེན་པ་མཐོང་ཡང་དགྲ་བཅོམ་མིན།།

441 "Медитирующий может не учиться" -
Говорит невежда скудоумный.
Не учась, усердно медитировать -
Верный путь животным воплотиться.

442 Безошибочность причины с результатом -
В этом суть Учения Премудрых.
Применительно к всезнанию без учения,
Разве верен результат такой причины?

443 Кто без обучения медитирует, -
И достигнутое скоро растеряет.
Злато с серебром хоть легкоплавкие,
Но твердеют быстро без огня.

444 Медитация - это когда разум,
Вникнув в корни зла, их отсекает.
Это - как грязь тела отмывать,
Что в дальнейшем собирается опять.

445 Не собрав плодов причин непогрешимых, -
Даже самость правильно понявший, - не прозреет.
Точно так же, - не *архат*, кто не освоив
Высших методов, смог истины увидеть.

༤༤༦ དེས་ན་ཆོས་རྣམས་ལེགས་རྟོགས་ཏེ།།
ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སེམས་བཞག་ནས།།
ཉེས་པ་བག་ཆགས་དང་བཅས་པར།།
གང་གིས་སྤངས་པ་རྫོགས་སངས་རྒྱས།།

༤༤༧ གང་ལ་བློ་གྲོས་མི་ལྡན་ན།།
བསྟན་བཅོས་ལེགས་ཀྱང་སུ་ཞིག་ལེན།།
ནོར་བུས་སྤྲས་པའི་གསེར་གྱི་རྒྱན།།
མཛེས་ཀྱང་བ་ལང་ག་ལ་ལྟ།།

༤༤༨ མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་བཤད་ཀུན།།
ཤིན་ཏུ་བདེ་བ་གོ་བཞིན་དུ།།
དེ་དོན་ཉམས་སུ་མི་ལེན་ན།།
བསྟན་བཅོས་ཤེས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་བྱ།།

༤༤༩ རང་ལ་དགོས་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས།།
ཉི་མ་རེ་ལ་ཚིག་རེ་ཟུང་།།
གྲོག་མཁར་དང་ནི་སྦྲང་རྩི་ལྟར།།
རིང་པོར་མི་ཐོགས་མཁས་པར་འགྱུར།།

༤༥༠ ལེགས་པར་སྤྱོད་ལ་འཇུག་འདོད་ན།།
ཅི་ནས་དེ་ཡི་ཁ་བླན་ཏེ།།
རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བསྲན་བཙུགས་ན།།
སྲོག་ལ་བབ་ཀྱང་ལུགས་བཞིན་བསྐྱང་།།

446 Потому, познав все *дхармы* досконально,
Утвердившись разумом в *самадхи*, -
Тот, кто вместе с тем сумел отбросить,
Склонность к злому, станет Просветленным.

447 Кто умом совсем не обладает,
В руки не возьмет хорошей книги.
Золотое украшение с *норбу* -
Хоть красиво, но быку какое дело?

448 Понимать, что все трактаты мудрых
Очень правильны, но ничего не делать
Соответственно такому пониманию...
Для чего тогда и знание трактатов?

449 Если каждый день учить по строчке
Из трактатов, что для вас полезны,
То подобно муравейнику и меду,
Возрастет ученость постепенно.

450 Кто решил в поступках благородных
Упражняться, - тем необходимо послушание.
В обстоятельствах любых не поступаясь
Принципом, - следовать ему ценою жизни.

༤༥༡ དེ་ལྟར་འབད་པས་གཞུང་ལུགས་ནས།།
འབྱུང་བཞིན་གཉེན་པོས་སྐྱབ་ནུས་ན།།
མཁས་རྣམས་རྩོན་པ་མི་གསུང་གི།
འདི་ཡི་ཕན་ཡོན་ཕྱི་ནས་རྟོགས།།

༤༥༢ སྔོན་ཡང་འདི་བཞིན་སྤྱོད་རྣམས་འཕེལ།།
ད་ལྟ་ན་ཡང་དེ་ལྟར་མཐོང་།།
གདན་ཚོགས་བཟང་པོ་འདི་ཡིས་ནི།།
མ་འོངས་རྣམས་ཀྱང་ཕུན་ཚོགས་འཐོབ།།

༤༥༣ བློ་ལྡན་རང་གིས་ཤེས་ན་ཡང་།།
མཁས་པའི་གཞུང་ལུགས་གུས་པས་ལྟ།།
རིན་ཆེན་ཤིན་ཏུ་བཟང་པོ་ཡང་།།
མ་བཟོས་པར་དུ་རིན་ཐང་ཆུང་།།

༤༥༤ ནགས་ཚལ་ཤིན་ཏུ་མང་མོད་ཀྱང་།།
ཙན་དན་ས་མཆོག་སྐྱེ་བ་ཉུང་།།
དེ་བཞིན་མཁས་པ་མང་ན་ཡང་།།
ལེགས་བཤད་འབྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་དཀའ།།

༤༥༥ རྟ་མཆོག་འགྲོ་བའི་ཚེ་ན་ཤེས།།
གསེར་དངུལ་བཙུ་ན་ཤེས་པར་འགྱུར།།
གླང་པོ་གཡུལ་ངོར་ཤེས་འགྱུར་ཏེ།།
མཁས་པ་ལེགས་བཤད་རྩོམ་ན་ཤེས།།

451 Упражняясь в этом, если сможешь
Средства из трактатов применять, -
Вскоре убедишься в их полезности,
Так как мудрые не всуе говорят.

452 В прошлом много было живших так,
И сейчас встречаются такие.
Значит есть хороший повод полагать, -
Люди будут совершенства достигать.

453 Умный, даже если знает сам,
Должен уважать писание мудрых.
Даже самый драгоценный из камней
Дешевеет, когда сбыта ему нет.

454 Хоть лесов и много есть на свете,
Но сандала белого в них мало.
Точно так же: хоть мужей ученых много, -
Редко встретишь поучительное слово.

455 Во время скачек узнается конь хороший;
Узнаешь золото и серебро, когда их плавишь;
Хороший слон в сраженьях познается, -
По назидательным словам поймешь, кто мудр.

༤༥༨ གང་ཞིག་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས།།
རང་ལ་ཚད་མར་བྱེད་འདོད་ན།།
དེ་ཡིས་གཞུང་འདི་ལེགས་བརྟགས་ཏེ།།
གཉེན་པོ་བསྐྱེད་ལ་འབད་དེ་བསྒྲུབ།།

༤༥༩ འཇིག་རྟེན་བྱ་བ་ལེགས་ཤེས་པ།།
དེ་ཡིས་དམ་པའི་ཆོས་ལུགས་འགྲུབ།།
དེས་ན་ཆོས་ལུགས་སྤྱོད་པ་དེ།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་ཐར་ཡིན།།

འཚོ་བྱེད་ཟས་སུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས།།
སྨན་གྱིས་ནད་ཆེན་གསོ་བ་ལྟར།།
འཇིག་རྟེན་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་ནས།།
བདག་གིས་དམ་པའི་ཆོས་འདི་བསྟན།།

456 Если кто-то хочет в этом мире
Удостоиться доверия людского, -
Тот, подумав хорошо над этой книгой,
Меры предприняв, - того достигнет!

457 Хорошо узнав дела мирские,
Можно *Дхарму* Высшую постигнуть.
Ну а жизнь по заповедям *Дхармы* -
Это образ жизни *Бодхисаттвы*!

Словно лекарь, исцеляющий недуги,
Снадобьем, имеющим вид пищи, -
Я под видом светских наставлений
Преподал Возвышенную Дхарму.

ཐོས་པ་རྒྱ་མཚོའི་གླིང་ནས་རབ་འབྲུངས་ཤིང་།།
བློ་གྲོས་ཀླུ་ཡི་དབང་པོས་ཡོངས་བཟུང་བ།།
དཔལ་ལྡན་ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་ཆེན་གཏེར།།
བློ་གསལ་བློ་ཡི་བང་མཛོད་དགང་བ་དང་།།
མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདོད་དགུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར།།
ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ།།
བཟང་པོས་དགའ་བའི་ཡིད་ཀྱིས་ལེགས་བརྟགས་ནས།།
ཕྱོགས་རྣམས་གསལ་བར་བྱ་ཕྱིར་འདི་ཕྱེའོ།།

དེ་ལས་བྱུང་བའི་དགེ་བ་དྲི་མ་མེད།།
བསིལ་ཟེར་བྱེ་བའི་འོད་ལྟར་རབ་གསལ་བས།།
སྐྱེ་བོ་སྙིང་གི་མུན་པ་ཕྱིར་བསལ་ཏེ།།
བློ་གསལ་བློ་ཡི་ཀུ་མུད་རྒྱས་གྱུར་ཅིག།

ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་རབ་སྦྱངས་པས།།
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར།།
དེས་ན་བདག་གིས་བསྟན་བཅོས་འདི།།
རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་འཐོབ་ཕྱིར་བྱས།།

Драгоценный кладезь мудрых поучений,
Суть на острове познания взращенных
Под опекою ума - Владыки нагов,
Был открыт гелонгом Шакьи, благородным
И блистательным Гунга Жалсаном, сердцем
радостным в них пользу усмотревшим.
Всему миру [дал его] для просвещения,
Чтоб пытливый пополнял копилку знаний,
И чтоб чаяния всех мудрых исполнялись!

Пусть от этого возникшим чистым благом,
Как от света мириад лучей холодных,
Просвещаются сердца людей от мрака,
И ума *кумуда* у пытливых расцветает!

Так как только познаванием всех явлений
Плод всеведения достигнуть нам возможно,
То и мной трактат сей был составлен
Для стяжания совершенного прозрения.

ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས། ཡུལ་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུད་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ལྗོངས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྙིང་པོ་རྡོ་རྗེའི་གདན་ལས་བྱང་ཕྱོགས་སུ་དཔག་ཚད་བརྒྱ་བརྒྱ་བགྲོད་པའི་གནས། གཙང་ལ་སྟོད་གྲོམ་པ། དཔལ་ས་སྐྱའི་གཙུག་ལག་ཁང་གནས་པ་འཛམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་འོད་ཟེར་གྱིས་བློའི་པདྨའི་ཟེའུ་འབྲུ་ཅུང་ཟད་ཁ་ཕྱེ་བས། སྒྲ་དང་། ཚད་མ་དང་། སྙན་ངགས་དང་། སྡེབ་སྦྱོར་དང་། ཚིག་གི་རྒྱན་དང་། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཕལ་པོ་ཆེ་ཐོས་ཤིང་། རྟོགས་ནས་ཁོང་དུ་ཆུད་ཅིང་འདྲིས་པར་བྱས་པས་ལུང་དང་རིགས་པ་དང་། མན་ངག་གི་གནད་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བློ་གྲོས་ཀྱི་སྣང་བ་ཐོབ་པ། འཆད་པ་དང་། རྩོམ་པ་དང་། སྒོམ་པའི་ཚུལ་ལ་སྤྱོབས་པ་དགེ་བ་ཅན། ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་རིགས་པར་སྨྲ་བ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་བྱ་བས། དཔལ་ས་སྐྱའི་དགོན་པར་ལེགས་པར་སྦྱར་བ་རེ་ཞིག་རྫོགས་སོ།། །།

Шастра, называемая "Драгоценная сокровищница полезных изречений", была составлена в северной стране снегов за сотни и сотни поприщ вдали от центра пробуждения - Бодхгаи, в Верхнем Громпа провинции Цан, насельником славной Сакьясской *вихары*, лотос ума которого, быв приоткрыт светом Манджушри, позволил ему изучить, понять и усвоить науку словесности, логику, поэтику, стихосложение, риторику, а также смысл большинства из известных учений Сугаты, что, по стяжании им ока мудрости с неложным постижением самой сути писания, рассуждения и наставлений, дало ему благое дерзновение и к собственному осмыслению их, и к поучению, и к сочинительству.

Сим же и завершается это прекрасное сочинение, составленное в славном монастыре Сакья буддийским монахом и логиком Гунга Жалсаном Палсанпо.

ཨོཾ་སྭ་སྟི།

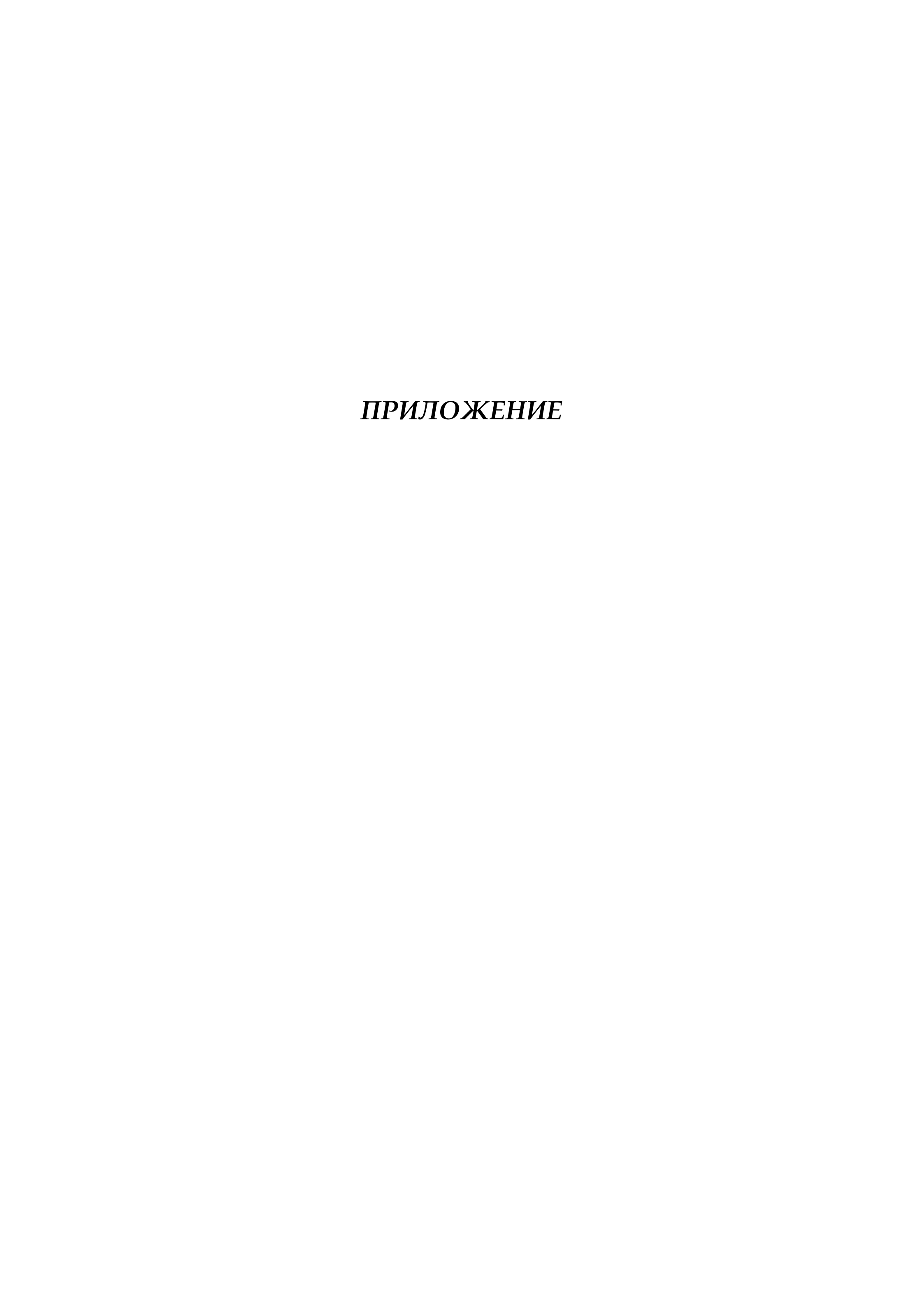
འཕགས་མཆོག་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱིས་རྗེས་བཟུང་བས།།
ཕྱི་ནང་གྲུབ་མཐའ་རྒྱ་མཚོའི་མཐར་སོན་ཅིང་།།
གངས་ཅན་བསྟན་པའི་དཔལ་གྱུར་བརྟེ་ཏཱ།།
ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ཞབས་ལ་སྤྱི་བོས་འདུད།། །།

ཚུལ་འདི་དགེ་སློང་བློ་བཟང་གྲགས་པ་ཡིས།།
ཆོས་སྡེ་བདེ་ཆེན་ལྷུན་གྲུབ་གླིང་མཆོག་ཏུ།།
རྒྱུན་རྐྱེན་སྦྱར་དེ་བར་དུ་བཞེངས་པའི་དགེས།།
འགྲོ་ཀུན་བླ་མེད་བྱང་ཆེན་མྱུར་ཐོབ་ཤོག། །།

Ом свасти!

Головой касаюсь стоп Гунга Жалсана,
Кто великим Арьей Манджушри был наставляем,
И исплавав море внутренних и внешних
Всех учений, стал в Тибете Шри Дхарма Пандитой.

Эти формы, при стечении всех условий,
Изготовлены гелонгом Лубсан Дагбой
Из "Обители спонтанного блаженства".
Да скорей достигнут люди пробуждения!

ПРИЛОЖЕНИЕ

༄༅། །ཆོས་རྗེ་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏའི་བཀའ་འབུམ་ལས་ལེགས་བཤད་རིན་ཆེན་གཏེར་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། སུ་བྷཱ་ཥི་ཏ་རཏྣ་ནི་དྷི་ནཱ་མ་ཤཱསྟྲ། བོད་སྐད་དུ། ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཡོན་ཡི་མཆོག་དང་ལྡན་དབང་གྲུབ་པའི་རིག་འཛིན་གཙོ། །དྲང་སྲོང་རྒྱལ་པ་གྲོགས་མཁར་བ་དང་རྒྱང་མིག་སོགས། །ཀུན་ནས་དགའ་བའི་གཙུག་གི་ནོར་བུས་ཞབས་མཆོད་པ། །འགྲོ་བའི་གཙོ་བོ་ཀུན་མཁྱེན་དེ་ལ་བདག་ཕྱག་འཚལ། །རིགས་པས་དཔྱད་ན་ཆོས་ལུགས་མི་འགལ་ཞིང་། །འཇིག་རྟེན་བྱ་བ་ཀུན་ནས་ལེགས་བསྒྲུབ་པའི། །དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་ཅི་འདྲ་ཞིག །བཤད་པ་འདི་ནི་ལེགས་

༄༅། །བཤད་རིན་ཆེན་གཏེར། །མཁས་པ་ཡོན་ཏན་མཛོད་འཛིན་པ། །དེ་དག་ལེགས་བཤད་རིན་ཆེན་སྡུད། །རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཆུ་ཡི་གཏེར། །ཡིན་ཕྱིར་ཆུ་བོ་ཐམས་ཅད་འབབ། །སྐྱེ་བོ་ཡོན་ཏན་ཡོད་མེད་པའི། །ཁྱད་པར་བློ་གྲོས་ལྡན་པ་མཁས། །ཧྲུལ་དང་ནོར་འབྲས་པའི་ཕྲག་དོག་ཏུ་རྣམས། །ཁབ་ལེན་རྡོ་ཡིས་ལེན་པ་ཞེས། །ལེགས་བཤད་མཁས་པའི་བློ་གྲོས་ཀྱིས། །སོ་ཡིས་བླུན་པོས་ངེས་པ་མིན། །ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཤར་བ་ན། །འབྱུང་པོའི་བུ་རྣམས་ལོང་བར་འགྱུར། །ཤེས་རབ་ལྡན་པས་ཉེས་པ་དག །སེལ་བར་ནུས་ཀྱི་བླུན་པོས་མིན། །ནམ་མཁའ་ལྡིང་གིས་དུག་ཅན་སྲུལ། །གསང་བ་རྣམས་ཀྱི་

ཐུང་ངུས་མིན། །བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་རྒྱུད་ན་ཡང་། །ལྷག་པར་བློ་གྲོས་སྤོབས་པ་ལྡན་འགྱུར། །རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་བཀྲེས་པ་ན། །གླང་ཆེན་ཀླད་ཀྱི་རོ་སྐྱུར་དུ་འགེམས། །མཁས་པ་བརྟན་ཅིང་མ་ཐུལ་བ། །དེ་ཡི་བར་དུ་གཏེར་མི་བོར། །རྟག་ཏུ་སྤྲུལ་རུམ་བསྟན་པར། །དེ་ཕྱིར་གཞན་དང་ཁྱད་ཅི་ཡོད། །རིག་པ་ནང་བར་ཅི་ཡང་བསླབ། །ཚེ་འདིར་མཁས་པ་མི་སྲིད་ཀྱང་། །སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་བཅོལ་བ་ཡི། །ནོར་ལ་རང་ཉིད་ལེན་པ་འདྲ། །ཡོན་ཏན་ལྡན་ན་སྐྱེ་བོ་ཀུན། །མ་བསྡུས་པར་ཡང་རང་ཉིད་འདུ། །དྲི་ལྡན་མེ་ཏོག་རྒྱང་རིང་ཡང་། །བུང་བ་སྤྲིན་གྱི་ཚོགས་བཞིན་འཁོར། །མཁས་པ་ཡོན་ཏན་ཀུན་བསྡུས་པ། །མཚར་ཕྱིན་གཅིག་གིས་འཛིན་གཉེན་གསལ། །བློ་ཕྲ་ཤེས་པ་མང་ན་ཡང་། །རྒྱུ་སྐར་བཞིན་དུ་གསལ་མི་ནུས། །མཁས་པ་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་ཀྱང་། །གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཆུང་ངུ་ལེན། །དེ་ལྟར་རྒྱུན་དུ་བྱེད་པ་ཡིས། །མྱུར་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་འགྱུར། །མཁས་པ་ཤེས་རབ་བསྒྲིམས་བསྒྲུབས་ན། །དགྲ་བོ་མང་ཡང་ག་ལ་རྒྱུགས། །འཕགས་རྒྱལ་གྱི་ནི་བྲམ་ཟེའི་བུ། །གཅིག་ཉུས་དགྲ་བོའི་ཚོགས་ཀུན་བཅོམ། །བློ་ལྡན་ཕྲས་ཉེས་འཁྲུགས་པའི་ཚེ། །བློ་ལྡན་ཐབས་ཀྱིས་བདེ་བར་གསོ། །རྒྱ་སྤྱང་རྡོག་པས་རྒྱུད་གསན་པ། །རྒྱ་མདངས་ནོར་ཐུས་དབང་བར་བྱེད། །མཁས་པ་ཧི་ལྟར་ཐབས་བརྟགས་ཀྱང་། །བླུན་པོ་འདྲག་པ་ཡི་ལམ་མི་འགྲོ། །ཆར་སྤྲོད་ཕྱིའུ་སྐྱེམ་ན་ཡང་། །ས་ལ་འབབ་པའི་ཆུ་མི་འཐུང་། །ཤེས་རབ་ལྡན་པ་མགོ་བསྐོར་ཡང་། །བྱ་བའི་ཚུལ་རྣམས་མི་འགྱུར། །སྟོག་ཆགས་གྲོག་མ་མིག་མེད་ཀྱང་། །མིག་ལྡན་གཞན

ཨ གསུམ

༄༅། །ལས་ལྷག་པར་མགྲོགས། །གྲོ་གྲོགས་ལྡན་བཀའ་ཤིས་བགྲོད། །སྒྲོ་གྲོགས་ལེགས་པ་བཞག་བཙུན་སྲིད། །ཡུང་ང་དང་འཛིའི་ཆོ་ལ་ལས། །ཁ་དོག་གཞན་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །བོང་མཛེས་བསོད་ནམས་བསགས་པའི་མི། །གཅིག་བུ
ཡིན་ཡང་ཀུན་ལས་རྒྱལ། །རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་སེང་གེ་དང་། །འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་གྲོགས་མི་དགོས། །ཕྱབས་ལ་མཁས་ན་ཆེན་པོ་ཡང་། །ཁྲབ་དུ་བསྒྲ་བཀའ་དཀར། །མཁའ་ལྡིང་མཐུ་རྩལ་ཆེན་ཡང་། །གསེར་ཅན་གྱི་བཞོན་པར་གྱུར། །འཇིག་རྟེན
འདི་དང་ཕ་རོལ་གྱི། །བདེ་བ་སྒྲུབ་པ་ཤེས་རབ་ཡིན། །རྒྱལ་བུ་བཟླ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས། །ཁྲབ་བཟང་བདེ་དང་ཕྱིམ་ར་སྒྲུབས། །དཔའ་ཞིང་མཐུ་རྩལ་ཆེ་ཡང་། །མཁས་པ་མིན་པས་དཔལ་མི་ཐོབ། །འགྱུར་བ་ཐོབ་པར་གྱུར་ན་ཡང་། །བསོད་ནམས་མེད་ན་ལག་རྟག
ཡོན་ཏན་སྡུད་གཉིས་སུ་ཀུན་གསལ། །འཇིགས་པ་འབྱེད་ཤེས་མཁས་པ་ཡིན། །རྒྱ་ལས་ཚོར་མ་རང་བས་ཐྱེ། །ཁལ་འོམ་ཀུན་གྱིས་ལོངས། །སྦྲུལ་གྱིས་བསྲུལ་བར་གྱུར་པ་ན། །ཁྱུང་གྲོལ་ཡང་གསོ་བ་སྐྱེད། །མ་བསླུ་གཞན་གྱིས་མ་སླུས་པར། །བསམ་པ
ཤེས་ན་མཁས་པ་ཡིན། །བློ་དང་ལྡན་ན་མ་སླས་ཀྱང་། །རྣམ་འགྱུར་ཉིད་ལས་བསམ་པ་གོ །ཁལ་པོའི་སེའུ་མ་ཟོས་ཀྱང་། །ཁ་དོག་ཉིད་ལས་སྨིན་པ་ཤེས། །མཁས་པ་རང་གི་ཡུལ་བས་ཀྱང་། །ཡུལ་ཁམས་གཞན་དུ་མཆོད་པ་ཐོབ། །ནོར་བུ་གཞན་དུ་ཕྱིན
བཙམ། །རྒྱ་མཚོའི་གླིང་དུ་གལ་ཕྲིན། །མཁས་པ་སློབ་པའི་དུས་ན་སྡུག །བདེ་བར་སྡོད་ལ་མཁས་མི་སྲིད། །བདེ་བ་ཆུང་ལ་ཆགས་པ་དེས། །ཆེན་པོའི་བདེ་བ་ཐོབ་མི་སྲིད། །བློ་དང་ལྡན་ན་ཉམ་ཆུང་ཡང་། །སྟོབས་ལྡན་དགྲ་བོ་ས་ཅི་བྱ་ར་ཡོད། །རི་དྭགས

རྒྱལ་པོ་སྟོབས་ལྡན་པ། །དེ་བོང་བློ་དང་ལྡན་པས་བསད། །སེམས་ཅན་གཞན་དང་རྗེས་མཐུན་པའི། །སྤྱོད་པ་ཤེས་ན་མཁས་པ་ཡིན། །དུད་འགྲོ་ཡིན་ཡང་རིགས་མཐུན་རྣམས། །ཕྱུ་གཅིག་ཏུ་ཉི་མི་གནས་སམ། །ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བྱ་བ་འགའ། །མ་གྲུབ་པ
ན་དཔྱོད་པའི་ཚེ། །མཁས་མྱོང་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤེས། །གྲུ་བཙན་དཔྱོད་པ་བླུན་པོའི་ཚུལ། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཔྱད་པ་ཡི། །ཤེས་བྱ་ཤེས་ན་མཁས་པར་བགྲང་། །བསྒྲང་རྣ་གཞོན་དཔྱོད་པ་ལ། །བླུན་པོ་མཁས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་མིན། །
རྒྱ་མཚོ་ཆུ་ཡིས་མི་ངོམས་ཤིང་། །རྒྱལ་པོའི་བང་མཛོད་ནོར་གྱིས་མི། །འདོད་ཡོན་སྤྱོད་པས་མི་ངོམས་ཏེ། །མཁས་པ་ལེགས་བཤད་ཀྱིས་མི་ངོམས། །ལེགས་བཤད་བྱིས་པ་དག་ལས་ཀྱང་། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལོངས་སུ་ལེན། །དྲི་ཞིམ
འབྱུང་ན་རི་དྭགས་ལྟེ་བ་ལས་ཀྱང་གླ་རྩི་ལེན། །ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལས་མཁས་པ་བརྟག་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་པོའོ།། །།རྟག་ཏུ་དམ་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས། །སྐྱེ་བོ་དམ་པས་ལྷག་པར་སྒྲོགས། །མལ་ཡ་ཡི་ཙནྡན་གྱི།
རླུང་གི་ཕྱོགས་བཅུར་རྒྱས་པར་བྱེད། །དམ་པ་དབེན་དུ་བསྐོས་གྱུར་ན། །དོན་གྲུབ་པ་དང་བདེ་སྐྱིད་ཐོབ། །ནོར་བུ་རྒྱལ་མཚན་རྩེར་མཆོད་ན། །ཡུལ་ཕྱོགས་དགེ་ཞེས་མཁས་རྣམས་སྒྲོག །རྒྱལ་ངན་གཞན་གྱིས་གཙེས་པ་ན། །ལྷག་པར་ཆོས་རྒྱལ་དྲན
པར་འགྱུར། །རིམས་ཀྱིས་གདུང་བ་ཡི་སེམས་ཅན་རྣམས། །གངས་ཆུ་འབབ་ཞིག་ཡིད་ལ་བྱེད། །ཉིག་སྤྱོད་རྒྱལ་པོས་གཙེས་པ་ན། །མི་ཁོང་ཆོས་སྐྱོང་ལྷག་པར་སྐྱོང་། །འབྱུང་པོའི་གདོན་གྱིས་བཏབ་པ་ལ། །གསང་སྔགས་གྲུབ་པ་རྗེས་སུ་འཛིན། །དམ་པ

ཨ བཞི

༄༅། །སྡིག་པ་ཆུང་ཡང་སྤོང་། །དམན་རྣམས་ཆེན་པོར་དེ་ལྟ་མིན། །ཞོ་ལ་རྡུལ་ཕྲན་ཙམ་བྱུང་བ་སེལ། །ཆང་ལ་ཕབ་ཀྱང་ལྷག་པར་འདེབས། །སྐྱེ་བོ་དམ་པ་རྒྱ་ཆུར་ཀྱང་། །སྤྱོད་པའི་ཁྱད་པར་ལྷག་པར་མཛེས། །མེ་ནི་ཐུར་དུ་བསྣམ་ཀྱང་།
མེ་ལྕེ་གྱེན་ལ་འབར་བར་མཐོང་། །དམ་པ་རྒུད་ནུ་གནས་ན་ཡང་། །ཤར་འདབ་ཕན་པས་རིང་ནས་སྤྱོད། །མཁའ་ལ་སྤྲིན་ཆེན་འཁྲིགས་པ་ཡིས། །ས་ཡི་ལོ་ཐོག་ཁྱད་པར་འཕེལ། །ཚེ་འདི་རི་སྙན་གྲགས་དགའ་བའི་རྒྱུ། །འཇིག་རྟེན་གཞན་དུ
བསོད་ནམས་སྐྱེད། །དེ་གཉིས་མེད་པའི་ནོར་ཙམ་གྱིས། །མཁས་རྣམས་དགའ་བ་བསྐྱེད་མི་བྱེད། །ཀྱི་རྗེས་རི་དྭགས་ལྟ་བ་དང་། །བག་ཡོད་པ་ལ་བཟོད་བསྲན་ཆེ། །བརྩོན་བགྲུས་ཆེ་ཞིང་བཏན་ལ་ཁྲིམས། །བྲན་གཡོག་ཡིན་ཡང་དཔོན་དུ་འགྱུར། །སྡིག་པ་རྣག
ཏུ་སེམས་སྤྲོ་པ། །དེ་ཡི་གྲགས་པ་བསྣུང་བཞིན་ལྡང་། །བཙོས་པ་སྐྱོང་བ་འདུབ་བཞིན། །འབུལ་བར་འདོད་རྣམས་དེ་བས་མང་། །ཁྲིན་པས་སླར་ཡང་མི་ལེན་པ། །དམན་པའི་བསྙེས་པ་དང་དུ་ལེན། །ཕན་པ་ཆུང་དུའང་མི་བརྗེད་པ། །བདག་ཉིད
ཆེན་པོའི་ཆེ་རྟགས་ཡིན། །དམ་པའི་ཡོན་ཏན་སྤྱིལ་གྱུར་ཀྱང་། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པར་གསལ། །སྣ་མའི་མེ་ཏོག་ལེགས་བཀབ་ཀྱང་། །དྲི་ཞིམ་ཀུན་དུ་ཁྱབ་པར་བྱེད། །རྒྱལ་པོ་རང་ཡུལ་ཙམ་དུ་བཙམ། །དམ་པ་གང་དུ་ཕྱིན་པར་བཀུར། །མེ་ཏོག་ཞལ
ཆེ་ར་ཉིན་པའི་རྒྱན། །གཙུག་གི་ནོར་བུ་ཀླུ་ཡི་མཆོད། །སྐྱོན་ཤིང་རྫུ་པ་འབྲས་བུ་མང་། །ཆུ་བྱུང་ཡལ་བ་མ་ཐུག་སྤྲོ་བཟང་། །རྒྱ་མཚོག་ཡུལ་བ་འགྲོས་མགྱོགས་ཏེ། །དམ་པ་དུལ་བ་མཁས་པའི་རྟགས། །དམ་པ་རྣམས་དང་ཞལ་བ་ལ། །བྱིས་པ

མཉམ་ཡང་དྲིན་མི་འདྲ། །ཞིང་ལས་བོན་ཁྱད་མེད་ཀྱང་། །ལོ་ཐོག་ཁྱད་པར་དཔག་ཏུ་མེད། །བདག་ཉིད་ཆེ་ལ་ཕན་བཏགས་ན། །ཆུང་ཟད་ཙམ་ལའང་འབྲས་བུ་ཕྱིན། །སླ་རྡུ་ར་གཅིག་བྱིན་པ་ལས། །ཆོས་རྒྱལ་བུ་དང་མཉམ་པ་ལ་ལྷོས། །བཟང་པོའི
ཚོ་རིགས་སྤྱོད་པས་གཟུང་། །སྤྱོད་པ་ཉམས་ན་རིགས་ངོ་མེད། །ཙན་དན་དྲི་བཟང་སྐྱེ་བོ་དགར། །དེ་བ་སྲེགས་སོལ་བ་སུ་ཞིག་ལེན། །ཆེན་པོ་རེ་ཤིག་རྒུད་གྱུར་ཀྱང་། །དེ་ལ་གདུང་བ་བསྐྱེད་མི་དགོས། །ཟླ་བ་རེ་ཤིག་གཟའ་ཟིན་ཡང་། །དེ་མ་ཐག་ཏུ
གྲོལ་བར་འགྱུར། །ཆེན་པོས་དགྲ་ལ་བྱམས་བྱས་ན། །དགྲ་ཉིད་དེ་ཡི་དབང་དུ་འགྱུར། །མང་པོས་བཀུར་བས་ཀུན་བསྐྱངས་པས། །ཀུན་གྱི་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐུར་རོ། །ཞེ་པ་ཧི་ལྟར་རྒྱུད་གྱུར་ཀྱང་། །སྡིག་དང་འདྲེས་པའི་ཟས་མི་ཟ། །སེང་གེ་བཀྲེས་ཀྱང་མི
གཙང་བའི། །ངན་སྐྱུགས་ཟ་བར་མི་བྱེད་དོ། །ཞ་པ་སྡུག་ལ་བབས་ན་ཡང་། །རང་བཞིན་བཟང་པོ་གཏོང་འདོར། །ས་ལེ་སྦྲམ་ནི་བསྲེགས་བཅད་ཀྱང་། །དེ་ཡི་ཁ་དོག་ཉམས་མི་འགྱུར། །སྐྱེས་མཆོག་རྣམས་ལ་དམན་པ་རྣམས། །ཁྲོ་ཡང
ལན་དུ་གལ་ཁྲོ། །ཙེ་སྤྲང་དྲེགས་པའི་སྐད་འབྱིན་ཡང་། །རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་སྙིང་རྗེ་སྐྱེ། །བདག་ཉིད་ཆེ་ལ་སྐྱེ་བོ་རྣམས། །སྨྲོན་ཚོལ་འགྱུར་གྱི་སྐྱོན་ལ་མིན། །འཕན་ཟེལ་རིན་ཆེན་ལ་ལྟ་ཡི། །མགལ་དུམ་ལ་ནི་སུ་ཞིག་སྤྱོད།
བསྟོད་པས་དགའ་བར་མི་འགྱུར་ལ། །སྨད་པས་མི་དགར་མི་འགྱུར་ཞིང་། །རང་གི་ཡོན་ཏན་ལེགས་གནས་པ། །སྐྱེ་བོ་དམ་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན། །སྡིག་པ་དང་ནི་མཐུ་རྩལ་པས། །བྱུང་བའི་ལོངས་སྤྱོད་ལོངས་སྤྱོད་མིན། །ཁྱི་དང་བྱི་ལ་འགྲང་ས

༄༅། །ནས་ཡང་། །ངོ་ཚ་ཤེས་པའི་རྣམ་ཐར་ཡིན། །འཁོར་ལ་ཞུན་སུམ་ཚོགས་གྱུར་ན། །རྗེ་དཔོན་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་བ་ཡིན། །དུལ་རྒྱན་རྡུ་བྲུས་པ་དེ། །བདག་པོ་ཉིད་ལ་མི་མཛེས་སམ། །རི་ལྷུ་རི་ལྷུར་རྗེ་དཔོན་གྱིས། །འཁོར་ལ་དྲིན་གྱིས
བསྐྱངས་གྱུར་པ། །དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་གཡོག་འཁོར་རྣམས། །རྗེ་དཔོན་ཉིད་ཀྱི་བྲ་བསྒྲུབ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གནས་པའི་སར། །མཁས་པ་གཞན་དག་སུ་ཡིས་ཤེས། །མཁའ་ལ་ཉི་མ་ཤར་བ་ན། །རྒྱུ་སྐར་མང་ཡང་མ་ཐོང་མི་འགྱུར། །ལེགས་པར
བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལས་ཡ་རབས་བརྟག་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གཉིས་པའོ།། ༄།།སྐྱེ་བོ་ངན་པ་འབྱོར་ཐོབ་ཀྱང་། །ལྷག་པར་སྤྱོད་པ་ངན་པར་འགྱུར། །འབབ་ཆུ་ཇི་ལྟར་བཀྲུག་གྱུར་ཀྱང་། །ཐུར་དུ་འབབ་པ་ཡོན་ར་འདོད། །དམན
ལ་སྤྱོད་པ་བཟང་བྱུང་ཡང་། །དེ་ནི་བཙོ་སམའི་རྣམ་ཐར་ཡིན། །ཤེལ་ལ་ནོར་བུས་ཁ་བསྒྱུར་ཡང་། །རྒྱུ་དང་ལྡན་ན་རང་མདོག་སྟོན། །བླུན་པོས་བྱ་བ་ལེགས་གྲུབ་ཀྱང་། །རྟུབས་ལེགས་ཡིན་གྱི་བསྒྲུབས་པས་མིན། །གྲིན་བུའི་ཁ་རྒྱུ་དར་སྐྱར་དུ། །འགྲོ
བམ་ཁས་ནས་བྱུང་བ་མིན། །ཆེན་པོས་ངང་བདའ་བསྒྲུབས་པའི་གྲོས། །ངན་པས་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་འཇོམས། །ཞིང་པས་ལོ་ཐྲ་བཙན་པའི་ཞིང་། །སེར་བས་སྐད་ཅིག་ཐུལ་དུ་རློག །ངན་པ་ཕལ་ཆེར་རང་གི་སྐྱོན། །གང་ཡིན་གཞན་ལ་བསྒོ་བར་བྱེད།།
ཁྲ་ངས་མི་གཙང་ཟོས་པའི་མཆུ། །ས་གཙང་དག་ལ་ཤར་བདའ་ནས་འཕྱིས། །བླུན་པོ་བུ་ཡ་ལ་སྲུར་ན། །དོན་ཉམས་དེ་ཡང་ཉམས་པར་འགྱུར། །ཕྲ་སྐྱེས···རྒྱལ་པོར་བསྐོས་པ་ཡིས། །འཁོར་སྡུག་རང་ཡང་བསད་ཅེས་གྲག །མཚོ་ལ་བ་བདེ་བ་འདོད་

བཞིན་དུ། །བྱ་བ་སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་བསྒྲུབ། །གདོན་གྱིས་བཏབ་པའི་སྐྱེ་བོ་འགའ། །སྡུག་བསྔལ་སྤངས་ཕྱིར་ལྟེབས་པ་མཐོང་། །བློ་ངན་དྲང་པོ་ལ་ལས་རང་། །བརླག་འགྱུར་ལ་ལས་གཞན་ལ་གནོད། །ནགས་ཀྱི་ཤིང་དྲང་ཙད་ནས···
གཅོད། །མདའ་མི་དྲང་པོས་ཕ་རོལ་གསོད། །རྟག་ཏུ་གཞན་དོན་མི་སེམས་པ། །དེ་ཡི་སྤྱོད་པ་ཕྲུགས་རང་མཚུངས། །བཟའ་བཏུང་འབའ་ཞིག་དུང་འགྲོས་ཀྱང་། །སྒྲུབ་པར་ནུས་པ་མ་ཡིན་ནམ། །ཕན་དང་མི་ཕན་མི་དཔྱོད་ཅིང་། །བློ་དང་ཐོས་པ་མི་སྒྲུབ་པར། །
ལྟོ་འགྲངས་འབའ་ཞིག་དོན་གཉེར་བ། །སྤུ་མེད་པ་ཡི་ཕག་པ་ཡིན། །བླུན་པོའི་དབུས་ན་དགའ་ཞིང་སྟེ། །མཁས་པའི་མདུན་ན་ཞུམ་ཞིང་འཇུར། །ནོག་དང་ལྐོག་ཤལ་མེད་ན་ཡང་། །ཡ་མཚན་གྱི་བ་གླང་ཡིན། །གང་ན་བཟའ་བཏུང་ཡོད་དེར་རྒྱུག །
དགོས་པའི་བྱ་བ་བཅོལ་ཡང་འབྲོས། །གདམ་དང་བཤད་གང་ཤེས་ན་ཡང་། །མཇུག་མ་མེད་པའི་ཁྱི་རྒྱན་ཡིན། །ཁྲིག་རྗེས་ཆུ་ཡིས་ཁ་ངལ་སྒྲ་སྒྲེ། །མཛོད་རྒྱུ་ནོར་གྱིས་ཁ་ཡང་སླ། །ཞིང་རྒྱུ་སར་བོན་ཁ་ངལ་སླ་སྟེ། །བློ་ཕྱུ་རིག་པ་མཁྱེན་པ་སླ། །དྲེགས···
ཅན་བླུན་པོ་ཁེངས་ལེན་ཅན། །ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་ཉམས་པར་འགྱུར། །བསམ་པ་བཟང་གི་ས་ཁྲིད་པས། །སྔོབས་ལྡན་གྱིས་ནི་གསུམ་ཤོར། །བློ་རྒྱུ་སེམས་ལ་བཙོན་འཛིན་ཅན། །གཞོན་པ་བས་ཀྱང་རྣམ་འགྱུར་སྤྱ། །ཁྱིར་ན་གྲ་བོ་མ་ཐོང་བ་ན། །རྨུག་པ་པའི་ཕྲོག་མ་ཀྱང་།
ཅི་འདོད། །བླུན་པོས་སོག་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཉིད། །སྨྱོང་གི་སྤྱོད་པའི་བདེ་མི་སྨྱོང་། །ཡང་ཡང་རྒྱལ་ཞིང་ལྡ་བ་ཡི། །འཛངས་པའི་ཚོར་བ་ནི་ཕྱི་བར་དུ། །བླུན་པོའི་དྲུང་དུ་མཁས་པ་བས། །སྤྲེའུ་འཛིན་པ་ཕྱུད་པར་འཕགས། །སྤྲེའུ་འཛིན་ཟས་དང་ནོར་གྱིས་མཆོད།།

༄༅། །མཁས་པ་ལག་པ་སྟོང་པར་འགྲོ། །ཡོན་ཏན་མེད་པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས། །ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་ལྷག་པར་སྡང་། །གངས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་རྒྱུན་སྐྱེས་པའི། །ཡོ་དགའ་ལྷས་ངན་ཡིན་ཞེས་སྒྲོགས། །ཡོན་ཏན་ལོག་པར་སྨྲུངས་པ···
འགའ། །ལེགས་པར་སྨྲུངས་ལ་ཁྲེད་དུ་གསོད། །ལྷ་བ་མེད་ན་གླིང་ཕྲན་འགས། །ཡན་ལག་ཉམས་པའི་སྐྱོན་དུ་བྱེད། །ཚོག་ཉམས་པ་བྱེད་པ་རྣམས། །ཚོགས་ཚང་བར་བྱེད་ལ་བརྙས། །རྩུ་དཔའི་ཡུལ་དུ་ཁྱིན་པ་ན། །རྐང་གཉིས་པ་ལ
མིར་མི་བརྩི། །ཚོག་ལོག་པར་སྒྲུབ་པ་འགའ། །ཡང་དག་ཚིག་ཁྱེད་ལ་གཤེ། །སྐྱེས་བུ་ཁྲི་ཡི་མགོ་ཅན་རྣམས། །བཞིན་བཟང་བུད་མེད་ཡིན་ཞེས་བརྙས། །ལོག་འཚོས་ཟས་ནོར་སྣེད་པ་འགའ། །མཁས་པ་དབུལ་པོས་ཁྲེད་དུ་གསོད། །
ཕྲེའུ་རྣམས་ཀྱིས་མི་བཟུང་ནས། །མཇུག་མ་མེད་ཅེས་བཞད་གད་བྱེད། །དེས་ན་ལས་ཀྱིས་མནར་བ་ན། །མཁས་པ་བླུན་པོའི་ནང་ན་འཁྱམ། །རྔ་ངེས་བདས་པའི་མ་ཡི་ཀ །དྲི་ཞིམ་ཕྲུག་དང་ཁྲོད་ན་བཟི། །སྐྱོན་རྣམས་འབབ་
པས་འཛིན་བྱེད་ཅིང་། །ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་ནས་མི་ཆགས་པ། །སྐྱེ་བོ་ངན་པ་རྒྱ་ཚོགས་བཞིན། །ངན་པ་འཛིན་གྱི་བཟང་པོ་འཚོར། །ལེགས་ཉེས་དཔྱོད་པའི་བློ་གྲོས་མེད། །མཁས་པའི་མདུན་སར་ཕྱིར་ཕྱོགས་སྒྲོད། །ཟས་ནོར་ཁོ་ན་
གདམ་གྱིས་འདེབ། །རྐང་གཉིས་པ་ཡི་ཕྱུགས་སུ་ཤད། །བློ་རྒྱུང་མང་པོ་འདུས་ན་ཡང་། །བྱ་བ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་མི་ནུས། །ཅི་རྒྱུང་མང་པོ་སྤོམ་ན་ཡང་། །ཁང་པའི་གདུང་མ་བཟོད་པར་དཀའ། །མ་དཔྱད་པ་ལས་དོན་གྲུབ་པ། །

བྱུང་ཡང་འཛངས་པར་སུ་ཞིག་སྨྲ། །སྲིན་བུ་དག་གིས་བྲོས་པའི་རྗེས། །ཡི་གེར་བྱུང་ཡང་ཡིག་མཁན་མིན། །བློ་གྲོས་ཞན་པའི་གདམ་འདོད་དང་། །ཚང་ཤེས་མིན་པའི་རྟ་མཆོག་དང་། །གཡུལ་ངོར་ལྡོང་བའི་རལ་གྲི་རྣམས། །
སུ་ཡི་གྲོགས་འགྱུར་ངེས་པ་མེད། །ཤེས་རབ་མེད་པའི་བླུན་པོ་རྣམས། །མང་ཡང་དགྲ་ཡི་དབང་དུ་འགྲོ། །གླང་ཆེན་སྟོབས་ལྡན་འབྱུར་ལོངས་པ། །རི་བོང་བློ་ལྡན་གཅིག་གིས་བསླུ། །ཤེས་རབ་མེད་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱང་། །ཕལ་
ཆེར་རང་ལ་ཕན་པ་ཉུང་། །འདོད་འཇོའི་བ་ཡི་འོ་མ་ཡང་། །བེའུས་འཐུང་བ་བརྒྱ་ལམ་ཡིན། །བླུན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཁས་པ་ཡང་། །མཚོན་པར་འགྱུར་བའི་ངེས་པ་མེད། །ཉི་མ་ཤིན་ཏུ་འོད་གསལ་ལ། །འབྱུང་པོའི་གདོན་རྣམས་མི···
འབྲོས་ཀམ། །བླུན་པོ་ལོངས་སྤྱོད་ལོག་རྣམས་ལ། །གཉེན་གྱི་བསམ་པ་གལ་ཡོད། །ཕྲིག་སྡུག་གདམ་ངག་བཤོན་ཡིས། །ཁྲི་བ་བཞིན་དུ་བསགས་ནས་འཆི། །སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཚོགས་ནང་དུ། །ཡོན་ཏན་ལྡན་ཡང་གལ་འགྱུར། །
སྨྲ་བ་སྒྲོལ་ཁན་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ། །སྒྲོན་མེ་གསལ་ཡང་འོད་མི་འཕྲོ། །ལོངས་སྤྱོད་ཡོད་ཀྱང་ལས་ངན་གྱིས། །འཛངས་པས་སྤྱོད་པའི་རང་དབང་མེད། །རྒྱུ་འབྲུམ་སྨིན་པ་བཟའ་བའི་ཚེ། །ཁྭ་ལ་མཆུ་ནད་རྒྱུན་དུ་འབྱུང་། །
རྒྱུན་དུ་གཞན་གྱིས་བསྲུང་དགོས་པའི། །སྐྱེ་བོ་མཉིས་གཅིག་ནས་ཉམས། །བུ་རོག་ཡིས་ནི་བཟུང་བ་ཡི། །རུས་སྦལ་ས་ལ་ལྷུང་ཞེས་གྲག །བཟང་ངན་མི་ཤེས་དྲིན་བྲུས་བརྗེད། །དོན་ཆེ་གདམ་ལ་མཚར་མི་འཛིན། །མདོན་གསུམ་མཐོང་

༄༅། །བསྐུར་ཡང་འདྲི། །ཞུམ་ཞིང་རྗེས་འབྲང་བློན་པོའི་རྟགས། །ཇི་དང་རྒྱལ་པོ་ཡིས་དགྲ་བོ་འདུལ། །རྒྱང་ནས་མཐོང་ན་ཙོ་འཁྲིན། །འཐབ་ས་ར་ཞུད་ན་ཐལ་མོ་སྦྱོར། །རང་ཁྱིམ་སླེབ་ན་ང་རྒྱལ་སྒྲ། །སྙིང་མ
གྲོས་བྱེད་ཚེ་ན་དཔའ། །བྲལ་བསྒོས་པ་ན་ནོར་རྫས་འདེབས། །འགྲོ་དགོས་བྱུང་ན་ནད་བུ་ལྡང་། །འཐབ་སར་རྒྱང་ནས་འབོད་ཅིང་བསྒོ། །བློ་ཆུང་ཅུང་ཟད་རྒྱལ་བས་དྲེགས། །གལ་ཏེ་ཕམ་ན་གཉེན་ལ་འཁང་། །གྲོས
ལ་འཚོགས་ན་འཐབ་རྩོད་སློང་། །གསང་གྲོས་ཐོས་ན་ཕྱིག་ཏུ་སྒྲ། །གཡུལ་དང་རྒྱན་ལ་བྱེ་དོར་བྱེད། །དགྲ་དང་ཕྲད་ན་རང་ཕྱོགས་སྲིད། །འགྲོགས་ན་དགྲ་བས་གཉེན་ཕྱོགས་འཇིག །མཆོན་ཆ་དགྲ་ཡི་ལག་ཀར་འཕེན།།
དཔུང་ཚོགས་འགྲོ་ན་མདུག་སྡུད་ལ། །ལོག་ན་དེ་ཡི་སྣ་འདྲེན་བྱེད། །བཟའ་བཏུང་མཐོང་ན་ནན་གྱིས་འཐུག །དཀའ་བ་མཐོང་ན་ཐབས་ཀྱིས་བྲོས། །སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་མཚན་ཉིད་ལ། །བརྗོད་རྒྱུ་དུམ་ཡོད་མོད་ཀྱང་། །དན
སྐྱུགས་ཁྲེན་པ་སུ་ཞིག་སློང་། །སྐྱུགས་པ་མཁས་པ་སུ་ཞིག་མྱོང་། །མཆུ་བསྐྱོད་པ་ཡིས་བཤད་སྤྲོ་ཅིང་། །མོས་པའི་ཚེ་ན་མིག་བཙུམས་བྱེད། །རྣམ་ཐར་ཐོས་ན་འཁྱམ་འཚོར་བ། །གང་ལ་བྱུང་བ་ཕྲ་ཤལ་རྟགས། །ལེགས
པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལས་བློན་པོ་བརྟག་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གསུམ་པའོ།། ༈ །།དམན་པ་ཡོངས་སྤྱོད་ཆེན་ཡང་། །རིགས་ལྡན་རྒྱུད་བས་ཟིལ་གྱིས་གནོན། །བཀྲེས་པ་སྟག་གི་ངར་སྒྲ་ཡིས། །སྤྲེའུ་ཤིང་གི་རྩེ

ནས་ལྡིང་། །བླུན་པོའི་ཡོན་ཏན་ཁར་འཁྲིན་ཏེ། །མཁས་པའི་ཡོན་ཏན་པོང་དུ་སྦེད།། སོག་མ་ཆུ་ཡི་སྟེང་ན་འཕྱོ། །ནོར་བུ་སྟེང་དུ་བཞག་ཀྱང་འབྱིང་། །ཡོན་ཏན་ཆུང་ངུ་རྣམས་ང་རྒྱལ་ཆེ། །མཁས་པར་གྱུར་ན་དུལ་བར་གནས།།
ཆུ་ཕྲན་རྟག་ཏུ་ཀུ་ཅོ་ཆེ། །རྒྱ་མཚོ་ཙ་ཅོ་ག་ལ་སྒྲོགས། །སྐྱེ་བོ་དམན་རྣམས་དམ་པ་ལ། །ཁྲེད་གསོད་བྱེད་ཀྱི་དམ་པས་མིན། །སེང་གེས་ལྷ་ཚོགས་ལེགས་སྐྱོང་ངེ། །ཝ་ཉིད་ཝ་ཡི་རིགས་ལ་འཁྲུན། །དམ་པ་ཁྲོས་ཀྱང་བདུད་ནས་ཞི། །དམན
རྣམས་བཏུད་ན་ལྷག་པར་རེངས། །གསེར་དངུལ་སྲ་ཡང་བཞུ་ནུས་ཀྱི། །ཁྱི་ཡུང་བཞུ་ན་དྲི་ངན་འབྱུང་། །མཁས་པ་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་ཏེ། །བླུན་ལ་སྐྱོན་རྣམས་འབའ་ཞིག་ཡིན། །རིན་པོ་ཆེ་ལས་དགོས་དགུ་འབྱུང་། །སྦྲུལ་གདུག་ལས་ནི་ཉེས་ཀུན
སྐྱེད། །ཕྱིག་སྤྱོད་ནགས་ན་གནས་ཀྱང་ཉམས། །དམ་པ་གྲོང་ན་གནས་ཀྱང་ལྷོ། །ནགས་ཀྱི་གཅན་གཟན་ཁྲེབ་དང་། །རྟ་མཆོག་གྲོང་གནས་ལྟེ་བར་མཐོང་། །སྐྱེས་མཆོག་རང་གི་སྤྱོད་ལ་ལྟ། །སྐྱེ་བོ་ངན་པ་གཞན་སྐྱོན་ཚོལ། །མི
དུ་རང་གི་ལུས་ལ་རྟེན། །སྲིན་བུ་གཞན་ལ་ལྷས་ངན་གཏོང་། །དམ་པ་དུལ་བས་རང་གཞན་སྐྱོང་། །ངན་པ་རེངས་པས་རང་གཞན་སྡུག །འབྲས་ལྡན་ཤིང་གིས་རང་གཞན་བསྲུང་། །ཤིང་སྐམ་རེངས་པས་རང་གཞན་བསྲེག །འཕྱུར་བའི་
དངོས་ན་ཐམས་ཅད་གཉེན། །གལ་ཏེ་རྒྱུད་ན་ཀུན་ཀྱང་དགྲ། །རིན་ཆེན་གླིང་དུ་ཡི་ནས་འདུ། །མཚོ་སྐམ་པ་ན་སུ་ཞིག་ཡོད། །བླུན་པོ་ཁྱེར་བ་ཐོབ་ན་བདེ། །སྐྱེས་མཆོག་ཐམས་ཅད་ཤེས་ན་བདེ། །མཛེ་ཅན་ཕྲུག་སན་པ་ཁ་བ་རང་འཛིན།། མཁས་པ

༄༅། །མཛེ་ལ་འཛིགས་པར་ལྟ། །ཆེ་ལ་གནོད་བྱེད་གྲོགས་སུ་འགྱུར། །དམན་ལ་གནོད་བྱེད་གནོད་པར་འགྱུར། །ནགས་མེ་རླུང་གིས་སྐྱོར་མོད་ཀྱི། །དེ་ཡིས་སྒྲོན་མ་ཆུང་ངུ་གསོད། །འདི་བཤེས་འདི་ནི་དགྲ་བོ་ཞེས།།
བློ་གྲོས་ཆུང་རྣམས་སོ་སོར་འབྱེད། །བློ་ཆེན་ཀུན་ལ་བྱམས་པ་ལ། །ཕན་བྱེད་གང་ཡིན་རིས་བ་མེད། །ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཡོན་ཏན་ལ། །དགའ་ཡིས་ཡོན་ཏན་མེད་རྣམས་མིན། །སྦྲང་རྩི་འཛིན་པ་མེ་ཏོག་ལ། །དགའ་ཡིས་ཤ་སྦྲང་དེ་ལྟ་མིན། །
མཁས་པ་མཁས་པའི་ནང་ན་མཛེས། །བླུན་པོས་མཁས་པ་ཇི་ལྟར་ཤེས། །ཙནྡན་གསེར་བས་རིན་ཆེ་བ། །བླུན་པོས་སོལ་བར་བྲེས་ལ་ལྡོམ། །མཁས་པ་རང་གིས་དཔྱོད་ཤེས་ཀྱི། །བླུན་པོ་གྲགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་། །ཁྱི་རྒན་ཀུ་ཅོ་འདོན
པ་ན། །རྒྱུ་མཚན་མེད་པར་གཞན་དག་རྒྱུག །མཁས་པ་ཉི་ཙུ་ རྒྱུད་ན་ཡང་། །ལེགས་བཤད་གཏམ་གྱིས་གཞན་དགར་བྱེད། །བླུན་པོ་འབྱོར་བར་གྱུར་ཆེ་ཡང་། །རྩོད་པ་ཁོན་རང་གཞན་བསྡིག །གཅིག་སྨྲས་བས་གྲུབ་པར་སྟི། །ཡ་ལ་མི
སྨྲ་དོན་ལ་འབབ། །ཁྱི་ནི་སྒྲ་ལ་ཁྲུས་འདེབས་ཏེ། །ཀུ་སྐྱེར་བྱི་ལ་སྒྲ་མེད་འཇབ། །དམ་པ་བཀོལ་ཡང་ཕན་པ་བསྒྲུབ། །སྐྱེ་བོ་ངན་པ་མཛའ་ཡང་གནོད། །ལྷ་རྣམས་ཁྲོས་ཀྱང་སེམས་ཅན་བསྐྱང་། །གཤིན་རྗེ་འཛུམ་ཡང་ཕ་རོལ
གསོད། །སྐྱེ་བོ་དམ་པ་ཉི་ཆེན་བཞིན། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འགྱུར་ལྡོག་མེད། །སྐྱེ་བོ་ངན་པ་གྲང་མདའ་བཞིན། །ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་མགོ་དམན་བྱེད། །བློ་མཐུན་རིང་ན་གནས་ཀྱང་ཕན། །མི་མཐུན་ཉེ་ན་ལྷག་པར་འགྲུལ།།

འདམ་སྐྱེས་འདམ་གྱིས་མི་གོས་ལ། །དེ་ཉིད་ཉི་མས་རྟག་ཏུ་སྐྱོང་། །ཇི་སྲིད་དོ་ཚ་ཡོད་གྱུར་བ། །དེ་སྲིད་ཡོན་ཏན་རྒྱན་གྱི་མཆོག །དོ་ཚ་ཉམས་ན་ཡོན་ཏན་ཉིད། །ཕྱོགས་སུ་བྲུས་ཏེ་གཏམ་ངན་བྱེད། །དམ་པ་མ་བཅོལ······
ལེགས་པར་སྒྲོན། །དམན་ལ་ཞུས་ཀྱང་ལོག་པར་བཤད། །རྒྱལ་བའི་གྲུས་ལ་བརླན་ཀྱང་བཙོ། །འཆི་བདག་མཆོད་ཀྱང་གསོད་པ་ཡིན། །གཅིག་ལ་ཕན་པར་འགྱུར་བ་ཡི། །བྱ་བ་གཞན་ལ་གནོད་པ་སྲིད། །ཟླ་བ་ཤར
ན་ཀུ་མུ་ད། །ཁ་འབྱེད་འགྱུར་གྱི་པདྨ་ཟུམ། །ཉེས་པ་ལ་ལས་དོན་གྲུབ་པ། །སྲུང་ཡང་མཁས་རྣམས་ག་ལ་སྒྲོན། །ལེགས་པར་བསྒྲུབ་ཀྱང་སྒྲོན་སྲིད་མེད། །དེ་ལ་མཁས་རྣམས་ཁྲེལ་བ་མེད། །རྙེད་པ་ལ་ལ་རྙེད་པ་སྨྲ། །རྙེད་པ
ལ་ལ་དགྲ་བོ་ཡིན། །ཇོང་མ་མང་ལ་ལྷན་ནོར་འཕེལ་ལ། །བྲེའུ་མོ་སྦྲུམ་ན་འཆི་བ་རྟེན། །དམ་པ་དབྱེ་དཀའ་འདུམ་པ་སླ། །དམན་པ་དབྱེ་སླ་འདུམ་པར་དཀའ། །རྫོང་ཤིང་དང་ནི་སོལ་བ་ཡི། །གཅད་དང་སྦྱར་བའི་ཁྱད་པར་ལྟོས། །
ཉམ་ཆུང་གྱུར་ཀྱང་ནོར་བྱེད་ན། །ཆེན་པོ་ཡིས་ཀྱང་གཞོམ་པར་དཀའ། །ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་བག་མེད་ན། །ཉམ་ཆུང་རྣམས་ཀྱིས་བརྙག་པ་མང་། །ནོར་གྱིས་འབྱོར་ན་སྟོབས་ཀྱང་འཕེལ། །ནོར་མེད་པ་ལ་སྟོབས་ཀྱང་འགྲི། །
ཁྲི་བ་དབྱིག་ལྡན་ནོར་ཕྲོགས་པས། །རྒྱལ་བའི་ནུས་པ་ཉམས་ཞེས་ཐོས། །མི་གང་བསོད་ནམས་ལ་སྤྱོད་པ། །བདག་ཡང་ལོངས་སྤྱོད་ཆར་བཞིན་འབབ། །བསོད་ནམས་མེད་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ནི། །བསགས་ཀྱང་སུ་ཡིས་ཟ

༄༅། །བསོས། །དམ་པ་རེ་ཞིག་རྒྱུད་གྲུར་གྱུར། །བླ་བ་བཞིན་དུ་ཡར་ངོ་འཕྲུར། །དམན་པ་ལ་ན་ཅིག་རྒྱུད་གྱུར་ན། །མར་མེ་བཞིན་དུ་མནུབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་ལྷན་དགྲ་ལ་མིག་བསྒྲིངས་པ། །ཐམས་དགྲ་
པོ་དབང་དུ་སྡུད། །རྡོ་རྗེ་དགྲ་ལ་ལན་བྲམ་བས། །དཀའ་བ་རྒྱ་མི་འཆད་པ་འཕོབ། །མཁས་པ་ཤིན་ཏུ་ཉམ་ང་བའི། །གནས་ལ་འཛུར་ན་དཔར་རྟགས་ཡིན། །སེང་གེའི་མཆོག་གསོད་པའི་ཚེ། །རྟ་ལ་འཛུར་བག་ལ་སྟར། །
རྨ་པ་ཀུན་དུ་མི་ཕྱོད་པས། །དགྲ་ལ་མཆོད་ན་བླུན་རྟགས་ཡིན། །མར་མེའི་འོད་ལ་འཛིངས་པ་ཡིས། །སྦྲང་བུ་དཔར་བར་འགྲོ་འམ་ཅི། །ངན་པ་རང་ཉེན་ཕྱུང་པར་འཛམས། །དམ་པ་གང་ལ་བརྟེན་པ་བསྒྲུང་། །ཕྱིན་བུ་
རང་བརྟེན་ཟང་ཟིང་ཟ། །སེང་གེ་རང་གི་ཡུལ་འཁོར་བསྲུང་། །དམན་རྣམས་དགོས་པ་ཆུང་དུ་གསོད། །གསང་དགོས་དགོས་པ་མེད་པར་སྨྲ། །དམ་པ་དགོས་མེད་གསོད་མི་འགྱུར། །གསང་དགོས་སྲོག་ལ་བབ་ཀྱང་བསྲུང་། །
དམན་པ་འཕྱོར་ན་རིགས་རྒྱ་སྡེ། །དམ་པ་འཕྱོར་ན་དུལ་བའི་རྒྱུ། །ཕ་སྐྱེས་འགྲངས་ན་རིགས་པས་བརྒྱལ། །སེང་གེ་འགྲངས་ན་བདེ་བར་ཉལ། །དམ་པ་དང་ནི་མནན་པ་ཡི། །ཕྱོད་པ་གཉིས་ག་གསོམ་པའི་ལུགས། །
བྱུང་བ་མི་རྟོག་ཚོལ་བ་དང་། །ངང་བརྒྱུར་འཇུག་བསླུབ་མི་དགོས། །རྒྱལ་ངན་དགྲ་དང་ཕྲད་པ་ན། །རང་གི་འཁོར་ལ་ཆད་པས་གཅོད། །དོན་མ་གྲུབ་པའི་ལྷུན་པོ་ཟག། །རང་ཉིད་འགོགས་དེ་འཆི་བ་ཡོད། །ཆོས་རྒྱལ་

དགྲ་དང་ཟྲང་པ་ན། །ལྷག་པར་འཁོར་ལ་བྲམས་པ་སྐྱེ། །ནབ་འི་ཟླ་ལ་ཕྱེད་པར་དུ། །མ་ནི་གདུང་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །སྐྱེ་བོ་དམ་པ་ངན་པ་དང་། །འགྲོགས་ན་ངན་པའི་ཤན་དུ་འགྱུར། །གདྣཱ་ཆུ་ནི་རབ་ཞིམ་ཡང་། །རྒྱ་མཚོར་
སླེབ་ནས་བཙྭར་འགྱུར། །དམན་པ་སྐྱེ་བོ་མཆོག་བརྟེན་ནས། །སྐྱེ་བོ་དམ་པའི་སྤྱོད་པ་འབྱུང་། །སྨྲ་སྐྱེ་བྲུགས་པའི་གང་ཟག་ལ། །སྨྲ་སྐྱེའི་དྲི་ཞིམ་འབྱུང་ལ་ལྟོས། །ལྷུན་པོ་ཅིས་ཀྱང་མི་འགྱུལ་བ། །དེ་བཞིན་བདག་ཉིད་
ཆེན་པོ་བརྟན། །ཤིང་བལ་ཆུང་དུ་གཡོ་བ་ལྟར། །དམན་པའི་སྤྱོད་པ་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ། །ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལས་སྤྱོད་པ་བརྟག་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཞི་པའོ།། ༈ །།གཡོ་ཅན་སྔན་པར་སྨྲ་བ་ནི། །
རང་དོན་ཡིན་གྱིས་གྲུས་ཕྱིར་མིན། །ཕྲིན་བྲ་བ་སློན་ནས་ཚོར་པ་ངེ། །ཆུས་ཟན་གཏོང་གི་དཀར་ནས་མིན། །ངན་པ་ཕོག་མར་ཆིག་གིས་འབྲིད། །བག་ཕེབས་གྱུར་ནས་ཁྲི་ནས་སྐྱུ། །ཉ་པས་ཟས་ཀྱིས་ཁ་བྲིད་ནས། །ཉ་
རྣམས་གསོད་པར་བྱེད་ལ་ལྟོས། །དམན་པ་ཇི་སྲིད་ཉམས་ཆུང་བ། །དེ་ཡི་བར་ལ་ཡང་དང་བཞིན་བཟང་། །དུག་གི་ཚེར་མ་མ་སྨིན་པའི། །བར་དུ་གཞན་ལ་འབིགས་མི་ནུས། །ཡིད་ལ་བསམ་པ་གཞན་བྱས་ནས། །ཚིག་ཏུ་སྨྲ་
བ་གཞན་བྱེད་པ། །གཡོ་ཅན་ཞེས་སུ་གྲགས་པ་སྟེ། །ཀླུན་པོ་མཁས་པར་འཆོས་པ་ཡིན། །ཕ་ཅང་གཡོ་སྒྱུ་མང་དྲགས་ན། །རང་ཤིག་གྲུབ་ཀྱང་ཐམས་བརླག །གཟིག་ལྤགས་བཀག་པའི་བོང་བུ་ཡིས། །ལོ་ཐོག་ཟོས་....

༄༅། །མཐར་གཞན་གྱིས་བསད། །ཤེས་རབ་ལྡན་ནམ་མངོན་སུམ་གྱི། །བརྫུན་གྱིས་ཕ་རོལ་བསླུ་བར་ནུས། །རྒྱུན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཁྲིམ་བཏགས་པས། །ར་སྐྱེས་ཁྱེར་བ་བྲམ་ཟེས་བོར། །ཉེས་པ་མངོན་སུམ་
བྱེད་བཞིན་དུ། །གཡོ་ཅན་ཚིག་གིས་ཕ་རོལ་སྐྱུ། །ཧ་ཆེན་སྒྲ་སྒྲུགས་ཤེར་བལ། །སྡིག་བསྡུལ་བདེན་པར་བསྒྲགས་པ་ལག་ན་སོ། །གཡོ་ཅན་རྫུལ་གཞི་བང་ག་འཛམ་པ། །མ་བརྟགས་པར་དུ་ཡིད་མི་བརྟན། །མུ་ཐུ་གཟུགས་
མཛེས་སྒྲ་སྙན་ཡང་། །དེ་ཡི་ཁ་ཟས་དུག་ཆེན་ཡིན། །གཡོ་ཅན་བཟང་པོའི་ཚུལ་བཟུང་ནས། །ཕྱི་ནས་དོན་ལ་བསླུ་བ་ཡོད། །རི་དྭགས་རྫ་མ་བསྐྱུར་ནམ་ཤི། །ཁྲེལ་འདས་བོང་བུའི་ཤ་དཀར་ཚོང་། །དོ་ཆ་ཆུང་རྣམས་གཞན་ནོར་ལ། །
བདག་གི་ཆེ་བ་བསྒྲུབ་པ་ཡོད། །འཕྲིན་ལ་གྲོགས་པོའི་གོས་བཏང་ནས། །བདག་གིས་གྲུས་རྟགས་སྟོན་པར་བྱེད། །གཏིང་ནས་ཉམས་པའི་ཁྲེལ་འདས་རྣམས། །རང་གི་གདམ་ངན་ངོ་སོར་འཁྱེར། །ཀ་རྒྱེའི་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་རིགས་
འགའ། །ཕ་བསད་པ་ལ་རྒྱལ་ཧ་ཧུད། །བློ་ཆུང་རྣམས་ཀྱིས་ཕན་བཏགས་པ། །འགའ་ཞིག་གནོད་པ་ཆེར་པོར་འགྱུར། །སྲྀ་ག་ལའི་ཕྲུ་གུ་སམ་ཡི་སྨྲ། །འཕོག་པ... དྲིན་ལན་ཡིན་པར་བསྒོམ། །གཞུང་ངན་གཞན་གྱི་བཀའ་དྲིན་ལས། །
བྱུང་བ་ རང་གི་ཆེ་བར་བསྒོམ། །ཀླུ་ཡིས་འབབ་ནས་བབ་པའི་ཆར། །ཞིང་བ་རང་གི་དཔལ་དུ་ཐི། །བློ་ངན་ལས་ལ་སྤྱོད་པ་ལ། །རང་གི་འབད་པས་ཐོབ་པར་སེམས། །ཁྱི་རྒྱག་ཡ་རྒན་ཞུགས་པའི་ཁྲག །དུས་པའི་བཅུད་དུ་བསྒོམ....

ནས་འཚར། །མི་མཁས་པ་དག་གཉེན་བཙོམ་ནས། །འབྲེལ་མེད་གཞན་དག་གསོ་བ་མཐོང་། །མགོ་བོ་བཅད་ནས་མཇུག་མའི་རྒྱན། །སྨྲོན་པ་མིན་པ་སུ་ཞིག་བྱེད། །བླུན་པོས་དགོས་པའི་སར་མི་ཕྱིན། །མི་དགོས་པ་ལ་ལྷག་
པར་འཚོར། །རྒྱ་མིག་ངན་པ་བྲུར་འབབ་ཀྱི། །དབྱིད་ཀྱེ་དགོས་པའི་ཚེ་ན་སྐམས། །སྐྱེ་བུ་དམ་པ་བཞི་བ་ལ། །ངན་པ་ལྷག་པར་འཚེ་བར་བྱེད། །ཆུམ་དང་ལྡན་པའི་སྦྱོང་བུ་ལ། །མེ་ལྕེ་ཆགས་ཀྱི་གཞན་ལ་མིན། །རྟུབ་པས་
རྟུབ་པ་ཐུལ་འགྱུར་གྱི། །ཞི་བས་འདུལ་བར་གལ་ནུས། །ཚོལ་མིག་བསྒྲིགས་དང་གཅད་པས་གཏོར། །ཞི་ཆོས་དེ་ཡིས་ཕྲག་དུ་འགྱུར། །རྒྱལ་པོས་ཚོས་བཞིན་བསྐྱུར་སྟེ། །མི་ནན་རྒྱལ་པོ་ཉམས་པའི་རྟགས། །ཉི་མས་
མུན་པ་མི་སེལ་ན། །དེ་ནི་གཟའ་ཡིས་ཟིན་པ་ཡིན། །སྲིག་སྤྱོད་རྒྱལ་པོར་བསྔོས་པ་དང་། །ཁང་པའི་ཡ་ཐོག་གྲུམ་པ་དང་། །རི་རྩེ་ཤིན་ཏུ་ཞིག་པ་ཡི། །འོག་ན་གནས་རྣམས་རྟག་དུ་སྐྲག །གལ་ཏེ་རིག་པ་ཡོད་ན་ཡང་། །སྐྱེ་བོ་
རང་བཞིན་ངན་པ་སྤྱོང་། །དུག་སྦྲུལ་ནོར་བུས་མགོ་བརྒྱན་ཡང་། །མཁས་པ་སུ་ཞིག་པར་དུ་ལེན། །སྙན་གྲགས་རྒྱལ་པོ་བཞེད་བཞིན་དཀར། །བསྟེད་ན་ཕྲུགས་རྗེས་འཛིན་པ་དཀོན། །བར་མ་ར་གནས་པ་བགྱང་ཟ་བས། །
རྒྱལ་པོ་ལ་ལ་མི་ཆེན་འདྲ། །ཆུང་མ་ངན་དང་མཛའ་བོ་ངན། །རྒྱལ་པོ་ངན་པ་སུ་ཞིག་བསྟེན། །གཅན་གཟན་གདུག་པའི་ནགས་ཁྲོད་དུ། །སེམས་ཅན་ཤེས་རྟག་ཏུ་སྡོད་དམ་ཅི། །དྲེགས་པས་ཡོན་ཏན་ཉམས་འགྱུར་ཞིང་། །

༄༅། །འདོད་པས་ངོ་ཚ་ཉམས་པར་བྱེད། །གཡོག་འཁོར་རྟག་ཏུ་སུན་ཕྱུང་ན། །རྗེ་དཔོན་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། །ཕན་པར་སྨྲ་བ་དཀོན་པ་སྟེ། །དེ་བས་དེ་དག་ཉན་པ་དཀོན། །སྨན་པ་མཁས་པ་རྙེད་
དཀའ་སྟེ། །དེ་ཡི་ཚིག་བཞིན་བྱེད་པ་ཉུང་། །ང་ཙང་རྣོན་པ་ཆེ་དགྲ་ལགས་ན། །སྡུག་བསྔལ་བརྒྱ་ཕྲག་ཕོག་ཏུ་འབབ། །སེང་གེ་རྒྱལ་ཆེ་བའི་རྒྱུ། །ཝ་ཡིས་ཁུར་པོ་བསླུ་ཞེས་ཐོས། །བྲུ་རོག་དག་གིས་བསླུངས་པ་དང་། །
གཞུང་ངན་རྣམས་ལ་ཕན་བཏགས་དང་། །ཞིང་ངན་ས་བོན་བཏབ་པ་རྣམས། །རེ་བ་མང་སྟེ་ཕྲུད་པ་ཉུང་། །མ་བརྟགས་པ་ནི་ལུ་ལ་ཡང་། །ཡིད་ཆེས་པ་དང་བསྒོ་མི་བྱ། །བག་ཕབ་བཀལ་སྤྱིན་བྱུང་དང་། །གྲོས
བཏབ་པ་ལས་དགྲ་རྒྱུར་མང་། །འཇིག་རྟེན་ངན་པ་མང་མོད་ཀྱང་། །སྐྱེ་བདན་འདྲའི་འཇིགས་པ་མེད། །ངན་པ་གཞན་ལ་བཙོས་རུང་གི །སྐྱེ་བོ་ངན་པ་བཙོས་ན་འཇིག །སྐྱེ་བོ་ངན་པ་ཡོན་ཏན་བརྒྱུས། །ཕན་པར
བྱས་ཀྱང་མ་གུ་མི་ནུས། །གང་ཞིག་བརྟེན་པ་དགྲ་རུ་འགྱུར་འདི། །སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན། །ངན་པ་ཇི་ལྟར་བཙོས་གྱུར་ཀྱང་། །རང་བཞིན་བཟང་པོར་འགྱུར་མི་སྲིད། །སོལ་བ་འཁྲུད་དེ་བཀྲུས་ནའང་། །ཁ་དོག་དཀར
པོ་མི་སྲིད་དོ། །སྐྱེ་བོ་ངན་པས་སུན་ཕྱུང་བའི། །ས་དེར་དམ་པ་མཐོང་ཡང་སྤོང་། །སྦྲུལ་གྱིས་གཙོས་པའི་ས་ཁྲོགས་སུ། །གསེར་གྱི་ཉག་ཐག་མཐོང་ཡང་འབྲོས། །མཆོད་པ་དམ་པ་ལ་བྱ་ཡི། །དམན་པ་མཆོད་ན་ཉེས

པའི་གཞི། །འོ་མ་སྦྲེས་པའི་བདུད་རྩི་སྟེ། །སྦྲུལ་ལ་བྱིན་ན་དུག་འཕེལ་ལོ། །འཕད་དེ་ཀུན་ནས་བསྟེན་བྱས་ཀྱང་། །ངན་པའི་བློ་དང་གཞལ་འདྲ། །མཆིལ་བ་ཇི་ལྟར་གསོས་གྱུར་ཀྱང་། །བག་ཕེབས་འགྱུར་བ་མི་སྲིད་དོ། །
རྟག་ཏུ་འབྲེད་ལ་བརྟེན་པའི་མིས། །མཛའ་བོ་བརྟན་པོའང་ཕྱེད་འགྱུར་ཏེ། །རྒྱུ་ཡིས་རྟག་ཏུ་གཙོས་གྱུར་ན། །བྲག་ལ་སེར་ཀ་མི་འབྱུང་ངམ། །བདག་གིས་སླུས་དང་ངན་བྱས་དང་། །མཁན་སློབ་གྲོགས་ཀྱི་སྐྱོན
བརྗོད་པ། །བརྫུན་ན་བརྫུན་པས་ཡིད་བརྟན་མེད། །བདེན་ན་ལྷག་པར་རྗེས་པ་སྐྱེ། །མི་གང་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་པ། །གཞན་གྱི་སྐྱོན་ཏུ་བརྗོད་པ་དེ། །བདེན་ནམ་འོན་ཏེ་བརྫུན་ཀྱང་རུང་། །མཁས་པས་དེ་ལ་བག
ཟོན་བྱ། །གཞུང་ངན་ཙོར་ལ་གཅེས་འཛིན་པ། །མཛའ་བ་ཤེས་ཡིན་ཡང་ཡིད་མི་བརྟན། །ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་གསུག་ཟེར་ནས། །གཉེན་གྱིས་བསླག་པར་བྱས་པ་མང་། །གཅོད་པའི་མཚམས་ཁར་འབྱིན་པའི། །ངན་པོ་དེ་དག
གཅོན་པ་སྟེ། །ཕན་པའི་བགྲོ་རྟགས་ཁ་འབྱིན་པའི། །དགྲ་བོ་དེ་དག་ཇི་ལྟར་གཞོམ། །མ་གཞན་མཁས་ན་འཚོ་སྲིད་ཀྱི། །ཉེས་པའི་ཚིག་རྩ་འདྲུབ་པ་མེད། །ཝ་ཡིས་འགྲོ་བ་སྨ་ཕབ་པས། །བསྐལ་བའི་བར་དུ་འགྲུས་ལ་ལྷོག
སྙིང་ལ་བོན་དུ་ཞེ་བཟུང་ནས། །ཁ་ཚིག་བཟང་སྨྲའི་ཞེས། །དྲང་སྲོང་གདུག་པའི་གཞམ་དགོ་སྟེ། །དམ་པའི་ཚུལ་དང་འགལ་བ་ཡིན། །དུག་གི་སྤྲ་བཏོན་པ་ལྟར། །དགྲ་བོ་རྩ་ནས་བཅད་དེ་ཞེས། །རྒྱལ་པོའི་ལུགས་ལས

༄༅། །འབྱུང་མོད་ཀྱི། །བུ་བཞིན་བསྲུངས་ན་ནུ་བཞིན་བྱེད། །རང་ཉོ་ར་བབ་ཞིག་བླུན་པ་ཡི། །མི་དང་འགྲོགས་པར་སུ་ཡིས་ནུས། །སོ་ནམ་བཙོན་པའི་ཞིང་གསེབ་ཏུ། །ལྷམ་གཞན་སྨིན་པའི་གཡོ་སླབས་དཀའ། །
མི་གང་བྲུག་བསམ་ཤེས་པ། །དེ་ལ་གྲོགས་བྱེད་གལ་སྲིད། །འཕང་ཀྱང་འགྲུབ་བུ་མི་སྨིན་པའི། །ཞིང་ལ་ས་བོན་སུ་ཡིས་ཐེབས། །གཉན་ལུས་ངག་གིས་ཕྱུང་པ་ཡི། །སྐྱེ་བོ་ལྷ་རུ་རྒྱུད་པར་འགྱུར། །སྤྱི་བརྗོད་ཙམ་གྱི་གྲང་ཚོད་ཀྱིས། །
དཔྱད་བྲམ་ཟེར་ཏུ་མི་ཕྱེད་དམ། །དམན་ཇི་ལྟར་ཕར་བྱིན་ཡང་། །རྒྱུ་ལ་ཞོགས་ནག་ལ་སྟོར། །རྨ་ལས་རྒྱུ་བཟུང་ནས་ཡང་། །ལྕགས་གོང་རྒྱུ་ལ་འཛིན་ནམ་ཅི། །ངན་པ་གཞན་དོན་སྒྲུབ་པོ་ཞེས། །སྣང་བཏགས་ནས་པའི
ཕྱོགས་ལ་སྦྱོར། །གཞན་དོན་ལྟར་སྣང་སྤྲུལ་དོན་དུ། །མཁས་པ་སུ་ཞིག་རང་ཉིད་འཇོམས། །བུ་ལོན་ལྷག་མ་དགྲ་བོའི་ཐེང་། །ཁྲིམས་ངན་རྣམས་དང་གདམ་ངན་དང་། །རིགས་རྒྱུད་ངན་དང་སྦྱོར་ངན་རྣམས། །མ་སྤྱོད་པར་ཡང་
རང་ཉིད་འཕེལ། །ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལས་ངན་སྤྱོད་བརྟག་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལྔ་པའོ།། ༈ །།བདག་ཉིད་དཔོན་དུ་བསྐོས་གྱུར་ན། །དེ་ཡི་བྱ་བ་ཤེས་པ་དཀོན། །གཞན་ལ་ལྟ་བའི་མིག་ཡོད་ཀྱང་། །
རང་ཉིད་ལྟ་ན་མེ་ལོང་དགོས། །ཤེས་རབ་ཕྱོགས་གཅིག་ལྡན་པས་ཀྱང་། །བྱ་བ་ཀུན་ལ་མཁས་པ་དཀའ། །ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་མིག་གིས་ཀྱང་། །སྒྲ་ལ་ཉན་པར་ནུས་མ་ཡིན། །དྲང་པོར་སྨྲ་བའི་སྐྱེ་བོ་བཅས་དང་།།

འཁྲུག་སློང་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་སྲིད། །ལམ་དྲང་འགའ་ཞིག་ནོར་འཛིག་ལ། །དུང་དཀར་གཡས་འཁྱིལ་བཀྲ་ཤིས་བྱེད། །བསོད་ནམས་མེད་ན་ཡོན་ཏན་ངན་འགལ། །ཡོན་ཏན་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་འཇོམས། །མུ་ཏིག་འཛིན་པའི་ཉ
ཕྱིས་རྣམས། །མུ་ཏིག་ཉིད་ཀྱིས་སྲོག་དང་འབྲལ། །ཡོན་ཏན་ལྡན་ཡང་བརྟེན་དགོས་ན། །ཀལ་ཆེར་སྐྱོ་བ་སྐྱེ་བ་སྲིད། །བུར་ཤིང་ཤིན་ཏུ་ཞིམ་པ་ཡང་། །རྒྱུན་དུ་ཡ་སྟེ་ན་ན་ཕལ་ཆེར་འདོར། །རང་བཞིན་བཟང་པོ་རྣམས་ལ་ཡང་། །
རྒྱུན་དུ་གཙོས་ན་གནོད་སེམས་སྐྱེ། །ཙན་དན་བསིལ་བ་ཡིན་མོད་ཀྱི། །སྟུབ་པར་བསྲུབས་ན་འབར་བར་འགྱུར། །རྒྱལ་པོ་ཤིན་ཏུ་མང་མོད་ཀྱི། །ཆོས་བཞིན་སྐྱོང་བ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་། །མཁའ་ལ་ལྷ་གནས་མང་ན་ཡང་། །འོད་གསལ
ཉི་ཟླ་ལྟ་བུ་མེད། །གང་ཞིག་གནོད་པ་བྱེད་ནུས་པ། །དེ་ཡིས་ཕན་པ་བྱེད་པར་ནུས། །མགོ་བོ་གཅོད་པར་ནུས་པ་ཡི། །རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་སྲིད་སྦྱིན་པར་ནུས། །བློན་པོ་བློ་ལྡན་དྲང་པོ་ཡིས། །རྗེ་དང་འབངས་ཀྱི་དོན་ཀུན་འགྲུབ། །
མདའ་དྲང་མཁས་པས་འཕངས་གྱུར་ན། །གང་ལ་བཏང་བ་ར་འཕོག་པ་ཡིན། །རྒྱལ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་བརྩིས་ན། །ཐམས་ཅད་ཤེས་པའང་བཀུར་མི་འགྱུར། །གྲོག་གི་དབང་པོས་མ་བཟུང་བའི། །མི་ནོར་པ་བཟང་ཡང་སུ་ཞིག་ལེན། །
མང་པོ་གཅིག་ཏུ་བློ་མཐུན་ན། །ཉམས་ཆུང་གིས་ཀྱང་དོན་ཆེན་འགྲུབ། །སྲོག་ཆགས་གྲོག་མའི་ཚོགས་འདུས་པས། །སེང་གེའི་ཕྲུ་གུ་བསད་ཅེས་གྲག །ཞུམ་བཅས་རྩོལ་བ་དོར་བའི་མི། །མཐུ་སྟོབས་ལྡན་ཡང་ཕྲུད་པར་འགྱུར།

པ བཅུ་གསུམ ༡༣

༄༅། །གླང་པོ་ཤིན་ཏུ་སྟོབས་ལྡན་ཡང་། །གླང་རྫི་ཆུང་ངུས་བྲན་དུ་འཁོལ། །ང་རྒྱལ་རྩོལ་བ་ཆེར་བསྐྱེད་ན། །ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱང་ཞིལ་གྱིས་གནོན། །དུང་དཀར་ཤིན་ཏུ་ལུས་ཆུང་ཡང་། །རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་ཀ་ཤེད་མ་ཡིན། །ཆེན་པོས་ང་རྒྱལ་བྱ་མི་དགོས། །ངན་པས་ང་རྒྱལ་བྱས་ཅི་བན། །རིན་ཆེན་ཚིག་གིས་བསྒྲག་མི་དགོས། །མཆོད་བྱ་བསྒྲགས་ཀྱང་སུ་ཞིག་ཏོ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་འཁྱེར་བ་རྟག །སྐྱེས་ངན་ཕུན་ཚོགས་རྒྱུད་ལ་ཏེ། །ཉི་མ་རྒྱུན་དུ་འོད་འཕྲིན་ཏེ། །ཟླ་བ་ཉ་བར་གྱུར་ནས་འགྲི། །རྒྱལ་པོས་གོ་འཕང་བསྟོད་དྲགས་ན། །དེ་ཡིས་ཐམས་བ་རླམ་པའི་རྒྱུ། །སྒོང་མཁར་ལ་འཕངས་གྱུར་ན། །འཆག་པ་ཉིད་ལས་གཞན་ཅི་འབྱུང་། །སྐྱེ་བོ་ཕལ་ཆེར་རང་ཉིད་དང་། །མཐུན་པའི་རིགས་ཀྱིས་གནོད་པ་བསྐྱེད། །ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཤར་བ་ན། །འོད་ཟེར་ཅན་རྣམས་བརླག་པར་འགྱུར། །ཕན་བྱེད་དགྲ་བོ་ཡིན་ཡང་བསྟེན། །གཉེན་ཡང་གནོད་ན་སྤང་བར་བྱ། །རྒྱ་མཚོའི་ནོར་བུ་རིན་གྱིས་ཉོ། །ཁོང་པའི་ཟུག་རྔུ་སྨན་གྱིས་འདོན། །ནང་དུ་ཆུང་ཟད་ནད་འཛེར་གྱུར་ན། །ཕྱི་རུ་རིགས་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན། །ཆུ་ཡིས་ཡོངས་སུ་གང་བའི་ཚེ། །སྤྲིན་རྣམས་གཡོ་ཞིང་འབྲུག་སྒྲ་སྒྲོག །ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་དཀོན་པ་སྟེ། །ཡོན་ཏན་ཅི་ཡང་མེད་པའང་དཀོན། །སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་འདྲེས་པ་ལས། །ཡོན་ཏན་གཙོ་ཆེ་མཁས་པས་བསྟེན། །དང་པོ་ཉིད་ནས་དགྲ་བོ་དང་། །མཛའ་བ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་མེད། །ཟས་ཟམས་མཐུ་དགྲ་ཏུ་འགྱུར།།

དུག་ཀྱང་ཤེས་ན་སྨན་དུ་འགྱུར། །གང་ན་ལས་མཐུན་ཡོད་དེར་འབྱོར། །ལས་ཀྱི་འདུ་འཕྲོད་མེད་དེར་རྒྱུད། །ཁྱིམ་དུ་བཟུང་ཡང་མི་འཆགས་པའི། །ངང་པ་མཚོ་ལས་བསྒྲད་ཀྱང་འཁོར། །མཁས་རྣམས་རིག་པ་ཡིན་ཀྱིས་བློ། །བླུན་པོ་རིག་པ་བསླབས་ཀྱང་སྦྱོང་། །ཕལ་ཆེར་ན་བ་སྨན་ཟ་ཡང་། །ལ་ལ་གསོན་པོ་སྐྱེབས་པ་ཡོད། །རང་དབང་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་སྟེ། །གཞན་དབང་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་ཡིན། །ཐུན་མོང་བ་ནི་རྩོད་གཞི་སྟེ། །དམ་བཅས་པ་ནི་འཆིང་བའི་རྒྱུ། །ནང་ན་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་ཡང་། །ཆ་ལུགས་ངན་ན་ཀུན་གྱིས་བརྙས། །ལྷགས་བྱེའུ་མཁས་ཀྱང་སྒྲ་མེད་པས། །འདབ་ཆགས་ཀུན་གྱིས་སྤངས་ཞེས་གྲག །གནས་མི་དབེན་ཅིང་དྲང་པོ་ཡང་། །རང་གཞན་གཉིས་ཀ་བརླག་པ་ཡོད། །མདའ་ཡིས་ཕ་རོལ་གསོད་བའམ། །ཡང་ན་རང་ཉིད་འཆག་པར་འགྱུར། །ཆར་དང་ཆུ་བོ་རྒྱ་མཚོར་འབབ། །བློ་དང་རིག་པ་མཁས་ལ་འགྲོ། །ནོར་དང་སྐྱེ་བོ་རྒྱལ་པོས་སྤྱོད། །དེ་ཞིང་བརླན་སར་ནགས་ཚལ་སྐྱེ། །དབྱར་གྱི་ཆུ་མིག་རྩ་ཡི་མེ། །སྤྲིན་པ་ཉི་མ་ཟླ་བ་ཉ། །བློ་ལྡན་རིག་པ་ལྡན་དང་མཛའ། །དགོས་ཚེ་འབྱུང་བའི་ངེས་པ་མེད། །ལྗོན་པོ་བྱ་ཚལ་ཞིམ་མཛེས། །རྒྱལ་པོ་སྙིང་ཏུ་འདུག་ན་མཛེས། །ཉོར་ཆེན་དགོན་ན་ཞིང་ཕ་ཆེ། །ཇི་ཙམ་བྱམས་པ་ཆེ་དགོས་ན། །དེ་ཉིད་འཕོག་པའི་རྒྱུ་རུ་འགྱུར། །འཛིག་རྟེན་ཏོ་དང་ཕལ་ཆེར་ནི། །འབྲེལ་བ་ཉིད་ལས་རྒྱུ་བ་མང་། །ཤིན་ཏུ་ཚོད་པ་ཆེན་པོ་ཡང་། །ལྷག་པར་མཛའ་བའི་རྒྱུ་བྱེད་དེ། །ཚོད་པ

པ བཅུ་བཞི ༡༤

༄༅། །བྱུང་བའི་མཐར་ཕལ་ཆེར། །འདུམ་པར་འགྱུར་བ་མང་བར་མཐོང་། །སེར་སྣ་ཅན་གྱི་ནོར་རྣམས་དང་། །ཕྲག་དོག་ཅན་གྱི་གྲོགས་པོ་དང་། །བློ་ངན་ཅན་གྱི་རིག་པ་རྣམས། །ཡོད་ཀྱང་དགའ་བ་བསྐྱེད་མི་ནུས། །བརྐམ་ཆགས་ཅན་ནི་ནོར་གྱིས་དགའ། །ང་རྒྱལ་ཅན་ནི་བསྟོད་པས་མགུ། །བླུན་པོ་རང་དང་མཐུན་པས་དགའ། །དམ་པ་བདེན་པར་སྨྲ་བས་མགུ། །སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཡོན་ཏན་དང་། །སྨྲ་སྟོབས་ཞན་པའི་རིག་པ་དང་། །རྗེ་དཔོན་ངན་པའི་བཀའ་དྲིན་རྣམས། །གཞན་ལ་ཕན་པའི་གོ་སྐབས་དཀའ། །གང་ལ་ནོར་ཡོད་སྨྲ་བ་མཛེས། །ནོར་མེད་བདེན་པར་སྨྲ་ཡང་སྡོང་། །མ་ལ་ཡ་ལས་བྱུང་སྦྲུར་ན། །སྡོང་དུམ་ཤལ་ལ་རིན་ཐང་ཡོད། །སྨྲ་མང་ཉེས་པ་འཛིན་པའི་རྒྱུ། །མི་སྨྲ་ཉེས་པ་སྤོང་བའི་གཞི། །ནེ་ཙོ་སྨྲ་བས་གཟེབ་ཏུ་བཅུག །འདབ་ཆགས་ལྐུགས་པ་བདེ་བར་རྒྱུ། །མི་གང་དགྲ་ལ་གཡོ་མེད་པས། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཕན་བཏགས་ན། །དགྲ་ཡང་དེ་ལ་གཡོ་མེད་པས། །འདུད་པ་དངོས་པོའི་ཚ་བ་ཡིན། །སྟོབས་མེད་མི་ཡིས་ཁྲོས་ཅི་ཕན། །སྟོབས་ལྡན་དོན་ལ་ཁྲོ་ཅི་དགོས། །དེས་ན་བྲུ་བ་བསླབ་བ་ལ། །ཁྲོ་བ་དོན་མེད་རང་བསྲེག་ཡིན། །སྦྱིན་པས་བསྡུས་ན་དགྲ་ཡང་འདུ། །སྦྱིན་མེད་གཉེན་ཡང་རིང་དུ་སྤོང་། །བ་ཡི་འོ་མ་ཟད་པ་ན། །བེའུ་བཟུང་ཡང་འཆོར་བར་འགྱུར། །བྱ་བ་འགའ་ལ་མཁས་པ་ཡིན། །གཞན་དག་ཤེས་པའི་ངེས་པ་མེད། །ཆུ་ལས་འོ་མ་འབྱེད་ཤེས་པའི། །ངང་བས་གཞན་གླུ

བརྟན་ཟས་སུ་བསྔོམ། །རྟག་ཏུ་བྱམས་པས་སྐྱོང་བ་ཡི། །རྗེ་བོས་བྲན་གཡོག་སྙིང་བོ་སྲུང་། །པདྨའི་མཚོ་ལ་ངང་པ་དག །མ་བསྡུས་པར་ཡང་རང་གིས་འདུ། །ལོངས་སྤྱོད་ལྡན་པ་སྤྱོད་པ་དང་། །མཁས་པར་གྱུར་ནས་དུལ་བ་དང་། །ཆེན་པོས་དམན་པ་ལེགས་སྐྱོང་བ། །གསུམ་པོ་གཞན་བདེ་རང་ལ་ཕན། །བསོད་ནམས་ཤུགས་ཀྱིས་དོན་སྒྲུབ་པ། །ཉི་མའི་འོད་བཞིན་ལྟོས་པ་མེད། །འབད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་དོན་སྒྲུབ་པ། །མར་མེའི་འོད་བཞིན་ཀུན་ལ་ལྟོས། །ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་རྟེན་བཅས་ན། །དམན་པ་རྣམས་ཀྱང་ཆེན་པོར་འཕེལ། །ལྗོན་ཤིང་ཆེ་ལ་བརྟེན་པ་ཡི། །འཁྲི་ཤིང་རྩེ་མོར་འཁྲིལ་བ་ལྟོས། །ཡོན་ཏན་ལྡན་ལ་སྐྱོན་ཡོད་ཀྱང་། །ཡོན་ཏན་དགའ་རྣམས་ཉེ་བར་བསྟེན། །ཆར་གྱིས་མཁར་ལ་གནོད་ན་ཡང་། །འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་དགའ་བ་བསྐྱེད། །ཡོན་ཏན་མེད་ན་ཆ་ལུགས་ཀྱིས། །མཁས་རྣམས་དགའ་བ་བསྐྱེད་མི་ནུས། །རྟ་མཆོག་འགྲོས་དང་མི་ལྡན་ན། །ཤིན་ཏུ་བརྒྱན་ཡང་རིན་ཐང་ཆུང་། །ནོར་ལྡན་བླུན་པོའི་ཚང་ན་མང་། །དབང་པོ་གཅན་གཟན་ཁྲོད་ན་མེད། །ལེགས་བཤད་མཁས་པའི་ཁྲོད་འབྱིན་པ། །དམ་པ་འཛམ་རྟེན་འདི་ན་དཀོན། །གང་དང་གང་ལ་དེ་ཡོད་པ། །དེ་ཡིས་དེ་ཡི་གྲགས་པ་ཐོབ། །མཁས་པའི་གྲགས་པ་མཁས་པ་དང་། །དཔའ་བོས་དཔའ་བོ་ཐོབ་པ་བཞིན། །ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཆོད་བྱ་བ། །དམན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བརྙས་པར་འགྱུར། །དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོའི་སྤྱི་བོའི་རྒྱན། །ཟླ་བ་ལྷ་མིན་ཟས་སུ་བྱེད། །རིག་པས་གླིགས་ཕམ་ལ

ཞ་བཅུ་ཞི ༄༅། །གནས་དང་། །མ་བསྒྲུབས་པ་ཡི་གསང་སྔགས་དང་། །བརྗོད་རེས་ཙན་གྱིས་བསླབས་པ་རྣམས། །དགོས་པའི་ཚེ་ན་སླུ་བ་མང་། །བློ་ལྡན་ནོར་གྱིས་འབྱོར་ན་ཡང་། །ལེ་ལོ་ཅན་ལ་མགོན་པོ་དཀའ
ན་བསྒོགས་མར་སྨྱིན་ན་ཡང་། །སྣ་ཚེ་མགོ་བ་མི་མཐོང་ངམ། །ཁྱི་ཕགས་རྣམས་ལ་དྲི་ཞིམ་དང་། །དམུས་ལོང་བ་ལ་སྒྲོན་མེ་དང་། །མ་ཞུ་བ་ལ་ཁ་ཟས་དང་། །བླུན་པོ་རྣམས་ལ་ཆོས་ཅི་དགོས། །ཡོན་དན་ཅན་དང་གསེར་བཟང
པོ། །གཡུ་ང་ནོར་དབྱིག་དང་རྟ་བཟང་པོ། །སྨན་པ་མཁས་དང་རྒྱན་བཟང་པོ། །གང་དུ་ཕྱིན་པ་དེ་རུ་ཁྲིད། །བློ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཡོད་གྱུར་པ། །དེ་ཡིས་བསྒྲུབ་པ་མི་ནུས་གང་། །ཁྲ་ཞེ་དཔྱད་ཚོགས་བཅུ་གཉིས་པོ། །སྐྱབས་སེང
གེ་ཡིས་བཙེམ་ཞེས་ཐོས། །ཕལ་ཆེར་བུ་ཚའི་སྤྱོད་པ་ནི། །རིགས་རྒྱུད་ཕ་མའི་རྗེས་སུ་འབྲང་། །ཁུ་བྱུག་ཕྲུ་གུ་ཁྲེ་བྲ་སུ། །འགྲོ་བ་བརྒྱ་ཡམ་གྲིད་པ་ཙམ། །རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་གླང་པོ་རྟ། །ཤིང་དང་འོད་ནི་ནོར་བུ་བརྟག །སྐྱེས་པ་ལྷུ་མེད
རིགས་གཅིག་ཀྱང་། །མཆོག་དང་དམན་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད། །བསོད་ནམས་ལྡན་པའི་ཚིག་ཙམ་ཡང་། །ཉམས་ཆུང་རྣམས་ཀྱིས་བཟོད་པར་དཀའ། །ག་ཉིའི་རྒྱལ་པོའི་ཚིག་ཙམ་གྱིས། །རྒྱ་མཚོའི་རྒྱལ་པོ་བཅིངས་ཞེས་གྲག །ཁྲ་བ
(ཕྱི) འབད་ན་ཀུན་བསྒྲུབས་ཀྱང་། །འགྲུབ་པ་བསོད་ནམས་ལུགས་ལ་རག །ཚོང་པས་རྒྱ་མཚོར་མ་རྙེད་པའི། །ནོར་བུ་རྒྱལ་པོའི་མཛོད་ན་སྤྱོད། །བླུན་པོའི་ཁྲམས་སྒྲ་རྟགས་ཀྱིས་གོ །སྙིང་པོའི་ཁྲམས་སྒྲ་ལོག་པར་རྫོགས། །

ཀྱི་ རྣ་འཇོམ་ན་ དཔའ་རྟགས་དེ། །ཁ་ཤི་ན་རྗེ་འཛུམ་ན་བསོད་པའི་རྟགས། །ནོར་གྱི་མཆོག་ནི་སྦྱིན་པ་སྟེ། །བདེ་བའི་མཆོག་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ། །རྒྱན་གྱི་མཆོག་ནི་ཐོས་པ་སྟེ། །གྲོགས་ཀྱི་མཆོག་ནི་མི་སླུ་པའོ། །ནོར་གྱིས་མི་དགུ
སུ་ཞིག་ཡོད། །རྟག་ཏུ་བདེ་བར་བསྡད་བསྒུ། །བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །དབྱར་རྒྱུན་བཞིན་དུ་བརྗེ་བར་འགྱུར། །ཉི་མས་རྒྱུ་སྐར་རྣམས་ཀྱིས་ཆེན་པོའི་མིང་། །བཟུང་བ་ཙམ་གྱིས་གཞན་གྱིས་བསྐུལ། །སོར་མོའི་ཕྲེང་བའི་མིང···
བཟུང་ངོ། །ལོག་འདྲེན་ཚུལ་གྱིས་བསླུ་བ་ར་པ་ཤད། །སེམས་ཅན་གང་དང་གང་འབྲེལ་བ། །བྱ་བ་སྔོན་གྱི་ལས་ཀྱིས་བྱེད། །བྱ་རྡོ་དབྱི་བ་ཁྲུས་པ་དང་། །སྲམ་གྱིས་འགུག་པ་མཆོད་ལ་ལྟོས། །ལོངས་སྤྱོད་སོག་པར་འདོད་རྣམས་ཀྱིས།།
འཕེལ་ན་བཏང་བ་བསྲུང་བའི་མཆོག །ཆུ་ཆེན་རྫིང་དུ་ལྷུགས་འདེང་མ། །འབྲིད་པ་བཞག་པ་རྫིང་གི་དོས། །ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལས་རང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་བརྟག་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དྲུག་པའོ།། ༈ །།
བྲན་གཡོག་ངང་རྒྱལ་ཆེ་བ་དང་། །དཀའ་ཐུབ་ལྡན་པ་ཆས་གཞན་དང་། །རྒྱལ་པོ་ཆོས་བཞིན་མི་སྐྱོང་བ། །གསུམ་པོ་རྫུལ་མི་འཁུགས་པ་ཡིན། །མི་སྟོབས་བྱ་བ་ཐོམ་པ་དང་། །མང་དང་འཁོན་ཞིང་སྟོབས་ལྡན་བཙོད། །ཕུང་མེད་ཡིད་རྟོན
ངན་དང་མཛའ། །ལྷ་པོ་སྨྲ་ར་ཏུ་ཉག་པའི་རྒྱུ། །ཆོས་མེད་ཟས་གོས་མཆོག་འདོད་དང་། །གཞན་ལ་སྐྱོང་ཞིང་དགྲ་ཆེ། །བསྟན་བཙོས་མི་ཤེས་རྩོད་པར་འདོད། །གསུམ་པོ་འགྲོ་བའི་བཞད་གད་གནས། །ཡུལ་བཟང་ཡོད་བཞིན་ཡུལ་ངན

2 ༄༅། །ཡ། །སྐྱེ་བོ་ངན་པ་ཕོངས་ཤིང་ཆགས། །ཀེ་ཏ་ཀའི་མེ་ཏོག་ཤ་ཡིན་ཞེས། །ཅེ་སྤྱང་ལས་གཞན་སུ་ཞིག་རེ། །ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་དགྲ་བས་ཀྱང་། །རང་གི་འཁོར་གྱིས་གནོད་པ་མང་། །སེངྒའི་ལུས་ཀྱི་འབུ་མིན
པ། །སྲོག་ཆགས་གཞན་གྱིས་ག་ལ་ཟ། །རྗེ་བོས་བདག་ལ་གནོད་བྱེད་ན། །དེ་ལ་སྐྱོབ་པར་བྱེད་པོ་སུ། །ཞིང་བས་གཟུགས་ལ་སྲིབ་བྱེད་ན། །དེ་ལ་ལྷ་བའི་ཐབས་གཞན་མེད། །ཆོས་སྤྱོད་ཞི་བར་གནས་པ་ལ། །འཆི་བྱེད་ཤིན་ཏུ
བཅུ་བདུན ཐ་ཤལ་ཡིན། །རང་ལ་སྐྱབས་འཚོལ་བསད་པ་ལ། །དཔའ་བོ་ཡིན་ཞེས་སུ་ཞིག་སྒྲོགས། །སྐྱེས་ངན་རང་ལ་མི་ཕན་ཡང་། །གཞན་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡོད། །སྤྲུལ་གདུག་ཟས་སུ་རླུང་ཟ་ཡང་། །ཕ་རོལ་མཐོང་ན་མི་གསོད་དམ།།
འདོད་པ་བདེ་བ་སྙམ་སེམས་ཀྱང་། །དེ་སྤྱོད་སྡུག་བསྔལ་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱུ། །ཆང་འཐུང་བའི་སྐོམ་པ་དེ། །སྐོམ་པ་བདེ་བར་སྒོམ་པ་ཡིན། །ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་འཇིག་རྟེན་གུས། །ཡོན་ཏན་འབད་པའི་ཤུགས་ལ་གནས། །འབད་ནས་ཡོན་ཏན
མི་སློབ་པར། །གཞན་ལ་འཁང་བས་ཅི་ཞིག་ཕན། །མི་རྣམས་ཆེ་རིང་བལ་སྨན། །རྐུས་པར་ཕྱུར་ལ་འཛེགས་པར་བལྟ། །རྐུས་ལ་འཛེགས་ཤིང་ཆེ་རིང་བ། །འདོད་པ་བླུན་པོའི་ལོག་ལྟ་ཡིན། །གང་ཞིག་མཁས་པ་ཡོད་བཞིན་དུ།།
(ཕྱི) དེ་ལ་ཡོན་ཏན་ཅན་མི་སློབ། །མི་དེ་གདོན་གྱིས་བཏབ་པའམ། །ཡང་ན་ལས་ཀྱིས་མནར་བ་ཡིན། །གང་ལ་ལོངས་ ··· སྤྱོད་ཡོད་བཞིན་དུ། །སྤྱོད་དམ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་ན། །མི་དེ་ནད་ཀྱིས་བཏབ་པའམ། །ཡང་ན་ཡི་དྭགས་མངོན་སུམ་ཡིན།།

ཆོས་ལུགས་ཤེས་ཀྱང་མི་སྤྱོད་ན། །དེ་ཡི་ཆོས་ཀྱི་ཅི་ཞིག་བྱ། །ལོ་ཐོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་ན་ཡང་། །གཅན་གཟན་དཀའ་བ་ག་ལ་སྐྱེ། །ལས་ཀྱིས་མནར་བའི་སེམས་ཅན་ལ། །ལོངས་སྤྱོད་ཡོད་ཀྱང་སྤྱོད་མི་ནུས། །བྱ་རོག་ལྷོ་སྣ
ཀྱང་པ་སྐྱུ་རུ་མོད་ཀྱི། །འགྲངས་པར་ཟ་བ་ག་ལ་ནུས། །སྤྱོད་ངམ་སྦྱིན་པར་མི་ནུས་པའི། །ནོར་རྣམས་ཕྱུག་པོར་བསྒོམ་ནམ། །དེ་བོ་ཀས་མང་དུ་བསྒོམས་པ་ཡིས། །ཕྱུག་པོ་སྐྱབས་པ་ཤིན་ཏུ་སྙ། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་སྤྱོད་པ་ལ། །མཁས་པ···
ཤིན་ཏུ་མང་ན་ཡང་། །དེ་སྒྲ་རི་ཤེས་ན་ཉམས་ལེན་པ། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་ནང་ཉིད་ཤིན་ཏུ་དཀོན། །རིགས་གཟུགས་ལང་ཚོ་ལྡན་ན་ཡང་། །ཡོན་ཏན་མེད་ན་མཛེས་མ་ཡིན། །ཀིཾ་ཤུ་ཀ་ཡི་དོང་ཡང་། །ཆེན་པོའི་རྒྱན་དུ་ངེས་སམ་ཅི། །ནོ་ཡི་ཚོགས་མ
ཉེས་པའི་བྱ། །གཡར་བའི་རྒྱན་དང་བསྲུས་པའི་ནོར། །སློབ་དཔོན་མེད་པའི་རིག་པ་རྣམས། །ཡོད་ཀྱང་གཞན་གྱིས་བཙི་བ་མེད། །མི་དགང་བྱས་པ་མི་གཟོ་བ། །དེ་ནི་གཞན་ལས་ངང་ལ་གནོད། །ལྟས་ངན་བསླུབ་པའི་ཉེས་པ་འཕགས། །ཀླུ་ཡི
ཐོགས་མར་རང་ལ་འབྱུང་། །ལོངས་སྤྱོད་སྒྲུབ་པར་འདོད་ན་ཡང་། །གནས་མ་ཡིན་ལས་སུ་ཞིག་ལེན། །ཤིག་སྒྲུབ་འཐབ་པའི་ཁྲག་འབྱུགས་པས། །ཕ་སྒྲ་མགོ་བོ་བཀག་ཞེས་ཐོས། །འཁྲོལ་བ་འཕར་ཡི་དོར་བྲུས་ནས། །གཞན་དག
ལྟོས་ཀྱིས་དོར་མི་བྱ། །བརྒྱ་བྱིན་ཡིན་ཡང་ཏ་ལོ་འདད་པ་རྣམས། །ཀ་ཕྱུར་བཞིན་དུ་འབྲོས་པར་འགྱུར། །རྒྱན་དུ་འགྲོགས་པའི་གྲོགས་སྤངས་ནས། །གསར་བུ་གཞག་ལ་ཡིད་མི་བརྟན། །འཇིག་པའི་རྒྱལ་པོ་བྲ་རོག་གི །བློན་པོ་བསྟེན

༄༅། །བས་ཞུང་ཞེས་གྲགས། །མི་ངན་འབད་པས་བསྟེན་བྱས་ཀྱང་། །རང་གི་མི་རུ་འགྲོ་བ་མེད། །ཆུ་ནི་ཇི་ལྟར་བསྐོལ་གྱུར་ཀྱང་། །མེ་རུ་འབར་བ་མི་སྲིད་དོ། །རྒྱུ་མཚན་བརྟགས་ནས་བྲོ་བའི། །ཚུང་ཟད་རིགས
ཤིང་སེལ་བར་ཤེས། །རྒྱུ་མེད་པར་ནི་གང་ཕྲོག །དེ་ཡི་ཐབས་ཤེས་སུ་ཡིས་ཤེས། །དགྲ་བོའི་ནུས་པ་མ་བརྟགས་པར། །ཞམ་ཆུང་ན་ཡང་བརྙས་མི་བྱ། །ད་ཏི་བྷ་ལ་བརྙས་པ་ཡིས། །ནམ་མཁའ་ལྡིང་གི་རྒྱ་མཚོ་བཅོམ། །
བསོད་ནམས་ཟད་ན་ཞན་སེམས་སྐྱེ། །རིགས་ཟད་པ་ན་བུ་ངན་སྐྱེ། །ནོར་ཟད་པ་ན་བརྐམ་ཆགས་སྐྱེ། །ཚེ་ཟད་པ་ན་འཆི་ལྟས་འབྱུང་། །རང་གི་སྡེ་ན་སྤྱོད་མ་ཤེས་ན། །བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་ཀྱང་སྐད་མི་ནུས། །ཆུ་མིག་རང་ཉིད་ལ
བསྐམས་ན། །ས་ཡིས་མཚན་ཡང་གཡལ་ཐུབ། །བྱ་བ་མི་འདྲ་བརྒྱ་ཕྲག་ཅིག །མཐར་ཕྱིན་བྱེ་བ་གཅིག་ཀྱང་མེད། །བློ་གྲོས་ངན་པ་ཆེར་སྒྲོད་པར་གྱི། །ཕྲི་ཐུན་འདྲ་བར་རྒྱུན་དུ་འཕུམ། །ལས་ཀྱི་ཕྱུགས་ཀྱིས་འཁྲིད་པས་སོ། །བློ་ཆེན
ལོག་པའི་ལམ་ནས་འགྲོ། །མུ་སྟེགས་བྱེད་པའི་སྟོན་པ་མཆོག །དབང་ཕྱུག་སྨིན་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་འཛིན། །མི་གང་ཁྲིམས་ལ་ཡང་ཞུགས་འདྲ་བ། །རི་ཤི་ག་རྒྱལ་ཡང་ཐམས་པ་ཡིན། །ཆུ་སྤྲུར་ཁྲིམས་ལས་འདས་པ་ཡིས། །ས
ཀུན་ཐོབ་ཀྱང་སྟོང་མི་བསད། །ད་ཅང་ཤེས་རབ་ཆེས་དགའ་པ། །བྱ་བ་མ་ཞན་རང་ཉིད་བརླག །རྒྱལ་པོ་དྲུ་ཕྱུ་ཆེས་པ་ཡིས། །རྒྱལ་སྲིད་ཉམས་པ་ཤིན་ཏུ་མང་། །ད་ཅ་ལ་གོས་སྟོང་བསགས་དགས་པའི། །ནོར་ནི་རང་གི་ཞེང་མ

ཡིན། །ཞིང་གྲོལ་ཕལ་ཆེར་ཕྱུག་པོ་ལ། །འབྱུང་གི་སྲུང་པོ་བདེ་བར་རྒྱུ། །ད་ཅང་མཐུ་རྩལ་ཆེ་དྲགས་ན། །སྐྱེབ་པའི་སྣ་གོན་བྱེད་པ་ཡིན། །གཡུལ་དུ་བསད་པ་ཕལ་མོ་ཆེ། །མཐུ་རྩལ་ཅན་ལ་བྱུང་བ་མང་། །འབྱོར་ལྡན་ཤེས
རབ་སྟོབས་ལ་སོགས། །བསོད་ནམས་ལྡན་ན་གྲོགས་སུ་འགྱུར། །བསོད་ནམས་མེད་ན་དེ་དག་ཀུན། །བདག་ཉིད་རླག་པའི་རྒྱུ་རུ་འགྱུར། །མཁས་པས་བྱ་བ་ཅི་བྱེད་ཀྱང་། །རང་གི་བསོད་ནམས་བརྟགས་ནས་བྱ། །སྟོད་སྨད་བསོད
ནམས་ལྡན་ཚོགས་པ་ཡ། །སྐྱེ་བོ་བརྒྱ་ཡི་ནང་ནའང་དཀོན། །ཕྱིང་ངན་རྫུ་ཡིས་ཁྱིམ་པ་ན། །གྲོགས་གཅིག་གཅིག་ནས་འཛིག་པ་ལྟར། །གང་ལ་ནོར་དང་ལྡན་གྱུར་ན། །དེ་ལ་རིགས་རྒྱུད་ཤིན་ཏུ་དཀོན། །བུ་དང་ལྡན་ན་ནོར་ཆེན་དཀོན། །
དེ་དང་ལྡན་ན་དགྲ་བོས་འཇོམས། །ཐམས་ཅད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་གྱུར་ན། །མི་དེ་མྱུར་དུ་འཆི་བ་མང་། །དེས་ན་མཁས་པས་བསོད་ནམས་བསགས། །བསོད་ནམས་ཡོན་ཏན་ཚོགས་རྒྱུ། །སུ་ཞིག་གང་ན་ཕུན་ཚོགས་པ། །དེ་ནི་བསོད
ནམས་བསགས་པའི་རྟགས། །བརྟན་གྱི་ཕ་རོལ་བསླུ་སོ་ཞེས། །སྐམ་ནར་ངེ་ཉིད་སླུས་པ་ཡིན། །ལན་ཅིག་རྫུན་དུ་སྨྲས་པ་དེས། །བདེན་པ་སྨྲས་ཀྱང་དོགས་པ་སྐྱེ། །ལེགས་ཉེས་རྣམ་པར་མི་དཔྱོད་པར། །ཁྲོས་ཤིང་ཕ་རོལ་གནོད
འདེབས་པ། །ཆུང་མ་བསད་པའི་སྤྲེ་བཞིན། །གྲོགས་དང་བྲལ་བའི་སྤྱང་ཀ་ཐོབ། །མ་འོངས་པ་ལ་མི་དཔྱོད་པར། །བྱུང་བའི་ཚེ་ན་འབད་རྩོལ། །ཆུ་དང་བྲལ་ནི་ལྡམ་འདུང་ཀྱི། །མ་འཕྲད་པ་ནས་གཡལ་འགྱུར། །ཞུགས་སུ་སྐྲུ་བ་པར

༄༅། །མི་ནུས་པའི། །བྱ་བ་ལེགས་ཀྱང་འཇུག་མི་རུང་། །སོང་བའི་ནང་དུ་མི་འཇུ་བའི། །ཁ་ཟས་ཞིམ་ཡང་སུ་ཞིག་ཟ། །རྩོལ་བ་དོར་ནས་འདུག་པ་ལ། །འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀ་འགྲུབ་མི་འགྱུར། །འབད་པ་མེད་ན་ཞིང་
བཟང་ཡང་། །ལོ་ཐོག་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གཟུགས་མ་ཡིན་པའི་དུས་གྲགས་པ། །ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ནི་བསྔོ་བར་འགྱུར། །ཤིང་ཐལ་སྨན་དུ་བྱེད་མོད་ཀྱི། །ཡ་བ་སུ་ཞིག་སྨན་དུ་བྱེད། །བྱ་བ་ཆ་དང་མི་འགྲུབ་པའི། །ཕ་རོལ་བསྔོ
ཡང་བྱེད་ན་བླུན། །ཕྱུར་དུ་གཞོ་ལ་སུ་ཡིད་རྩོམ། །ཐམས་ཅད་སྤྲིན་ཞེས་སུ་སྨྲ་ནུས། །ནོར་རྣམས་སོག་ཅིང་མི་སྤྱོད་པ། །རང་ཤེས་བྱ་ཤིང་སོག་བ་ཡིན། །བྱང་བསྲུང་རྩེ་མི་ཟབ་པ། །གཞན་གྱིས་ཁྱེར་ནས་སྟེབ་པར་ཚོམ། །ལེགས་པར
བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལས་མི་རིགས་པའི་ཚུལ་དཔྱད་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བདུན་པའོ། ༈ །བློ་ལྡན་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་། །རྒྱུན་དུ་གྲོས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ། །གྲུབ་པར་གྱུར་ན་སྨོས་ཅི་དགོས། །མ་གྲུབ་ན་ཡང་
མཛེས་པའི་རྒྱུ། །སེམས་ཅན་མོས་པ་སྣ་ཚོགས་པས། །ཐམས་ཅད་མགུ་བར་ནུས་ཀྱང་དཀའ། །རང་ཉིད་ཡོན་ཏན་ལྡན་གྱུར་ན། །ཐམས་ཅད་དགའ་བ་དེ་ལ་འདུ། །ཤིན་ཏུ་ཆགས་པར་གྱུར་ཚེ་ཡང་། །ཐོས་པ་མང་དུ་བསགས་པར་བྱ། །
ཁྱིམ་པ་ཐོས་པས་ཕན་པ་ཙམ། །སྒྲུབ་པ་ཡིས་ཀྱང་ག་ལ་ཐབ། །ཡོན་ཏན་ཀུན་རྫོགས་སྐྱེ་བོ་བརྟེན། །ཡང་ན་ཐམས་ཅད་འགྲོགས་པ་བཏད། །ཕྲམ་བཅུ་ཡིས་གང་བ་འམ། །ཡང་ན་སྟོང་པར་འཕྱུར་བ་སྣ། །ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་བསླབས་པའི་མི། །

སུ་ཞིག་གིས་ནི་བརྟེན་པར་ནུས། །ཆུ་ཕྲེང་གང་བའི་བུམ་པ་ནི། །མགོ་ལ་ཁུར་བར་སུ་ཡིས་ནུས། །མི་གང་སྐྱེ་བོ་དམ་པ་དང་། །དམན་པའི་ཁྱད་པར་ལེགས་ཤེས་ནས། །དེ་ཡི་བྱ་བསྒྲུབ་ཤེས་པ། །ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་གཞི་ཆེན་ཡིན། །བློ
གྲོས་ལྡན་པས་ལེགས་བསྒྲུབས་ན། །སྐྱེ་བོ་དམན་པ་བཟང་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། །སྨྱོན་པ་ཤེས་དགའ་གིས་ནེ་ཙོ་ལ། །བསླབས་ན་འདོན་པ་ཤེས་པར་འགྱུར། །ཞམ་སྦྱངས་ཆུང་བའི་སྐྱེ་བོ་ཡང་། །ཆེན་པོ་གཞན་ལ་བརྟེན་ན་འགྲུབ། །ཆུ་ཡི་ཐིགས་པ
ཉིན་ཆུང་ཡང་། །མཚོ་དང་འདྲེས་ན་སྐམ་མི་ནུས། །རང་ལ་བློ་གྲོས་མི་ལྡན་ན། །བློ་ཆེན་གཞན་ལ་ལེགས་པར་འདྲི། །ཡག་པ་དགྲ་བོ་མི་སོད་ན། །མཚོན་ཆ་ལེན་པར་མི་བྱེད་དམ། །གནོད་པར་བྱེད་པའི་དགྲ་བོ་ཡང་། །ཐབས་དང་ལྡན་ན་གྲོགས
སུ་འགྱུར། །དུག་ཆེན་ལུས་ལ་གནོད་མོད་ཀྱི། །སྦྱོར་བ་ཤེས་ན་སྨན་དུ་འགྱུར། །རིག་པས་སྟེང་པའི་ཟས་ནོར་བྱར། །མི་ནོས་གཞན་ལ་སྙོམ་སེམས་སྐྱང་། །ཤིང་ཐོག་ཤིང་རྩེ་ལས་བྲང་གི །དེ་ལས་ཕལ་ནས་ལ་ལྟུང་། །མཁས་པས་ཁྲིམ་པ་མི
བྱེད་པ། །དེ་ཡི་བར་ལ་ཉེས་པ་འབྱུང་། །བློ་དང་ལྡན་པས་རབ་བསྒྲིམས་ན། །ཉེས་པ་འབྱུང་བའི་གོ་སྐབས་དཀའ། །ཇི་སྲིད་རང་ངང་སྡོམས་མ་ཟོས་ན། །དེ་ཡི་བར་དུ་དགྲ་རྣམས་བཀུར། །ནུས་པ་བརྗོད་ནས་གང་རིགས་པ། །བྱ་ཞེས
བསྟན་བཅོས་གཞན་དག་སྨྲ། །དགྲ་བོ་སྟན་པར་སྨྲ་ན་ཡང་། །བློ་དང་ལྡན་པ་ཡིད་མི་བརྟན། །རྒྱ་སྐྱར་བྱི་ལ་དེས་པ་ཡིས། །པ་རོལ་གསོད་ལ་རྟག་ཏུ་བརྩོན། །ཡུལ་གྱི་བདག་པོ་ཞེ་སྡང་ཡང་། །དེ་ཡི་བདག་འཁའ་ཡས་བསྟེན་ད

ཀ བཅུ་དགུ ༡༩

༄༅། །བསྡུད། །ས་ལ་རྣར་བ་འགྲེད་བསྒྱུར་ནའང་། །ས་ཉིད་ལ་ནི་བརྟེན་པ་བཞིན། །ད་ཙང་འདོད་ཆགས་བཏམ་པ་ཡི། །སྒྲོ་བོ་སྐྱུར་དུ་སྣག་བར་འགྱུར། །མཚིལ་བའི་ཤ་ལ་ཆགས་པ་ཡི། །ཤ་རྣམས་དེ་མཐག་ཏུ་གསོད། །མཚོད་འོས་
པ་དང་འཁོར་རྣམས་ཀུན། །ཏྲག་ཏུ་སྦྱིན་པས་བསྙུ་བར་བྱ། །མཆོད་གཏོར་ལ་ནི་རྨ་རྣམས་དག། །ཡི་དྭགས་པར་དུ་མགུ་བས་བསྐྱང་། །ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྩེ་དམོ་དང་། །བདེ་དང་ཟས་ལ་ཆགས་ཤི་པ་སྤང་། །འདོད་ལ་ཞེན་པའི་ལེ་ལན་གྱིས། །
འབོད་གྲོགས་ལང་ཀ་པཎྜ་ཅིས་གྲགས། །བྲམས་རྩེ་གཉིས་ཀ་ཆེན་པོ་དང་། །བྲ་ཡིས་དམན་དང་ནམ་ཡང་མིན། །ཉེ་ཚོང་རིན་ཆེན་ལ་བྲ་ཡི། །སྤྱུར་དུ་ཀ་ལ་ནི་ནམ་ཡང་མིན། །དབྱེ་བ་མང་ཕྱིར་རྒྱལ་པོའི་མཛོད། །དཔའ་ཅང་མི་བསྡེ་ཞུང་
དུས་ཤེས། །གྲོག་མ་ཁར་སྦྲང་རྩི་ཡར་དོ་ཡི། །ཆུ་བཅུ་དང་དུ་ཆུ་དང་ཞིང་ཤེས། །རྗེ་བོ་འབངས་ལ་མི་གནོད་པར། །རིག་པའི་ལས་ཀྱིས་དབྱུ་རྣམས་བསྡུ། །སྣ་ལ་ནི་ཤིང་ལ་སྒོས་ཀྱི་བཅུད། །བསགས་པ་མང་ན་སྐམ་པར་འགྱུར། །
རྗེ་བོས་ལྟག་བར་ངེས་པ་དཀའ། །རྒྱ་མཚོ་ནང་དུ་ཁྲོར་མི་རུང་། །སྦྲུལ་ལ་ནོར་བུ་ཡོད་ན་ཡང་། །སེམས་ཤེས་སུ་ཞིག་རྔུབ་དུ་སྤྱོད། །གང་ཞིག་ནོར་འདོད་སྦྱི་བོས་ཀྱང་། །ཆོས་ཉིད་གཙོ་བོར་བསྒྲུང་བར་བྱ། །ཆོས་ལས་
ཉམས་པའི་ནོར་ཙམ་གྱིས། །འཇིག་རྟེན་འདིར་ཡང་གཡལ་རྟག །ད་ཅང་བྱམས་ཐབ་གཉེན་ཡང་མིན། །ཤིན་ཏུ་གཙོང་ཆེན་དགྲ་ལ་བང་མིན། །གཉེན་ལ་རེ་བ་ལྷོན་གཞི་སྟེ། །གནོད་ལན་ཀུན་གྱིས་སྤྲུབ་པ་རམ། །འཇམ་

པོས་འཇམ་པོ་འཇོམས་བྱེད་ཅིང་། །འཇམ་པོས་རྩུབ་པོའང་འཇོམས་པར་བྱེད། །འཇམ་པོས་ཀུན་འགྲུབ་དེ་ཡི་ཕྱིར། །འཇམ་ཉིད་རྣོ་ཞེས་མཁས་རྣམས་སྨྲ། །སུ་ལའང་བདག་གི་དགྲ་ཡིན་པ། །འགའ་ཡང་བདག་ལ་མི་བྱམས་
ཞེས། །མི་བྱམས་ན་ཡང་དེ་མི་བསྙག །བསྙགས་ན་དེ་ཉིད་ཀ་བྱེད་པའི་སེལ། །རྡོ་ཆ་ཁྲེལ་ལ་མི་ལྟ་ཞིང་། །མཆོད་དང་བཀུར་བའི་ཁྱད་མི་ཤེས། །ཟས་དང་ནོར་ལ་ཆགས་ལྡན་པ། །དེ་འདྲའི་གནས་སུ་བསྡད་མི་བྱ། །ཕྱུལ་གཞན་
ལེགས་པར་མ་བརྟགས་པར། །ཐམ་འི་གནས་ནི་དོར་མི་བྱ། །རྐང་བ་ཡ་གཅིག་མ་བཙུགས་པར། །གཉིས་ཀ་བཏེགས་ན་འགྱེལ་བའི་རྒྱུ། །རང་སྒྲིད་འབད་པས་སྒྲུབ་པར་བྱ། །ཕལ་ཆེར་གསལ་བར་བསྟན་པས་ཉམས། །སྤྲེའུ་སྙིང་
གར་མི་བྱེད་ན། །མགུལ་དུ་ཐག་པ་ཅི་སྟེ་བཏགས། །ཞེས་པ་མཛོན་ཤུམ་མཐོང་ན་ཡང་། །གནས་མ་ཡིན་ལ་སྨྲ་མི་བྱ། །སྟེས་ངན་མཐོང་ན་སྨྲ་བ་པོ་ཡི། །ཕོག་ཏུ་བྱུང་ཞེས་འཇིག་རྟེན་སྒྲོགས། །གཞན་གྱིས་བརྙས་པར་འགྱུར་བ་ཡི།
ནོར་དང་ཟས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། །ཁྲི་ཤག་མི་གཙང་ཟ་བ་ལ། །མཁས་པ་སུ་ཞིག་ཡིད་སྨོན་བྱེད། །བསོད་ནམས་གཞན་དུ་འབེབས་པའི་ཚིག །དཀྲ་བོ་ལ་ཡང་སྨྲ་མི་བྱ། །བྲག་ཆ་བཞིན་དུ་རང་ཉིད་ལ། །ངེས་པར་ཕྱུ་ལེ་ལན་འབྱུང་། །གཡང་
དགྲལ་གནོད་འདོད་ན། །རང་ཉིད་ཡོན་ཏན་ལྡན་པར་བྱ། །དེ་ཡིས་དགྲ་ཡང་སེམས་བསྲེག་ཅིང་། །རང་ཡང་བསོད་ནམས་འཕེལ་བར་འགྱུར། །མི་བསྲུང་འགྲོལ་བྱམས་སེམས་བསྐྱེད། །རྒྱལ་བྱེད་གསོལ་ནས་གདུལ་བར་བྱ། །རང་གི་

ཀ ཉི་ཤུ་ཐམ་པ ༢༠

༄༅། །ཕྱུགས་ལ་ཕན་འདོད་རྣམས། །གཏར་དང་དཔྱད་ཀྱིས་ནད་རྣམས་འདོན། །གསོད་པ་བྱེད་པ་རྒྱུང་དུ་ཡང་། །སྨྱུར་དུ་བསམ་ལ་འབྲུལ་པར་བྱ། །ཡུར་བ་རྒྱུང་སྲོག་རྗེས་ཞུགས་ནས། །འདོ་བ་ཆེན་པོས་མཐོང་ངམ། །
མཁས་པས་བྱ་བ་མ་ཡི་ནུ་པའི། །བྱ་བ་ཤེས་ཀྱང་མི་བྱ་བོ། །གླང་པོས་བྲ་སྡེ་བཙེམ་པ་ཡིས། །རྒྱུ་རྩེ་རྒྱལ་པོས་བཅིངས་ལ་ཞོན། །རང་རྫོགས་སྤྱང་ཡང་ཕྲང་མི་བྱ། །ཁྲོ་བོ་བྱམས་ཀྱང་འགྲོ་མི་བྱ། །བུ་རོག་བྱ་རོག་གིས་
འཚོ་ཡང་། །ཉིན་མོ་ལང་བ་བསྡེབ་ན་ཕྲུང་། །བྱ་བཅེ་རྩུང་ཁར་བྱེད་ཀྱང་། །མཁས་པས་རྣ་བ་དུ་བསྒྲིམས་ཏེ་ཉན། །སེང་གེས་རི་བོང་བླང་ཆེན་བཞིན། །གསོད་པའི་ཆོན་བསྒྲིམས་ལྟོད་མེད། །ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་མི་བཀུར་བའི། །གནས་
དེ་མཁས་པ་སུ་ཞིག་སྡོད། །རྒྱ་ཤེལ་མེ་ཏོ་ར་བྱེད་པ་ཡི། །ཡུལ་དེར་རྒྱ་ཤེལ་ཚོང་དམ་ཅི། །མཁས་བས་གཞན་ལ་བཤད་པའམ། །ཡང་ན་ཞི་བའི་གནས་སུ་སྒྲུབ། །ནོར་བུ་ཕྱི་གཙུག་རྒྱན་བྱེད་བའམ། །ཡང་ན་རྒྱ་མཚོའི་གླིང་ན་
གནས། །དགེ་བ་ཤེས་མཐོང་བའི་དམ་པ་ལ། །བསྟེན་ན་བདག་ལ་ཕན་པ་འགྲུབ། །ཟླ་བ་པོའི་རོས་ལ་གནས་པ་ཡི། །བྱ་རྣམས་གསེར་དུ་སྣང་བར་འགྱུར། །ཆེན་པོ་ཕྲག་དོག་ལྡན་པ་ལ། །བསྟེན་ནའང་ཆེན་པོ་ཐོབ་མི་འགྱུར། །ཉི་མ་རི་བོར་
ལ་ཉེ་བ་ཡིས། །བླ་བ་མར་དོར་སྲུང་ལ་ལྟོས། །མི་བ་དམ་པ་ཡི་བརྟེན་བ། །དེ་དང་འགྲོགས་པ་སུ་ཞིག་ནུས། །ཀམ་མགོའི་འཛིན་ཚོན་མདོག་མཛེས་ཀྱང་། །རྒྱན་དུ་རིན་བླུན་པོ་བགྲུལ། །བདག་ཉིད་དགང་ལ་མི་དགའ་བ། །གཞན་

ལ་ཀུན་ཏུ་དེ་མི་བྱ། །གཞན་གྱིས་སྨུར་ཟ་བར་བརྩེས་པའི་ཚེ། །རང་ལ་བསམ་པ་ཅི་བྱུང་ཡང་། །གང་ཞིག་བདག་ཉིད་གང་དགའ་བ། །དེ་ཉིད་གཞན་ལ་སྦྱར་བྱས་ན། །གཞན་གྱིས་བདག་ལ་གང་དགའ་བ། །དེ་ཡི་ཚུལ་གྱིས་མཆོད་པར་
འགྱུར། །དམུ་རྒོད་རྣམས་དང་མཛའ་བ་དང་། །རྩོད་པ་གཉིས་ཀ་མཁས་པས་སྤངས། །འདྲིས་པ་དང་ནི་འཁྲིས་པའི་ཚུལ། །གཉིས་ཀ་བརྟག་ལ་ཕྱུར་མི་རུང་། །དམ་པ་དགའ་བ་བརྟེན་པ་དང་། །མཁས་པ་དགའ་འདྲི་པ་དང་། །གཞུང་
བཟང་དགའ་འགྲོགས་པ་ནི། །སྐྱལ་ཡོད་བརྒྱུད་དུ་བའི། །ངུས་ཤུམ་བབ་པ་ཡི་གཏམ། །གང་སྨྲ་དེ་ལ་ཀུན་གྱིས་བརྟུས། །མང་པོ་སྨྲ་བའི་གཏམ་ཚིག་ལས། །སྐྱོན་པར་རྗེས་སུ་མི་དགོས་གམ། །ཉམ་ཆུང་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི། །
སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་འཁྲུལ་བར་བསམ། །དེ་ལྟར་གོ་ནས་མི་སྨྲ་བའི། །མི་ལ་གཞན་གྱིས་བཀུར་བ་སྟེ། །ཡུལ་དང་དུས་ལ་བབ་པའི་ཚེ། །ཁ་རུ་བསྒྲིམས་ཏེ་ཕན་འགའ་སྨྲ། །ལེགས་པ་ཤད་ཡིན་ཡང་མང་གྱུར་ན། །ཚོང་ཟང་ལྟག་
བཞིན་དྲིན་མི་འགྱུར། །རང་སྐྱོན་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་། །སྐྱོན་དུ་གོ་བ་ཤིན་ཏུ་དཀའ། །མང་པོས་བདག་ལ་དེ་གྲོགས་ན། །སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པར་རྗེས་སུ་དཔག །གོ་ཡང་སྙིང་དེ་མི་འདོད་ན། །མི་དེ་གདོན་གྱིས་བཏབ་པ་ཡིན། །དང་དུ་
གཉེན་པོ་མི་འདུག་ན། །མི་ཡིན་སྨྲ་དུམ་སེམས་ཤིག །ཅུང་ཟད་འཁམས་པ་ཡོད་རྣམས་ཀྱིས། །སྐྱོན་དེ་བརྟག་ལ་གཏོན་པར་བྱ། །དེ་ལྟར་གཉེན་པོ་སྦྱོང་བ་ཡི། །མི་དེ་གོང་ནས་གོང་དུ་འགྲོ། །བློ་དང་ལྡན་པའམ་བྱམས་ཀུན་རྫུ། །བསྒོ་བ་ཉམ

ཕ ཤེར་གཅིག

༄༅། །པའམ་དབའ་ཡང་རུང་། །གཞན་གྱི་བྱ་བ་མི་ཤེས་ཀྱང་། །དེ་དང་དེ་ཡི་སྤྱོད་པ་བསྒྱུར། །མི་བསྒྱུར་བ་ཡི་འབྲེལ་བ་དང་། །རིང་ནས་འགྲོགས་ཀྱང་སྤངས་ན་བདེ། །རྟག་ཏུ་འགྲུལ་
བའི་སོ་བཟང་ཡང་། །བརྟེན་ན་བདེ་ཞེས་རྒན་པོ་སྨྲ། །རྒྱུན་དུ་འཁང་ཞིང་འགོར་བ་ཡི། །འབྲེལ་བ་ཅུང་ཟད་བྱིན་ལ་བསྐྲད། །སྦྲུལ་གྱིས་ཟིན་པའི་སོར་མོ་ནི། །གཅོད་མ་ནུས་ན་སྡིག་དང་འགྲུལ། །གལ་ཏེ་ཆེན་
པོ་ཐོབ་གྱུར་ན། །ཕྲན་ཚེགས་གཞན་ལ་སེར་སྣ་སྤང་། །ཡུལ་འཁོར་དབང་དུ་འདུ་བ་ན། །དབྱིག་ལ་སེར་སྣ་བྱེད་དམ་ཅི། །མཁས་པས་ལོངས་སྤྱོད་སོགས་འདོད་ན། །ཆ་ཤས་སྦྱིན་པ་བསྒྲུབ་པ་ཆེ། །ཁྲོན་པའི་
ཆུ་ནི་འཕེལ་འདོད་ན། །བཅུ་པ་ཉིད་ནི་གདམས་ངག་ཡིན། །གང་ཞིག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་འདོད་ན། །དེ་ཡིས་འདུ་འགྲོགས་མང་དུ་བྱ། །འདུ་འཛི་སྤྲུག་བརྡལ་རྒྱུར་མཐོང་ན། །ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་རི་བ
མ་ཐོང་། །བྱ་བ་འགའ་ཞིག་སྒྲུབ་ན་ཡང་། །སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་གཉིས་གཉིས་བསམ། །གཉིས་ཀ་མཉམ ...... ཡང་སྤང་དགོས་ན། །ཉེས་པ་ཤས་ཆེ་སྨོས་ཅི་དགོས། །མཁས་པ་དྲང་པོ་གུས་པས་བསྟེན།
མཁས་པ་གཡོ་ཅན་ཤེས་ན་བཟླབ། །སྨོངས་པ་དྲང་པོ་བྱམས་པས་བསྐྱང་། །སྨོངས་པ་གཡོ་ཅན་སྐྱུར་དུ་སྤང་། །ནོར་དང་འཁོར་གཡོག་མེད་ན་ཡང་། །མཛའ་བོ་བློ་ལྡན་གྲོགས་ཡོད་ན། །ཏུང་འགྲོས

ཀྱང་ནི་དོན་སྒྲུབ་ན། །མི་ཡི་འགྲོ་བས་སྨོས་ཅི་དགོས། །གང་ཞིག་ཤེས་པའི་བྱ་བ་བསྒོ། །མི་ནུས་པ་ལ་འཁུར་མི་སྦྱར། །རྒྱ་ཤིང་རྟས་མི་བགྲོད་དེ། །ཐང་ལ་གྲུ་ཡིས་ཇི་ལྟར་འགྲོ། །ཡུན་རིང་འཁོན་པའི་
དགྲ་བོ་དང་། །མཛའ་བ་བྱེད་ཀྱང་བསྒྲེ་མི་བྱ། །ཤིན་ཏུ་ཚ་བའི་ཆུ་ཉིད་ཀྱང་། །མེ་དང་འཕྲད་ན་མི་གསོད་དམ། །གཞུང་བཟང་ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ཡོད་ན། །དགྲ་བོ་ལ་ཡང་ཡིད་བརྟན་རུང་། །གཞུང་བཟང་དགྲ་ལ......
སྐྱབས་སོང་བས། །སྲོག་གི་བར་དུ་སྐྱབས་པ་ཐོས། །རང་ལ་དྲན་སེམས་མེད་ཅེས་དེ། །ཕལ་པ་ཀུན་ལ་ཡིད་མི་བརྟན། །རི་དྭགས་རྒྱུན་དུ་སེམས་བཟང་ཡང་། །མཆེ་བ་ཅན་རྣམས་ཟས་སུ་བསྒྲོམ། །
ལྷུན་པོ་ལོག་པའི་ལམ་འགྲོ་ན། །ལྷུན་པོ་ཉིད་དུ་གོ་བས་ཆོག །མཁས་པ་ལོག་པའི་ལམ་འགྲོ་ན། །རྒྱུ་མཚན་གང་ཞིག་དཔྱད་དགོས་སོ། །མཁས་པས་ལོངས་སྤྱོད་ལྷག་པར་སྤྱོད། །མི་སྡེ་རན་ཡང་འཁྲུག
པ་མེད། །ལོངས་སྤྱོད་ཉམས་པའི་ས་ཕྱོགས་སྤང་། །མི་འཕྲོག་ན་ཡང་གཞན་སྐྱེས་འཛེམས། །རང་གིས་ལེགས་པར་ཤེས་ན་ཡང་། །བྱ་བ་ཐམས་ཅད་གྲོས་ཀྱིས་སྒྲུབ། །མི་གང་གྲོས་ལ་མི་
དགའ་བ། །འགྱོད་པ་རིན་གྱིས་ཉེ་བ་ཡིན། །ཉམ་ངའི་གྲོས་དག་བྱེད་པ་ན། །མཛའ་ཡང་གསུམ་དུ་གྲོས་མི་བྱ། །རོ་ལངས་སྒྲུབ་པའི་གྲོགས་དང་ནི། །ཐོག་མ་སྒྲུབ་པོ་ཟ་བར་འགྱུར། །ལན་ཤེས་སྙོམས་པར

ཕ ཤེར་གཉིས

༄༅། །གཏོང་ལ་མཁས། །དུལ་ཞིང་ཀུན་གྱི་ངོ་བསྲུང་བ། །འཇིགས་མེད་བྲུས་པ་ཆུང་མི་གསོན། །མི་དེས་འདོད་ཞགས་ཀུན་ཐོང་། །ལག་ཏེ་དགྲ་བོ་སྐྱབས་འོངས་ན། །དེ་ཁ་མཆེད་ན་སྟན
པ་བརྗོད། །ཁྱོད་ཁྲི་བ་ལ་བརྟེན་པས། །བདེ་བ་ཐོབ་ཅེས་སྔོན་རབས་སྨྲ། །གྲོགས་པོ་ངན་དང་ཐོས་པ་ངན། །རྟོག་པ་ངན་དང་བྱ་བ་ངན། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་བྱ་སྟེ། །བྱེད་ན་ལྷུན་པོ་ཀུན་ན་མེད། །
ལེགས་པར་བརྟགས་ནས་བྱེད་པ་ལ། །བྱ་བ་ཉམས་པ་ག་ལ་སྲིད། །མིག་ལྡན་བརྟགས་ནས་འགྲོ་བ་ལ། །གཡང་སར་གོམ་པ་འདོར་རམ་ཅི། །རང་གཞན་གཉིས་ཀ་འཕེལ་འགྱུར་བའི། །
ཡོན་ཏན་སློབ་ན་མཁས་པའི་རྟགས། །རིག་པ་འགའ་ཞིག་མདའ་མཁན་ལྟར། །ཤེས་པ་ཉིད་ན་ཆེ་འབྲང་འཇིག །རང་ཉིད་ཅིས་ཀྱང་མཐོ་འདོད་ན། །གཞན་ལ་ཕན་པ་འགའ་ཞིག་གྱིས། །
བྱད་ལ་བྱི་དོར་བྱེད་པ་རྣམས། །སྔོན་དུ་མེ་ལོང་མི་འབྱི་འམ། །ཕ་རོལ་ཅི་ནས་གཞོམ་འདོད་ན། །རང་ཉིད་ཡོན་ཏན་འབད་པས་སྒྲུབ། །དགྲ་བོ་གསོད་པར་འདོད་པ་རྣམས། །མཚོན་ཆ་འབད་ནས......
སྒྲུབ་ལ་ལྟོས། །གཡོ་ཅན་ཚིག་ལ་དྲན་འདུག་པ། །དྲང་པོས་དེ་ལ་བརྟག་དཔྱད་དགོས། །སྨྱུ་རྫས་ཁ་བ་དྲང་དེ་ཞེས། །རང་ལ་བསྟོད་པས་ཅི་ཞིག་ཕན། །གཡོ་ཅན་སོགས་ལ་གཡོ་སོགས་དང་།

དྲང་པོ་སོགས་ལ་དྲང་པོ་དང་། །མི་བརྟན་པ་ལ་བརྟན་དགོས་ཞེས། །བྱ་བ་སྟོན་གྱི་ཡིག་ཚང་ཡིན། །མཁས་པས་དགྲ་ལ་རྟག་ཏུ་ཡང་། །གཉེན་དེས་ཅན་དུ་བྱས་ན་ལེགས། །དེ་ཡིས་འདུམ་ལ་
མི་ཕན་ཡང་། །ཞི་བར་གནོད་སེམས་འཇིལ་བའི་སྨན། །ཚིག་ངན་བརྗོད་པས་འཇིག་རྟེན་ན། །འདོད་པ་འགྲུབ་པ་མི་སྲིད་ཀྱི། །ཡིད་ལ་རང་དོན་སྒྲུབ་པ་ཡང་། །ངག་གིས་ཀུན་དང་མཐུན་པར་བྱོས། །
རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་བསྒྲུབ་ན། །འཇམ་རྩུབ་ཇི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་རུང་། །ཐབས་ལ་མཁས་པའི་སྤྱོད་པ་ལ། །གཡོ་སྒྱུར་ཐུབ་པས་མ་གསུངས་སོ། །ཕ་མར་ཤིན་ཏུ་ཕན་པའི་གྲོས། །འཁྲུལ་ལ་ལྟུག་ཀྱང......
མཁས་པ་བསྟེན། །ཆུས་ཤིང་གཏོང་ན་ཡོན་ཏན་རྣམས། །བུ་གཅིག་པ་ལ་མཁས་རྣམས་སློབ། །ལོངས་སྤྱོད་ཁ་ཙང་འཕེལ་དྲག་ན། །དེ་ལ་རྒྱུད་པ་ཤིན་ཏུ་ཉེ། །ཆུ་ཡིས་ཤིན་ཏུ་གང་བ་ཡི། །རྫིང་བུ་
སྡིང་པའམ་ཡང་ན་འདྲ་ལ། །སྐྱེ་བོ་འགའ་ལ་ཕན་པའི་ལས། །ལ་ལས་དེ་ལ་འཇུག་མི་རུང་། །སྲོག་སྐྱ་ཆུང་ལ་ཕན་མོད་ཀྱི། །མཁྲིས་པའི་ནད་ལ་དུག་ཏུ་འགྱུར། །ཉམ་ཆུང་རྟག་ཏུ་སྐྱོང་དགོས་
དང་། །འགྲོགས་ན་ཆེན་པོ་ཉམས་དོགས་ཡོད། །ཞུན་མར་སྤྱོད་དུ་བཞག་གྱུར་ན། །སྣོད་ལ་གྲི་བས་མི་སྨུག་གམ། །ངན་པ་རྣམས་ལ་བརྟེན་བཅས་ན། །ངན་པའི་ཤན་གྱིས་རང་ལ་གནོད། །ཡུར་བའི་རྒྱ་ལ་བརྟེན།

ས ཉེར་གསུམ། ༢༣

༄༅། །པ་ཡིས། །ཀ་རྣམས་ཞིང་ལ་འགྲེམས་ལ་ལྟོས། །གཞུང་དོན་དག་ལ་རྟེན་འཆའ་ན། །དེ་ལ་ཕུང་ཟད་ཁྲིན་ཏེ་བཏང་། །ཁྲིམ་དུ་ལྷས་རབ་བྱུང་གྱུར་ན། །ཚོར་ལ་ཕྲིས་ཏེ་བཟློག
པ་དགོས། །དམས་པ་གཞན་དུ་སོང་ན་ཡང་། །བསྙེན་བཀུར་བྲས་ཏེ་ཉེ་བར་བཞག །ནོར་བུ་རིན་ཆེན་རྟག་མཆོད་ན། །བཀྲ་ཤིས་དཔལ་དང་བྲུབ་འགྲུབ། །དམན་པའི་སྐྱེ་བོ་བསྟོད་དྲགས་ན། །ཁྲེ་ནས་དེ
ཉིད་ཁྲེད་དུ་གསོད། །མཁའ་ལ་མི་གཙང་གཏོར་གྱུར་ན། །འཕོང་བ་པོ་ཡི་སྤྱི་བོར་འབབ། །སྐྱེ་བོ་བློ་ལྡན་མགོ་སྣང་ན། །སློང་བྲེད་ཉིད་ལ་ཉེས་པས་འཕོག །མར་མེ་ཁྱུར་དུ་ཁ་བསྡུན་ན། །སྡོན་པ
པོ་ཡི་ལག་པ་བསྲེག །ཤང་དང་གང་གི་གནས་ཡིན་པ། །དེ་དང་དེ་ཡི་གནས་སུ་བཞག །གཙུག་རྒྱན་རྐང་བར་མི་གདགས་ཏེ། །རྐང་བའི་རྐང་རྒྱན་སྤྱི་གཙུག་མིན། །བྲབ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་པའི
ཚེ། །འབད་པ་ཡིས་ནི་གྲོགས་བཟང་བསྟེན། །ནགས་ཚལ་ཆེན་པོ་མེས་བསྲེག་ན། །རླུང་ཞིག་ཙམ་གྲོགས་སུ་དགོས། །བྲམས་པས་ཁྲེབ་པའི་ཚིག་སྨྲ་བ། །སྤྲུལ་སྐུ་གཞན་དགའ་སྐྱོད་པའི
མཆོག །ནོར་གྱིས་མགུ་བར་སུ་ཡིས་ནུས། །ལུས་སྲོག་བཏང་ཡང་ཁྲེད་མི་ཆོམ། །ཕོངས་ཀྱང་གདུང་བར་མི་བྲ་སྟེ། །འཁོར་ཀྱང་དགའ་བས་དྲེགས་མི་བྲ། །ལས་ཀྱི་འཕེན་པ་རྒྱུད་རིང་བས། །སྐྱིད་

སྡུག་སྔུ་ཚོགས་ད་གདོང་འབྱུང་། །ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལས་བྲབ་བརྟག་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྲེད་པ་བརྒྱད་པའོ།། ༈ །།འགྲོ་མགོན་སངས་རྒྱས་བཞུགས་བཞིན་དུ། །སྡོན་པ
གཞན་ལ་གུས་བྲེད་པ། །ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་ཆུ་འགྲམ་དུ། །བསྐལ་ཁྲོན་པ་བསྐོ་བ་ཡིན། །དཀོན་པོ་གང་དང་གང་ལ་ཡང་། །གོམས་ན་དཀའ་བ་ཅི་ཡང་མེད། །བཟོ་ཡི་རིག་བྲེད་སྦྱངས་བ་ལྟར། །དམ
ཆོས་དཀའ་བ་མེད་པར་འགྲུབ། །གང་ཞིག་ཕྱུང་དུས་ཚིག་ཤེས་པ། །དེ་ཡི་ལོངས་སྤྱོད་ཟད་མི་ཤེས། །ཚོག་ཤེས་མེད་པར་ཚོལ་བ་ལ། །སྡུག་བསྔལ་ཆར་བཞིན་རྒྱུན་དུ་འབབ། །ནམ་དགོས་ཆེ་ནལེན་པ་ཡི། །
ནོར་ནི་སྦྱིན་པར་ཐུབ་པས་གསུངས། །ཕམ་སུས་པའི་ནོར་ནི་སྦྲང་རྩི་ལྟར། །ནམ་ཞིག་གཞན་གྱིས་སྤྱོད་པར་འགྱུར། །འཇིག་རྟེན་འདི་ན་བྱམས་ཆུང་བ། །དངོས་པོ་ཕན་པའི་དེས་པ་མེད། །སློང་ལ་བྲིན་ན་འབད་མེད་
པར། །རྒྱུང་ཡང་བརྒྱ་འགྱུར་ཐོབ་པ་ཡིན། །འཇུངས་ལ་ཕྱུག་པོ་མི་སྲིད་ཅེར། །གཏོང་བ་དབུལ་པོ་མི་སྲིད་པས། །འཇུངས་པ་ནོར་དང་རྒྱུང་བ་དང་། །གཏོང་བ་ནོར་ལ་རྫམ་པ་འདྲ། །ཕྲིན་ན་དབུལ་འགྱུར་དགོས་པ......
ཡིས། །འཇུངས་པ་སྦྱིན་པ་མི་གཏོང་ལ། །སེར་སྣས་ངེས་པར་ཕོངས་འགྱུར་བས། །བློ་ལྡན་ཕུང་ཟད་རྟེན་པ་གཏོང་། །བཞག་ན་ནོར་སྲིད་མི་འཕེལ་བས། །ཚོང་བ་ཟོང་རྣམས་འགྲེམས་པ་ལྟར། །བསགས་ན་དབང......

ས ཉེར་བཞི། ༢༤

༄༅། །ཕྱུག་མི་ཐོབ་པས། །མཁས་པ་ཚོང་བཞིན་ཕྱོགས་བཅུར་སྤྱོར། །བྲེ་བ་སྟོང་ཕྱག་གཏེར་ཡོད་ཀྱང་། །སུ་ཞིག་ལ་ཡང་གཏོང་མི་བྲེད། །དེ་དག་འཇིག་རྟེན་འདིར་དབུལ་ཞེས། །ཐོས་མང......
རྣམས་ཀྱིས་དེ་སྐད་བཤད། །རིགས་རྒྱུད་རྒྱུད་ན་དགོས་དོགས་པས། །བློ་ཆུང་ཕུང་ཟད་རྟེན་པ་སོགས། །མཁས་པ་རིགས་རྒྱུད་མཐོ་ཐོབ་ཕྱིར། །ལུག་སྦྱིན་གཞན་ལ་སྦྱིན་པར་འགྱེད། །རིགས་རྒྱུད་ཕྱུག་པོར་བྲ་སླམ
ནས། །རང་ཉིད་བཙོང་ནས་བུལ་སྟེར། །བུ་རན་པ་ལ་རྐོལ་བཞིན་དུ། །ནོར་རྣམས་རྣག་ནས་ཁྲི་བཞིན་འཁྲུམ། །ཇི་ལྟར་ཞལ་བུ་བྲམས་པ། །དེ་ལྟར་བུ་ཚས་ཕམ་མིན། །ཕམས་ལྷུ་ཆ་བསྐྱུང་བསྐྲུང་ནས། །ཕམ
རྒྱས་ན་བུ་ཚས་བརྙས། །ནོར་སོགས་འཛངས་པའི་ཕྱུག་པོ་དང་། །དགོས་པར་གཏོང་...... བའི་ཕྱུག་པོ་གཉིས། །རང་དང་རིགས་རྒྱུད་གཉིས་ཀ་ལ། །འཇིག་རྟེན་གཞན་གྱིས་ཁྲེ་བྲག་འབྱེད། །སྤྱིད་པའི་ཁོལ་པོར
གྱུར་བ་རྣམས། །ཕྲོག་ལ་སྡོམ་ནས་ནོར་ཕྱིར་འབྲང་། །ཚིག་ཤེས་རྣམས་ཀྱིས་ནོར་རྙེད་ཀྱང་། །ངེས་པ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་སྟེར། །བདོག་པ་བདད་བས་སྦྱིན་པ་རྫོགས། །དེ་ལ་ཁྲོན་བཟོད་པ་འཕེལ། །ཚིམ་ནརྟེས
སུ་ཡི་རང་བསྔོམ། །དེས་ན་སྦྱིན་པ་ཚོས་ཀྱི་མཆོག །སྡུག་བསྔལ་རྒྱ་མཚོའི་སྐྱོང་གྱུར་པ། །ལུས་འདི་དགྲ་དང་འདྲ་མོད་ཀྱི། །བློ་དང་ལྡན་པས་འཕོང་ཤེས་ན། །འདི་ལ་བསོད་ནམས་རྟེན་དུ་རུང་། །སྐད་ཅིག་འཇིག་པའི

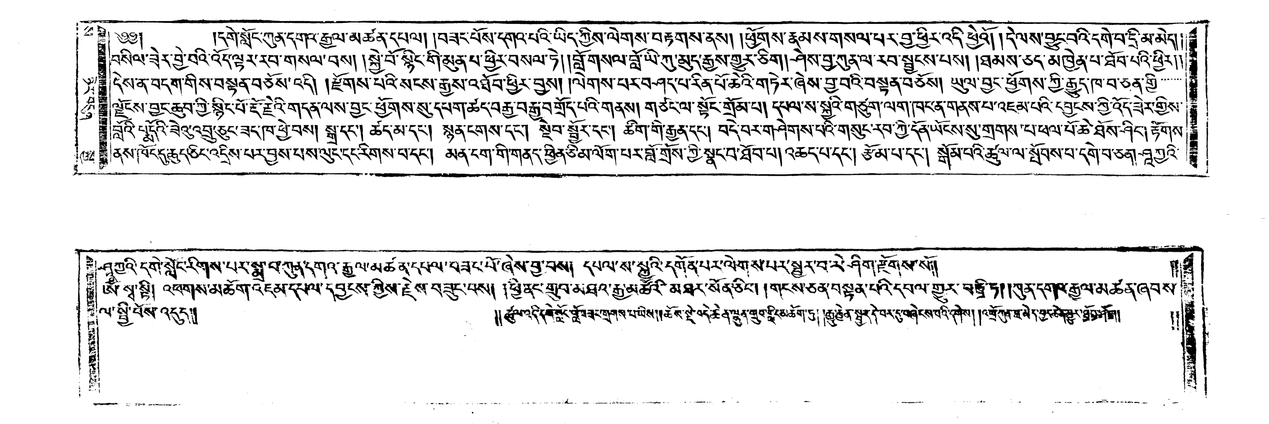
ཚེ་ལ་ཡང་། །དགེ་བའི་བག་ཆགས་རིང་དུ་ཁྱེར། །རླུང་གིས་བསྐྱོད་པའི་ཙན་དན་གྱི། །རིང་དུ་འཕྲུལ་ཡང་དགའ་བ་བསྐྱེད། །ཡུན་རིང་བདེ་བ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ། །འཕྲུལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལྷག་པར་ཆེ། །རང་དབང་མེད་པར་འཆི
དགོས་པ། །འདི་ལ་རྟག་འཛིན་དེ་དག་བརྟག །གཅེན་བ་ཤེས་ཀུན་གྱིས་མཐའ་བསྐོར་ཏེ། །བཙོམ་བསྒྲུངས་མིག་རྩ་ཤིན་ཏུ་ཞན། །ཁྲོགས་བསྐྱད་འགྲོ་བའི་གདོལ་མེད་པ། །དེ་ཚེ་དགེ་བ་གཞན་རྣམས་ཕྱུང་། །དྲན་སོང་
གསུམ་པོའི་ནད་རྣམས་ནི། །མ་བྱུང་བ་ནས་གསོ་བར་བྲ། །གནམ་ལྕགས་མགོ་ལ་བབ...... པ་ལྟར། །ཐོག་ཏུ་བབ་ནཅི་བྲར་ཡོད། །མཛའ་བ་ཤེས་ཀུན་དང་འབྲལ་བ་དང་། །ངེས་པར་འཆི་བ་ཤེས་བཞིན་དུ། །
ད་དུང་བདེ་བར་གཉིད་ལོག་ས་པ། །བདག་གི་སྙིང་ལ་ཅི་ཞིག་ཞུགས། །བདག་གིས་བཟློག་པར་མི་ནུས་ཀྱང་། །ཅི་ནས་དན་འགྲོར་མི་ལྟུང་བྲ། །དབང་པོས་དགྲ་སྟེ་མ་ཐུལ་ཀྱང་། །རང་ཁྲོགས་གསོད་པར་བྲེད་དམ་ཅི། །
འཕྲུལ་དུ་ཕུང་ཟད་སྡུག་ན་ཡང་། །རྒྱུན་དུ་བདེ་བ་མཁས་པས་བསྟེན། །གཏང་པ་བསྲེག་དག་གིས་ནད་འདོན་པ། །སྨན་པ་མཁས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཡིན། །གལ་ཏེ་གཞན་དག་ཕྱུན་ཚོགས་པ། །བདག་གི་ཡིད་ལ་མི་བཟོད
ན། །དེ་ཡིས་རང་འཁྲུར་འཛེམས་པའི་ཕྱིར། །རང་ལ་ཕྲག་དོག་བྲེད་པར་རིགས། །གནོད་པ་བྲེད་ཕྱིར་དགྲ་འཛེམས་ན། །ཁྲོད་ཀྱི་ཁྲོ་བ་ཡོན་ཆེས། །ཁྲོ་བས་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས། །བདག་ལ་གནོད་པ་མཐའ་ཡས་འདས། །

༄༅། །གལ་ཏེ་དགྲ་ཀུན་བཏྲག་འདོད་ན། །བསད་པས་དགྲ་ཟད་གལ་འཛད། །རང་གི་ཁྲོ་བ་གཅིག་བཅོམ་ན། །དགྲ་ཀུན་གཅིག་ཅར་བསད་པ་ཡིན། །མཐུ་ཆེན་གཟུ་ལུམས་སྤྱོད་པ་ལས། །ཁྲོས་ན་རང་ལ་གནོད་པར་འགྱུར། །དམ་པ་ནི་བར་ཞི་བ་ལ། །ཁྲོ་བར་བྲ་རྒྱ་གལ་ཡོད། །སྡོད་པོ་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པ་ཡི། །རྩ་རྣམས་ཀླུང་གིས་ཕྲོག་ས་བཅུར་འཐོར། །དེ་བཞིན་ལྡན་ཅིག་སྐྱེས་པ་ཡི། །སྐྱེ་བོ་ལས་ཀྱིས་སོ་སོར་འཐུལ། །ཕྱོན་ཆད་མ་མཐོང་འབྲེལ་བ་རྣམས། །དེ་ནས་སླར་ཡང་གཞན་འགྲོ་ཡི། །མི་དེ་བདག་དང་ཅི་འབྲེལ་ནས། །ཤི་ནས་མྱུར་དུ་ཆེན་པོར་བྱེད། །རང་དོན་འབད་པས་སྒྲུབ·········འདོད་ན། །དེ་ཡིས་དང་པོར་གཞན་དོན་སྒྲུབ། །རང་དོན་གོ་ན་གཙོར་བྱེད་པ། །དེ་ཡིས་རང་དོན་འགྲུབ་མི་སྲིད། །མི་གང་གཞན་དོན་གཙོར་བྱེད་པ། །གཡོ་ཅན་རང་དོན་སྒྲུབ་པ་འདྲ། །རང་དོན་འབའ་ཞིག་གཙོར་བྱེད་པ། །གཞན་མགོ་འདོན་ཕྱིར་དྲང་པོ་འདྲ། །བློ་ལྡན་ཚེ་འདི་སྒྲུབ་པ་ཡང་། །ཆོས་ཀྱིས་བསྒྲུབས་ན་བདེ་བ་འགྲུབ། །དམ་པ་རྣམས་དང་ཆོས་ལྡན་གྱི། །ཞབས་སུ་མཆོག་པའི་ཁྲུད་པ་ལྡོས། །མི་རྣམས་ཆེ་ཐུང་དེ་ཡི་ཕྱེད། །མཚན་མོ་གཉིད་ལོག་ཤི་དང་འདྲ། །ནད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས། །ཕྱེད་ལ་བདེ་ཡང་སྐྱིད་དུ་མེད། །སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་དུང་སྡོང་པའི། །འཆི་བདག་གལ་དེ་མངོན་སུམ་མཐོང་། །བྱ་བ་གཞན་དག་ལྟ་ཅི་སྨོས། །ཟ་བ་དྲན་པའི་ནུས་པ་མེད། །ཕྱོད་ཀྱིས་བྱ་བ་ཟིན་ནམ་ཅེས། །འཆི་བདག་སྡོད་པར་མི་འགྱུར་གྱི། །དེས་པ་ར་བྲ

དགོས་ཡོད་ན་ནི། །དེ་རིང་ཉིད་དུ་རྩལ་ལ་གྱིས། །བདག་གིས་བྱ་བ་མ་ཟིན་པས། །སང་ཞིག་དེ་རིང་ཁྱོད་བཞུགས་ཅེས། །འཆི་བས་གནང་སྐྱེ་གསོལ་བཏབ་ཀྱང་། །འཆི་བདག་བཙོས་སུ་གལ་རུང་། །འདྲ་འདི་སྤྱི་ལེ་བ་བདེ་བ་སྟེ། །མི་ནོར་བཟང་པོ་རྣམས་དང་འགྲོགས། །དོགས་སྒྲུལ་གསོལ་བ་ལ་ལེགས། །གསོན་བཟླས་བརྗོད་བརྩོན་པར་གྱིས། །སེམས་ནི་རྣམ་པར་གཡོ་བ་ལ། །མ་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་གོ་སྐབས་མེད། །ཉེ་བར་ཞི་བར་གནས་པ་ལ། །སེམས་ནི་ཡལ་རྩ་ཤི་ན་ཏུ་ཉེ། །མིགས་པ་ཀུན་ལ་རབ་མཁས་ཤིང་། །དིང་དེ་འཛིན་གྱིས་སེམས་འདུལ་བ། །འཕགས་པའི་ཚོགས་ལ་རབ་སྤྱང་ན། །ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་ཞིང་ས་ཡིན། །བླུན་པོ་སློབ་པ་དོ་ཚེར་འཛིན། །མཁས་རྣམས་མ་བསླབ་དོ་ཚེར་འཛིན། །དེས་ན་མཁས་རྣམས་ནས་གྱུར་ཀྱང་། །ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་དུ་རིག་པ་སློབ། །ཤེས་རབ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས། །བླུན་པོ་ཡོན་ཏན་མི་སློབ་པ། །བཏྲག་ན་ཤེས་རབ་མེད་ཉིད་ཀྱིས། །བླུན་པོས་འབད་པ་ལྷག་པར་དགོས། །སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་མ་བསླབ་པས། །ཚེ་འདིར་བླུན་པོར་མཐོང་ནས་ནི། །ཕྱི་མར་བླུན་པོར་སྐྱེ་དོགས་པས། །ཚེ་འདིར་དཀའ་ཡང་འབད་དེ་མཉན། །བསྒོམ་ན་ཐོས་པ་མི་དགོས་ཞེས། །བླུན་པོ་བློ་རྒྱ་ཆུང་དང་སྨྲ། །ཐོས་པ་མེད་པར་བསྒོམ་པ་འཚམ། །འབད་ཀྱང་དུད་འགྲོའི་སྒྲུབ་ཐབས···ཡིན། །རྒྱུ་འབྲས་བསླུ་བ་མེད་པ་འདི། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན། །མ་བསླབ་པ་ལ་ཀུན་མཁྱེན་དུ། །འགྲོན་རྒྱུ་འབྲས་གལ་བདེན། །ཐོས་པ་མེད་པའི་སྒོམ་པ་དེ། །རི་ཞིག་གྲུབ་ཀྱང་མྱུར་དུ་འཇིག །གསེར་དངུལ་ལེགས་པར

༄༅། །ཞུན་ཡང་། །མེ་དང་བྲལ་ན་སྲ་བར་འགྱུར། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་གཏིང་བཏགས་ནས། །ཉམས་རྒྱུ་སྤྱོང་བ་བསྒོམ་པ་ཡིན། །ལུས་ཀྱིས་དྲི་མ་མ་བཀྲུས་པར། །བསྒོམས་ཀྱང་རིང་ཞིག་ཡོན་ནས་ལྡོག །འབྲས་བུ་ཞུམ་བྱུང་མ་རྟོགས་པར། །བདག་མེད་རྟོགས་ཀྱང་འཚང་མི་རྒྱ། །ཐབས་མཆོག་དག་གིས་མི་བསླུབས་པར། །བདེན་པ་མཐོང་ཡང་དགྲ་བཅོམ་མིན། །དེས་ན་ཚོས་རྣམས་ལེགས་རྟོགས་ཏེ། །དིང་ངེ་འཛིན་ལ་སེམས་བཞག་ནས། །ཉེས་པ་བག་ཆགས་དང་བཅས་པར། །གང་གིས་སྤང་སྲ་རྟོགས་སངས་རྒྱས། །གང་ལ་བློ་གྲོས་མི་ལྡན་ན། །བསྟན་བཅོས་ལེགས་ཀྱང་སུ་ཞིག་ལེན། །ནོར་བུས་སྤྲས་པའི་གསེར·········གྱི་རྒྱན། །མཛེས་ཀྱང་བ་ལང་གལ་ལྷ། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་བཤད་ཀུན། །ཤིན་ཏུ་བདེ་བ་གོ་བཞིན་དུ། །དེ་དོན་ཉམས་སུ་མི་ལེན་ན། །བསྟན་བཅོས་ཤེས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་བྱ། །རང་ལ་ཕན་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས། །ཉིམ་རེ་ལ་ཚིག་རེ་ཟུང་། །གྲོག་མཁར་དང་ནི་སྦྲང་ཚི་ལྟར། །རིང་པོར་མི་ཐོགས་མཁས་པར་འགྱུར། །ཡོག་པར་སྤྱོད་ལ་འཇིག་འདོད་ན། །ཅི་ནས་དེ་ཡི་ཁ་བླན་ཏེ། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བསྲུན་བཙུགས་ན། །སྲོག་ལ་བབ་ཀྱང་ལུགས་བཞིན་བསྲུང་། །དེ་ལྟར་འབད་པས་གཞུང་ལུགས་ནས། །འབྱུང་བཞིན་གཉེན་པོས་སྒྲུབ་ནུས་ན། །མཁས་རྣམས་རྫུན་པ་མི་གསུང་གི །འདི་ཡི་ཕན་ཡོན་ཕྱི་ནས་ལྟོས། །སྔོན་ཡང་འདི་བཞིན་སྤྱད་རྣམས་འཕེལ། །ད་ལྟ་ན་ཡང་དེ་ལྟར་མཐོང་།

གདན་ཚིགས་པ་བཟང་པོ་འདི་ཡིས་ནི། །མཐོང་ས་རྣམས་ཀུང་ཞུམ་ཚོགས་འཐོབ། །བློ་ལྡན་རང་གིས་ཤེས་ནའང་། །མཁས་པའི་གཞུང་ལུགས་གུས་པས་ལྟ། །རིན་ཆེན་ཤིན་ཏུ་བཟང་པོ་ཡང་། །མ་བཟོས་པར་དུ་རིན་ཐང་···ཆུང་། །ནགས་ཚལ་ཤིན་དུ་མང་མོད་ཀྱང་། །ཙན་དན་མཆོག་སྐྱེ་བ་ཉུང་། །དེ་བཞིན་མཁས་པ་མང་ན་ཡང་། །ལེགས་བཤད་འབྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་དཀའ། །རྟ་མཆོག་འགྲོ་བའི་ཚེ་ན་ཤེས། །གསེར་ལྷུལ་བཞུན་ཤེས་པར་འགྱུར། །གླང་པོ་གཡུལ་ངོར་ཤེས་འགྱུར་དེ། །མཁས་པ་ལེགས་བཤད་རྩོམ་ན་ཤེས། །གང་ཞིག་འཛིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །རང་ལ་ཚད་མར་བྱེད་འདོད་ན། །དེ་ཡིས་གཞུང་འདི་ལེགས་བརྟགས་ཏེ། །གཉེན་པོ་བསྐྱེད་ལ་འབད་དེ་བསྒྲུབ། །འཛིག་རྟེན་བྱ་བ་ལེགས་ཤེས་པ། །དེ་ཡིས་དམ་པའི་ཆོས་ལུགས་འགྲུབ། །དེས་ན་ཆོས་ལུགས་སྤྱོད་པ་དེ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་ཐར་ཡིན། །ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལས་ཚོས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དགུ་པའོ། ༈ །།འཚོ་བྱེད་ཟས་སུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས། །སྨན་གྱིས་ནད་ཆེན་གསོ་བ་ལྟར། །འཇིག་རྟེན་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་ནས། །བདག་གིས་དམ་པའི་ཆོས་འདི་བསྟན། །ཐོས་པ་རྒྱ་མཚོའི་གླིང་ནས་རབ་འབྱུང་ཞིང་། །བློ་གྲོས་ཀླུ་ཡི་དབང་པོས་ཡོངས་བཟུང་བ། །དཔལ་ལྡན་ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་ཆེན་གཏེར། །བློ་གསལ་བློ་ཡི་བང་མཛོད་དགང་བ་དང་། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདོད་དགུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། །ཤུ་རྒྱའི

Ксилограф длинного формата, 27 листов, рамка: 47,5 х 6,5 см., русская бумага, конец XIX - начало XX вв. Библиотека Агинского дацана.

Некоторые имена и слова, оставленные без перевода:

Акшапада - автор Ньяя-сутры, древнеиндийского трактата по логике.
Ангулимала - здесь название злого божества.
архат - степень духовного достижения в буддизме, характеризующаяся очищением от "десяти омрачений".
асуры - полубоги в индийской мифологии.
балин - ритуальное подношение, изготовляемое из ячменной муки.
Бодхисаттва - идеал личности в буддизме махаяны.
Вальмики - древнеиндийский поэт, которому приписывается авторство эпоса "Рамаяна".
вихара - место обитания монахов, монастырь.
Вьяса - согласно преданию, риши - мудрец, составивший эпос "Махабхарата" и некоторые другие древнеиндийские литературные памятники.
Гаруда - мифический царь птиц.
Гауда - название древнеиндийского княжества.
Дурьодхана и *Панду* - герои древнеиндийского эпоса "Махабхарата".
Дхарма - зд. Учение Будды.
дхарма - явление, феномен.
Дхармараджа - зд. то же самое, что *раджа* - царь.
жалсан - победный стяг, знамя.
зула - лампада для подношений.
Каньжи - не идентифицировано.
карма - универсальный закон причинно-следственной связи.
киншука или *киншук* - дерево с ярко-красными цветами, Бутея односеменная.
кумуда - водяная лилия, распускающаяся, как считается, при свете луны.

лама - священнослужитель или учитель в тибетском буддизме.
Малайя - горы на юге индийского континента, на которых по преданию, произрастают сандаловые деревья.
Манджушри - Бодхисаттва, воплощение мудрости Будды.
Махадэва - лжеучитель, искаженно проповедовавший учение Будды.
Махешвара или *Ишвара* - верховное божество в индуистских учениях, Шива.
Муни - Будда Шакьямуни.
наги - мифические змеи, обитающие в воде.
норбу - драгоценный камень, сокровище.
прета - голодный дух.
Рахула или *Раху* - название планеты и божества, с которыми ассоциировались солнечные и лунные затмения.
ролан - злой дух, обитающий в телах мертвых, оживленный мертвец в тайных ритуалах.
самадхи - состояние медитативного погружения.
сансара - круговорот бытия, бренный мир.
Сумеру или *Меру* - священная гора в индийской космологии, считающаяся центром мироздания.
Сураха - имя бедняка, жившего во времена Будды и известного тем, что он однажды отдал предназначавшиеся для него еду и одежду, тем, кто в них больше нуждался.
тадибхала - название маленькой птички.
Тайная Мантра или *мантра* - заклинания.
Тротала или *Атротала* - некий лжеучитель, упоминаемый в "Нитишастре" Масуракши.
Уджияна - согласно одному из комментариев, некий город на юге Индии в древности.
ушниша - зд. драгоценное украшение макушки головы в прямом или в переносном смыслах.
Цута - мифическая страна.

Чакравартин - вселенский правитель, идеал совершенного правителя.
Чандра и *Судаса* - персонажи джатаки о Сутасоме (Гирлянда Джатак, №31)
чинтамани - драгоценность, исполняющая желания.
Яма или *Ямараджа* - Хозяин Смерти.

Использованная литература:

На тибетском языке:

Сакья Пандита Гунга Жалсан - *chos rje sa skya paN+Ti ta'i bka' 'bum las legs bshad rin chen gter zhes bya ba bzhugs so* - ксилограф Агинского дацана, 27 листов;

Соднам Жалсан - *sa skya legs shad kyi 'grel pa gsar bu'i dga' ston zhes bya ba bzhugs so* - Лхаса, 2011;

Карла Карма Принлей Гелег - *legs par bshad pa rin po che'i gter gyi tshigs su bcad pa'i 'grel gsar mkhas pa mgu ba'i mchod sprin zhes bya ba bzhugs so* - Пекин, 2012;

Принлей Дондуп (ред.) - *sa skya legs bshad kyi rtsa 'grel* - Синин, 1995;

Санжай Тензин - *sa skya legs bshad don 'grel bzhugs so* - Дели, 2008.

На английском языке:

Ordinary Wisdom: Sakya Pandita's Treasury of Good Advice. With a Commentary Entitled "A Hive Where Gather Bees of Clear Understanding" by Sakya Khenpo Sangyay Tenzin. - Бостон, 2000;

The Tibetan Book of Everyday Wisdom. A Thousand Years of Sage Advice - 2018.

На китайском языке:

萨迦格言 *(sa jia ge yan) (трехъязычное издание)* - Пекин, 2015.

На русском языке:

Атсанавонг С.Г., *«Эрдэниин сан субашид» – памятник письменной культуры бурят*, Чита, 2013.

На бурятском языке:

Баатар Батоев - *«Сагай далайн хүлгөөн дундуур...» Эрдэниин сан субашид, стр. 182-266*, Улан-Удэ, 2018.

Готовятся к выходу:

1. Панчен Соднам Дагпа - "Букет белых лотосов";
2. Арья Нагарджуна - "Капля, питающая людей";
3. Гончог Донпе Донме - "Шастра о дереве";
4. Гончог Донпе Донме - "Шастра о воде";
5. Лубсан-Доржи Данжинов - Сборник наставлений для мирян.

Изображение на обложке: "Тунши" - четверо дружных.
Художник: Бадмаев Буда лама

Перевод, предисловие и комментарии: Д.В.
Отпечатано в типографии Агинского дацана
06.11.2021

Пилотный экземпляр.